

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ
ТА БІОРЕСУРСІВ ІМЕНІ С.З. ГЖИЦЬКОГО

Кваліфікаційна наукова праця
на правах рукопису

ЗАНЧУК ОЛЕКСАНДР СТЕПАНОВИЧ

УДК 332.2:332.3

ДИСЕРТАЦІЯ

ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНІ ОСНОВИ ІНТЕГРОВАНОГО ПЛАНУВАННЯ
РОЗВИТКУ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

05 «Соціальні та поведінкові науки»

051 «Економіка»

Подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії

Дисертація містить результати власних досліджень.

Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання
на відповідне джерело

Занчук О.І.

Науковий керівник:

Ковалишин Олександра Федорівна,
доктор економічних наук, професор

Львів – 2025

АНОТАЦІЯ

Занчук О.С. Еколого-економічні основи інтегрованого планування розвитку землекористування територіальних громад. Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка». – Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького. Львів, 2025.

Дисертацію присвячено вирішенню наукового завдання щодо вдосконалення теоретико-методичних засад та розробці практичних рекомендацій інтегрованого планування розвитку землекористування територіальних громад і підвищення ефективності його використання.

У дисертаційній роботі проведено комплексне дослідження стосовно подальшого розвитку теоретичних, методичних та практичних положень, які визначають еколого-економічні та інституційні засади інтегрованого планування розвитку землекористування територіальних громад та його ефективності.

Обґрунтовано, що для вирішення проблем інтегрованого планування розвитку землекористування територіальних громад в Україні пропонується використання зарубіжного досвіду зонування земель та участі громадськості під час прийняття і зміни планувальної документації щодо використання і охорони земель та інших природних ресурсів на всіх рівнях. Планування розвитку землекористування має здійснюватися в межах територій територіальних громад: як за категоріями земель, так і за галузями економіки та господарюючими суб'єктами.

Встановлено, що «зонування територій» закордоном співвідноситься насамперед із системами розселення і є інструментом містобудівного і природоохоронного планування територіального розвитку. Крім того, досвід зарубіжний країн показав важливість планування ландшафтів для регулювання

вимог та заходів щодо охорони навколишнього природного середовища та режиму землекористування. Західні системи зонування є інтегрованою моделлю планування розвитку землекористування (правове зонування), головною метою якої є чітке визначення меж обмеження прав суб'єктів на використання нерухомості в інтересах громади. В той час в Україні нормативно-правові та інші документи під «зонуванням територій» розуміють різні поняття і погано пов'язані між собою.

З'ясовано, що ***інтегрований підхід до планування сталого землекористування*** – це цілісна система взаємопов'язаних кроків, які можна модифікувати залежно від типу та масштабу досліджуваної території. Методологія зосереджена на процесах прийняття рішень, заснованих на конфронтації та подальшій пропозиції щодо гармонії у збереженні властивостей ландшафту як складової земельного і екологічного капіталів та комплексного використання земельних та інших природних ресурсів і біорізноманіття, потребах і впливах людської діяльності. Комплексний (інтегрований) підхід планування розвитку землекористування, який сприятиме усуненню екологічних проблем, гармонізації інтенсифікованого соціально-економічного розвитку та збереженню природних ландшафтів, повинен здійснюватися з дотриманням таких етапів: 1) аналізу: кількісна оцінка та опис основних характеристик елементів ландшафту та системи землекористування; 2) синтезу: використання аналітичних карт ГІС щодо окремих особливостей, які створюють однорідні території ландшафтів і системи землекористування з різними комбінаціями абіотичних, біотичних і соціально-економічних особливостей, повністю інтегрованих у регіональну геоекосистему; 3) встановлення правил за допомогою оцінки для конкретної людської діяльності шляхом обґрунтування та встановлення обмежень на елементи ландшафтів і системи землекористування. При цьому враховуються знання вразливості регіональних і місцевих ландшафтів та системи землекористування, на яких специфікація регульованих екологічних меж і обмежень створюють основу для рішень щодо дозволу певної людської діяльності на певній території, прийняти її із застереженнями або повного виключення; 4) пропозиції щодо формування

екологічно оптимального землекористування із визначенням функцій, що не обмежені або обмежені його особливостями. Враховуючи, що методологія зосереджена на процесах прийняття рішень, у роботі запропонована схема прийняття рішень інтегрованого планування розвитку землекористування територіальних громад в контексті сталого розвитку.

Здійсненні дослідження дозволили удосконалити логічно-змістовну структуру моделі системи планування землекористування елементом «Інтегроване планування розвитку землекористування», який базується на двох елементах системи землекористування – «Зонування земель» та «Оцінка результатів існуючого та проектного землекористування». Інтегроване планування землекористування це: 1) спільність методичних інструментів, які використовуються для побудови просторової організації земельних та інших природних ресурсів, що забезпечує стале землекористування та збереження основних функцій землі і ландшафтів як системи підтримки життя; 2) комунікативний процес, до якого залучаються всі суб'єкти землеохоронної та землегосподарської діяльності на території планування.

Сформовано схему етапів методологічного процесу інтегрованого планування розвитку землекористування територіальної громади, яка включає наступні етапи: інвентаризаційний, оціночний, розробки цілей категорій земель для територіального розвитку, інтегрованої концепції цілей територіального розвитку землекористування та основних дій і пріоритетних напрямів розвитку землекористування.

Запропоновано поняття **«інтегроване планування розвитку землекористування територіальних громад»**, що оцінює та призначає ефективне використання ресурсів на принципах сталості, беручи до уваги різне використання та різні вимоги користувачів громади, включаючи всі сектори сільськогосподарської і природоохоронної сфер, а також урбанізацію і промисловість та інші зацікавлені галузі територіальної громади.

У результаті проведеного аналізу з'ясовано, що територіальні особливості соціально-економічних відмінностей пов'язані із різноманітністю природно-

ресурсного потенціалу відповідної території чи регіону. Хоча загалом, Львівська область характеризується високим земельно-ресурсним (21709 грн/га) та лісо-ресурсним потенціалом (17491 грн/га) у складі природно ресурсного. Проте найвищий потенціал земельних ресурсів мають такі райони: Золочівський – 25667 грн/га, Стрийський – 21810 грн/га, Червоноградський – 21781 грн/га; лісових ресурсів – Дрогобицький район – 26165 грн/га. При цьому, найвищий природно-ресурсний потенціал у Дрогобицькому районі (72925 грн/га), на другому місці Стрийський район (56501 грн/га). Відзначимо, що в цих районах найвищий потенціал мінеральних ресурсів, відповідно – 25312 грн/га та 11352 грн/га.

Дослідження інтегрованого планування розвитку землекористування територіальних громад з врахування думки громади показало, що проблеми пов'язані із розвитком землекористування складають – 31,7 %. До основних факторів, що заважають розвитку землекористування територіальних громад відносяться: відсутність чи недостатня кількість підприємств, несприятливі умови для розвитку підприємництва, обмеженість чи неефективне використання ресурсів громади (природних, історичних/туристичних, людських тощо), поганий стан довкілля, охорони навколишнього середовища (засміченість/забрудненість водних джерел/землі/повітря тощо), низький рівень благоустрою та облаштування території (вулиць, парків, скверів, зон для відпочинку тощо). В підсумку вони складають у проблемах покращення ситуації – 29,8 %. Обґрунтовано, основні проблеми, які пов'язані із зміцненням інститутів та інституціоналізаційних підходів комплексного управління землекористуванням, в тому числі інтегрованого планування розвитку землекористування. Для їх вирішення розроблено загальні принципи вирішення проблем планування розвитку землекористування територіальних громад в рамках інституціонального аспекту.

У процесі дослідження, встановлено, що одним із найважливіших пріоритетів для соціально-економічно-екологічного розвитку є розвиток рекреаційної, сільськогосподарської тощо діяльності при одночасному збереженні суворого екологічного режиму. Одним із перспективних напрямів є формування моделі землекористування, яка поєднує природоохоронну та рекреаційну функції,

а саме інтеграцію екологічного, еколого-рекреаційного та туристично-рекреаційних каркасів системи землекористування. Формування таких моделей землекористування є актуальним, оскільки структурних елементів екологічної мережі Львівської області станом на 2023 р. сформовано тільки на 26,4 % та є можливим в процесі інтегрованого планування розвитку землекористування.

Обґрунтовано, що під еколого-рекреаційним каркасом треба розуміти територію з підпорядкованими одиницями природних та рекреаційних ресурсів, які об'єднані екологічними зв'язками з метою захисту та охорони територій, а також забезпечення раціонального рекреаційного землекористування. Одна з ключових відмінностей еколого-рекреаційного каркасу – це, перш за все, об'єднання не лише природних територій, а й територій залучення туристів із наявною інфраструктурою, тобто включення до цієї системи, наприклад, еколого-рекреаційних кластерів, у тому числі для розвитку економіки та залучення інвестицій у регіон, підвищення ефективності використання існуючих рекреаційних зон, та створення і просування нових для регіону видів туризму.

Запропоновано для оцінки ефективності інтегрованого планування розвитку землекористування – інтегрований показник ефективності землекористування територіальних громад, який розраховується на основі порівняння та здатний відобразити відмінності між територіальними утвореннями за природно-ресурсним і земельним потенціалами та іншими важливими характеристиками регіону (громади), що є ключовим у розрахунку інтегрованого показника ефективності планувальних заходів щодо розвитку землекористування.

Для його апробації на регіональному рівні як модельні утворення територіальних громад вибрано райони області за базу для зонування земель і оцінки їх природно-ресурсного потенціалу. Визначено інтервали значень інтегрального показника для кожної зони ефективності землекористування та саме зонування за результатами здійсненої оцінки.

В результаті досліджень, об'єктами для здійснення оцінки ефективності запропонованих автором планувальних рішень розвитку землекористування вибрано дві громади в різних природно-економічних регіональних зонах.

Здійснений аналіз яких показав, що землекористування Оброшинської громади окрім земельного потенціалу має вагомі екологічні та туристично-рекреаційні елементи та потребує формування екологічного та туристично-рекреаційного каркасу території. Аналіз Павлівської громади свідчить, про важливість формування екологічного каркасу території. Крім того, орні землі сільськогосподарських угідь належать до земель підвищеної якості (58,6 %), тому для підвищення капіталізації сільськогосподарського землекористування, для них рекомендується сільськогосподарський нетрадиційний підтип землекористування, а саме органічне землеробство, вирощування нішових культур тощо.

Розраховано інтегральний індекс *планувальних рішень* (Інт.пл.) щодо розвитку збалансованого землекористування в межах територіальних громад. Зокрема, використовуючи розрахунок індексів екологічної стабільності землекористування (Іек.ст), економічної стабільності землекористування (І екон.ст), соціальної стабільності землекористування (І соц.ст), здійснення оцінка ефективності запропонованих авторських планувальних рішень розвитку землекористування, який для Оброшино склав – 1,56 та для Павлівської – 2,24, що вказує ефективність проведених заходів.

Ключові слова: інтегроване планування розвитку землекористування, територіальні громади, інституалізація, землеустрій, ландшафт, зонування земель, землекористування, сталий розвиток, природо-ресурсний потенціал, земельні ресурси, ландшафтне планування, показники, індекс, оцінка ефективності.

ABSTRACT

Zanchuk O.S. Ecological and economic foundations of integrated planning of land use development within territorial communities. Qualification scientific work presented as a manuscript.

Dissertation for the degree of Doctor of Philosophy in the field of knowledge 05 “Social and Behavioural Sciences”, speciality 051 “Economics”. – Stepan Gzhytskyi National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies Lviv, 2025.

This dissertation addresses the scientific challenge of enhancing the theoretical and methodological framework and formulating practical recommendations for the integrated planning of land use development within territorial communities, with a particular focus on improving land use efficiency.

A comprehensive investigation has been conducted to advance theoretical, methodological, and practical constructs that delineate the environmental, economic, and institutional foundations for integrated land use planning.

To effectively tackle the ongoing challenges in Ukraine concerning integrated land use planning within territorial communities, it is crucial to implement international best practices in land zoning and to actively engage the public in the development and revision of planning documents related to the use and protection of land and other natural resources at all administrative levels. Land use planning should occur within the confines of territorial communities and must take into account different land categories, as well as the economic sectors and enterprises involved.

It has been established that, internationally, "territorial zoning" is predominantly linked to settlement systems and serves as an instrument for urban and environmental planning in territorial development. Furthermore, foreign experience highlights the essential role of landscape planning in regulating environmental protection measures and defining land use regimes. Western zoning systems, as integrated models of land development planning (i.e., legal zoning), aim to define constraints on property rights to safeguard communal interests. In contrast, Ukrainian regulatory and legal frameworks

interpret the concept of "territorial zoning" inconsistently, with weak interconnections among existing regulations.

An integrated approach to sustainable land use planning is identified as a comprehensive system comprising interrelated stages, which can be modified depending on the type and scale of the study area. The proposed methodology centres on decision-making processes that balance landscape conservation with sustainable land and natural resource use, biodiversity protection, and human activity requirements and impacts. A comprehensive (integrated) approach to land use planning should proceed through the following stages: 1) analysis – quantitative assessment and description of the key characteristics of landscape elements and land use systems; 2) synthesis – GIS-based mapping and analysis to generate homogeneous landscape and land use zones distinguished by various combinations of abiotic, biotic, and socio-economic characteristics, fully integrated within the regional geo-ecosystem; 3) regulation – evaluation of landscape vulnerability and setting spatial use limits, forming the basis for decisions regarding permissible, conditional, or prohibited human activities; and 4) proposal – development of environmentally optimal land use frameworks, identifying permissible functional uses aligned with functions that are not limited or restricted by its features. The methodology incorporates a decision-making scheme for the integrated land use development planning of territorial communities within the paradigm of sustainable development.

The research improves the conceptual structure of the land use planning system by introducing the element of "integrated planning of land use development," grounded in two primary components of the land use system: "land zoning" and "assessment of current and projected land use outcomes." Integrated planning is defined as: 1) a unified set of methodological instruments for constructing a spatial organization of land and natural resources that supports sustainable use and preserves core land and landscape functions as a life-support system; and 2) a participatory communication process engaging all stakeholders in land protection and management within the planning area.

A methodological roadmap for integrated land use development planning within a territorial community is presented, encompassing: inventory, evaluation, land

categorization goals, conceptualization of integrated development objectives, and delineation of strategic action priorities for land use development.

The study advances a conceptual definition of integrated land use development planning, emphasizing sustainable and efficient resource use tailored to diverse user demands across agricultural, environmental, urban, and industrial domains.

The analysis demonstrates that spatial socio-economic disparities correlate with regional variations in natural resource potential. In Lviv region, for example, land resource value averages 21,709 UAH/ha and forest resources 17,491 UAH/ha. Districts with the highest land resource potential include Zolochiv (25,667 UAH/ha), Stryi (21,810 UAH/ha), and Chervonohrad (21,781 UAH/ha); Drohobych has the highest forest resource potential (26,165 UAH/ha) and the greatest total natural resource potential (72,925 UAH/ha), followed by Stryi (56,501 UAH/ha). These districts also exhibit the highest mineral resource values, with 25,312 UAH/ha and 11,352 UAH/ha, respectively.

The study further assesses community perspectives on land use issues, revealing that 31.7% of respondents associate local development problems with land use planning deficiencies. Key impediments include the lack of enterprises, unfavourable business conditions, inefficient or limited use of natural, historical/touristic, and human resources, environmental degradation, pollution (air, water, soil), and inadequate public infrastructure (streets, parks, recreation areas). These issues comprise 29.8% of the perceived challenges to improvement. The study substantiates the need to enhance institutional frameworks and governance approaches to integrated land use planning, proposing general principles for addressing land use development challenges in territorial communities from an institutional perspective.

One of the strategic priorities identified for socio-economic and environmental development is the promotion of recreational, agricultural, and other activities under strict environmental regulations. A promising direction is the creation of multifunctional land use models that integrate ecological, recreational, and tourism functions. It is established that the formation of such land use models is relevant, since the structural elements of the ecological network of Lviv region as of 2023 are formed only by 26.4 %

and is possible in the process of integrated planning of land use development.

The ecological-recreational framework is conceptualized as a spatial system comprising interconnected natural and recreational units aimed at territory protection, rational recreational land use, and economic development. This framework uniquely combines natural areas with tourism infrastructure, facilitating the creation of ecological-recreational clusters to attract investment, improve the efficiency of existing recreational zones, and foster new regional tourism offerings.

The dissertation introduces an integrated land use efficiency index composed of seven analytical stages, designed to evaluate the effectiveness of integrated planning initiatives. The index enables comparative analysis of territorial entities based on land and natural resource potential and other regionally significant indicators, which is key in calculating the integrated indicator of efficiency of planning measures for land use development.

This model was piloted using district-level communities as baseline units for land zoning and natural resource assessment. The intervals of values of the integral indicator for each zone of land use efficiency and zoning itself are determined based on the results of the assessment.

Two communities representing different natural and economic zones - Obroshyne and Pavliv - were selected to evaluate the efficacy of the proposed planning model. The analysis indicates that Obroshyne possesses not only land resource potential but also significant environmental and recreational assets, warranting the development of an ecological-recreational framework. For Pavliv, the formation of an ecological framework is equally crucial. Moreover, 58.6% of its arable land is classified as high quality, suggesting the adoption of alternative agricultural land use strategies, such as organic farming and niche crop cultivation, to enhance land value.

An integral index of *planning decisions* (Int.pl.) was calculated for each community, incorporating indices for ecological (Ieco.sust), economic (Iecon.sust), and social (Isoc.sust) sustainability. The resulting values - 1.56 for Obroshyne and 2.24 for Pavliv - demonstrate the positive impact and effectiveness of the proposed land use development strategies.

Keywords: integrated planning of land use development, territorial communities, institutionalisation, land management, landscape, land zoning, land use, sustainable development, natural resource potential, land resources, landscape planning, indicators, index, performance evaluation.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у наукових фахових виданнях України

1. Занчук О. С. Інституціональне середовище інтегрованого планування розвитку землекористування: особливості в зарубіжних країнах та Україні. *Агросвіт*. 2024. № 6. С. 158–167.
2. Занчук О. С. Особливості інтегрованого планування розвитку землекористування територіальних громад методом територіального зонування земель. *Ефективна економіка*. 2024. № 6. URL: <https://www.nauka.com.ua/index.php/ee/article/view/4056/4091>.
3. Занчук О. С. Особливості планування еколого-рекреаційного каркасу системи землекористування Львівської області. *Землеустрій, кадастр і моніторинг*. 2024. № 2. С. 41–56.

Тези наукових доповідей

1. Занчук О. С., Ковалишин О. Ф. Інтегроване планування територіальних громад в системі управління земельними ресурсами. *Innovative trends in science, practice and education: VII International scientific and practical conference* (Munich, February 22-25, 2022). Germany, 2022. Рр. 97–99.
2. Занчук О. С. Основні завдання інтегрованого комплексного планування землекористування територіальних громад. *Використання й охорона земельних ресурсів: актуальні питання науки та практики: матеріали Всукр. наук.-практ. інтернет-конференції*, 3 березня 2022 року. Львів, 2022. С. 22–25.
3. Занчук О. С. Етапи комплексного підходу до інтегрованого планування землекористування. *Теорія і практика розвитку агропромислового комплексу та сільських територій: матеріали XXIV Міжнародного науково-практичного форуму* (Львів, 4–6 жовтня 2023 р.). Львів: ЛНУП, 2023. С. 336–339.
4. Занчук О. С. Сутнісні ознаки інтегрованого планування землекористування в Україні. *Землевпорядна галузь України: здобутки, виклики та перспективи: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції*

(Біла Церква, 7–8 березня 2023 р.). Біла Церква: БНАУ, 2024. С. 26–28.

5. Ковалишин О., Занчук О. Інтегроване планування землекористування територіальних громад: нові підходи до розвитку. *Теорія і практика розвитку агропромислового комплексу та сільських територій: матеріали XXV Міжнародного науково-практичного форуму*; 2024 жовт. 2–4; Львів: ЛНУП; 2024. С. 329–332. URL: <https://repository.lnup.edu.ua/jspui/handle/123456789/18592>

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	17
ВСТУП	18
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ІНТЕГРОВАНОГО ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД	26
1.1. Зарубіжний досвід планування розвитку землекористування територіальних громад	26
1.2. Теоретичні засади інституціонального середовища інтегрованого планування розвитку землекористування	40
1.3. Методологічно-методичні основи інтегрованого планування розвитку землекористування територіальних громад	68
Висновки до розділу 1	75
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА СТАНУ ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД У ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ	78
2.1. Територіальний земельний устрій та природно-ресурсний потенціал Львівської області	78
2.2. Інституціональний аспект проблем еколого-економічних основ інтегрованого планування розвитку землекористування територіальних громад	94
2.3. Оцінка стану планування еколого-рекреаційного каркасу системи землекористування у регіоні	108
Висновки до розділу 2	122
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНТЕГРОВАНОГО ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД	124
3.1. Інтегроване планування розвитку землекористування територіальних утворень методом територіального зонування земель	124

3.2. Особливості інтегрованого планування розвитку землекористування територіальних громад у різних природно- економічних регіональних зонах	134
3.3. Методичні засади оцінки еколого-економічної ефективності інтегрованого планування розвитку землекористування територіальних громад	160
Висновки до розділу 3	173
ВИСНОВКИ	175
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	179
ДОДАТКИ	197

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

АПК – агропромисловий комплекс

ЄС – Європейський Союз

ЗКУ – Земельний кодекс України

КМУ – Кабінет Міністрів України

МАБ ЮНЕСКО – міжнародна біологічна програма Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури

МОМ – Міжнародна організація з міграції

НГО – нормативно-грошова оцінка

НПП – Національний природний парк

ТГ – територіальна громада

ПЗР – потенціал земельних ресурсів

ПЗФ – природно-заповідний фонд

ППР – потенціал природних ресурсів

ПРП – природно-ресурсний потенціал

РЛП – регіональний ландшафтний парк

СЕІ – Служба економічних досліджень

США – Сполучені Штати Америки

ВСТУП

Актуальність теми. Інтегроване планування землекористування, яке дозволяє забезпечити баланс між різними потребами територіальних громад у земельних та інших природних ресурсах, а також розвиток сільськогосподарського виробництва за одночасного захисту навколишнього середовища, стало в Україні однією з основних потреб.

Земля – фізичний об'єкт, що має свою топографію та територіально-просторові характеристики. Найширший комплексний підхід включає в поняття землі природні ресурси, ґрунт, корисні копалини, воду та біоту землі. Ці компоненти утворюють екосистеми, виконують низку функцій, необхідні для збереження цілісності систем підтримки життя і продуктивних можливостей довкілля. Земельні ресурси використовують так, щоб була користь від усіх цих характеристик. Земля має обмежені можливості, тоді як її природні ресурси можуть змінюватися з часом, а також залежно від умов управління ними та їхнього використання. Зростання людських потреб і розширення економічної діяльності чинять дедалі більший тиск на земельні ресурси, породжуючи конкуренцію та конфлікти, і ведуть до нераціонального їх використання. Для того, щоб у майбутньому людські потреби задовольнялися на сталій основі, сьогодні необхідно врегулювати ці конфлікти й прагнути ефективнішого та продуктивнішого використання земельних та інших природних ресурсів.

Інтегроване територіально-просторове планування землекористування – найважливіший практичний шлях досягнення таких цілей. Інтегрований підхід до вивчення всіх видів землекористування дає змогу мінімізувати конфлікти, виробити найбільш ефективні варіанти та пов'язати соціально-економічний розвиток з охороною та покращенням стану навколишнього середовища, тим самим сприяючи досягненню мети сталого розвитку. Суть такого інтегрованого підходу виражається в координації секторального планування землекористування, пов'язаного з різними аспектами його використання.

Не випадково Організація Об'єднаних Націй почала приділяти дедалі більше уваги таким важелям управління земельними ресурсами, як планування та

організація раціонального використання земель. Так, доповідь Генерального секретаря ООН на Восьмій сесії комісії зі сталого розвитку населених пунктів (24 квітня – 5 травня 2000 року) отримала назву «Комплексний підхід до планування та раціонального використання земельних ресурсів».

В Україні планування використання земель визначено главою 30 Земельного кодексу України, яка передбачає: 1) загальнодержавні програми використання та охорони земель (ст. 177); 2) регіональні програми використання та охорони земель (ст. 178); 3) природно-сільськогосподарське районування земель (ст. 179); 4) зонування земель (ст. 180).

Для розвитку вказаних напрямів прийнята Концепція Загальнодержавної цільової програми використання та охорони земель, яка передбачає розробити: «прогноз і пріоритетність використання земельних ресурсів; основні напрями використання земель залежно від їх категорій; напрями сталого землекористування; пропозиції щодо раціонального – економічно ефективного та екологічно безпечного використання земель; головні напрями охорони земельних ресурсів; заходи щодо боротьби з деградацією земель та опустелюванням, досягнення нейтрального рівня деградації земель; шляхи охорони і відновлення родючості ґрунтів земель сільськогосподарського призначення; заходи з адаптації до зміни клімату; узгоджені заходи охорони земель лісового та водного фондів; напрями охорони земель природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, земель оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення».

У цьому контексті залишається відкритим питання вдосконалення теоретико-методичних засад і розробки практичних рекомендацій щодо інтегрованого планування розвитку землекористування територіальних громад та його ефективності. Власне цим обумовлений вибір напрямку дослідження.

Зв'язок теми дисертації із сучасними дослідженнями. Питанню вирішення екологічних та економічних проблем у контексті інтегрованого планування розвитку землекористування територіальних громад присвячені праці багатьох вітчизняних та світових учених. Зокрема питанням інтегрованого

планування розвитку землекористування відводилося чільне місце у працях відомих українських учених: В. Будзяка, О. Дорош, А. Мартина, А. Третяка, та ін. Водночас у сучасних ринкових умовах постає нагальне питання виконання поставленого завдання.

Віддаючи належне переліченим ученим, варто зауважити, що в їхніх працях, на наш погляд, увагу переважно зосереджено саме на еколого-економічних аспектах сільськогосподарського, та в окремих випадках – міського, землекористування, тоді як економічні та земельно-екологічні проблеми щодо регулювання режиму землекористування в межах територій територіальних громад недостатньо досліджені, що зумовлює актуальність цього дослідження.

Отже, вкрай важливе вдосконалення теоретико-методичних підходів та практичних рекомендацій щодо інтегрованого планування розвитку землекористування та ефективності його функціонування у територіальних громадах.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження автором виконувалось з урахуванням Стратегії державної екологічної політики України на період до 2030 року (закон України від 28.02.2019 року № 2697-VIII), Концепції Загальнодержавної цільової програми використання та охорони земель, а також згідно з програмою наукових досліджень Львівського національного університету природокористування, а саме: в межах НДР «Механізм забезпечення збалансованого використання земель у контексті просторового розвитку територій»» (номер державної реєстрації УкрІНТЕІ 0121U108080), в якій здобувачем обґрунтовано методологічні та методичні еколого-економічних основ інтегрованого розвитку землекористування територіальних громад.

Мета і завдання дослідження. Мета дисертаційного дослідження полягає в обґрунтуванні удосконалення теоретико-методичних підходів та практичних рекомендацій щодо інтегрованого планування розвитку землекористування територіальних громад та його ефективності.

Досягнення поставленої мети зумовило необхідність виокремлення завдань

дисертаційного дослідження:

- проаналізувати зарубіжний досвід інтегрованого планування розвитку землекористування територіальних громад;
- проаналізувати інституціональне забезпечення інтегрованого планування розвитку землекористування територіальних громад та обґрунтувати основні напрями його вдосконалення;
- поглибити методологічні основи інтегрованого планування розвитку землекористування територіальних громад з урахуванням зарубіжного досвіду;
- оцінити стан та тенденції змін планування розвитку землекористування територіальних громад і їхній вплив на ефективність використання земель та інших природних ресурсів;
- вивчити особливості інтегрованого планування розвитку землекористування територіальних громад у різних природно-економічних регіональних зонах;
- поглибити методологічні основи інтегрованого планування розвитку землекористування територіальних громад методом територіального зонування земель;
- удосконалити методичні підходи оцінки еколого-економічної ефективності інтегрованого планування розвитку землекористування територіальних громад.

Об'єктом дослідження є процес інтегрованого планування розвитку землекористування територіальних громад на прикладі Львівської області.

Предметом дослідження є теоретико-методологічні, методичні та прикладні аспекти інтегрованого планування розвитку землекористування територіальних громад на прикладі Львівської області.

Методи дослідження. Теоретико-методичною основою дисертаційного дослідження є фундаментальні наукові положення і принципи економічної теорії, економіки земле- та природокористування, прикладні дослідження щодо вдосконалення планування розвитку землекористування територіальних громад.

Завдання дисертаційного дослідження виконували із використанням загальнонаукових і спеціальних методів, а саме: абстрактно-логічного – для

обґрунтування мети, завдань і висновків дослідження; монографічного – під час аналізу наявних наукових підходів щодо досліджуваної проблеми, нормативних документів, збірників статистичної інформації; статистичного – при узагальненні статистичних даних, оцінки тенденцій зміни структури землекористування територіальних громад; порівняльного аналізу – при вивченні та аналізі результатів соціологічного опитування щодо формування стратегічних цілей розвитку громади, дослідження показників економічної та екологічної оцінки ефективності землекористування; економічного аналізу – для визначення ефективності планування розвитку землекористування територіальних громад; SWOT-аналіз - для стратегічного планування, оцінки поточного стану і розробки стратегії досягнення поставлених цілей, враховуючи як внутрішні фактори, так і зовнішні умови.

Інформаційну базу дослідження утворили чинні законодавчі та нормативно-правові акти, статистичні й аналітичні матеріали Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру, Державної служби статистики України та Львівської області, Державного кадастру України, наукових праць українських і зарубіжних учених, присвячених проблематиці планування розвитку землекористування територіальних громад, обґрунтування відповідних заходів, спеціальні наукові видання, матеріали науково-практичних конференцій.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у подальшому розвитку теоретичних, методичних та практичних положень, які визначають еколого-економічні та інституційні засади інтегрованого планування розвитку землекористування територіальних громад.

До основних результатів дослідження, які відзначаються науковою новизною, належать такі:

вперше:

- об'єднано систему інтеграції ландшафтного і землевпорядного планування, шляхом формування еколого-рекреаційного каркасу з підпорядкованими одиницями природних і рекреаційних ресурсів та деталізацію структури землекористування громад за типами (підтипами) для забезпечення

раціонального та ефективноно їх функціонування.

удосконалено:

- логічно-змістовну структуру моделі системи планування землекористування, яка, на відміну від наявної, охоплює такі додаткові елементи: «Інтегроване планування розвитку землекористування», «Зонування земель» та «Оцінка результатів наявного та проєктного землекористування»;

- методичний підхід інтегрованого планування землекористування, який, на відміну від наявного, передбачає: 1) спільність методичних інструментів, які використовуються для побудови просторової організації земельних та інших природних ресурсів; 2) комунікативний процес, до якого залучаються всі суб'єкти землеохоронної та землегосподарської діяльності на території планування;

- критерії й показники формування модельних територіальних об'єднаних громад, які охоплюють: екологічні, соціальні, економічні, вартісні та показники площ;

- методичний підхід визначення інтегрального індексу (Іінт) для оцінки планувальних рішень щодо розвитку землекористування, у тому числі збалансованого, в межах територіальних громад;

набули подальшого розвитку:

- методологія об'єднання природних територій і територій залучення туристів із наявною інфраструктурою для формування еколого-рекреаційного каркасу системи землекористування на відповідних територіях, для підвищення ефективності використання наявних рекреаційних зон;

- землевпорядно-планувальні заходи, які повинні бути реалізовані в процесі інтеграційного планування формування еколого-рекреаційного каркасу системи землекористування;

- методичні підходи оцінки ефективності заходів інтегрованого планування розвитку землекористування територіальних громад, які передбачають оцінку екологічної, економічної та соціальної ефективності землекористування за наявного та проєктного використання земель й інших природних ресурсів.

Практичне значення одержаних результатів. Науково-практичні

результати дослідження пройшли апробацію і прийняті до впровадження у діяльність підприємств та установ, зокрема:

- пропозиції щодо зонування земель на основі ландшафтного планування як екологічного каркасу ефективного розвитку землекористування територіальних громад та землевпорядного планування за типами (підтипами) земель у ДП Львівський НД та проектний інститут землеустрою (довідка від 19.03.2025р. № 251);

- пропозиції щодо оцінки ефективності проектних рішень інтегрованого планування розвитку землекористувань Павлівського старостинського округу Радехівської міської територіальної громади Львівської області (довідка від 2.04.2025р. № 01-29/910);

- результати наукових досліджень щодо підходів до організації землекористувань Інституту сільського господарства Карпатського регіону (довідка від 21 березня 2025р. № 329).

- Акт про впровадження/використання результатів дисертації у навчальний процес у Львівському національному університеті ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З.Гжицького при викладанні дисципліни землевпорядне проектування від 7.03.2025р.

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є самостійним науковим дослідженням, що має теоретичне та практичне значення. Особисто здобувачем розроблено наукові положення, методичні підходи та практичні рекомендації щодо еколого-економічних основ інтегрованого планування розвитку землекористування територіальних громад. Наукові результати, представлені в дисертації, розроблено автором особисто. З наукових публікацій, виданих у співавторстві, у роботі використано лише ті положення, які становлять особистий внесок автора, про що зазначено в переліку публікацій.

Апробація результатів дисертації. Основні науково-теоретичні та практичні результати дисертації доповідалися та обговорювалися на: III-й Міжнародній науково-практичній конференції «Землевпорядна галузь України: здобутки, виклики та перспективи» 7–8 березня 2024 року (м. Біла Церква); VII

VII Міжнародна науково-практична конференція: Інноваційні тенденції в науці, практиці та освіті, 22-25 лютого 2022 року (Німеччина); матеріали XXIV (Львів, 4–6 жовтня 2023 р.) та XXV Міжнародного науково-практичного форуму (Львів, 2–4 жовтня 2024 р.) «Теорія і практика розвитку агропромислового комплексу та сільських територій» матеріалах Всукр. наук.-практ. інтернет-конференції, 3 березня 2022 року (Львів) «Використання й охорона земельних ресурсів: актуальні питання науки та практики».

Публікації. За результатами дисертаційного дослідження опубліковано 8 наукових праць, з яких 3 статті у наукових виданнях, включених до категорії «Б» Переліку наукових фахових видань України, 5 тези наукових доповідей.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається з анотацій, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 263 сторінки комп'ютерного тексту, що містить 42 таблиці і 19 рисунків. Список використаних джерел складається із 172 найменування.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ІНТЕГРОВАНОГО ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

1.1. Зарубіжний досвід планування розвитку землекористування територіальних громад

Для обґрунтування вибору прийняття планувальних рішень розвитку землекористувань під час проведення територіально-просторового планування важливим є вивчення тенденцій і виявлення при цьому схожих і відмінних особливостей процесів закордоном, що дасть змогу краще використати їхній досвід.

В Україні планування використання і охорони земель реалізується за допомогою принципу «основного цільового призначення за категоріями» [42], відповідно до якого правовий режим визначається виходячи з належності до тієї чи іншої категорії та виду цільового призначення земельних ділянок відповідно до зонування землекористування конкретної території. Отже, з огляду на принцип під час розподілу земель на категорії та види цільового призначення земельних ділянок (по суті, дозволеного використання) визначають межі земель, здійснюють планування їхнього подальшого використання та розвитку землекористування. Через такий принцип реалізується також охорона особливо цінних земель у вигляді виділення в окремі категорії та подальшого особливого регулювання.

Проте реалізація цього принципу практично пов'язана з проблемами, про які останніми роками вітчизняні вчені написали низку наукових праць [4; 23; 120; 126; 129]. Часто звучить пропозиція про скасування принципу поділу земель на категорії за цільовим призначенням [127; 130].

Як приклад, зазвичай наводиться зарубіжний досвід планування та розвитку землекористування і територій. У більшості країн відсутня категоризація земельного фонду, але наявні там системи планування та розвитку

землекористування також не досконалі й мають свої проблеми.

Детальне вивчення зарубіжного досвіду частково дасть змогу зрозуміти, чи справді нам необхідно повною мірою переймати практику інших країн, чи можливо, точковими змінами, без кардинальних реформ, удосконалити принцип розподілу земель на категорії за цільовим призначенням.

Як відомо, більшість зарубіжних країн не має чітких аналогів поняття «категорій земель». У деяких країнах використовують термін «таксономія», під яким розуміють практику та науку про категоризацію чи класифікацію. Цей термін найчастіше застосовується у сільському господарстві для розподілу ґрунтів і не застосовується до загального визначення правового режиму земель та планування їхнього використання. З огляду на це, розглядаючи закордонний досвід, необхідно розуміти, що вся термінологія, пов'язана з категоризацією земель в українському розумінні, не існує в інших країнах і є аналогом зарубіжної термінології, пов'язаної із плануванням землекористування та зонування. Розглянемо, наприклад, досвід Сполучених Штатів Америки та Німеччини, інші країни.

Система планування та використання земель у Сполучених Штатах Америки буде цікавою, оскільки США є однією з найбільших країн за площею (9 833 517 км²), а економіка цієї країни – перша економіка світу. Варто зауважити, що, на відміну від України, в якій значна частина земельного фонду перебуває у власності держави, у Сполучених Штатах Америки більшість земель, а саме близько 60 %, є приватною власністю, 36 % належить державі, близько 28 % – федеральному уряду, а трохи більше за 8 % – перебуває у власності штатів та органів місцевого самоврядування. Частина, що залишилася, близько 3 %, перебуває в довірчому управлінні Бюро у справах індіанців [151]. Землі, що належать федеральному уряду, розподіляються між міністерствами та агентствами. Відповідно, у США немає єдиного органу, який веде облік усіх земель, оскільки спочатку землі не діляться за категоріями, а передаються тому чи іншому міністерству та відомству, залежно від їхнього реального використання. При цьому у США є Служба економічних досліджень (CEI) при Міністерстві

сільського господарства Сполучених Штатів Америки, яка приблизно раз на п'ять років робить звіти про основні види використання землі у США.

Для складання цього звіту, який подає єдиний перелік усіх основних видів використання державних і приватних земель у всіх 50 штатах, Служба економічних досліджень збирає дані всіх міністерств, між якими розподілені землі федерального уряду, а також дані щодо кожного штату. З огляду на це точність даних часто має велику похибку, оскільки жодна агенція не змогла надати даних з усіх видів землекористування і, як зазначено в дослідженні, дані щодо видів землекористування були скориговані на основі залишкового принципу після того, як усі доступні дані були зведені у таблицях.

Під час складання звіту 2012 року CEI Міністерства сільського господарства виділила шість основних категорій або видів землекористування:

- 1) орні землі;
- 2) пасовища;
- 3) ліс, землі лісокористування;
- 4) міське та сільське житлове використання;
- 5) зони спеціального використання (землі для сільського транспорту, національних та державних парків, дикої природи, національної оборони та промислових зон, а також садиб і фермерських доріг);
- 6) інші види землекористування (цвинтарі, поля для гольфу, болота, пустелі та інші райони низької економічної цінності).

Однак така класифікація не визначальна у встановленні правового режиму земель та планування розвитку землекористування і територій. Основною системою планування та розвитку землекористування і територій у США є зонування земель: «зонування залежить від планування (територіального планування), а землеустрій, своєю чергою, залежить від зонування, що зумовлює їх нерозривний взаємозв'язок» [152].

Варто зауважити, що закони та постанови щодо зонування поширюються лише на земельні ділянки, що перебувають у приватній власності. Тож на федеральному рівні у США 1976 року прийняли Закон «Про федеральне

землекористування».

Відповідно до цього закону облік та ідентифікація, і навіть планування землекористування земель, що у федеральній власності, здійснюють відповідні міністерства. Так, відповідно до ст. 201 Закону, міністерство зобов'язане постійно вести облік усіх державних земель та земельних ресурсів, при цьому пріоритетними є зони підвищеного екологічного ризику, за участі громадськості зобов'язане розробляти, вести та за потреби переглядати плани землекористування. Відомості мають постійно оновлюватися, відображаючи умови, нові ресурси та інші цінності, що змінюються. Згідно із Законом, облік, класифікацію та планування земель, що перебувають у федеральній власності, здійснюють відповідні міністерства.

На цьому повноваження федеральних органів влади у сфері обліку, класифікації та планування земель закінчуються, і відповідно до Десятої поправки Конституції США, «повноваження, не делеговані Сполученим Штатам Конституцією та не заборонені для окремих штатів, зберігаються за штатами або за народом» [14]. Усі основні повноваження із землеустрою та зонування земель, що перебувають у власності штатів, муніципалітетів та приватної власності, переважно перебувають у муніципалітетів.

Штати розробляють закони про зонування. Як правило, вони ідентичні, оскільки розробляються на основі Стандартного уповноваженого закону штату про зонування, мають загальні характеристики і не регулюють процес землекористування, оскільки цю роль відведено зонуванню. На рівні штатів також розробляються та ухвалюються закони про сільськогосподарські райони.

На місцевому рівні нормативна база складається з ордонансів зонування (зональних планів та процедурних правил їхньої розробки), крім того, на муніципальному рівні розробляються закони щодо конверсії сільськогосподарських земель. Зональні плани складаються із двох частин:

- 1) правила зонування, які охоплюють загальні положення, описи вимог до плану землекористування й забудови ділянки за зонами, для спеціального дозволу видів використання та ін.;

2) карти зонування.

Однак не всі штати у США ухвалюють закони про зонування, які розробляють місцеві органи влади. Як правило, такі закони приймають у найбільш урбанізованих районах. У тих поселеннях, де громадяни відмовилися приймати закон про землекористування або зонування, вони мають право використовувати землі на свій розсуд. Для прийняття цих законів необхідне позитивне рішення обраного представника того чи іншого поселення, чим забезпечується широка громадська участь при ухваленні законів про землекористування та зонування. Варто також зазначити, що в більшості поселень, в яких було прийнято закони про планування та зонування, створюється комісія з планування, до повноважень якої належать: прийняття комплексних планів землекористування, затвердження планів розвитку, вироблення рекомендацій для місцевих органів влади.

Найпоширенішими видами зон є: житлова, комерційна, промислова та сільськогосподарська. Найчастіше землі, що є поза поселеннями, класифікуються як сільськогосподарські.

Для всіх земельних ділянок, які перебувають у межах однієї зони, встановлюється один правовий режим із різними видами дозволеного використання. Внесення змін чи доповнень до зональних планів можливе лише внесенням відповідних змін чи доповнень до законодавства.

Загалом поправки поділяються на два види:

1) приватні, які характерні переведенням земельної ділянки з однієї зони в іншу. Така зміна можлива лише з обов'язковим повідомленням усіх власників земельних ділянок, що перебувають на певній відстані від ділянки, зону якої планується змінити. Зазвичай така відстань становить 150–200 м;

2) загальні, за яких змінюються параметри землеустрою та забудови всередині зони.

У різних штатах можуть застосовувати різні види зонування, що залежить від ухваленого у тому чи іншому штаті закону про зонування. Найчастіше застосовують евклідове зонування, яке характерне поділом землекористування на

певні географічні райони та розмірні стандарти, що встановлюють обмеження на обсяг девелоперської діяльності, що допускається на ділянках у межах кожного типу району. Однак цей тип зонування вважається не гнучким та застарілим.

Однією з проблем проведення зонування у США вважається високий рівень витрат для людей. Так, наприклад, старший віцепрезидент і директор із судових розглядів Інституту правосуддя Дана Берлінер стверджує, що «одною з основних витрат зонування є придушення підприємництва, завдання шкоди малому бізнесу, а також загальне зниження доходів і збільшення витрат для людей. Причому, хто багатий, вважають ці витрати найбільш обтяжливими» [163].

Вивчивши досвід США, слід зазначити, що ми можемо повноцінно спиратися на систему США у сфері планування та розвитку землекористування з кількох причин.

По-перше, у наших країн різні показники за формами власності на земельні ділянки: тоді як в Україні 48 % усіх земель перебуває у державній та комунальній власності (за формою 2-а зем.), у Сполучених Штатах Америки у державній власності перебуває 36 %.

По-друге, зонування земель передбачає велику залученість громадян до громадського обговорення планувальних рішень. У США громадські слухання відіграють важливу роль у системі планування та розвитку землекористування, оскільки більшість земель перебуває у приватній власності.

По-третє, політична система США влаштована так, що всі основні повноваження там передані штатам та муніципалітетам.

У країнах-членах ЄС є різні системи планування. Європейські підходи до територіально-просторового планування динамічні і гнучкі, здатні адаптуватися до нових умов. У 1997 році прийняли Європейський Компендіум [46], який став першим етапом комплексного порівняння систем територіально-просторового планування країн Європи. Системи територіального планування у Швеції, Німеччині, Нідерландах та Фінляндії належать до типу комплексного підходу, який вважається найпрогресивнішим. Цей підхід охоплює низку ієрархічних планів — від національного до місцевого рівня, основною метою яких є

координація державної діяльності у питаннях просторового планування, з акцентом на більш широкий розвиток територій, а не лише економічний аспект. Для реалізації цього підходу необхідна ефективна адміністративна система та розвинені інститути планування.

Німецький досвід планування землекористування цікавий тим, що Німеччина, на відміну від інших великих європейських країн, має поліцентричну систему планування. За державним устроєм Німеччина є федеральною державою, у складі якої перебуває 16 суб'єктів федеральних земель. За даними Федерального статистичного управління Німеччини виділяють такі основні види землекористування [155]:

1) сільське господарство (50,8 % усіх земель використовується для ведення сільського господарства);

2) ліси та лісові масиви (разом утворили 30,9 % від загальної площі всіх земель);

3) селищна та транспортна зона («зона позашляховиків») – третій за розміром тип використання. За підсумками 2018 року ця зона займає 14,3 % від загальної площі. Вона також охоплює житлову, громадську або комерційну зони, а «зона позашляховиків» – зони відпочинку, цвинтарі та руху транспорту;

4) озера, річки, канали та прилеглі прибережні води – 2,3 % території Німеччини;

5) площа, що залишилася, – це «інші райони». До них належать «гірничодобувні землі», такі як гравійні або лігнітові кар'єри, а також «безземельні», як-от скелі, колишні військові бази або колишні відвали, а з 2016 року також ділянки рослинності, що не використовуються: порожні ділянки, болота, лісові масиви та водойми.

Варто також зазначити, що більша частина земель Німеччини перебуває у приватній власності, і лише близько 13 % – у власності держави.

Федеральний уряд Німеччини – найвищий орган виконавчої влади.

Метою планування на цьому рівні є узгодження, координація та контроль за використанням територій і планами розміщення господарських об'єктів. При

цьому необхідно враховувати не лише довгострокове використання земель, а й створення екологічно сприятливого середовища та забезпечення рівних умов для життя населення Німеччини. Згідно із законодавством про територіальний устрій, федеральні органи встановлюють лише «рамкові» концепції планування та розробляють заходи розвитку регіонів Європейського Союзу. За розробку федеральних програм планування відповідає Міністерство регіонального розвитку та планування міст. Територіальне планування на рівні федеральних земель є складовою загальної системи планування. Хоча федеральні землі мають певну автономію у реалізації загальнодержавних природоохоронних законів та власних нормативних актів, принципів спадкоємності та співвідпорядкованості чітко дотримуються. Щодо встановлення пріоритетів у плануванні, то вони визначаються соціально-економічними та природними характеристиками кожної федеральної землі.

Отож, основні засади територіального планування закріплені у Німеччині Федеральним законом про регіональне планування (Bundesraumordnungsgesetz, RoG) [160]. У цьому законі визначено лише загальні принципи територіального планування і немає прямих просторових прив'язок. Закон встановлює правові рамки у сфері територіального планування, й у рамках цієї правової основи національний уряд зобов'язаний надати федеральним землям Німеччини свободу дій щодо територіального планування.

Національне територіальне планування має рамкову компетенцію та визначає загальні цілі, а також правові рамки, які є обов'язковими для всіх нижчих адміністративних органів. Основний конституційний закон Німеччини надає муніципалітетам право планування у межах своєї території.

Землі створюють власні правові кордони, включно з внутрішніми організаційними інструкціями щодо системи регіонального планування. Основним інструментом територіального планування лише на рівні земель є план регіонального розвитку. Як правило, в ньому міститься один або декілька картографічних планів та текстова частина з додатковими поясненнями. Такі плани регіонального розвитку, прийняті землями, належать до поточної

економічної, соціальної, інфраструктурної та екологічної ситуації, а також до майбутнього бажаного розвитку.

Тут слід зазначити, що німецьке територіальне планування структуроване не лише за принципом «згори донизу», оскільки жодних заходів вищих інстанцій не може бути вжито без консультації з нижчими рівнями планування. Тобто організація та розвиток просторових одиниць повинні відповідати загальним цілям федеральної території, а також федеральне планування має враховувати вимоги місцевої влади.

У Німеччині основними видами територіального планування є:

- Інтегроване комплексне і містобудівне планування землекористування;
- Секторальне територіальне планування.

На муніципальному рівні територіальне планування забезпечується ухваленням двох документів:

1) плану землеустрою (*Flächennutzungsplan*), який містить інформацію щодо основних видів землекористування;

2) плану розвитку (*Bebauungsplan*), що має обов'язкову юридичну силу. Цей план поширюється лише в муніципалітетах і є обов'язковим до виконання усіма громадянами. Зміст такого плану визначено у п. 9 Будівельного кодексу Німеччини. Як правило, у ці плани інтегровані норми з охорони природи та навколишнього середовища.

Ухвалення таких правил неможливе без участі громадян. Принцип участі громадськості глибоко вкоренився у німецьку систему планування. Усі процедури передбачають участь громадян, зацікавлених у майбутніх заходах щодо планування.

Варто виокремити охорону земель та захист навколишнього середовища. Німеччина, як і багато інших країн, піклується про екологію, тому щодо видів використання земель і земельних ділянок значна увага приділяється природоохоронному законодавству.

У Європейському Союзі прийняли Європейську ландшафтну конвенцію, яку ратифікували 40 держав – членів Ради Європи. Мета конвенції – сприяння

охороні, управлінню, організації європейського співробітництва з проблематики планування ландшафтів.

Оскільки в Україні термін «ландшафтне планування» [86] та «землепорядкування на ландшафтній основі» [11; 17; 116; 113; 132], в законодавстві не застосовується, необхідно розкрити розуміння цих визначень у Європейському співтоваристві:

Відповідно до ст. 1 Європейської ландшафтної конвенції, «ландшафт означає частину території, тому що вона сприймається такою населенням, відмінні риси якої є результатом дії чи взаємодії природного і (чи) людського чинників» [33]. Як зазначено в конвенції, всі країни, які її ратифікували, застосовують цю конвенцію відповідно до свого політичного, адміністративного устрою. У Німеччині прояв Європейської ландшафтної конвенції можна знайти у Ландшафтній програмі (*Landschaftsprogramm*) та Регіональному ландшафтному каркасному плані (*Landschaftsrahmenplan*). Ландшафтна програма – інструмент стратегічного планування ландшафтів на федеральному рівні. Вона регулює основні вимоги та заходи щодо охорони навколишнього середовища та режиму землекористування.

Правову основу Ландшафтної програми в Німеччині утворює Федеральний закон про охорону природи (*Bundesnaturschutzgesetz*), який також був інкорпорований у німецьке законодавство відповідно до Директиви Європейського Союзу 85/337/ЕЕС. Цей закон передбачає деякі обмеження при використанні земель з метою їхнього захисту від забудови, що розростається, а також обов'язок інвесторів компенсувати негативний вплив на навколишнє середовище, проте федеральний закон про охорону природи, як і закон про регіональне планування, встановлює тільки загальні принципи, які конкретизуються надалі шляхом прийняття землями власного природоохоронного законодавства (*Landschaftsgesetze*). У природоохоронному законодавстві зазвичай виділяються земельні території, які підлягають забудові або жорстко обмежуються у використанні.

У Німеччині останніми роками зафіксували зниження кількості земель

сільськогосподарського призначення. За даними Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН, тенденція до зменшення кількості сільськогосподарських земель характерна для багатьох країн. Це здебільшого пов'язано зі значною обмеженістю земельних ресурсів багатьох європейських країн та їхнім супутнім розвитком: розростанням міст, розвитком транспортної інфраструктури, винесенням великих підприємств за межі міста. З метою запобігання зменшенню кількості сільськогосподарських земель у п. 1а Будівельного кодексу Німеччини закріплено положення щодо охорони навколишнього середовища, які повинні застосовуватися при складанні генерального плану, наприклад: використання землі економне та обережне; території, що використовуються в сільському господарстві як ліси або під житлові приміщення, повинні бути перетворені лише необхідною мірою [145]. Відображення тенденції до збереження земель можна знайти і в Законі про регіональне планування, де закріплені основні принципи просторового планування.

На додаток до вже прийнятих законодавчих актів для покращання ситуації в галузі щодо зниження кількості сільськогосподарських земель прийнято стратегію сталого розвитку, однією з цілей якої є зниження темпів скорочення сільськогосподарських земель.

Система планування використання земель у Німеччині дуже взаємопов'язана із системою диференціації влади за різними рівнями [43]. У цьому системи планування та розвитку територій України та Німеччини схожі, утім, на нашу думку, є й деякі кардинальні відмінності, зокрема те, що в Німеччині на федеральному рівні приймають лише рамкові закони, які вказують основний напрям, а основні повноваження щодо прийняття законодавчої бази планування та розвитку землекористування відповідних територій перебувають на рівні регіонів та муніципалітетів, тоді як в Україні основні закони приймають на національному рівні.

До того ж, для ефективного використання земель, у тому числі сільськогосподарських, як у Німеччині, так і в багатьох інших країнах,

застосовують функціональне зонування. В Україні на законодавчому рівні розвинене зонування лише для містобудівних цілей при зонуванні територій населених пунктів.

У Нідерландах реалізується політика децентралізації та дерегуляції в галузі планування, що наближає його до людей і бізнесу. Провінції та муніципалітети мають більше знань про конкретну ситуацію в регіонах і потреби місцевих жителів, тому рішення, ухвалені на цих рівнях, краще відображають реальні потреби та виклики.

Проблеми національного планування охоплюють недостатнє фінансування на національному рівні та високу потребу у співпраці з приватними компаніями для фінансування проєктів державного регулювання. Згідно із Законом «Про просторове планування», провінції мають змогу використовувати більше інструментів і мають широкий спектр обов'язків у сфері планування. Регіональні уряди можуть розробляти плани просторового планування, які раніше були виключно в компетенції муніципалітетів.

Усі рівні управління можуть мати такі типи планів: план землекористування, структурний план та проєкт планування. Структурний план – стратегічний документ, що визначає основні напрямки розвитку та просторової політики на майбутнє. Він може бути комплексним або галузевим, має рекомендаційний характер і не є обов'язковим до виконання. Комплексний план обов'язковий для всіх рівнів проєктування, тоді як галузевий не має такої вимоги.

План землекористування – це найважливіший інструмент просторового планування, що визначає території для будівництва, розмір об'єктів і їхнє призначення. Цей план обов'язковий для виконання протягом десяти років, після чого має бути оновлений. Муніципалітети повинні розробляти їх для всіх територій, які перебувають у їхній компетенції. Якщо план землекористування розробляється на регіональному чи національному рівні, то повноваження муніципалітетів щодо цього питання знімаються.

У разі дозволу на відхилення від плану, якщо зміни призводять до значних витрат, може бути розроблений окремий план для цього проєкту, на основі якого

видається дозвіл. Такий підхід дозволяє владі швидше видавати дозволи на будівництво, аніж переглядати план землекористування.

Отже, нідерландське планування відображає два важливі аспекти культури країни: давні інженерні традиції, що проявляються у перетворенні території, та культуру консенсусу на всіх рівнях – національному, регіональному й місцевому. В умовах глобальної конкуренції акценти в політиці просторового розвитку змістилися, і тепер пріоритетом є економічний розвиток та поліпшення інфраструктури, а не просторові цілі. Основні національні інтереси зосереджені у Стратегії політики в галузі планування, а керівництво провінціями орієнтується на регіональні інтереси, такі як урбанізація, управління ландшафтами та збереження зелених зон.

Концепція територіального планування нова для країн Північної Європи, де домінує галузева спеціалізація. У Фінляндії особливу увагу приділяють ландшафтному плануванню та створенню комфортного міського середовища, де міські території посідають важливе місце в планувальних процесах.

В інституційному контексті просторове планування та політика Фінляндії традиційно були різними сферами. Міністерство навколишнього середовища – основний орган, що відповідає за планування, екологічну політику та розробку законодавства в цій галузі. Після ухвалення Закону «Про землекористування та будівництво» у 2000 році роль держави змістилася до ухвалення більш жорстких рішень. У результаті співпраці між міністерствами розробили Національний посібник із використання земель, спрямований на реалізацію міжнародних конвенцій з охорони культурної спадщини, боротьби зі зміною клімату та збереження біорізноманіття.

Управління землекористуванням у Фінляндії здійснюють сім агентств державного регіонального управління та 15 центрів економічного розвитку, транспорту і навколишнього середовища. Муніципалітети відповідають за планування на місцевому рівні, визначаючи заходи щодо використання земельних ресурсів та видаючи дозволи на будівництво. Співпраця між ними часто призводить до складання спільних генеральних планів. Тут активно розвиваються

стратегічні підходи до міського планування, спрямовані на вирішення проблем, таких як зміна клімату, глобалізація ринків, сталий розвиток, інвестиції, податкові доходи, імміграція, нові технології та формування мережових структур. Вводяться нові інструменти планування, зокрема генеральні плани, схеми розвитку та тематичні структурні плани. Систему планування у країні часто сприймають як досить жорстку через високі вимоги до комплексного обстеження та правових норм, тоді як нові інструменти планування мають менше обмежень [152].

Ландшафтне планування розвитку землекористування – «важливий інструмент європейського просторового планування, що значною мірою забезпечує впровадження у відповідну політику принципів сталого розвитку. Про необхідність здійснення ландшафтної політики для успішного територіального розвитку наголошено в Керівних принципах сталого просторового розвитку Європейського континенту, сформульовано як «включення питань розвитку ландшафтів до просторового планування та галузевих програм», «імплементация інтегрованої політики, спрямованої на одночасний захист, управління та планування ландшафтів» [145].

Однак для вирішення проблем інтегрованого планування розвитку землекористування територіальних громад в Україні слід звернути увагу на закордонний досвід зонування територій та участі громадськості під час прийняття і зміни планувальної документації щодо використання і охорони земель та інших природних ресурсів на всіх рівнях.

Отож, вивчивши закордонний досвід, доходимо висновку, що ми не можемо повною мірою запозичити досвід правового регулювання систем планування розвитку землекористування територій цих країн, оскільки є достатньо відмінностей у державному устрої й процентному співвідношенні форм власності на землю, з чого випливають різні підходи до правового регулювання землекористування.

1.2. Теоретичні засади інституціонального середовища інтегрованого планування розвитку землекористування

Ефективне використання ресурсів громад неможливе без ретельного планування їхнього розвитку. В умовах нового адміністративного устрою це особливо актуально, оскільки необхідне узгоджене просторове планування, яке дає змогу максимально реалізувати потенціал території, координувати різні види природокористування, особливо у сфері земельних ресурсів, та запобігати конфліктам між особливостями території та її цільовим використанням.

Розвиток планування земель, передбачений главою 30 Земельного кодексу України, визначено плануванням використання земель, яке визначає:

- 1) «загальнодержавні програми використання та охорони земель (ст. 177);
- 2) регіональні програми використання та охорони земель (ст. 178);
- 3) природно-сільськогосподарське районування земель (ст. 179);
- 4) зонування земель (ст. 180)» [42].

Для розвитку напрямів планування використання земель, 2022 року прийнято Концепцію Загальнодержавної цільової програми використання та охорони земель [51,52], якою передбачено, що враховуючи загальнодержавні інтереси, необхідно розробити: «прогноз і пріоритети використання земельних ресурсів; основні напрями використання земель залежно від їхніх категорій; напрями сталого землекористування; пропозиції щодо раціонального – економічно ефективного та екологічно безпечного використання земель; головні напрями охорони земельних ресурсів; заходи щодо боротьби з деградацією земель та опустелюванням, досягнення нейтрального рівня деградації земель; шляхи охорони і відновлення родючості ґрунтів земель сільськогосподарського призначення; заходи з адаптації до зміни клімату; узгоджені заходи охорони земель лісового та водного фондів; напрями охорони земель природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, земель оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення» [40].

На підставі Земельного кодексу України та закону України «Про

землеустрій» [42; 75] констатовано, що «планування та організація раціонального використання земель і їх охорони передбачає:

- науково обґрунтований перерозподіл земель;
- формування раціональної системи землеволодінь і землекористувань з усуненням недоліків у розташуванні земель;
- створення екологічно сталих ландшафтів і агросистем;
- здійснення заходів щодо прогнозування, планування, організації раціонального використання та охорони земель на національному, регіональному, локальному і господарському рівнях;
- природно-сільськогосподарське районування земель;
- інформаційне забезпечення правового, економічного, екологічного і містобудівного механізму регулювання земельних відносин на національному, регіональному, локальному, господарському рівнях шляхом розробки пропозицій зі встановлення особливого режиму і умов використання земель;
- зонування земель» [4].

Територіальні громади стикаються зі складною ситуацією щодо використання земель та інших природних ресурсів через недооцінку складності та специфіки реформування земельних відносин в Україні. Зокрема відсутність інформації про права на землю та природоресурсний потенціал територіальних громад негативно вплинули на стан використання та охорону земель, формування інвестиційно-привабливого землекористування. Прискорений процес їхнього утворення вимагає наукового обґрунтування перспектив розвитку землекористування в їхніх межах шляхом інтегрованого планування із врахуванням ринкового обігу земельних ділянок.

Дорош О.С. зазначає, що в Україні недостатньо уваги приділяють інституціональним змінам. Недооцінка організаційно-інституціонального чинника територіального планування землекористування є одним із основних недоліків земельної політики в сучасних стратегічних розробках на перспективу [18]. Про необхідність удосконалення інституціональної складової констатують українські

науковці: Аврамчук Б.О., Богіра М.С., Дудич Г.М., Стойко Н.Є., Таратула Р.Б. та інші [5; 24; 27, 26, 70; 90; 91]. Їхні пропозиції полягають у впорядкуванні наявної нормативно-правової бази та створенні нових правових норм і інститутів, розроблення прогнозу, стратегії, програми та завершальним етапом формування проєкту територіального планування на довгу перспективу. Ковалишин О.Ф. і Тригуба А.М. наголошують на необхідності деталізації процесу управління розробкою та ухваленням рішень місцевими органами влади при формуванні комплексних планів просторового розвитку територіальної громади [53].

За дослідженнями низки науковців, «хороша система інтегрованого управління земельними ресурсами має гарантувати право власності та його захист, підтримує оподаткування землі і нерухомості, забезпечує гарантії кредиту, розвиває земельні ринки і здійснює їх моніторинг, захищає земельні ресурси і підтримує моніторинг навколишнього середовища, сприяє землеустрою державних земель, зменшує кількість земельних спорів, сприяє земельній реформі в сільській місцевості, покращує міське планування і розвиток інфраструктури, а також забезпечує статистичні дані, що допомагають здійснювати хороше управління на вищому рівні. Вона повинна бути прийнятною за коштами і відкритою для кожного, задовольняючи потреби всіх її користувачів, і повинна бути стійкою» [128].

Організація раціонального використання земель та інших природних ресурсів, забезпечення збалансованого розвитку територій утворених громад великою мірою залежать від наукового рішення щодо удосконалення інституції планування використання земель, яке у свою чергу починається безпосередньо із зонування земель, а саме з чіткого поділу всіх землекористувань на певні типи із врахуванням можливих варіантів інтеграції його використання.

Як показав аналіз досліджень, під «плануванням» розуміють «... діяльність з оцінювання та перспективної організації ресурсів для досягнення різних завдань і цілей». У конкретизованому вигляді Третьак А.М. розглядає планування як «комплексний процес, що веде до консенсусу, заснованого на визнанні всіх включених проблем, їхній оцінці та визначенні цілей» [136]. Водночас наголошує,

що «сутність територіального планування землекористування завжди обумовлена визначенням методів, режимів та видів раціонального землекористування на певній території, оцінюванням стану використання земельних ресурсів, альтернативних моделей та інших природних, соціальних і економічних умов з метою вибору та освоєння видів і типів землекористування, напрямів діяльності, які є найкращими для вирішення поставлених завдань виходячи із наявних територіальних обмежень у використанні земель» [108]. Поняття «просторове планування» з'явилося наприкінці минулого століття та набуло значного поширення в країнах Європейського Союзу (ЄС) під час обговорення й ухвалення спільних рішень щодо раціонального використання земельних ресурсів [166]. У зв'язку з цим виник і термін «планування землекористування».

Водночас, як зазначають А.М. Третяк, В.М. Третяк, Т.М. Прядка та Н.А. Третяк, згідно з теорією планування розвитку, економічному плануванню, особливо в контексті сталого (збалансованого) землекористування, підлягає не лише економічне зростання, а й інституційні зміни, що охоплюють соціальний та екологічний стан відповідної території [35; 120] (рис. 1.1).

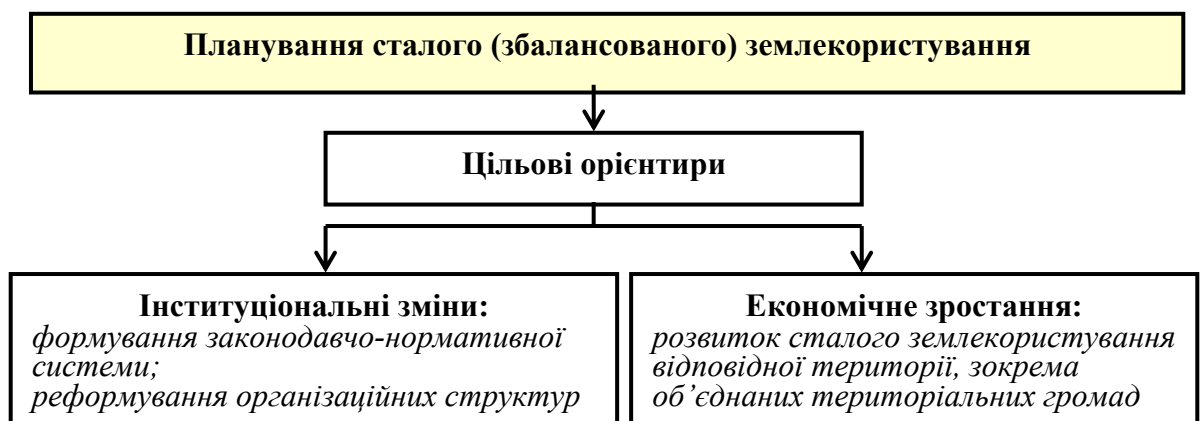

Рис. 1.1. Сутність планування розвитку сталого (збалансованого) землекористування [120]

Варто зазначити, що «Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо планування використання земель» внесені зміни до закону України «Про Землеустрій» та «Про регулювання містобудівної діяльності» щодо того, що одночасно містобудівна та землепорядна документації

є складовими комплексного плану просторового розвитку і визначають планувальну організацію та функціональне призначення території; передбачають формування генерального плану населеного пункту, детального плану території та плану зонування території. «Тобто планування розвитку землекористування майже не здійснюється на різних ієрархічних рівнях, крім того, почали втрачатися функції планування використання і охорони земель і інших природних ресурсів, тоді як у зарубіжних країнах, навпаки, вони проводяться і активно фінансуються» [35]. «Західні системи планування розвитку землекористування відповідних територій (правове планування та зонування) мають ряд особливостей у частині встановлення прав на використання об'єктів нерухомості, їх введення та застосування (інструмент планування землекористування органів муніципальної влади)» [35; 120].

За кордоном прийнято виділяти дві групи систем зонування – американську (висока самостійність органів місцевого самоврядування, акцент робиться на декларування політик за різними напрямками у формі стратегічних планів соціально-економічного розвитку; зонування всього на один етап – на всю територію та за всіма компонентами) та західноєвропейську (сукупність національних систем, які відрізняються один від одного). Головна мета зонування у зарубіжних країнах – чітко визначити обсяг обмеження прав будь-якого суб'єкта використання нерухомості на користь спільноти.

На зонування територій при цьому впливає безліч факторів, таких як призначення земель (житлова, комерційна, промислова, військова, космічна тощо забудова), щільність за видом діяльності на цій території (одно- або багатоповерхові будинки, окремі будинки або таунхауси), висота будівель, кількість конструкцій на квадратний метр, ландшафтний простір, функціональне навантаження тощо. У більшості країн зонування земельних територій має п'ять основних категорій: житлова, змішана житлово-комерційна, комерційна, торгова, промислова та комплексна, така як електростанції, спортивні комплекси, аеропорти, торгові центри. Категорії також поділяються на підкатегорії. Наприклад, комерційна зона може поділитися на підкатегорії, в якій окремо

виступають зони з маленькою роздрібною торгівлею, середньою та великою торгівлею, приміщеннями і т.д. Промислові зони можуть поділятися на важке виробництво та склади.

Як показує аналіз досліджень, «в даний час у США застосовується 4 типи зонування: евклідове, функціональне, стимулююче і за територіальною ознакою» [35].

Евклідове зонування найбільш поширене [157]. «Воно характерне для територій, де землекористування обмежене певною діяльністю у межах району. До позитивних сторін цього типу слід віднести багаторічний досвід, напрацьовану практику та зручність застосування. До негативних сторін – відсутність гнучкості та застарілу модель територіального планування» [35]. Протилежним до нього є менш популярне функціональне планування землекористування, що визначається цільовим використанням земель відповідно до розроблених проєктів. Такий тип планування відзначається гнучкістю, раціональністю, гласністю та звітністю, що дозволяє враховувати вимоги розвитку ринку, забезпечувати захист прав власності на землю та іншу нерухомість і охорону навколишнього середовища. Проблема реалізації цього типу зонування полягає у пред'явленні високих вимог з боку контролюючого органу. «Стимулюючий розвиток землекористування орієнтований на залучення інвестиційних засобів з метою досягнення поставлених завдань щодо розвитку регіону, відрізняється високим ступенем гнучкості. Зонування за територіальною ознакою регулює завдання землекористування з урахуванням щільності населення та крокової доступності соціально важливих об'єктів для створення найбільш комфортних умов проживання» [35].

До недоліків американської системи землекористування слід віднести порушення прав власників землею з боку Комісії з районування та муніципалітету безперешкодного користування нею, розвиток расової сегрегації, недосконалість моделі територіального планування з урахуванням інфраструктури, що призводить до зниження економічної ефективності землекористування та інвестиційної привабливості районів [35].

Земельний устрій території Франції переважно представлено зонуванням земель. Земельну політику представлено схемою облаштування території району та планом облаштування комуни. Зонування у таких планах визначає динаміку ціноутворення на найближчі п'ять років. Влада країни регулює оборот купівлі-продажу земельних ділянок для запобігання спекуляціям. Здійснює земельну політику Міністерство постачання, транспорту та житла. Заходи щодо організації раціонального використання землі складаються з урахуванням проєктів землепорядкування («Amenagement Foncier»), які розробляють різні підприємства. Загалом у країні переважають орендні відносини, орендарям навіть надається допомога у виборі земельної ділянки, дають пільги за кредитами для розвитку аграрного бізнесу. Однак і орендар проходить суворий відбір – влада дивиться на їхній досвід роботи в сільському господарстві, на наявність стартового капіталу.

У Великій Британії питання землекористування вирішують місцеві органи планування територій (LPAs – Local Planning Authorities). Їхні дії скоординовані загальним планом розвитку району, у якому визначено цілі та принципи його розвитку.

В Англії зонування територій підрозділяється на чотири класи [35]:

Клас А – комерційна зона, поширюється на магазини й різні торгові приміщення, банки і ресторани;

Клас Б – комерційно-промислова зона, майстерні, фабрики та склади;

Клас В – житлова зона;

Клас Г – нежитлова зона та зона рекреації.

Кожен клас охоплює підкласи, що визначають специфіку землекористування [35].

Як було досліджено, зонування територій за кордоном співвідноситься насамперед із системами розселення і є інструментом містобудівного і природоохоронного планування територіального розвитку.

Сьогодні зонування територій в Україні здійснюється відповідно до норм, що містяться в законах України «Про регулювання містобудівної діяльності» [78],

«Про природно-заповідний фонд України» [77], «Про екологічну мережу України» [74] та в багатьох інших нормативно-правових та інших документах. Усі зазначені документи погано пов'язані між собою і розуміють під зонуванням різні поняття. В українській практиці схожі риси є в містобудівному зонуванні, під яким відповідно до закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» розуміють зонування окремих територій (функціональних зон) населеного пункту, їх ландшафтної організації з метою «створення сприятливих умов для життєдіяльності людини, забезпечення захисту територій від надзвичайних ситуацій, запобігання надмірній концентрації населення і об'єктів виробництва, зниження рівня забруднення навколишнього природного середовища, охорони та використання територій з особливим статусом, у тому числі ландшафтів, об'єктів історико-культурної спадщини, а також земель сільськогосподарського призначення і лісів, та підлягає стратегічній екологічній оцінці» [78].

Тобто «принципи інституції містобудівного зонування не можуть бути поширені на міжселенську територію територіальної громади, оскільки за межами населених пунктів функціонує принцип поділу земель за цільовим призначенням відповідно до Земельного кодексу України (встановлення цільового призначення земельних ділянок в межах категорій земель, функціональних зон в межах територій природно-заповідного фонду, територій складових екологічної мережі і інших зон санітарної, природоохоронної охорони, видів дозволеного використання земель)» [35; 42].

«Землі сільськогосподарського призначення становлять особливу цінність та основу продовольчої безпеки будь-якої країни світу. За останні 20 років за даними Продовольчої та сільськогосподарської організації Об'єднаних Націй (FAOSTAT) в Україні зменшено незначні площі земель сільськогосподарського призначення, проте спостерігається підвищення деградації земель сільськогосподарського призначення» [52]. «Світова практика демонструє загальну тенденцію до скорочення земель сільськогосподарського призначення за останні 17 років на 2 %. За останні 27 років у 82 країнах спостерігається стабільне збільшення земель сільськогосподарського призначення з 1 до 81 %, у 74 країнах,

навпаки, скорочення земель з 1 до 61%, та у 15 країнах площа земель сільськогосподарських земель залишається незмінною» [142].

Як свідчить світова практика, для підвищення ефективності використання земель сільськогосподарського призначення у країнах застосовується їхнє функціональне зонування. Українське законодавство передбачає таку процедуру, як було зазначено вище, але тільки для містобудівних цілей, при зонуванні територій населених пунктів.

Отже, питання функціонування земель сільськогосподарського призначення досі залишаються актуальними. Останніми роками в українській практиці дедалі частіше йдеться про встановлення не тільки зони сільськогосподарського використання, а й зон особливо цінних сільськогосподарських земель із встановленням видів дозволеного використання земельних ділянок. На нашу думку, на цьому етапі необхідно використовувати дані про якісний стан (якісну характеристику) земель, де як критерії формування таких зон можуть бути придатність земель та цінність інших природних ресурсів.

Сьогодні проблеми зонування земель сільськогосподарського призначення в Україні пов'язані з відсутністю належного законодавчого регулювання цього процесу, а також фрагментарністю обліку та браком актуальної інформації про землекористування в територіальних громадах.

Згідно з деякими дослідженнями, об'єкти природи або діяльності людини, розташовані на землях різних категорій, мають специфічні характеристики, які треба враховувати. Для їхнього ефективного та раціонального функціонування необхідно створювати особливі умови, а також забезпечувати захист від негативного впливу інших об'єктів і суб'єктів земельних відносин [15; 95; 105].

У міжнародній практиці, поряд із зонуванням територій відповідно до планів розвитку, широко застосовуються обмеження на господарську діяльність, які встановлюються на підставі природоохоронних актів. Зарубіжні дослідники наголошують, що обмеження прав на використання земельних ділянок знижує вартість нерухомості, тому власникам землі слід надавати компенсації або знижувати податки.

Отже, західні системи зонування – інтегрована модель планування розвитку землекористування (правове зонування), головною метою якої є чітке визначення меж обмеження прав суб'єктів на використання нерухомості в інтересах громади.

В Україні подібний підхід застосовують у вигляді обмежувального зонування, що передбачає визначення санітарно-захисних, охоронних, водоохоронних та інших спеціальних зон із регламентованими умовами використання територій. На жаль, поки що не сформовано комплексної інституції зонування земель. Це багатогранне поняття, яке треба розглядати як правовий інститут, механізм регулювання земельних відносин та господарської діяльності, а також як інструмент управління режимом землекористування.

Теоретичні дослідження у сфері управління земельними ресурсами [90; 100] пропонують усталені підходи до зонування земель та уніфіковану термінологію. Водночас, наразі відсутнє узгоджене із земельним і природоохоронним законодавством зонування, яке б дозволило застосовувати системний підхід до управління територіями. Інтегроване зонування, що враховує міжгалузевий характер цього процесу, сприятиме систематизації та узгодженню різних видів зонування територій.

Своє бачення інтегрованого зонування пропонують науковці А. М. Третяк, В. М. Третяк, Т. М. Прядка, Л. А. Гунько, Н. О. Капінос. Зокрема «комплексно досліджувати зонування земель за типами (підтипами) землекористування та сприяти формуванню системи підвидів функціонального зонування земель (рис. 1.2) [134]. Територіальне зонування земель за типами (підтипами) землекористування, що запропоноване ними, охоплює окремі елементи містобудівного та природоохоронного функціонального зонування територій» [35]. «Зонування земель» і «зонування територій» повинні узгоджуватися і бути направлені на забезпечення сталого розвитку як землекористування, так і територій територіальних громад. У цьому зв'язку важливе визначення функцій «територіального зонування земель» та «містобудівного зонування» [134].

Рис. 1.2. Схема видів зонування земель і територій та їхній заємозв'язок [134]

Також, у системі землекористування необхідно запровадити додатковий елемент «Планування режиму землекористування», що є державним механізмом регулювання системи землекористування, надавши йому еколого-соціально-економічне орієнтування. У цьому зв'язку вони пропонують логічно-змістовну структуру моделі системи землекористування, яка містить також блок «Планування розвитку землекористування» (рис. 1.3) [134].

Одночасно слід врахувати, що інтегрований підхід до планування сталого землекористуванням – це цілісна система взаємопов'язаних етапів, які можна модифікувати залежно від типу та масштабу досліджуваної території.

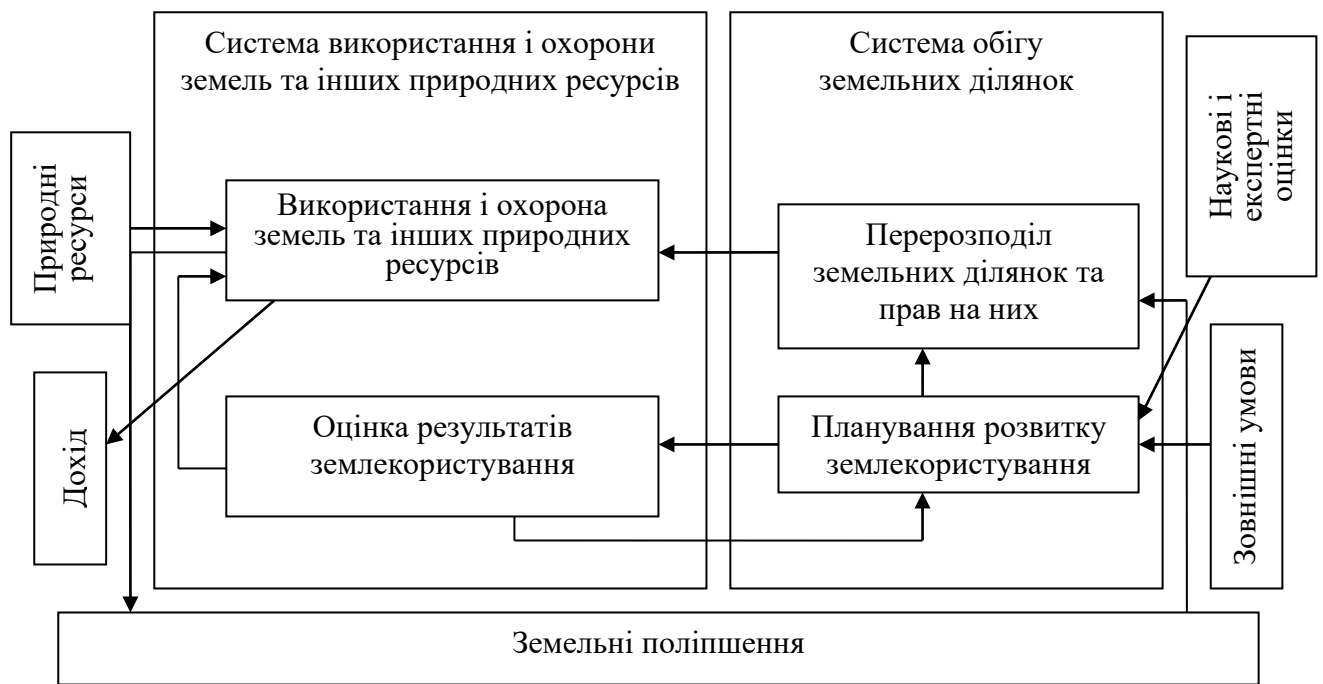

Рис. 1.3. Структура моделі системи землекористування [134]

Методологія зосереджена на процесах ухвалення рішень, заснованих на конфронтації та подальшій пропозиції щодо гармонії у збереженні властивостей ландшафту як складової земельного і екологічного капіталів та комплексного використання земельних та інших природних ресурсів і біорізноманіття, потребах і впливах людської діяльності (рис. 1.4).

Їхня реалізація можлива при виконанні визначених етапів: аналізу, синтезу, оцінки та пропозицій.

Основною метою першого етапу аналізу є вибір, кількісна оцінка та опис основних характеристик елементів ландшафту та системи землекористування, які визначають і відображають на карті абіотичні, біотичні та соціально-економічні особливості цієї території. Абіотичні комплекси території – це геоморфологічні, геологічні, гідрологічні, ґрунтово-кліматичні умови. При формуванні біотичних комплексів визначають поширення тваринного і рослинного світу та їхнього стану. Негативний вплив соціально-економічної діяльності відображають соціально-економічні комплекси.

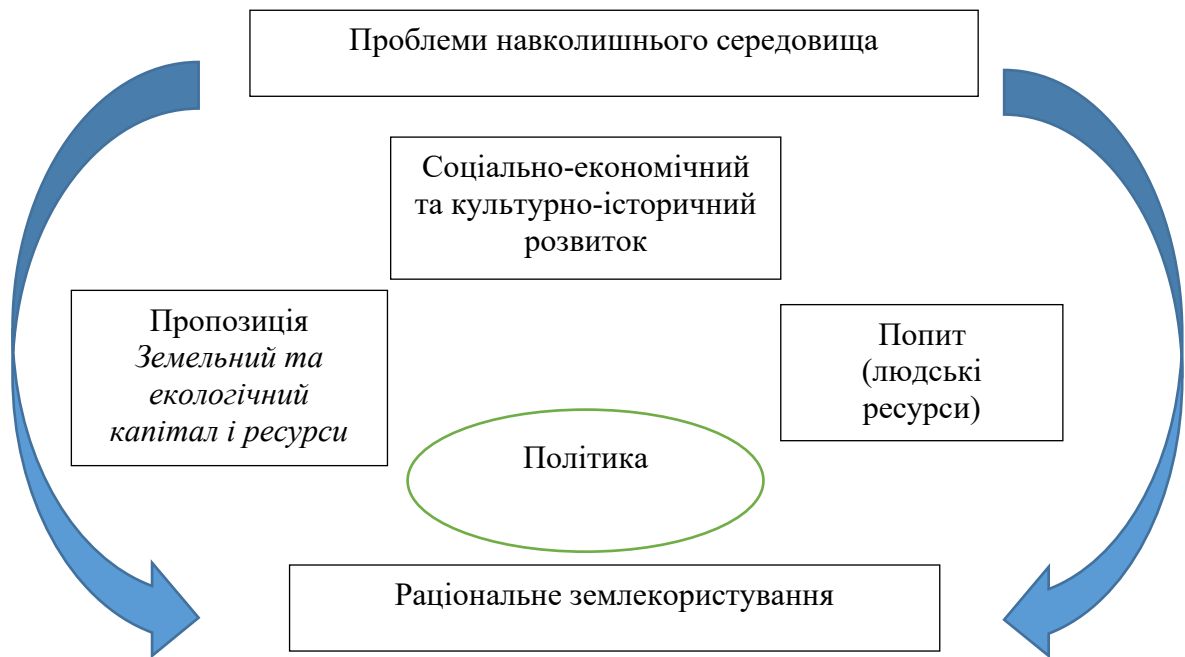

Рис. 1.4. Інтегрований підхід до планування сталого землекористування [36].

Примітка: курсивом виділено авторські уточнення

Специфікація людської діяльності вимагає детального аналізу потреб усіх форм людської діяльності в системі землекористування. До них належать усі види діяльності промисловості, сільського, лісового, водного господарства, розвитку міст, туризму та охорони природи. З огляду на це необхідно визначити території типів (підтипів) землекористування, які використовуються під будівлями житлового призначення, промисловими і сільськогосподарськими комплексами, а також комунікаційними лініями і спорудами; для сільського та лісового господарства; функціональних зон і охоронних територій. До них належать рекреаційні зони та території, що охороняються ґрунтово-водними ресурсами і природою. Також необхідно вказати результати та ризики, пов'язані з їхнім виконанням, оскільки ці види діяльності можуть спричинити забруднення атмосфери, ґрунту та води.

Другий етап, синтез, передбачає взаємодію окремих особливостей, які створюють однорідні території ландшафтів і системи землекористування з різними комбінаціями абіотичних, біотичних і соціально-економічних особливостей, повністю інтегрованих у регіональну геоекосистему. Синтез тут досягається шляхом просторового накладання аналітичних карт ГІС.

За допомогою оцінки (третій етап) встановлюються правила для конкретної людської діяльності шляхом обґрунтування та встановлення обмежень на елементи та особливості ландшафтів і системи землекористування. Вразливість регіональних і місцевих ландшафтів та системи землекористування, на яких специфікація регульованих екологічних меж і обмежень створюють основу для рішень щодо дозволу певної людської діяльності на певній території, варто прийняти із застереженнями або повним виключенням [36; 143]. Порівняльні дослідження систем просторового планування зазвичай використовують правовий підхід та інтегровану перспективу, що охоплює структуру системи та конкретні практики планування. Делікатний дискурс теорії планування щодо культурно-орієнтованої інтерпретації покладено в основу відповідного ухвалення рішень [143]. Вираз просторових меж зіштовхує ландшафтно-екологічні комплекси із запропонованою діяльністю людини. Це дає змогу відображати правила для просторових меж і обмежень розвитку людської діяльності. Граничні значення різних ландшафтних особливостей трапляються в різних комбінаціях, де граничні та обмежувальні значення з будь-якої комбінації визначають можливість і доцільність розміщення конкретної діяльності на цій території. Якщо одна з особливостей ландшафту перевищує ліміт, конкретна діяльність неможлива на такій території. Накладання граничних значень усіх вибраних характеристик забезпечує повну карту обмежень, яка вирішує:

- заходи, можливі в цій області. Це охоплює численне ранжування придатності з різних кутів зору;
- діяльність, неможлива в цій місцевості;
- ліміти та обмеження, зокрема комбінація лімітів та обмежень, необхідні для виключення певної діяльності з цільових місцевостей.

Останній етап пропозиції має забезпечити формування екологічно оптимального землекористування. Для кожної території ландшафтів і системи землекористування необхідно визначити функції, не обмежені або обмежені їхніми особливостями. Це встановлює функції, гармонійні з природними та соціально-економічними умовами регіону, а також задовольняє потреби розвитку

суспільства. Ухвалення екологічних рішень передбачає визначення та порівняння різних альтернатив на основі багатьох цілей і критеріїв. Такий багатокритеріальний аналіз забезпечує основу для інтеграції фактичної інформації про вподобання, цінності та пов'язані з ними впливи зацікавлених сторін. Його дедалі частіше використовують у поєднанні з ГІС [17; 36].

Модель процесу прийняття рішення альтернативних типів планування, дослідженою О. Ковалишин та ін. та як зазначається має такі три рівні: 1) пошук рішення; 2) критерії та умови, які необхідно врахувати (соціальний; економічний; екологічний); 3) альтернативні способи досягнення поставленої мети (рішення) [168]. Схематично структура прийняття рішень інтегрованого планування розвитку землекористування територіальних громад представлено на рисунку 1.5.

Рис. 1.5. Структура прийняття рішень інтегрованого планування розвитку землекористування територіальних громад

Джерело: сформовано автором

Дотримання зазначених підходів до інтегрованого планування землекористування сприятиме усуненню екологічних проблем, гармонізації інтенсифікованого соціально-економічного розвитку та збереженню природних ландшафтів.

1.3. Методологічно-методичні основи інтегрованого планування розвитку землекористування територіальних громад

Вирішення питань узгодженості інтересів суспільства та природи можливе тільки за реалізації принципу еколого-економічної збалансованості, відповідно до якого вилучення земельних та інших природних ресурсів має перевищувати швидкості їх відновлення (заміщення), а поступ забруднень – швидкості їх розсіювання та асиміляції в середовищі землекористування. Екологічно орієнтований розвиток землегосподарювання (економіки землекористування) передбачає поступове наближення ресурсних циклів в економіці до замкнутих циклів кругообігу речовин та енергії у природі, що можливе тільки при інтеграції економічних та екологічних систем в еколого-економічні системи різних рівнів. Зазначені проблеми досі відволікають основні зусилля фахівців у галузі економіки та управління землекористуванням.

Загострення екологічних проблем висунуло перед економічною наукою нові завдання: аналіз тенденцій еколого-економічного розвитку та розробку принципово нових концепцій планування землекористування.

Дослідження глобальних сценаріїв землекористування базуються на припущенні, що взаємозалежність методів, інструментів управління земельними ресурсами є більш вагомим фактором для забезпечення екологічної безпеки, продовольчої стабільності та життєдіяльності людей, ніж прогнозоване зростання населення чи економіки. Такі моделі виходять із ідеї, що компроміси виникають не так через демографічне зростання, як унаслідок екологічно необґрунтованого планування, стратегій і методів землекористування. З огляду на це робоча група експертів ООН визначила ключові теми глобальної перспективи щодо ролі

планування землекористування у системі управління земельними ресурсами в контексті забезпечення безпеки людства [164] (рис. 1.6).

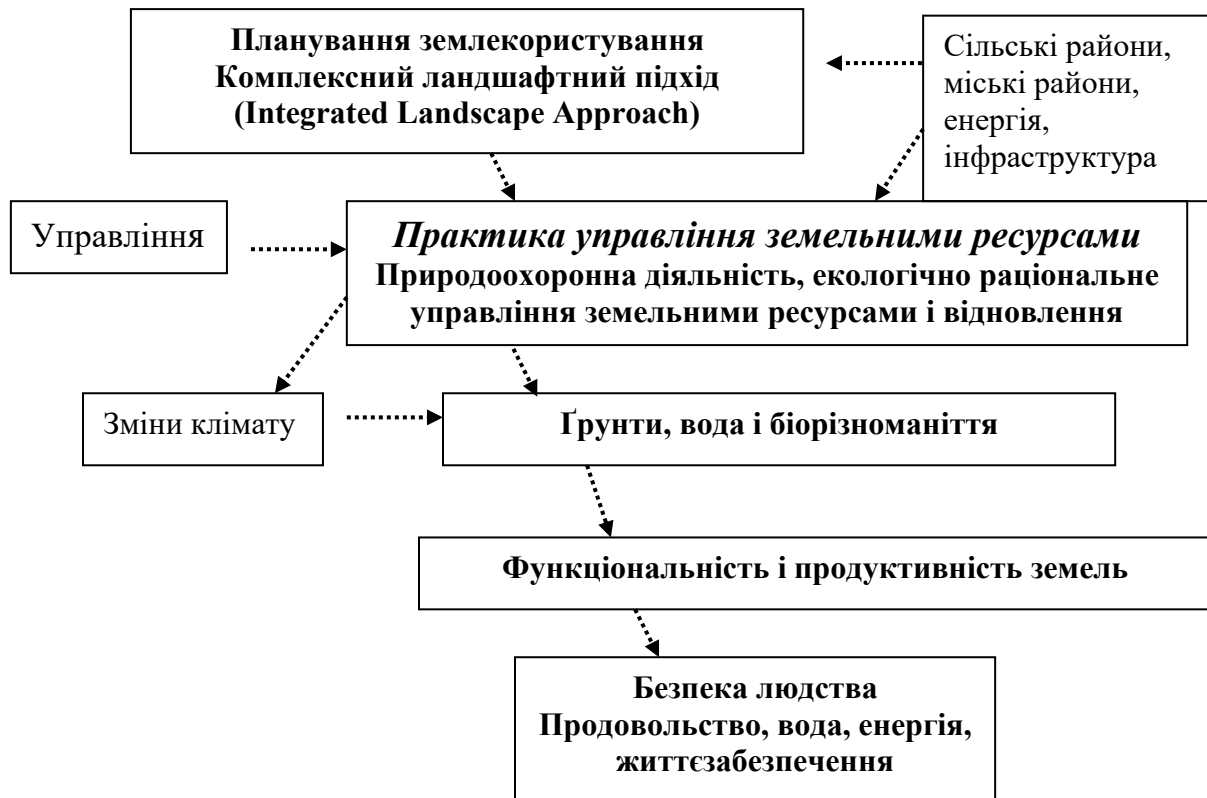

Рисунок 1.6. Основні теми глобальної перспективи щодо місця і ролі планування землекористування у контексті безпеки людства [127]

Прийнятий в Україні Закон «Про стратегію сталого розвитку України до 2030 року» встановлює систему стратегічних та операційних цілей переходу до інтегрованого економічного, соціального й екологічного розвитку і орієнтований на досягнення оптимального балансу між цими трьома складовими [76].

«Здійснення переходу до більш ефективного і, отже, більш екологічно раціонального землекористування вимагає розуміння **впливу управлінських рішень на всіх рівнях**, створення відповідних стимулів для сталого споживання та виробництва, а також збільшення потенціалу для впровадження і розширення більш досконалих практик управління земельними ресурсами» [154].

Важливими в цьому напрямку є дослідження зарубіжних дослідників – Г. Беккер, С. Енемарк, Т. Кілік, Х. Т. Ван Лієр, Х. Метсон, К. Пероне, Л. Ла Річча,

та вітчизняних учених – В. Будзяк, М. Богіра, Г. Дудич, Д. Добряк, А. Дорош, О. Дорош, Й. Дорош, М. Габрель, О. Костишин, Р. Курильців, А. Мартин, О. Сакаль, Н. Стойко, О. Ступень, Р. Ступень, А. Третяк, Н. Третяк, Р. Таратули та інші [110].

Просторове планування як інструмент ефективного управління територією досліджували Р. М. Ступень та О. І. Ступень, акцентуючи увагу на перспективах розвитку громад [95].

Дорош О. С. запропонувала ієрархічну структуру територіального планування. «Просторовий підхід у територіальному плануванні сталого землекористування розглядає як процес змін комплексного простору з його екологічними, економічними, соціальними, духовними, політичними складовими в сенсі підвищення їх ефективності, підпорядковуючись вимогам об'єктивних економічних законів» [19; 20]. На думку І. Бистрякова, саме комплексний підхід «відрізняється також тим, що він орієнтований на високий рівень комплексності в оцінках і методах управління економічними процесами, але в іншому вигляді, який багато в чому відрізняється від сформованих традиційних стереотипів» [6].

Розглядаючи сталий розвиток, Хвесик та ін. наголошують про врахування соціального простору. Територіальне середовище певною мірою визначає розвиток економічних і соціальних процесів, а територіальні зв'язки формують специфічний просторовий розподіл, а отже, і соціально-економічний простір. До різновидів соціального простору, що піддаються реальному аналізу й вивченню, віднесли демографічний, екологічний, економічний, історичний та культурний [147].

Дорош А. пропонує трирівневу планувальну систему на місцевому рівні. Він сформував модель планування землекористування громади, як центральної функції управління соціально-економічним розвитком із розвинутою територіально-просторовою компонентою, та з урахуванням чинників трансформації земельних відносин на тлі загальних соціальних змін [20–23].

Курильців Р.М., досліджуючи інтегроване планування, стверджує, що «воно має ієрархічну побудову, де кожен рівень планування забезпечується управлінням

послідуючих деталізованих рівнів, а інформаційна взаємодія відбуватиметься як у прямому, так і зворотному напрямку». Характеризує його як процес, заснований на діалозі між усіма зацікавленими сторонами, що базується на переговорах і пошуку рішення для збалансованої форми землекористування в сільських районах, а також передбачає його спільне ініціювання та контроль за його здійсненням [54].

Питання комплексного або інтегрованого підходу до зонування земель також розглядають інші автори, але у низці інших видів зонування, або в поєднанні із процесом управління територією [35; 39; 92].

Отже, дослідження показало, що інституціональне середовище інтегрованого планування розвитку землекористування в Україні повинно базуватися на зонуванні земель і потребує законодавчо-нормативного та методичного забезпечення.

Ставлячись із повагою до результатів цих досліджень, на нашу думку, подібне зонування все ж таки не має достатньої комплексності та узагальненості, необхідних для управління землекористуванням усієї території територіальних громад, а не окремими типами землекористування.

На нашу думку, для цілей управління необхідне застосування комплексного зонування на основі безлічі факторів, результатом якого буде більш повний облік природних, соціальних, економічних та антропогенних особливостей регіонів та територіальних громад. Зонування відповідної території треба здійснювати з метою ефективнішого управління і розгляду конкретної сфери діяльності: рекреаційної [148], інвестиційної [116; 117], розвитку земельного ринку [143] або екологічного стану [106; 122]. Результат інтеграції зонування земель треба враховувати при інтегрованому плануванні розвитку землекористування, що дасть змогу підвищити та оцінити ефективність його використання. Тож ми запропонували вдосконалити модель системи планування землекористування (див. рис. 1.3) [122], яка набуде вигляду, зображеного на рис. 1.7, де основою для кластеризації та оцінки результатів інтегрованого планування буде блок моделі системи землекористування «Оцінка результатів існуючого і проектного

землекористування». Ключовим у еколого-соціально-економічному механізмі інтегрованого планування пропонуємо елемент *«Інтегроване планування розвитку землекористування»*, який базується на двох інших елементах – це *«Зонування земель»* та *«Оцінка результатів існуючого та проєктного землекористування»* [35; 39]. Для елемента «Оцінки...» запроваджуємо новий показник – земельно-ресурсний потенціал – та на його основі проводити зонування. Для зонування всередині територіальних громад використаємо поняття інвестиційної привабливості землекористування та інтегральний показник. На цій основі зонування земель територіальних громад здійснюватиметься на певній території, у яких доцільно розвивати ті чи інші галузі економіки землекористування, зокрема нетрадиційного землекористування [116; 117; 135].

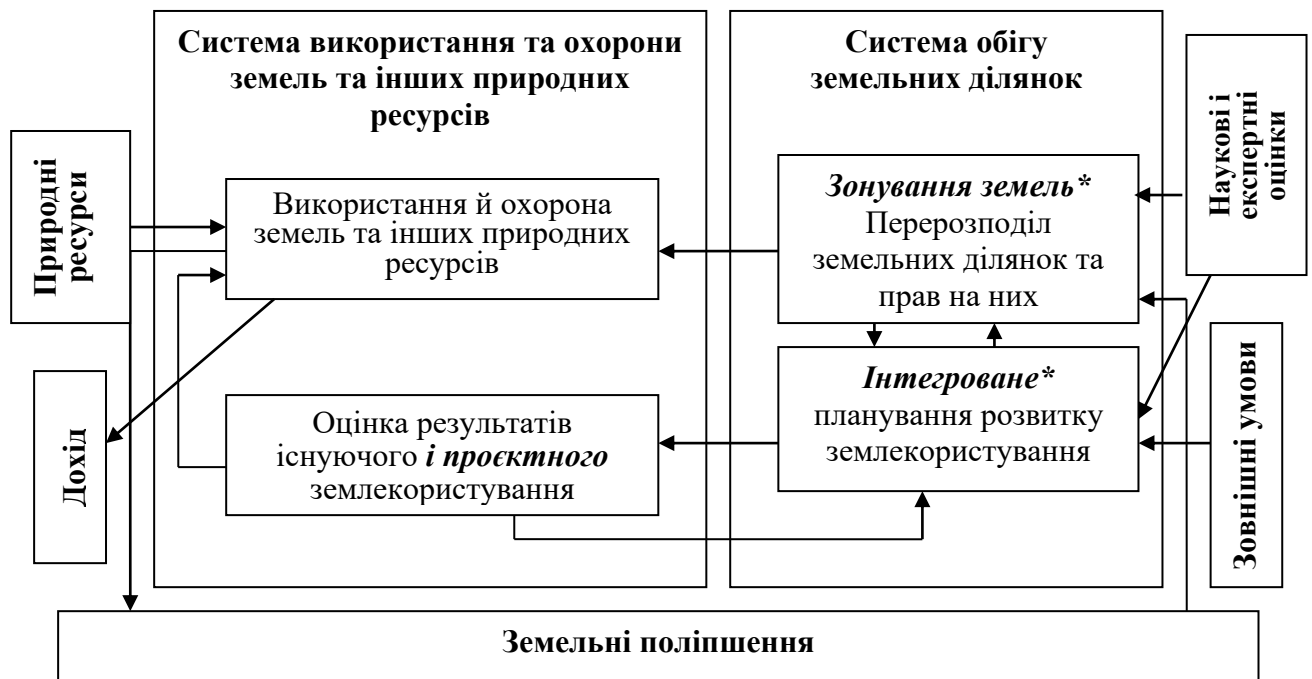

Рисунок 1.7. Логічно-змістовна структура моделі системи інтегрованого планування розвитку землекористування

Примітка: *авторські доповнення

Джерело: удосконалено з використанням джерела: [122]

У табл. 1.1 наведено структурну характеристику територіально-функціонального планування розвитку землекористування в Україні, що підкреслює важливість розроблення методології інтегрованого планування.

Територіально-функціональне планування розвитку землекористування в Україні

Ієрархічні рівні земельного устрою	Основи планування використання і охорони земель та інших природних ресурсів (землекористування)	Основи проектування організації використання і охорони земель, територіального розвитку землекористування та його функціональних зон
Національний	Земельний кодекс України Закони України «Про охорону земель», «Про екологічну мережу України», «Про природно-заповідний фонд України», «Про регулювання містобудівної діяльності»	Політика організації використання і охорони земель, територіального розвитку землекористування та його функціонального зонування (<i>категоризації</i>) Загальнодержавна програма використання і охорони земель Генеральна схема екологічної мережі України Генеральна схема планування територій
Регіональний (у т.ч. райони)	Земельний кодекс України Закони України «Про охорону земель», «Про екологічну мережу України», «Про природно-заповідний фонд України», «Про регулювання містобудівної діяльності»	Регіональна програма використання і охорони земель Регіональна схема екологічної мережі Регіональна схема планування територій Схема землеустрою використання і охорони земель Проекти організації і встановлення меж територій ПЗФ
Територіальний (території громад і населених пунктів)	Земельний кодекс України Закони України «Про охорону земель», «Про екологічну мережу України», «Про природно-заповідний фонд України», «Про регулювання містобудівної діяльності»	Місцева програма використання і охорони земель та інших природних ресурсів Проекти формування землекористування екологічної мережі Схеми планування територій Комплексний план просторового розвитку території територіальних громад
Господарюючі суб'єкти	Земельний кодекс України Закони України «Про охорону земель», «Про землеустрій», «Про регулювання містобудівної діяльності»	Проекти землеустрою щодо приватизації земель державних і комунальних сільськогосподарських підприємств, установ та організацій Проекти землеустрою щодо організації території земельних часток (паїв) Проекти землеустрою щодо відведення земельних ділянок Проекти землеустрою, що забезпечують еколого-економічне обґрунтування сівозміни та впорядкування угідь

Джерело: сформовано з використання законодавства

Отже, можна констатувати, що досі не опрацьовано методичних питань проведення інтегрованого планування використання земель з метою управління земельними ресурсами та підвищення його ефективності, яке дасть змогу виконати завдання узгодження суперечливих інтересів територіальних громад, формування сталого (збалансованого) землекористування тощо.

Інтегроване планування, аналізуючи наукові дослідження за кордоном, виконує роль центрального вузла, де сходяться разом інституційні ініціативи та розподіл ресурсів. У контексті інтегрованого (або загального) планування економічні, соціальні, екологічні та культурні фактори комбінуються для ухвалення таких рішень стосовно використання земель та об'єктів, які мають забезпечити сталий територіальний розвиток» [167].

За дослідженнями Р.М. Курильціва, «Інтегроване планування (на відміну від секторального планування) представляє собою процес, який поєднує різноманітні заходи з планування на різних рівнях та у різних секторах, що забезпечує можливість ухвалення стратегічних рішень та синоптичний погляд на ресурси та зобов'язання відповідних суб'єктів» [54]. Враховуючи дослідження, пропонуємо доповнення у частині планування розвитку землекористування територіальних громад, яке полягає у формуванні сталого (збалансованого) землекористування шляхом здійснення зонування земель за типами (підтипами) землекористування, формування форм та відповідних їм методів використання земель, узгодження соціальних, екологічних та економічних земельних інтересів держави, регіонів, територіальних громад, громадян та юридичних осіб (Додаток А). Водночас це планування має бути узгоджене із заходами планування регіонального та національного рівнів.

Варто виокремити три моделі практичної реалізації процедури ландшафтного планування розвитку землекористування в Німеччині, де найбільшою мірою враховуються основні положення еколого-ландшафтного підходу:

1) Екологічна модель планування Ф. Штайнера є процедурою, яка складається з одинадцяти кроків (Додаток Б) [170]. Модель розроблена для

вивчення природних (біофізичних) і соціально-культурних властивостей ландшафту з метою визначення найбільш оптимальних видів землекористування. У ній акцент зміщений на встановлення цілей планування, ефективно впровадження проєктів у практику і залучення громадськості до процесу.

2) Рамковий метод ландшафтного планування К. Стейніца (додаток В) охоплює шість послідовних питань та є основоположним для ландшафтного планування [171]. Цей метод забезпечує надійну і гнучку процедуру оцінки ландшафту, оскільки передбачає залучення до процесу планування наукових експертів, фахівців і їх інтеграцію з громадськістю та всіма зацікавленими сторонами. Крім того, метод К. Стейніца дозволяє врахувати поставлені стратегічні цілі та альтернативні варіанти розвитку території.

3) Рамковий метод сталого ландшафтно-екологічного планування ландшафтів Дж. Ахерна (Додаток Г), який спрямований на інтеграцію трьох видів цілей і оцінок: абіотичних (*водні, ґрунтові ресурси та атмосфера*), біотичних (*збереження біорізноманіття і середовища проживання*) і культурних (*землекористування, рекреація, економіка, історія*). Особлива увага приділяється вирішенню територіальних конфліктів і оцінці альтернативних сценаріїв розвитку [149].

Отже, ландшафтне планування узгоджується із загальним територіальним (*просторовим*) плануванням розвитку землекористування відповідних територій (табл. 1.2).

Відповідно, найважливішим принципом такого планування є «наступність цільових установок по вертикалі і одночасна конкретизація завдань, заходів і вимог при переході від ландшафтних програм до ландшафтних рамкових планів і нижче. Крім того, порівнюючи варіанти і пропозиції щодо розвитку землекористування відповідних територій, воно враховує інтереси як комплексного територіального, так і галузевого планування» [86]. Водночас «використання інструментів ландшафтного планування та його інтеграція з системою територіального планування землекористування на рівні окремих країн досить різноманітне і має свою специфіку» [166].

Співвідношення ландшафтного і загального територіального планування
в Німеччині

Рівень	Правова основа територіального планування	Загально-територіальне планування	Галузеве планування	Ландшафтне планування
Федерація	Закон про територіальне (просторове) планування (1998р.)	Федеральна програма управління територію	Не існує	Не існує
Федеральна земля	Закон про планування землі; Закон про землеустрій	Земельна програма територіальної (просторовий) організації чи її аналог	Генеральний план очищення стоків. Генеральний план водопостачання. Програма утилізації комунальних та побутових відходів . Програма утилізації промислових та особливо небезпечних відходів. Лісогосподарський рамковий план	Ландшафтна програма чи її аналог Масштаб : Від 1:500000 До 1: 200000
Регіон, округ	Закон про планування землі	Регіональний план чи його аналог	Рамковий план облаштування водоймищ і водотоків План очистки стоків План утилізації промислових і особливо небезпечних відходів. План покращення якості атмосферного повітря	Рамковий ландшафтний план Масштаб : Від 1:50000 До 1: 25000
Район, селище	Збір законів із забудови (у тому числі Будівельний Кодекс)	План використання земель	Програма очищення стоків План зменшення шумів	Ландшафтний план чи його аналог Масштаб : Від 1:10000 До 1: 5000
Частина території селища	Припис щодо використання забудованих ділянок	План забудови	Не існує	План благоустрою і озеленення Масштаб : Від 1:2 500 До 1: 1 000

Джерело: сформовано автором на основі [160; 171]

Зазначимо, що в одних країнах планування здійснюється на національному рівні, а саме в Бельгії, Данії, Франції, Греції, Нідерландах, а в інших, як-от у Німеччині, Чехії, Болгарії, Канаді, стратегічні плани розробляються на рівні регіонів, провінцій і сільських районів.

Стале землекористування, згідно зі статтею 1 Закону України «Про землеустрій» – це форма та відповідні до неї методи «використання земель..., що забезпечують оптимальні параметри екологічних і соціально-економічних функцій територій» [75]. Отож, під **плануванням сталого (збалансованого) землекористування** необхідно розуміти «просторову організацію землекористування відповідної території, яка б забезпечувала оптимальні параметри екологічних і соціально-економічних функцій території у формах (*типах і підтипах землекористування*) і відповідних до них методів використання земель та інших природних ресурсів як системи підтримки середовища проживання людини» [48]. Схема поєднання (*інтегрування*) еколого-ландшафтного та землевпорядного планування в Україні наведена на рис. 1.8.

В Україні на ландшафтній основі здійснюється проектування землекористування екологічної мережі, яка є екологічним каркасом системи землекористування. Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо планування використання земель» визначена «містобудівна документація, яка одночасно є документацією із землеустрою (комплексні плани просторового розвитку територій територіальних громад, ...)» [72], тобто необхідно узгоджувати їхнє розроблення.

Як зазначається у дослідженні О. Ковалишин та ін., еколого-ландшафтний аспект має важливе значення при плануванні землекористування [173], так як еколого-ландшафтна організація землекористування полягає у врахуванні властивостей землі та інших природних ресурсів та конкретного ландшафту при формуванні видів та типів (підтипів) землекористування (зонування), оцінці їх стійкості до даного виду навантажень, оцінці ступеня перетворення, середовище утворюючих ресурсів та екологічної мережі, включаючи природоохоронні території, визначення функцій ландшафту, аналіз ступеня адаптивності геосистем,

застосування методів адаптивного землекористування у всіх видах [174]. Крім того, еколого-ландшафтна організація землекористування (планування) реалізує те, що А.М. Третяк називає екологічним каркасом території [175].

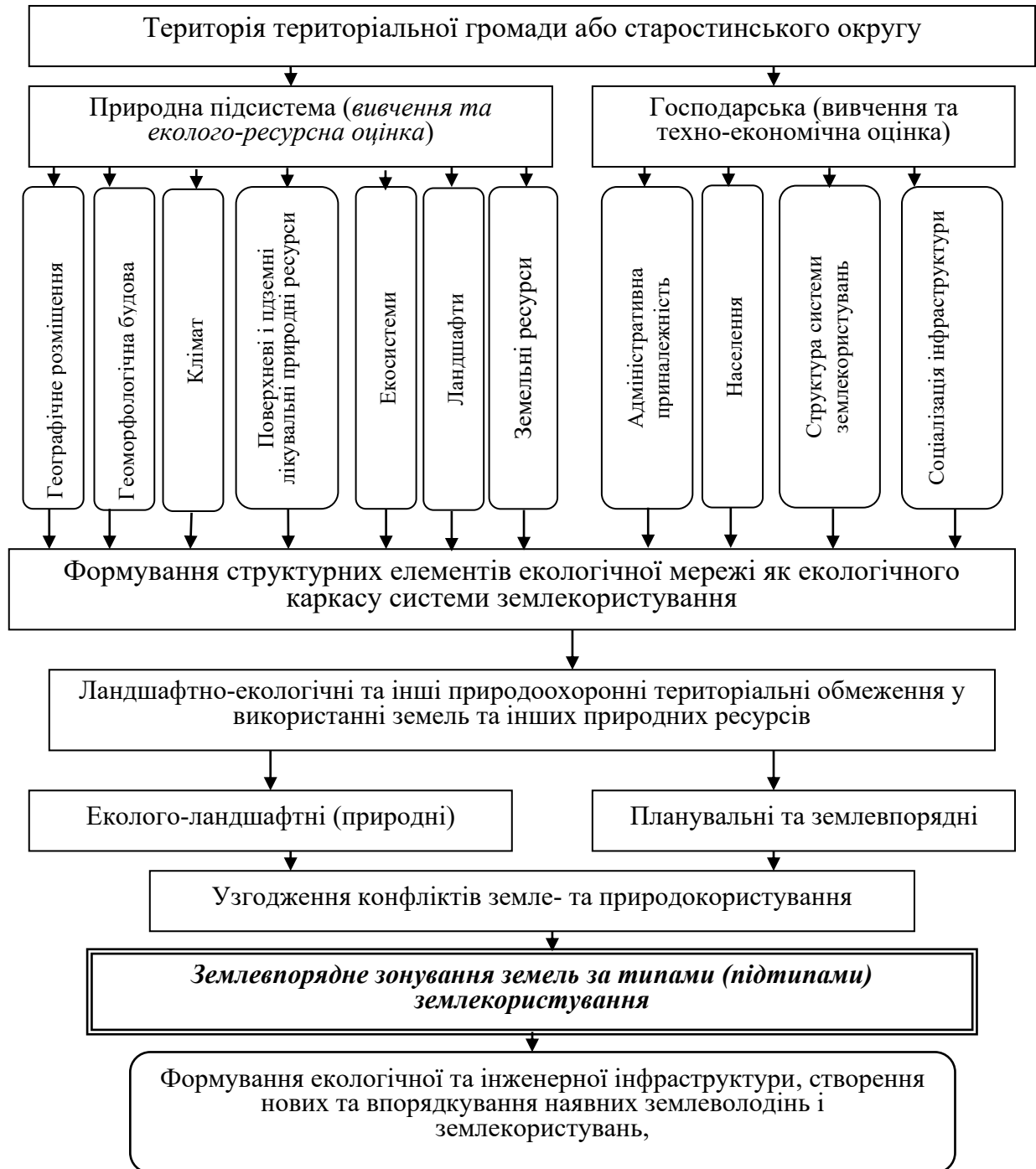

Рисунок 1.8. Логічно-сміслова схема методичного підходу до поєднання еколого-ландшафтного та землевпорядного планування в Україні

На думку групи вчених [176, 177, 178, 179], еколого-ландшафтне планування території або її землекористування – це проектування такої просторової організації, яка забезпечувала б стале (збалансоване) земле- та природокористування і збереження основних функцій природного каркасу відповідної території як системи підтримки середовища проживання людини. У свою чергу, збалансоване землекористування в результаті реалізації принципу раціонального використання земельних ресурсів має на меті створити стійку базу для економічного розвитку сільськогосподарського виробництва при одночасному поліпшенні якості життя населення. Йдеться про те, що збалансоване землекористування є вектором, який визначає здатність досягти сталого розвитку сільськогосподарського землекористування та аграрного сектору, зокрема за допомогою ресурсного фактора [180].

У системі територіального планування розвитку територій запропонована модель Капінос Н.О., а саме «модель містобудівного та землепорядного планування (проектування) в системі територіального планування розвитку землекористування сільських територій в Україні», яка побудована на зазначених двох напрямках планування з визначеними відповідними системами проектування (Додаток Д) [48].

В основу наведеної моделі методології узгодження містобудівного та землепорядного планування (проектування) розвитку землекористування на місцевому рівні покладено Комплексний план просторового розвитку землекористування територіальних громад, який має узгоджуватися із плануванням землекористування екологічної мережі як екологічного каркасу території та інтегрованим зонуванням земель за типами (підтипами) землекористування. Одночасно, у процесі планування розвиток землекористування має відповідати вимогам сталого (збалансованого) землекористування [139].

Отже, *інтегроване планування землекористування* – це:

1) *спільність методичних інструментів*, яку використовують для побудови просторової організації земельних та інших природних ресурсів, що

забезпечує стале землекористування та збереження основних функцій землі і ландшафтів як системи підтримки життя;

2) **комунікативний процес**, до якого залучаються всі суб'єкти землеохоронної та землегосподарської діяльності на території планування.

Отже, **інтегроване планування землекористування** – це інструмент організації екологічно доцільного землекористування, його мета – забезпечення гарантій довготривалого функціонування природного потенціалу земельних та інших природних ресурсів і створення гарантій прав на землю та якісне життя місцевого населення.

На рис.1.9 наведено логічно-змістовну схему етапів методологічного процесу інтегрованого планування розвитку землекористування територіальної громади.

На етапі визначення в розрізі категорій земель цілей розвитку землекористування розробляється комплект галузевих картографічних планів за категоріями земель, на яких проведено зонування земель за типами (підтипами) землекористування і цілями використання та охорони земельних та інших природних ресурсів і збереження біорізноманіття.

Відповідно, **планування землекористування на рівні територіальних громад** – це ієрархічна система інтегрованого планування, де планувальні приписи всіх рівнів доповнюють один одного за принципом «урахування протитоків».

До неї належить така планувальна документація:

Місцева програма – плановий документ рівня територіальної громади, що визначає основні напрямки землекористування та відповідні їм територіальні функціональні зони на території планування.

План створення екологічної мережі в межах територіальної громади – сукупність карт і текстів, що містять характеристики землекористування територій та об'єктів природно-заповідного фонду, водного фонду, лісо- та сільськогосподарського призначення тощо та структурних елементів екомережі (ключові, сполучні, буферні та відновлювані території) як єдиної територіальної

СИСТЕМИ.

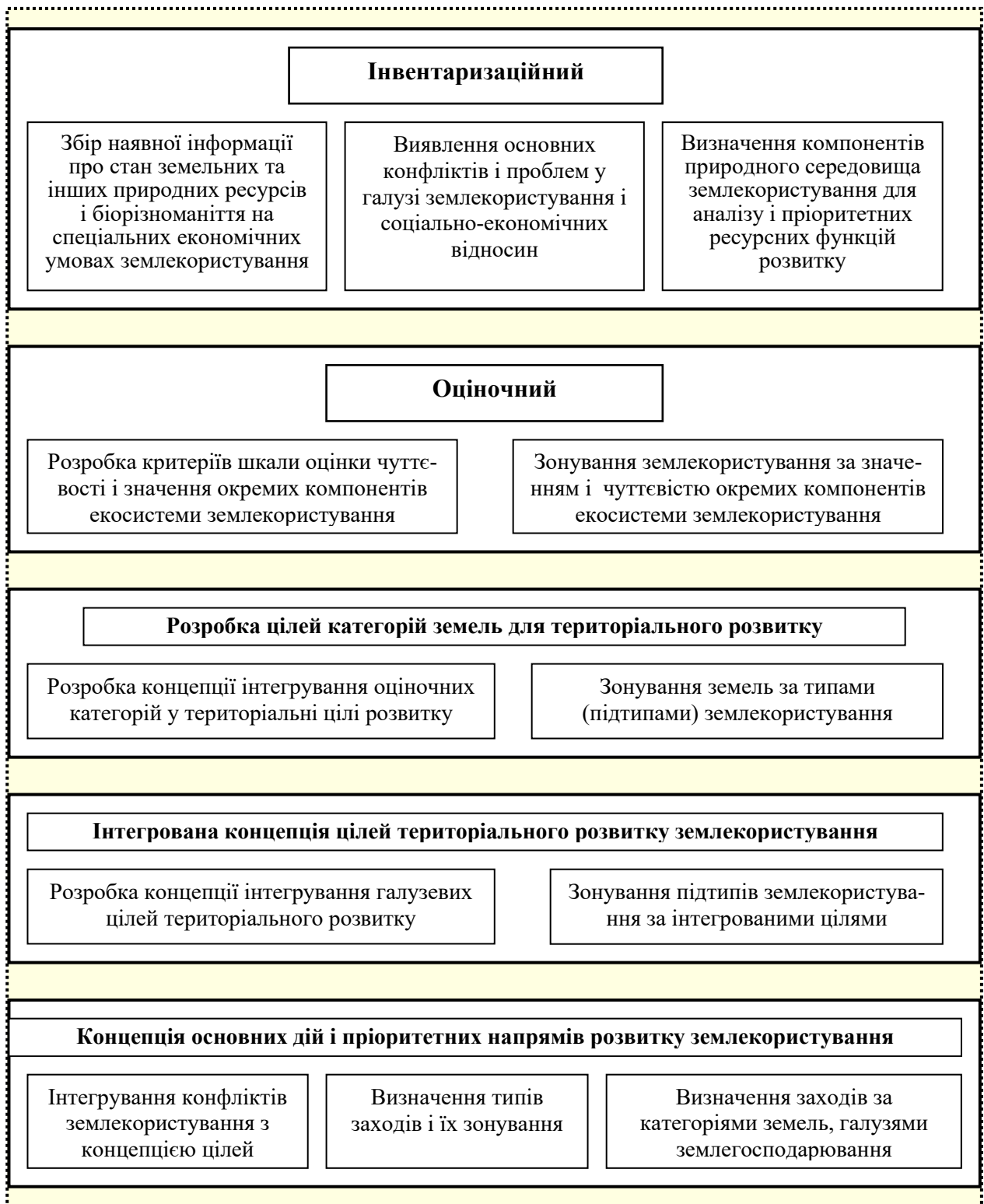

Рисунок 1.9. Етапи методологічного процесу інтегрованого планування розвитку землекористування територіальних громад*

*розроблено автором

План зонування земель за типами (підтипами) землекористування територіальної громади – сукупність карт і текстів, що містять характеристики земельно-ресурсного потенціалу за придатністю земель та цінністю інших природних ресурсів, завдань охорони земельних та інших природних ресурсів і біорізноманіття та реального використання території, а також рекомендації щодо екологічно доцільного землекористування територіальної громади.

Комплексний план просторового розвитку території територіальної громади, який розробляється та затверджується з метою забезпечення сталого розвитку території з додержанням принципу збалансованості державних, громадських та приватних інтересів і з урахуванням концепції інтегрованого розвитку землекористування [78].

У своїх дослідженнях ми скористалися запропонованими підходами до класифікацій типів та підтипів землекористування [119; 127]:

«1) сільськогосподарський, який включає підтипи: польовий, ґрунтозахисний, садовий, сінокосо-пасовищний, спеціальний, змішаний, науково-дослідний, присадибний, сільськогосподарський нетрадиційний (*органічне землеробство, вирощування нішових культур тощо*);

2) житловий, який включає підтипи: садибний, котеджний з одно- та двох поверховою забудовою, багатопверхової забудови з трьома і більше поверхами, столичної забудови;

3) громадсько-комерційний, який включає підтипи: муніципальний з розміщенням соціально-культурних та інших громадського призначення об'єктів, комерційний – з розміщенням торгівельних та інших комерційних об'єктів, спеціальний – спеціальна забудова відповідного призначення, змішаний із змішаною забудовою;

4) заповідний, який включає підтипи: природно-заповідний, садово-заповідний, рекреаційний, науково-дослідний;

5) природоохоронний, який включає підтипи: природно-ресурсно-охоронний, біотично-охоронний, санітарно-охоронний, науково-охоронний;

6) оздоровчий, який включає підтипи: природно-лікувальний, оздоровчий;

7) рекреаційний, який включає підтипи: дачний, спортивно-рекреаційний, еколого-рекреаційний, рекреаційний міської рекреації, оздоровчо-рекреаційний, мисливський;

8) історико-культурний, який включає підтипи: історичної спадщини, охоронний;

9) лісогосподарський, який включає підтипи: ресурсно-охоронний, рекреаційний;

10) лісопромисловий;

10) водогосподарський, який включає підтипи: ресурсно-охоронний, рекреаційний;

11) водопромисловий;

11) промисловий, який включає підтипи: гірничодобувної промисловості, промисловий (локальний);

12) інженерної та транспортної інфраструктури, який включає підтипи: енергетичний; автомобільного транспорту, залізничного транспорту, морського транспорту, річкового транспорту, авіаційного транспорту, трубопровідного транспорту, міського електротранспорту, зв'язку;

13) спеціального призначення, який включає підтипи: обороно-безпековий, прикордонний, внутрішньобезпековий» [114; 122].

Загалом виокремлюють три основні типи цілей:

- збереження;
- розвиток;
- покращення.

Тип галузевих цілей територіального розвитку визначають на підставі придатності земель та цінності інших природних ресурсів, а також значення і чутливості окремих компонентів екосистеми землекористування з дотриманням таких принципів:

◆ ціль «збереження» приймається там, де земельні й інші природні ресурси та біорізноманіття мають найбільшу цінність, значення та високу чутливість;

♦ ціль «*покращення*» приймається там, де земельні й інші природні ресурси та біорізноманіття мають нижче значення, та якщо зниження значення обумовлено їх деградацією і порушенням;

♦ ціль «*розвиток*» приймається на решті території (за *низької екологічної стійкості природних компонентів екосистеми землекористування не входить до цієї зони*).

На рис. 1.10 наведено технологічну схему розроблення геоінформаційних карт-планів інтегрованих цілей розвитку землекористування територіальних громад.

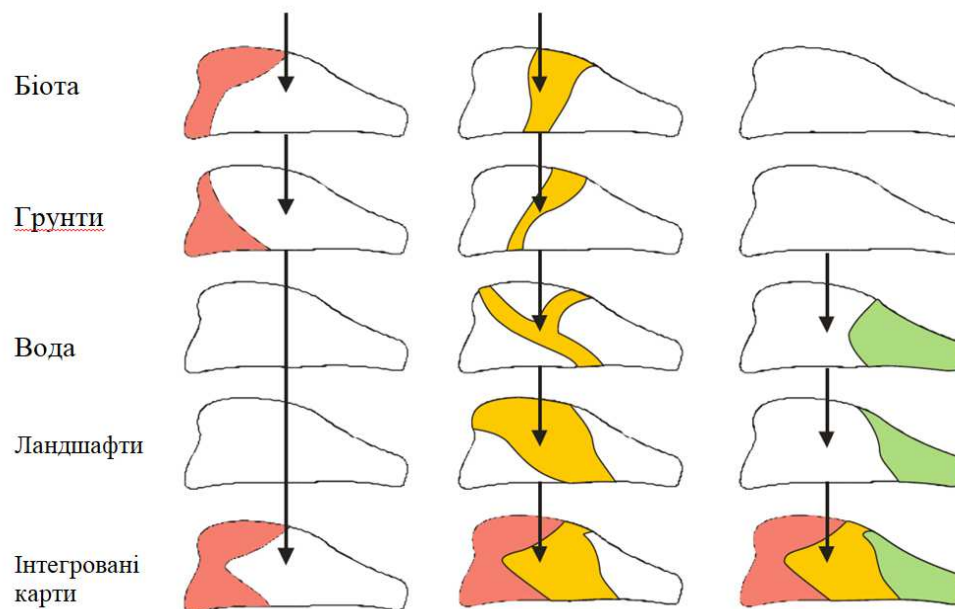

Рисунок 1.10. Технологія розроблення геоінформаційних карт-планів інтегрованих цілей розвитку землекористування територіальних громад

Інтегровані цілі розвитку землекористування територіальних громад передбачають напрямки:

1) переважне збереження сучасного стану використання земельних та інших природних ресурсів, яке передбачає: а) відмовлення від використання; б) збереження наявного стійкого екстенсивного використання земельних та інших природних ресурсів або переведення в цю категорію;

2) переважний розвиток наявного і планувального використання земельних та інших природних ресурсів, який передбачає: а) екстенсивний розвиток;

б) регулювання інтенсивності землекористування та процесів деградації;

3) переважне поліпшення (санація), яке передбачає поліпшення з подальшим переведенням у категорію збереження: а) інтенсивного використання земельних та інших природних ресурсів; б) екстенсивного розвитку землекористування.

Інтеграція означає співпрацю для досягнення спільних цілей щодо ефективності, стійкості та справедливості. Для цього потрібно, щоб різні сфери впливу та установи розуміли численні цілі, яких кожен намагається досягти, і прозоро спостерігали, розуміли, також робили свої внески у плани один одного та підтримували їх, для досягнення єдиного, взаємопов'язаного результату.

Отже, за нашими дослідженнями **інтегроване планування землекористування** оцінює та призначає використання ресурсів, враховуючи різне використання та різні вимоги користувачів, зокрема всі сектори сільськогосподарської і природоохоронної сфер, а також урбанізацію і промисловість та інші зацікавлені галузі [39].

Процес планування передбачає обговорення між різними секторами, установами та зацікавленими сторонами пріоритетів, можливостей та дій, щодо виконання цілей комплексного планування землекористування на території, а також розробку оптимального сценарію землекористування, що охоплює всі сектори та визначає основні інструменти впровадження, необхідні для вжиття заходів. Він має охоплювати конкретні секторальні аналітичні матеріали та планувальні рішення відповідно до цілей комплексного планування землекористування, наприклад, збереження та відновлення лісів, придатність земель до вирощування сільськогосподарських культур, оцінку витрат, прорахунок доходів, а також розробку сценаріїв виробництва для використання землі та конкретних сільськогосподарських угідь [168]. Залучення місцевої громади і зацікавлених сторін зокрема має важливе значення для вибору найкращого оптимального сценарію.

Відповідно, план повинен передбачати екологічну спрямованість, таку як збереження біологічного різноманіття, стале управління земельними ресурсами,

харчові системи, відновлення лісів, пом'якшення та адаптація до зміни клімату.

Встановлення пріоритетів планування та екологічних цілей – перший етап у створенні інтегрованого процесу планування землекористувань. Основні завдання на цьому етапі спрямовані на досягнення стійкості та визначаються у координації та врахуванні інтересів установ і зацікавлених сторін цього процесу (рис. 1.11). Грамотне планування допомагає громадам передбачати та реагувати на екстремальні події та зменшувати майбутні ризики, а також забезпечувати сталий розвиток землекористування в середині громад.

Сталий розвиток у поєднанні з продовольчою безпекою та подоланням бідності значною мірою залежить від сільськогосподарської діяльності, яка підтримує існування загалом. Тоді як швидкий розвиток і поширення нестійких методів ведення сільського господарства призвели до деградації земель останніми роками, глобальні дискусії навколо цілей сталого розвитку підвищили обізнаність серед політиків про важливість ефективного використання землі, води та інших природних ресурсів для прискорення економічного розвитку.

Відповідно, *планування землекористування* – це систематична оцінка земельного та потенціалу інших природних ресурсів, альтернативи для землекористування, економічні та соціальні умови з метою вибору та прийняття найкращих варіантів землекористування [36]. Його призначення – відбір і втілення у практику використання землі та інших природних ресурсів, яке найкраще задовольняє потреби людей, зберігаючи ресурси на майбутнє.

Продуктивність і сталість системи землекористування визначаються взаємодією між земельними ресурсами, кліматом і діяльністю людини. Інтегроване планування землекористування має бути спрямоване на збереження біорізноманіття, земельних ресурсів в умовах зміни клімату, адаптацію до планів просторового розвитку. За таких умов вибір правильного використання земельних ресурсів з урахуванням біофізичних та соціально-економічних умов, а також впровадження управління ними, важливі для мінімізації деградації земель, реабілітації деградованих земель.

Рисунок 1.11. Завдання інтегрованого планування землекористування та очікувані результати [36]

Інтереси землекористувачів треба впроваджувати згідно з домовленістю між різними зацікавленими сторонами. Для цього складають план дій визначення того, що, коли і ким може бути створено, на додаток до відповідних механізмів, щоб кожна установа включала заплановані види робіт у плани до виконання. Інтегроване планування є потужним інструментом, який може впливати на форму,

структуру та економічні, соціальні й екологічні показники громади. До прикладу, зростання населення створює попит на більшу кількість будинків, а нові мешканці потребують доступу до комунальних послуг, доріг і громадського транспорту, можливостей працевлаштування, покупок, розваг, охорони здоров'я, освіти та громадських послуг. Нова інфраструктура та зростаючі громади також приваблюють підприємства й роботодавців, створюючи попит на подальше житлове, комерційне та промислове будівництво. Краще узгодження планування використання землі та інфраструктури може сприяти розвитку громади, створюючи відчуття місця, яке покращує соціальні результати, стійкість та додає економічної цінності.

Стратегія повинна мати чотири основні компоненти: комунікаційні цілі, цільову аудиторію, комунікаційний план і канали [161]. Це можна застосувати до внутрішніх, маркетингових комунікацій та зв'язків із громадськістю. Комунікаційна стратегія також має передбачати систематизацію процесу комплексного планування землекористування для полегшення поширення процесу на інші райони. Цей крок дає змогу постійно переглядати, аналізувати, розуміти хід і ефективність комплексного планування землекористування. Він встановлює основу для забезпечення правильної й точної звітності, забезпечує основу для постійного вдосконалення механізмів оцінки успіхів і проблем, з якими стикаються програми впровадження. Процес ітераційного планування передбачає зустрічі зацікавлених сторін і відбувається на постійній основі, щоб супроводжувати планування та виконання.

Висновки до розділу 1

1. Дослідивши зарубіжний досвід з'ясовано, що просторове планування у них є ключовим елементом регіональної політики та передбачає комплекс законодавчих, адміністративних і економічних заходів, які реалізуються центральними урядовими установами і місцевими органами влади. Інтегроване планування розвитку землекористування базується на комплексному підході, який

враховує економічні, екологічні та соціальні аспекти. Важливу роль відведено ландшафтному плануванню розвитку землекористування, зонуванню земель та участі громадськості в обговоренні ефективного планування. Зазначені дії спрямовані на забезпечення збалансованого використання земельних ресурсів, мінімізацію негативного впливу на довкілля та сприяння сталому розвитку, зменшенню конфліктів між учасниками процесу та підвищенню якості життя.

2. Визначено, що сьогоденне інституціональне середовище зонування території функціонує відповідно до норм земельного, містобудівного, природоохоронного та іншого законодавства, які погано пов'язані між собою і розуміють під зонуванням різні поняття. Неузгодженість нормативно-правового та методичного забезпечення гальмуватимуть процеси розвитку землекористування в територіальних громадах у довгостроковій перспективі. У зв'язку з чим, запропоновано структуру моделі системи планування землекористування доповнити елементом «Інтегроване планування розвитку землекористування», який базується на двох елементах «Зонування земель» та «Оцінка результатів існуючого та проектного землекористування».

3. Обґрунтовано, що комплексний (інтегрований) підхід планування розвитку землекористування сприятиме усуненню екологічних проблем, гармонізації інтенсифікованого соціально-економічного розвитку та збереженню природних ландшафтів, повинен здійснюватися з дотриманням: 1) аналізу з кількісною оцінкою та описом основних характеристик елементів ландшафту та системи землекористування; 2) синтезу із використанням аналітичних карт ГІС щодо окремих особливостей, які створюють однорідні території ландшафтів і системи землекористування з різними комбінаціями абіотичних, біотичних і соціально-економічних особливостей, повністю інтегрованих у регіональну геоекосистему; 3) встановлення правил за допомогою оцінки для конкретної людської діяльності шляхом обґрунтування та встановлення обмежень на елементи та особливості ландшафтів і системи землекористування. При цьому враховуються знання вразливості регіональних і місцевих ландшафтів та системи землекористування, на яких специфікація регульованих екологічних меж і

обмежень створюють основу для рішень щодо дозволу певної людської діяльності на певній території, прийняти її із застереженнями або повного виключення; 4) пропозиції щодо формування екологічно оптимального землекористування із визначенням функцій, що не обмежені або обмежені його особливостями. Сформовано модель прийняття рішень інтегрованого планування розвитку землекористування територіальних громад.

6. Розроблено структурну характеристику територіально-функціонального планування розвитку землекористування в Україні, яка дозволяє констатувати, що досі не опрацьовано методичних питань проведення інтегрованого планування використання земель з метою управління земельними ресурсами та підвищення його ефективності, яке б дозволило вирішити завдання узгодження суперечливих інтересів територіальних громад при формуванні сталого (збалансованого) землекористування. Це обумовлює важливість розроблення методології інтегрованого планування.

7. Запропоновано схему етапів методологічного процесу інтегрованого планування розвитку землекористування територіальної громади, яка включає етапи: інвентаризаційний, оціночний, розробки цілей категорій земель для територіального розвитку, інтегрованої концепції цілей територіального розвитку землекористування, основних дій і пріоритетних напрямів розвитку землекористування.

РОЗДІЛ 2.

ОЦІНКА СТАНУ ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД У ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

2.1. Територіальний земельний устрій та природно-ресурсний потенціал Львівської області

Основним засобом державного регулювання, спрямованим на екологічно безпечне та економічно доцільне використання земельних ресурсів, є землеустрій. Як невід'ємна частина земельних відносин, він відіграє ключову роль в організації землі як виробничого ресурсу та водночас впливає на регулювання суспільних відносин, пов'язаних із володінням, користуванням і розпорядженням землею. У кожен із періодів розвитку землеустроїв мав різну мету і відзначався неоднаковими умовами розвитку економічних, екологічних та соціальних пріоритетів [60; 90; 102].

Земельний устрій – «це захід економічної політики української держави, під якою необхідно розуміти організовану систему соціально-економічних, екологічних і інституціональних цілей та засобів їх досягнення щодо поліпшення якості життя та екологічної безпеки населення шляхом капіталізації та екологізації землекористування» [138].

Особливості сучасного земельного устрою України:

1) «земля, її надра, атмосферне повітря, водні та інші природні ресурси, які перебувають у межах території України, ...є об'єктами права власності Українського народу» [50];

2) «кожний громадянин має право користуватися природними об'єктами права власності народу відповідно до закону» [50];

3) «використання власності на землю не може завдавати шкоди правам і свободам громадян, інтересам суспільства, погіршувати екологічну ситуацію і природні якості землі» [42];

4) рівність «права власності на землю громадян, юридичних осіб, територіальних громад та держави» [42];

5) рівноправний розвиток усіх форм господарювання землі; пріоритетне використання землі для потреб сільського господарства;

6) землеволодіння та землекористування – платні: у формі земельного податку та орендної плати;

7) права власників земельних ділянок, землекористувачів і орендарів землі захищаються та гарантуються законом;

8) земля повинна використовуватися ефективно та охоронятися від несприятливих впливів;

9) землевласники та землекористувачі мають право власності на земельну ділянку, яке поширюється в її межах на поверхневий (грунтовий) шар, а також на водні об'єкти, ліси і багаторічні насадження (стаття 79 ЗКУ).

Державний земельний устрій (як частина політичної та соціально-економічної системи) [133] регулює види та форми власності на землю, систему управління земельними ресурсами, систему землекористування та землеустрою, права та обов'язки суб'єктів земельних відносин, систему плати за користування землею та інші найважливіші питання земельної політики.

Модель системи земельного устрою України (додаток Е), яка має чотири підсистеми, однією із яких є «2. земельний устрій за адміністративно-територіальним поділом». Отже, земельний устрій відображає соціально-економічний, екологічний (*природний*) та правовий стан розподілу земель як держави загалом, так і її окремих складових, а також взаємовідносини між суб'єктами землекористування. Тобто «держава, формуючи земельний устрій країни, здійснює свою економічну політику і змушує населення належним чином впорядкувати територію, тобто приводити її в організований стан. Постає питання, що організація використання землі є не тільки заходами, але і системою, яка повинна мати цілісне уявлення про закономірності та зв'язки які в ній проходять, що є предметом теорії» [131], а саме інституціонального аналізу.

До 2020 року територія Львівської області була поділена на 20 районів. У процесі проведення адміністративної реформи відбулася трансформація Схеми планування територій адміністративно-територіальних одиниць. Сьогодні,

відповідно до постанови ВР України від 17.07.2020р. №807-IX, у межах Львівської області утворено сім районів (рис. 2.1).

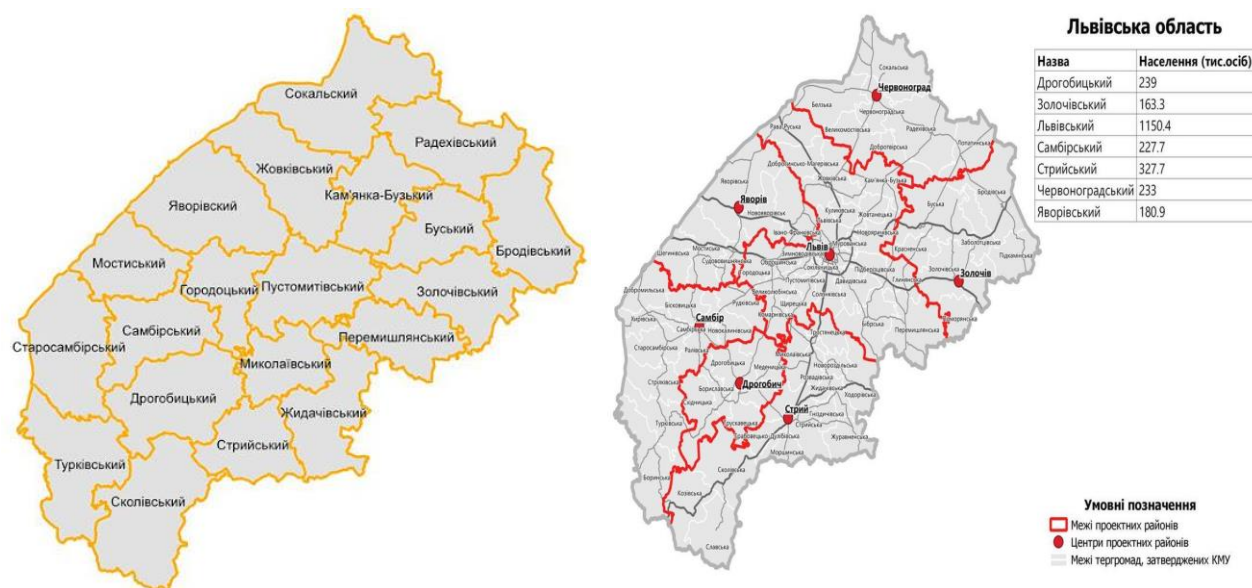

Рис. 2.1. Адміністративно-територіальний поділ Львівської області на період 2019 р. та 2020 р. [41; 80]

Мережа населених пунктів Львівської області на початок 2022 року становить 1928 одиниць, у тому числі: 44 міста, 34 селища міського типу та 1850 сільських населених пунктів. За період реалізації Схеми кількість населених пунктів області залишалася незмінною [59]. «Львівська область належить до високоурбанізованого регіону з середнім рівнем розвитку» (див. рис. 2.2). «Приналежність області до 3-ї групи регіонів зумовлена: високим рівнем урбанізації (60,4 %); високою питомою вагою сфери послуг в структурі економіки (61,2 % від загального обсягу реалізованої продукції, товарів та послуг) та значною часткою зайнятих у цій сфері. Крім того, частка Львівської області у загальнодержавному обсязі послуг становила понад 5 % та має тенденцію до зростання. Серед регіонів України за цим показником область посідає 5-е місце» [98].

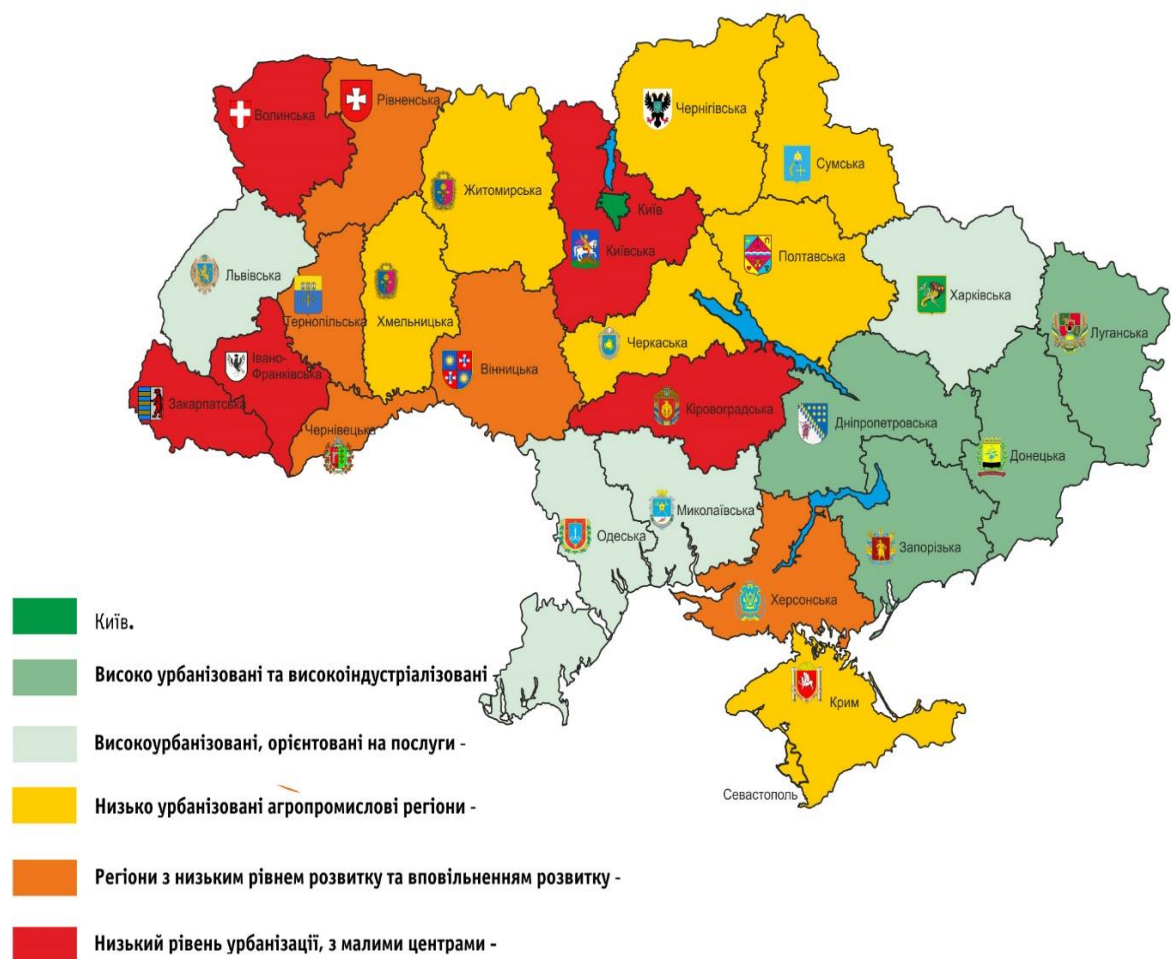

Рис. 2.2. Карта-схема типологізації регіонів України [96]

Таблиця 2.1

Характеристика рівня урбанізації нових адміністративних районів Львівської області на початок 2022 р.

Район	Територія (км ² / в області), %	Чисельність населення (тис. осіб / в області), %	Щільність населення (люд./км ²)	Рівень урбанізації (%)
Дрогобицький	<u>1493,4</u> 6,84	<u>232,95</u> 9,4	155,98	70,2
Золочівський	<u>2887,9</u> 13,23	<u>158,94</u> 6,4	55,04	41,9
Львівський	<u>4976,2</u> 22,8	<u>1141,12</u> 46	229,32	75,2
Самбірський	<u>3247,1</u> 14,88	<u>221,9</u> 9,0	68,34	32,0
Стрийський	<u>3854,0</u> 17,66	<u>319,46</u> 12,9	82,89	47,4
Червоноградський	<u>2996,8</u> 13,73	<u>226,1</u> 9,1	75,45	57,7
Яворівський	<u>2373,2</u> 10,87	<u>177,7</u> 7,2	74,86	42,3

Примітка: [59]

Львівська область характерна значною щільністю населення – 113,5 осіб/км², тоді як у середньому в країні – 71 особа/км². Проте у розселенні населення області наявні значні порайонні відмінності: щільність населення в них коливається від 229 осіб на км² у Львівському, і 156 осіб на км² у Дрогобицькому районах до 55 осіб на км² у Золочівському районі.

Відповідно до аналізу табл. 2.1, найбільший рівень урбанізації у Львівському (75,2 %) та Дрогобицькому (70,2 %) районах, а найменший – у Самбірському (32,0 %).

Збільшення частки міського населення спостерігаємо переважно за рахунок повільніших темпів скорочення міського населення порівняно із сільським. Зниження чисельності населення спостерігали в усіх районах області. Найбільше зниження – на 1,24 % – у Червоноградському, і 1,07 % – у Золочівському районах, найменше – 0,47% – у Львівському адміністративному районі [41].

Частка населення, яке проживало в містах, становила 61,2 % або 1516,0 тис. осіб. Зауважимо, що рівень урбанізації зріс тільки на 0,7 % (на 01.01.2022 року) (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Тенденції розподілу чисельності населення Львівської області [41]

№ з/п	Показник	Одиниця виміру	Поточний стан (на 01.01.2022 р.)
1	Населення всього, у тому числі:	тис. осіб, %	<u>2478,1</u> 100
1.1	- Міське	-//-	<u>1516,4</u> 61,2
1.2	- Сільське	-//-	<u>961,8</u> 38,8
2	Щільність населення	осіб/км ²	113,5

Львівська область має загальну площу 2183,1 тис. га, де: 1261,5 тис. га, або 57,8 % – площа сільськогосподарських угідь, з них: 794,1 тис. га, або 36,4 % – рілля, 115,6 тис. га, або 5,3 % – забудовані землі (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Тенденції зміни структури земельного фонду Львівської області

Основні види земель та угідь	2010 р.*		2015 р.**		2020 р.**		+,- 2020 р. до 2010 р.	
	усього, тис. га	%	усього, тис. га	%	усього, тис. га	%	усього, тис. га	%
Загальна територія	2183,1	100,0	2608,1	100,0	2183,1	100,0	0	0
у тому числі:								
1. Сільгоспугіддя, з них:	1266,7	58,0	1290,736	59,1	1261,5	57,8	-5,2	-0,4
рілля	796,7	36,5	805,7	37,5	794,1	36,4	-2,6	-0,3
перелоги	0,7	0,0	0,7	0,0	0,7	0,0	0	0,0
багаторічні насадження	23,0	1,1	23	1,1	23,2	1,1	0,2	0,9
сіножаті	187,7	8,6	187,7	8,6	187,7	8,6	0	0,0
пасовища	257,7	11,8	257,7	11,8	255,8	11,7	-1,9	-0,7
2. Ліси та інші лісо-вкриті площі	694,4	31,8	694,7	31,8	694,7	31,8	0,3	0,0
з них: вкриті лісовою рослинністю	628,7	28,8	629,0	28,8	629,1	28,8	0,4	0,1
3. Забудовані землі	111,7	5,1	114,9	5,3	115,6	5,3	3,9	3,5
з них: під житловою і громадською забудовою	17,3	0,8	17,5	0,8	17,6	0,8	0,3	1,7
землі для відпочинку	7,5	0,3	7,7	0,4	7,7	0,4	0,2	2,7
4. Відкриті заболочені землі	9,4	0,4	9,4	0,4	9,4	0,4	0	0,0
5. Під водою	42,8	2,0	42,8	2,0	42,8	2,0	0	0,0
6. Відкриті землі без рослинного покриття	30,7	1,4	30,6	1,4	30,5	1,4	-0,2	-0,7
7 Інші землі			28,8	1,3	28,6	1,3	0	0,0

* за даними форми 6-зем

** за даними регіональної доповіді [84]

Отже, як бачимо, площі сільськогосподарських угідь зменшилися на 5,2 тис. га (0,4 %), зокрема: ріллі – на 2,6 тис. га (0,3 %), а пасовищ – на 1,9 тис. га (0,7 %). Водночас збільшилася площа багаторічних насаджень – на 0,2 тис. га (0,9 %), лісів – на 0,3 тис. га (1,7 %), та забудованих земель – на 3,9 тис. га (3,5 %), з яких під житловою і громадською забудовою – 1,7 %, і землі для відпочинку – 2,7 %. Отож, суттєвих змін у функціональному використанні земель із 2010 по 2020 роки не відбулося, за винятком зростання забудованих земель.

Львівська область характерна відносно добре диверсифікованою економікою, яка зорієнтована на сферу послуг та сільське господарство. На рис. 2.3 подано порівняльні індекси валового регіонального продукту Львівської

області та України до 2010 року, %.

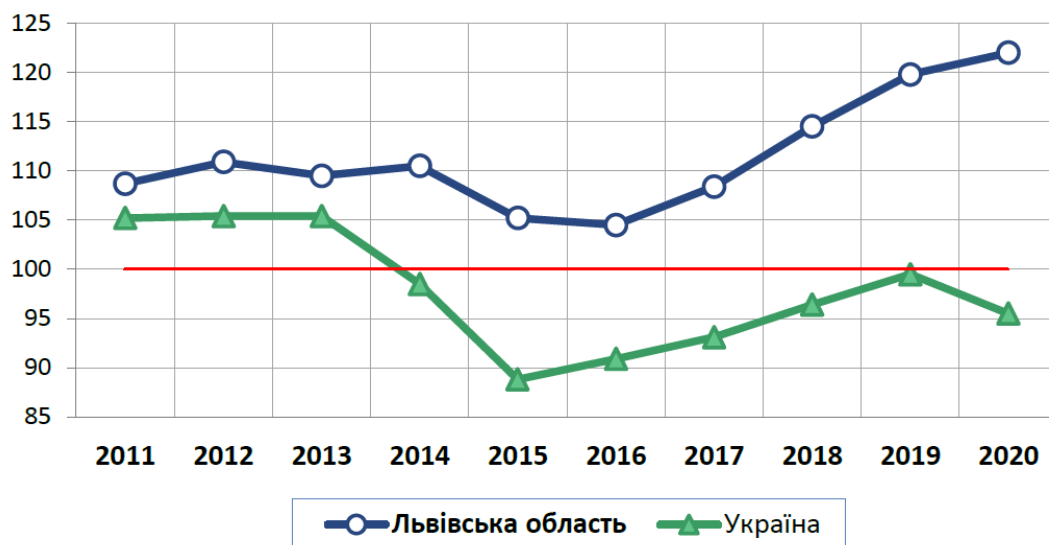

Рис. 2.3. Порівняльні індекси валового регіонального продукту до 2010 року, % [69]

Як бачимо з рис. 2.3, у Львівській області порівняно з Україною загалом спостерігається тенденція до збільшення валового регіонального продукту.

Зазначені процеси вплинули на структуру валової доданої вартості Львівської області. У табл. 2.4 подано динаміку змін структури валової доданої вартості.

Таблиця 2.4

Аналіз динаміки змін структури валової доданої вартості у Львівській області за видами економічної діяльності [69]

Вид економічної діяльності	Рік			
	2007	2021	2007	2021
	млн грн		до підсумку, %	
Усього	2519	261542	100,0	100,0
Сільське, лісове та рибне господарство	2658	22784	10,4	8,7
Промисловість	5943	56548	23,2	21,6
- Добувна промисловість	616	13647	2,4	5,2
- Переробна промисловість	4586	32948	17,9	12,6
- Постачання електроенергії, газу, пари та конвенційного повітря	741	8729	2,9	3,3
- Водопостачання; каналізація, поводження з відходами		1224		0,5
Будівництво	1551	10446	6,1	4,0
Гуртова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	2975	45894	11,6	17,5
Транспорт, складське господарство,	3573	14027	13,9	5,4

Вид економічної діяльності	Рік			
	2007	2021	2007	2021
	млн грн		до підсумку, %	
Пошта та кур'єрська діяльність				
Інформація та телекомунікація		21634		8,3
Тимчасове розміщування й організація харчування	311	4442	1,2	1,7
Фінансова та сировинна діяльність	1093	5154	4,3	2,0
Операції з нерухомим майном, інжиніринг та надання послуг підприємцям	211	20234	7,8	7,7
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	1717	22217	6,7	8,5
Освіта	1862	16093	7,3	6,1
Професійна, наукова та технічна діяльність		5856		2,2
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	1339	8274	5,2	3,2
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	586	3591	2,3	1,4
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок		1590		0,6
Надання інших видів послуг		2758		1,1

Передусім варто зауважити зменшення частки валової доданої вартості сільського, рибного та лісового господарства у структурі економіки Львівщини. Якщо 2007 року вона становила 10,4 %, то 2021 року – вже 8,7 %. За вказаний період дещо знизилась частка переробної промисловості – з 17,9 % до 12,6 % відповідно. Натомість частка добувної промисловості зросла – з 2,4 % до 5,2 %.

Частка первинного (види економічної діяльності, пов'язані з вилученням із навколишнього середовища природних ресурсів – сільське господарство, мисливство, лісове господарство, рибальство, рибництво, добувна промисловість) сектору економіки, який пов'язаний із використанням земельних та інших природних ресурсів, зросла за період 2008–2021 років із 12,8 % до 13,9 %. Також зазнала певного зростання сфера обслуговування сектору економіки, а саме з 46,4 % 2007 року до 52,0 % 2021 року. Це відбулось за рахунок зростання у структурі економіки частки гуртової та роздрібної торгівлі, ремонту автотранспортних засобів (з 11,6 % до 17,5 %), освіти (з 7,3 % до 8,3 %) та тимчасового розміщування й організації харчування (з 1,26 % до 1,7 %), при зниженні охорони здоров'я та наданні соціальної допомоги (з 5,2 % до 3,2 %),

фінансової та страхової діяльності (з 4,3 % до 2,0 %).

Із галузей економіки, які використовують земельні та інші природні ресурси, найбільш характерною для Львівської області є сільське, лісове та рибне господарство. На рис. 2.4 наведено порівняльні індекси продукції сільського господарства у Львівській області та в Україні загалом до 2010 року.

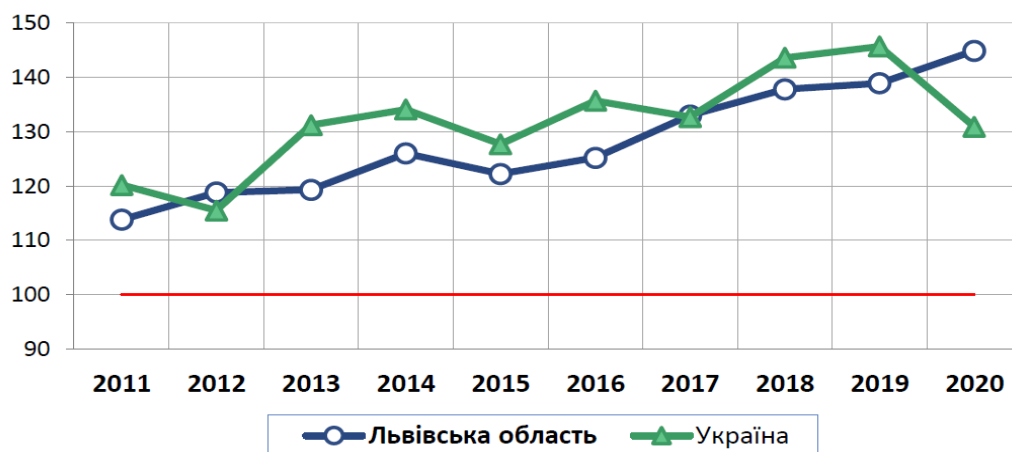

Рис. 2.4. Порівняльні індекси продукції сільського господарства, до 2010 р., % [69]

Як бачимо з рис. 2.5, у Львівській області тенденції зростання продукції сільського господарства були позитивними до 2020 року. Водночас, унаслідок різкого зниження капітальних інвестицій (рис. 2.5) після 2019 року почало знижуватися й виробництво сільськогосподарської продукції.

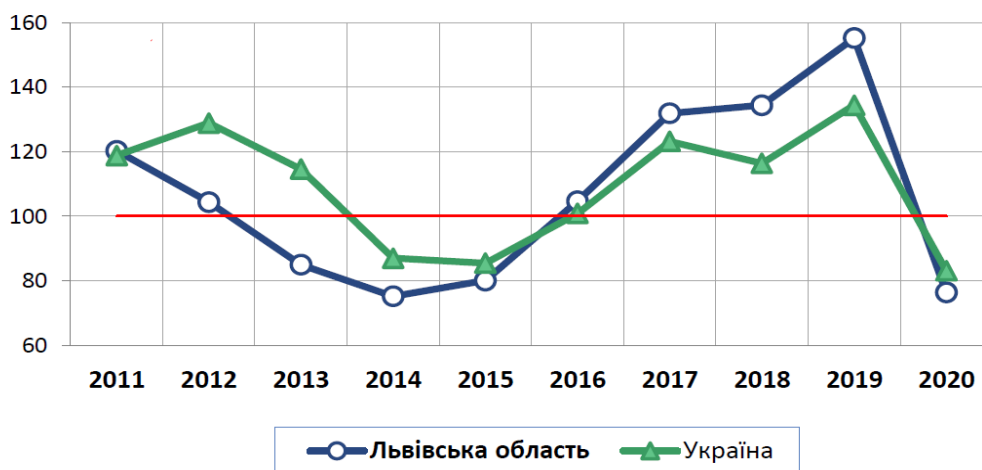
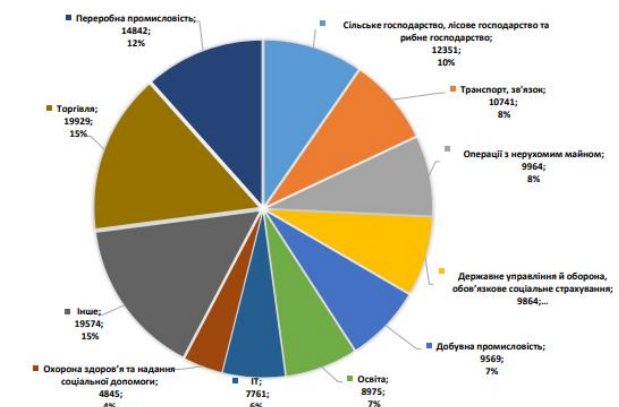

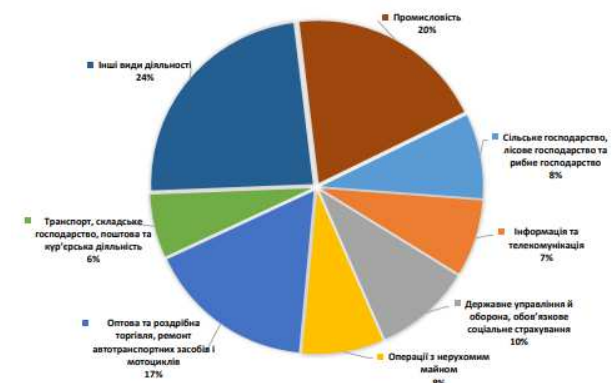
Рис. 2.5. Порівняльні індекси капітальних інвестицій, до 2010 року, % [69]

У структурі валової доданої вартості Львівської області (рис. 2.6) сільське, лісове та рибне господарство й операції з нерухомістю, у тому числі із землею,

займають відповідно 10 і 8 %.

2017р.

2021р.

Рис. 2.6. Структури валової доданої вартості Львівської області в розрізі видів економічної діяльності [69Помилка! Джерело посилання не знайдено.]

За даними Стратегії розвитку Львівської області, «у структурі сільськогосподарського виробництва області домінуючою є частка виробництва господарств населення – близько 70 % (рис. 2.7) (*а у виробництві картоплі, овочів і плодоягідних культур господарства населення займають понад 90 %*). Це суттєво вирізняє сільське господарство області від більшості інших областей України. У структурі сільськогосподарського виробництва домінує рослинництво, хоча не настільки, як загалом в Україні, і структура рослинництва інша. Зокрема лідируючі позиції займає виробництво картоплі, а також відзначається доволі висока частка виробництва овочів, цукрових буряків і кормових культур» [92].

Упродовж останніх років забезпечується позитивна динаміка розвитку сільського господарства, обсяг продукції сільського господарства зростає та досяг 2021 року 25,8 млрд грн (рис. 2.8).

Рис. 2.7. Динаміка виробництва валової продукції сільського господарства Львівської області [98]

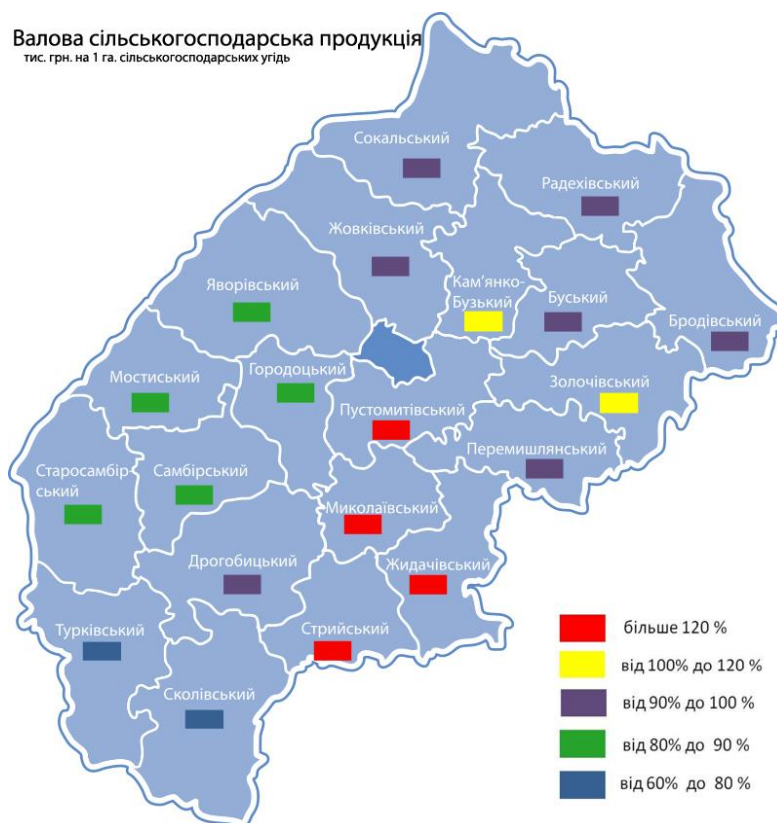

Рис. 2.8. Вартість валової сільськогосподарської продукції (тис. грн на 1 га сільгоспугідь) та ефективність сільського господарства у розрізі районів Львівської області [98]

На рис. 2.9 подано територіальну характеристику вартості валової сільськогосподарської продукції (тис. грн на 1 га сільгоспугідь) та ефективність сільського господарства у розрізі районів Львівської області.

Рис. 2.9. Територіальні особливості соціально-економічного розвитку Львівської області в розрізі мікрорегіонів та адмінрайонів до 2020 р. [98]

Як бачимо із рис. 2.9, найнижчою ефективністю сільського господарства характерні гірські райони області.

Одночасно варто зауважити, що територіальний розвиток землекористування області характерний суттєвими соціально-економічними відмінностями у просторовому розвитку. Так, виділяються місто Львів, яке є потужною територіальною соціально-економічною системою, і Львівська територіальна громада. Серед інших територій, зважаючи на якість розвитку соціальної інфраструктури, економічний розвиток та екологічний аспект, у межах області виділено шість типів мікрорегіонів, які мають схожі особливості

соціально-економічного розвитку (див. рис. 2.9).

Наведені територіальні особливості соціально-економічних відмінностей пов'язані із різноманітністю природно-ресурсного потенціалу регіону. Як зазначено в дослідженні, *«природно-ресурсний потенціал території характеризується сукупною продуктивністю її природних ресурсів як засобів виробництва і предметів споживання, що виражається в їхній суспільній споживній вартості. Слід розрізняти сучасну (фактично досягнуту) і потенційну продуктивність природних ресурсів, а отже, сучасний (досягнутий, реальний) і перспективний природно-ресурсний потенціал (ПРП). Потенційна продуктивність природних ресурсів характеризує максимально можливу ефективність використання їх з точки зору народного господарства в цілому, яка теоретично може бути досягнута вже на сучасному етапі розвитку продуктивних сил держави при забезпеченні оптимальної сформованої специфікою місцевих природно-економічних і соціальних умов»* [144].

Оцінку продуктивності природно-ресурсного потенціалу Львівської області за методикою В.П. Руденка [85] наведено в табл. 2.5 [37].

Таблиця 2.5

Оцінка продуктивності (ефективності) природно-ресурсного потенціалу в розрізі старих районів Львівської області на 2019 р.*

Район	Потенціал ресурсів, грн/га**						
	мінеральних	водних	земельних	лісових	фауністичних	природно-рекреаційних	сумарний
В області всього	8888	8935	21709	17491	95	3674	39461
У гірській частині області	10167	14765	20738	19481	47	8793	51856
Стрийський	15192	20785	23487	12371	47	15713	76456
Дрогобицький	25312	16803	17396	26165	47	12395	72925
Миколаївський	15524	14220	31924	29957	47	8627	64985
Жидачівський	9693	17514	24814	24435	47	5641	52306
Самбірський	8011	11945	24340	37588	95	4242	49604
Сколівський	5001	14765	7015	12229	0	2631	32256
Старосамбірський	711	12324	18296	9646	47	4835	29886
Мостиський	6091	972	27397	11139	47	3555	29720
Турківський	474	15334	11589	11186	0	3650	28772
У рівнинній частині області	7963	4953	21377	10665	95	3460	30905

Район	Потенціал ресурсів, грн/га**						
	мінеральних	водних	земельних	лісових	фауністичних	природно-рекреаційних	сумарний
Сколівський	21543	3342	22894	12822	166	1991	44011
Яворівський	14741	4053	13746	14220	47	3934	33014
Городоцький	3887	8342	17775	3887	166	7063	32848
Золочівський	308	6778	27208	22610	47	3223	31284
Пустомитівський	5451	5712	24387	7584	166	3176	30692
Перемишлянський	711	4740	18628	10499	119	4787	24932
Буський	47	4787	23795	6138	0	4693	24506
Радехівський	261	4053	20666	18107	166	1304	23700
Бродівський	47	6636	25999	5001	47	1493	23368
Кам'янка-Бузький	640	4195	18676	11352	95	3437	21709
Жовківський	806	4029	25193	11684	119	2749	21591

* Джерело: розраховано автором з використанням джерела [85]

Як бачимо із даних табл. 2.5, продуктивність (ефективність) природно-ресурсного потенціалу в межах старих районів області, які ми прийняли як модельні територіальні утворення, досить різниться у гірській і рівнинній частинах області та в розрізі самих районів.

У Львівській області понад 470 родовищ мінерально-сировинних ресурсів. Зокрема «область багата на корисні копалини: природний газ, нафту, поклади вугілля, сірку, торф, озокерит, кухонну та калійну сіль, сировину для виробництва цементу, вапняки (для цукрової промисловості, та вапняки для випалювання на вапно), сланці мергель, великі запаси будівельних та вогнетривких глин (цегельно-черепична сировина), піску (для пісочниць локомотивних та піску для скляної промисловості), гіпсу та ангідриту, крейди будівельної, пісковиків, піщано-гравійних сумішей, керамзитова сировина» (рис. 2.10) [57]. Зазначимо, що важливим природним багатством області є мінеральні води. Так, за дослідженнями мінеральні підземні води «представлені близько 60-ма родовищами з балансовими запасами 5,4 тис. м³/добу, із них 21 родовище експлуатують. Особливо інтенсивно використовують мінеральні води Передкарпаття (курорти Трускавець, Моршин і Шкло), Бескидського низькогір'я (Східниця і Верхнє Синьовидне) та Розточчя й Опілля (Немирів, Великий Любін і Розділ)» [1].

Рис. 2.10 Територіальне розміщення основних родовищ корисних копалин Львівської області [97]

У табл. 2.6 наведено оцінку продуктивності природно-ресурсного потенціалу в розрізі нових районів Львівської області на 2020 рік.

Таблиця 2.6

Оцінка продуктивності ПРП в розрізі нових адміністративних районів Львівської області на 2020 р.*

Район	Потенціал ресурсів, грн/га**						
	мінеральних	водних	земельних	лісових	фауністичних	природно-рекреаційних	сумарний
В області всього	8888	8935	21709	17491	95	3674	39461
Дрогобицький	25312	16803	17396	26165	47	12395	72925
Золочівський	134	6067	25667	11250	32	3136	26386
Львівський	2299	5404	20932	9001	133	4242	26354
Самбірський	3065	13201	18075	19474	47	4242	36087
Стрийський	11352	16821	21810	19748	36	8153	56501
Червоноградський	10902	3697	21781	15465	166	1647	33856
Яворівський	10416	2512	20572	12680	48	3745	31367

* Розраховано автором з використанням джерела [85]

Як показують дані табл. 2.6, нові адмінрайони характерні різним природно-ресурсним потенціалом. Так, найвищий природно-ресурсний потенціал має Дрогобицький район (72 925 грн/га). На другому місці Стрийський район (56 501 грн/га). У цих районах найвищий потенціал мінеральних ресурсів, відповідно – 25 312 грн/га та 11 352 грн/га. Найвищий потенціал земельних ресурсів мають Золочівський район – 25667 грн/га, Стрийський – 21 810 грн/га, Червоноградський – 21 781 грн/га. Червоноградський район має середній сумарний природно-ресурсний потенціал (33856 грн/га) та середній рівень урбанізації (57,3%). До складу району входять 7 територіальних громад (5 міських і 2 селищні).

Згідно зі Стратегією розвитку Львівської області на період 2021-2027 років [97] стратегічним напрямком є оздоровчо-рекреаційна галузь. Згідно з прогнозом Схеми планування території області місткість рекреаційно-оздоровчих закладів області на період з 2007 року до 2031 року мала зрости в 2,5 рази – з 33,5 тис. місць до 82,6 тис. місць [41]. У 2020 р. місткість оздоровчо-рекреаційних закладів становила 56,1 тис. місць, а отже, зростання відносно 2007 року – в 1,7 раза.

Згідно з прогнозом Схеми планування території Львівської області в оздоровчо-лікувальні (санаторно-курортні) галузі, передбачалося збільшення ємності закладів санаторного лікування з 16,9 тис. місць у 2007 році до 34,9 тис. місць у 2031 році, тобто в 2,1 раза. Фактична кількість місць у 2020 році становила 25,4 тис. місць, тобто зросла в 1,5 раза.

Аналогічна ситуація в рекреаційно-туристичній галузі, де передбачено збільшення ємності рекреаційно-туристичних закладів із 16,6 тис. місць до 47,6 тис. місць – в 2,9 раза. Фактична ємність закладів згідно з даними Головного управління статистики за 2020 рік – 12,1 тис. місць (без урахування закладів ФОП), а за даними Управління туризму Львівської облдержадміністрації, в яких враховані власники закладів, – приватні підприємці – становить 30,7 тис. місць, цей показник в 1,8 раза вищий за показник 2007 року.

Львівська область відноситься до найбільш лісистих регіонів України. Ліси області займають 31,8 % її території (по Україні середній показник лісистості 15,7 %), що становить понад 8 % загальної площі лісів держави. За загальною

площею лісів Львівщина займає третє місце по Україні після Волинської та Житомирської областей [56].

Ліси по території області розміщені нерівномірно, найбільш рейтинговими за площею лісовкритих територій є гірські райони Карпат, а також Розточчя, Гологори, Мале Полісся. Всі ліси Львівської області поділені на 4 основні категорії:

- ◆ ліси природоохоронного, наукового, історико-культурного призначення займають площу 132,8 тис. га (19,1 %);
- ◆ рекреаційно-оздоровчі ліси – 295,1 тис. га (42,5 %);
- ◆ захисні ліси – 115,5 тис. га (16,6 %);
- ◆ експлуатаційні ліси – 310,1 тис. га (44,6 %) [56].

До рекреаційної галузі належить мисливське господарство. Львівська область має потужний оздоровчо-рекреаційний потенціал, який не використовують у повному обсязі користувачі мисливських угідь. Площа мисливських угідь Львівської області становить 1,568 тис. га. За даними обліку мисливської фауни, «в області обліковано: оленів плямистих – 45; лосів – 106; оленів Даніеля (лань) – 98; оленів європейських – 1769; козулі – 16982; кабанів – 3099; зайців – 48482, вовків – 161, ведмедів – 72 особини» [65].

Враховуючи, природно-ресурсний потенціал Львівської області ми обрали її для подальших досліджень інтегрованого планування землекористувань територіальних громад.

2.2. Інституціональний аспект проблем еколого-економічних основ інтегрованого планування розвитку землекористування територіальних громад

Із позиції інституційного підходу суспільство розглядається як певна структура, яка накопичує соціальний досвід держави та громади, а також передбачає сформовану систему законів, традицій, взаємин і мислення. Важливою особливістю цього підходу є те, що економічні земельні відносини аналізуються

через призму правових норм, тобто в тому вигляді, в якому вони функціонують у реальності [83; 103; 104]. Отже, планування використання та охорони земель у сільській місцевості, а також розвиток землекористування територіальних громад на основі інституційного підходу, передбачає врахування історично сформованих земельних відносин, традицій, чинних правових норм, а також поступове інтегрування інновацій у наявну систему землекористування. Важливою складовою є забезпечення ефективного зворотного зв'язку з усіма сферами діяльності сільської громади. З огляду на це, дослідження інтегрованого планування розвитку землекористування територіальних громад із врахуванням думки місцевого населення є актуальним. Як зазначає Т.М. Прядка, інституції – це сукупність звичок, стереотипів мислення і поведінки, що базуються на традиціях та ментальності, і таким чином впливають на управлінські процеси та економічний розвиток [83]. Відповідно до Наказу Міністерства розвитку громад та територій України «Про затвердження Порядку формування Концепції інтегрованого розвитку території територіальної громади від 22 вересня 2022 року № 172, одним із принципів формування Концепції інтегрованого розвитку є партисипація. Цей принцип передбачає максимальне залучення та інформування громадськості на всіх етапах процесу розроблення документів з розвитку територіальної громади та врахування всіх відповідних інтересів [181].

У цьому контексті варто проаналізувати погляди мешканців територіальних громад щодо проблем розвитку місцевого землекористування.

Для цього ми використали дослідження «Децентралізація та реформа місцевого самоврядування» [15] і «Думки і погляди мешканців/-ок потенційної Львівської агломерації щодо децентралізації і міжмуніципальної співпраці» [31], в яких представлено соціологічне опитування думок місцевих жителів територіальних громад. Зокрема, як показує аналіз отриманих даних, «за останній рік з 59 % до 63 % стало більше тих, хто вважає потрібною реформу децентралізації в Україні. Водночас майже 16,6 % вважають реформу непотрібною (раніше було 17,3 %)» [15] (Додаток И1). При цьому, «абсолютна більшість респондентів/-ок – 46,9 % – принаймні щось чули про адміністративно-

територіальну реформу 2020 року, хоча з них добре поінформовані – 35,7%» [14] (Додаток И2).

Дослідження показало, що саме 58 % опитаних очікують, що внаслідок реформи зменшиться корупція, тобто більшість хотіла б зменшити корупцію в їхній місцевості. Другим основним очікуванням є поліпшення якості та доступності послуг – 42 %, та тільки на третьому місці – покращення благоустрою громад – 32,5 % респондентів/-ок (Додаток И3).

Зауважимо, що респондуючим дали змогу обрати три варіанти відповіді з усіх запропонованих.

Ще одним із питань дослідження було «Чи підтримуєте Ви передачу земель з державної в комунальну власність (громадам)?» (Додаток И4), де думки населення розділилися, а саме:

- 37 % підтримують таке рішення;
- 35 % – не підтримують;
- 28,5 % не визначилися зі своєю думкою.

У табл. 2.7 наведено результати в розрізі населених пунктів залежно від їхнього адміністративного статусу.

Таблиця 2.7

Чи підтримуєте Ви передачу земель із державної в комунальну власність (громадам)? (% серед усіх респондентів/-ок) [14]

100 % у рядку	Так	Ні	Важко сказати
Адміністративний статус			
- Центр громади	34,3	36,3	29,4
- Не є центром громади	41,7	31,8	26,5
Історія адміністративного статусу			
- Зберегли статус центру	34,3	36,3	29,4
- Втратили статус центру	43,6	29,2	27,2
- Зберегли статус не-центру	37,2	38,1	24,8
Відстань до центру громади			
- менше ніж 5 км	44,3	30,5	25,2
- 5-9,9 км	40,7	29,4	29,9
- 10-14,9 км	56,9	27,3	15,8
- 15-19,9 км	30,2	33,2	36,6
- 20 км і більше	35,3	38,4	26,3

Як показують дані табл. 2.7, із збільшенням відстані до центру громади

(понад 15 км) зменшується кількість респондентів/-ок, що підтримують передачу земель із державної в комунальну власність (громадам).

Також дуже цікаве запитання, чи подобається жити у своєму населеному пункті та чи є бажання переїзду, де «абсолютна більшість респондентів – 78,3 % – стверджують, що їм подобається жити у своєму населеному пункті, не подобається – 20,2 %. Водночас 78,1 % респондентів не хотіли б переїжджати жити в інший населений пункт, а хотіли б – 18,2 %» [15] (Додаток И5).

Половина серед респондентів хотіли б змінити місце проживання та переїхати жити закордон, а другою частою відповіддю було переїхати до обласного центру – 19,5 % респондентів (Додаток И6). Зазначимо, що в опитуванні дозволялося обрати до двох відповідей.

На запитання «Чи маєте Ви або інші члени Вашого домогосподарства яку-небудь іншу нерухомість (інший будинок, квартира, дача, земельна ділянка тощо) у Вашому селі/селищі/місті, окрім квартири/будинку, де Ви проживаєте?» тільки 14,5 % респондентів відповіли, що мають, та майже більшість, а саме 81,2 % – що не мають (Додаток И7).

При цьому, опитувані у найближчі 2 роки 7,7 % планують певні операції з нерухомістю (придбати – 3,4 %, продати – 1,7, придбати та продати 2,6 %), саме у своєму населеному пункті (Додаток И8).

У табл. 2.8 наведено результати опитування в розрізі населених пунктів залежно від їхнього адміністративного статусу. Як бачимо, досить висока питома вага (понад 80 %) респондентів не мають земельних ділянок. На запитання «Що, на Вашу думку, може найбільше сприяти покращанню ситуації у Вашому селі/селищі/місті?», опитувані відповіли (табл. 2.9):

- допомога з боку держави – 50,3 %;
- інвестиції – 31,3 %;
- посиленіша співпраця влади і громади – 29,2 %;
- розвиток наявних і створення нових підприємств – 27,2 %;
- створення умов для підприємницької діяльності – 27,1 %.

Таблиця 2.8

Наявність іншої нерухомості / Плани щодо нерухомості (% серед усіх респондентів/-ок) [15]

100 % у рядку	Наявність іншої нерухомості			Плани щодо нерухомості				
	Так	Ні	Важко сказати	Купити	Продати	і купити, і продати	Немає	Важко сказати
Адміністративний статус								
Центр громади	14,3	81,3	4,4	3,5	1,8	3,2	88,4	3,1
Не є центром громади	14,8	81,0	4,1	3,1	1,6	1,2	90,5	3,6
Історія адміністративного статусу								
- Зберегли статус центру	14,3	81,3	4,4	3,5	1,8	3,2	88,4	3,1
- Втратили статус центру	9,9	84,9	5,3	2,3	1,0	1,3	90,3	5,1
- Зберегли статус не-центру	26,8	71,8	1,4	5,0	3,1	1,0	90,9	0,0
Відстань до центру громади								
- менше ніж 5 км	12,6	83,6	3,8	3,3	3,1	0,0	90,7	3,0
- 5-9,9 км	13,5	81,1	5,5	2,8	0,7	0,0	91,1	5,5
- 10-14,9 км	15,7	82,2	2,0	0,6	2,3	0,7	96,4	0,0
- 15-19,9 км	6,8	88,0	5,1	6,4	0,9	5,0	82,5	5,1
- 20 км і більше	20,9	75,1	3,9	3,7	1,7	1,7	88,9	3,9

Таблиця 2.9

Запитання «Що, на Вашу думку, може найбільше сприяти покращанню ситуації у Вашому селі/селищі/місті?» (% серед усіх респондентів/-ок)

№	% у стовпчику	%	Питома вага, %
1	Допомога з боку держави	50,3	14,2
2	Інвестиції (внутрішні/зовнішні)	30,3	8,6
3	Посилення співпраці влади і громади	29,2	8,3
4	<i>Розвиток наявних підприємств та створення умов для відкриття нових</i>	27,2	7,7
5	<i>Створення умов для розвитку підприємництва/виробництва</i>	27,1	7,7
6	Покращення управління громадою (злагоджена та ефективна робота місцевого голови та ради)	18,2	5,1
7	Збільшення активності та поінформованості населення	18,0	5,1
8	Ремонт дорожнього покриття на вулицях	17,5	4,9
9	Покращення якості медичних послуг	13,9	3,9
10	Формування/розвиток згуртованості громади	13,3	3,8
11	<i>Запровадження довгострокового стратегічного планування розвитку в інтересах усіх категорій населення громади</i>	12,7	3,6
12	Залучення нових мешканців/-ок / кваліфікованих робочих кадрів у громаду	12,0	3,4

№	% у стовпчику	%	Питома вага, %
13	<i>Розвиток туризму</i>	11,7	3,3
14	<i>Покращення рівня благоустрою та облаштування території (вулиць, парків, скверів, просторів для культурного розвитку, дозвілля, спорту тощо)</i>	10,3	2,9
15	<i>Ефективне використання вільних земельних ділянок</i>	9,7	2,7
16	<i>Ефективне використання природних ресурсів / корисних копалин</i>	9,0	2,5
17	Покращення транспортного сполучення	8,9	2,5
18	Вигідне географічне розміщення	6,6	1,9
19	Відновлення інженерних мереж (водопостачання, водовідведення)	6,3	1,8
20	<i>Покращення стану довкілля, охорони навколишнього середовища (засміченість/забрудненість водних джерел/землі/повітря тощо)</i>	5,7	1,6
21	Покращення якості шкільної та дошкільної освіти (школи та дитячі садочки)	5,6	1,6
22	Збільшення рівня місцевих податків (що призведе до збільшення місцевого бюджету)	4,1	1,2
	Інше	0,1	0,0
	Нічого не сприятиме	1,8	0,5
	Важко сказати	4,3	1,2
	У підсумку	326,8	100,0

Сформовано з використанням [15]

Зазначимо, що опитуваним дозволяли обирати до п'яти відповідей. Також у таблиці виділено курсивом відповіді, пов'язані з проблемами розвитку землекористування, питома вага в загальному підсумку яких становила 32 %.

Згідно з дослідженням, «до основних бар'єрів покращення ситуації у своєму населеному пункті належать, на думку респондентів/-ок, загальна криза в Україні (48 % зараховують до топ-5 бар'єрів), відсутність інвестицій (37 %) і відсутність / брак підприємств (34 %) (табл. 2.10). Також досить багато респондентів/-ок вказували на недостатню співпрацю між владою і громадою (23 %), неефективне використання коштів бюджету (22 %), низьку спроможність місцевих депутатів (21 %) і пасивність населення (20 %)» [14]. Зауважимо, що опитуваним дозволяли обрати до п'яти відповідей, які найбільше їм підходили. А також ми виділили курсивом відповіді, пов'язані з проблемами розвитку землекористування, зокрема, що найбільше заважає покращенню ситуації. У проблемах покращення ситуації вони загалом становлять 29,8%.

Таблиця 2.10

Запитання «Що, на Вашу думку, найбільше заважає покращенню ситуації у Вашому селі/селищі/місті?» (% серед усіх респондентів/-ок)

% у стовпчику		%	Питома вага, %
1	Загальна криза в Україні	47,9	14,7
2	Відсутність інвестицій	37,4	11,5
3	<i>Відсутність чи недостатня кількість підприємств</i>	34,4	10,6
4	Недостатня співпраця влади і громади	23,1	7,1
5	Неефективне використання коштів місцевого бюджету	22,0	6,7
6	Низька спроможність депутатів місцевої ради	20,6	6,3
7	Пасивність та необізнаність/непоінформованість населення	19,8	6,1
8	Недостатній рівень згуртованості громади	13,0	4,0
9	Недостатній рівень досвіду голови громади	12,9	4,0
10	Низький рівень медичних послуг	12,4	3,8
11	Зношеність інженерних мереж (водопостачання, водовідведення)	10,6	3,3
12	Низька чисельність населення / скорочення населення	9,9	3,0
13	<i>Несприятливі умови для розвитку підприємництва</i>	9,1	2,8
14	Низька якість транспортного сполучення	9,0	2,8
15	<i>Обмеженість чи неефективне використання ресурсів громади (природних, історичних/туристичних, людських тощо)</i>	8,5	2,6
16	<i>Поганий стан довкілля, охорони навколишнього середовища (засміченість/забрудненість водних джерел/землі/повітря тощо)</i>	8,3	2,5
17	<i>Низький рівень благоустрою та облаштування території (вулиць, парків, скверів, зон для відпочинку тощо)</i>	8,1	2,5
18	Низька кваліфікація населення працездатного віку	7,3	2,2
19	Низький рівень освітніх послуг	4,4	1,3
---	Інше	1,3	0,4
---	Нічого не заважає	2,2	0,7
---	Важко сказати	3,8	1,2
		326	100,0

Сформовано з використанням [15]

Соціологічне дослідження «Думки і погляди мешканців/-ок потенційної Львівської агломерації щодо децентралізації і міжмуніципальної співпраці» показало, що 93,5-97 % респондентів/-ок окремих територій і загалом 94 % респондентів/-ок потенційної агломерації знають, що 2020 року були створені об'єднані громади [31]. Серед населення загалом потенційної агломерації (яке знає про створення громад) 40 % задоволені складом своєї громади, 31 % – не задоволені, а 29 % мають невизначене ставлення. Утім ця ситуація «маскує» значні територіальні відмінності. У Львівській громаді 38 % задоволені і 29 % не задоволені, а 33 % не визначилися з думкою. У сусідніх громадах ситуація також

неоднозначна. У безпосередньо межуючих громадах 54,5 % задоволені проти 24 %, які не задоволені (при 21 %, які мають невизначену думку). Водночас в інших сусідніх громадах 45 % задоволені проти 42 %, які не задоволені (13 % не визначилися зі своєю думкою).

Щонайменше один раз на тиждень відвідують Львів 73 % жителів/-льок безпосередньо межуючих громад і 51 % жителів/-льок інших сусідніх громад. Кожного робочого дня це роблять, відповідно, 44 % і 23,5 %.

Основні причини відвідування Львова – покупки непродовольчих і продовольчих товарів, а також робота. Зокрема така причина, як робота, актуальна для 48 % респондентів/-ок у безпосередньо межуючих громадах і 38 % респондентів/-ок в інших сусідніх громадах.

У процесі дослідження встановлено, що 11-15 % жителів/-льок сусідніх громад висловили бажання переїхати до м. Львова, якби мали змогу. Основні мотиви переїхати до м. Львова – краща інфраструктура для життя (про це говорять 61 % тих, хто хотіли б переїхати), більше можливостей для дітей (51 %) і легше знайти роботу (42 %) (Додаток К).

Абсолютна більшість жителів/-льок м. Львова (78 %) принаймні іноді їздять у приміську зону, хоча з них принаймні на щотижневій основі роблять це 28,5 % (а щоденно – 1 %). Для абсолютної більшості (81 % серед тих, хто їздять) основна причина – дозвілля для дорослих. Інші причини називали значно рідше (16 % сказали про дозвілля для дітей і 15 % – про роботу).

Кожен четвертий житель/-ка м. Львова (26 %), якби була така змога, хотів би переїхати за межі м. Львова у прилеглі населені пункти. Майже всі, хто хотів би переїхати (94 %), говорять про наближеність до природи / кращу екологію. Інші причини називали значно рідше (на умовно другому місці – перевантаженість м. Львова, про це говорять 26 %).

Більшість жителів/-льок м. Львова (55 %) зіштовхуються з явищем щоденної трудової міграції, і при цьому 69 % позитивно ставляться до нього (негативно – 17 %). Такі результати соціологічного дослідження можна пояснити недосконалим профілем респондентів та респонденток Львівської агломерації

загалом, Львівської громади та сусідніх громад (табл. 2.11).

Таблиця 2.11

Профіль респондентів і респонденток Львівської агломерації загалом, Львівської громади та сусідніх громад [15]

% у стовпчику	Львівська агломерація загалом	Львівська громада	Сусідні громади
К-сть респондентів та респонденток	3016	752	2264
Похибка	2,7	5,5	3,1
Стать			
Чоловіки	45,9	45,5	47,1
Жінки	54,1	54,5	52,9
Вік			
18-29 років	17,9	17,8	18,0
30-44 років	29,8	30,0	29,2
45-59 років	24,8	24,5	25,5
60+ років	27,6	27,7	27,3
Тип населеного пункту			
Місто або СМТ	77,5	97,6	31,0
<i>Село</i>	<i>22,5</i>	<i>2,4</i>	<i>69,0</i>
Освіта			
Повна середня і нижча	10,2	9,4	11,9
Середня спеціальна або професійна-технічна	38,9	33,9	50,4
Вища	51,0	56,7	37,7
Основний рід занять			
Робітники фізичної праці	18,5	15,5	25,6
Працівники нефізичної праці, яка не вимагає вищої освіти	5,4	5,1	6,2
Спеціалісти	22,3	25,9	13,9
Підприємці / самозайняті	6,3	6,2	6,6
Армія, поліція	1,0	1,0	1,1
<i>Ведуть домашнє господарство</i>	<i>8,1</i>	<i>7,6</i>	<i>9,2</i>
На пенсії	22,4	22,8	21,6
Студенти	4,0	4,4	3,2
Безробітні	11,9	11,6	12,6
Відмова	0,1	0,0	0,2
Склад домогосподарства			
Проживають самі	10,6	11,9	7,5
Проживають лише з іншими дорослими	43,5	43,1	44,2
Проживають з неповнолітніми дітьми	45,9	44,9	48,2
Рівень достатку родини			
Низький	30,6	27,3	38,4
Середній	51,4	51,9	50,1
Високий	16,8	19,9	9,7
Відмова	1,2	1,0	1,7

Згідно з даними табл. 2.12, у соціологічному дослідженні взяли участь

тільки 32,5 % сільського населення, і тільки 8,1 % тих, хто веде домашнє господарство, що об'єктивно для сільських територій. У табл. 2.12 наведено характеристику чисельності наявного і постійного населення Львівського області та району на 2021 і 2022 роки.

Таблиця 2.12

Характеристика чисельності наявного і постійного населення Львівського району, наявне/постійне [105]

Показник	На 1 січня 2021 року			На 1 січня 2022 року		
	Усього	у тому числі		Усього	у тому числі	
		міське	сільське		міське	сільське
Львівський район	осіб					
наявне	1 146 538	862 360	284 178	1 141 119	858 048	283 071
постійне	1 139 352	854 067	285 285	1 133 933	849 755	284 178
відсотки						
наявне	100,0	75,2	24,8	100,0	75,2	24,8
постійне	100,0	75,4	24,6	100,0	74,9	24,1
Львівська область	осіб					
наявне	2 497750	1 526767	970 983	2 478133	1 516357	961 776
постійне	2 479380	1 503810	975 570	2 459763	1 493400	966 363
відсотки						
наявне	100,0	61,1	38,9	100,0	61,2	38,8
постійне	100,0	60,6	39,4	100,0	60,7	39,3

Як показують дані табл. 2.12, частка населення, яке проживало в містах Львівського району, становить 75,2 %, тоді як у Львівській області становила – 61,2 %. Сільське населення відповідно характерне 38,8 % та 24,8 %.

За останньою оцінкою Міжнародної організації з міграції (МОМ), «загальна кількість переміщених громадян України перевищила 14 млн осіб. 6,27 млн залишаються внутрішньо переміщеними, а понад 5,3 млн виїхали в європейські країни. На Львівщині, за оціночними даними, залишилося приблизно 0,5 млн внутрішньо переміщених осіб. За попередніми оцінками, до 50% внутрішньо переміщених осіб, які осіли у Львові, мають намір залишитися (200-250 тис. осіб); приблизно 200 тис. осіб на Львівщині є заробітчанами» [105].

Ще одним інструментом, що дає можливість зробити комплексний аналіз стану розвитку регіону (територіальних громад) є матриця TOWS аналізу, оскільки вона є логічним продовженням SWOT аналізу, який в свою чергу

показує проблеми регіону (громади). Однак недоліком TOWS матриці є те, що результати залежать від якості проведеного SWOT аналізу.

В таблиці 2.13 приведена матриця TOWS сформована з використанням SWOT аналізу для запобігання проблем розвитку Львівської області.

Таблиця 2.13

Аналіз проблем стану розвитку Львівської області

	Сильні сторони (S)	Слабкі сторони (W)
Можливості (O)	Використання можливостей для посилення сильних сторін	Запобігання слабким сторонам із використанням можливостей
1.	S1-O1;	W1-O1;
2.	S2-O2; S3-O2; S4-O2	W1-O2; W3-O2;
3.	S2-O3; S4-O3; S18-O3	W3-O3; W4-O3; W11-O3; W17-O3;
4.	S2-O4; S7-O4	W6-O4;
5.	S9-O5;	W5-O5; W15-O5;
6.	S9-O6;	W7-O6
7.	S3-O7; S8-O7;	W2-O7; W5-O7; W6-O7;
8.	S5-O8; S6-O8; S8-O8; S10-O8	W6-O8; W7-O8; W8-O8; W9-O8;
9.		W7-O9; W10-O9
10.	S10-O9; S11-O9	W9-O10
11.	S4-O11; S6-O11;	W3-O11; W6-O11
12.	S6-O12; S13-O12	W7-O12; W12-O12
13.	S12-O13;	W15-O13
14.	S12-O14	W8-O14
15.	S18-O15	W3-O15; W17-O15
16.	S9-O16	
17.	S14-O17; S15-O17; S16-O17	W4-O17; W13-O17; W14-O17; W16-O17
18.	S17-O18	W15-O18; W16-O18
Загрози (T)	Застосування сильних сторін для мінімізації загроз	Врахування загроз для мінімізації слабких сторін
1.	S1-T1	W1-T1; W2-T1;
2.	S1-T2; S5-T2; S13-T2	W2-T2; W3-T2;
3.	S1-T3; S4-T3; S5-T3; S15-T3;	W2-T3; W3-T3; W4-T3; W6-T3;
4.	S1-T4; S2-T4; S3-T4; S-T4; S9-T4;	W7-T4; W10-T4;
5.	S1-T5; S7-T5; S9-T5	W8-T5; W7-T5; W9-T5
6.	S2-T6; S3-T6; S6-T6; S15-T6	W8-T6; W10-T6;
7.	S8-T7; S9-T7;	W1-T7; W7-T7; W15-T7
8.	S10-T8; S12-T8; S18-T8	W10-T8; W12-T8
9.		W6-T9; W11-T9;
10.	S2-T10; S5-T10	W5-T10; W13-T10; W17-T10
11.	S6-T11; S9-T11; S10-T11	W10-T11
12.	S1-T12; S11-T12; S12-T12; S16-T12;	W11-T12; W14-T12;
13.		W14-T13
14.	S17-T14	W13-T14;
15.	S1-T15; S3-T15; S14-T15; S16-T15	W5-T15; W13-T15; W16-T15

* Сформовано автором з використанням Стратегії розвитку Львівської області на період 2021-2027 років

Отже, аналіз матриці TOWS показує основні слабкі сторони та загрози

SWOT аналізу поданих в Стратегії розвитку Львівської області на період 2021-2027 років (додаток 1 SWOT). Так до слабких сторін Львівської області віднесено – неналежне утримання та недостатнє фінансування більшості об’єктів історико-архітектурної спадщини, а до загроз – зниження купівельної спроможності населення та паводкові та карстові загрози й підтоплення територій. Вище зазначені проблеми потребують відповідних заходів щодо їх вирішення та виключення із слабких сторін та загроз.

З огляду на зміни в земельному устрої територіальних громад Львівської області, системі землекористування регіону, зовнішні виклики, які постали перед регіоном у зв’язку із агресією російської федерації проти України, а також інвестиційні очікування і потреби суспільства, гостро актуалізуються завдання прогнозування розвитку землекористування територіальних громад регіону на довгострокову перспективу та відповідно інтегрованого планування на середньострокову перспективу. Насамперед зазначимо, що такі перетворення не відбуваються спонтанно, інтегроване планування дозволяє окреслити найважливіші завдання та оцінити наявний природно-ресурсний та земельний потенціал, а також уникнути помилкових рішень. Доцільно встановити пріоритетність завдань, які потребують вирішення протягом певного часового проміжку. Це безпосередньо пов’язано з необхідністю проведення раціональної політики розвитку землекористування як області, так і територіальних громад в умовах повоєнного стану. Роль інтегрованого планування розвитку землекористування, особливо сільських територій, у цьому процесі зростає.

Серед пріоритетних напрямів інтегрованого планування розвитку землекористування виділяється туристично-рекреаційна галузь, що може наповнити сферу економіки якісним контентом. Ураховуючи наявність природно-рекреаційного потенціалу та унікальність рекреаційних (м. Винники, Моршин, Сколе, Трускавець, смт Східниця, Немирів) та історико-культурних центрів (м. Львів, Золочів, Жовква, Кам’янка-Бузька) області, наявність рекреаційно-оздоровчої інфраструктури (відпочинково-готельні комплекси, готелі, рекреаційні центри, спортивно-оздоровчі і спортивно-видовищні комплекси), є

можливість розвитку рекреаційного землекористування територіальних громад, поглиблення фінансово-економічних та інфраструктурних зв'язків санаторно-курортного комплексу з рекреаційною галуззю.

Продовольча безпека регіону безпосередньо пов'язана з використанням земель на перспективу: виділення пріоритетних зон і придатних земель для сільськогосподарського використання [120], розширення нетрадиційного землекористування [116; 132]. Сприяння дрібним фермерським господарствам і мешканцям сільських територій має супроводжуватися покращенням логістичних ланцюжків – вирощування сільськогосподарської продукції, її зберігання, переробка, реалізація.

Враховуючи велику питому вагу землекористування громадян для ведення товарного сільськогосподарського виробництва (21,8 %), важливим інституціональним аспектом для Львівської області є з'ясування проблем/бар'єрів, пов'язаних із зміцненням інститутів та інституціоналізаційних підходів комплексного управління землекористуванням, та, зокрема, його складової – інтегрованого планування розвитку землекористування.

Основними проблемами, пов'язаними із зміцненням інститутів та інституціоналізації підходів комплексного управління землекористуванням, у тому числі інтегрованого планування розвитку землекористування, є:

1) нечіткі пріоритети та політика органів виконавчої влади й місцевого самоврядування в галузі землекористування;

2) монополія держави щодо регулювання та вироблення політики, що суперечить реальності, коли приватні та суспільні зацікавлені сторони ухвалюють остаточні та практичні рішення щодо землекористування;

3) невідповідна нормативно-правова база: деякі положення чинної нормативно-правової бази суперечать і, отже, перешкоджають впровадженню комплексних та стійких підходів до управління землекористуванням та інтегрованого планування розвитку землекористування.

Для усунення вказаних проблем ми розробили загальні принципи в рамках інституціонального аспекту вирішення проблем планування розвитку

землекористування територіальних громад (табл. 2.13).

Таблиця 2.13

Загальні принципи вирішення проблем планування розвитку землекористування територіальних громад у рамках інституціонального підходу

№ з/п	Пріоритетна сфера	Керівні принципи
1	Інклюзивність	При розробці механізмів та правил землекористування, надаються рівні можливості та доступ до ухвалення рішень щодо використання природних ресурсів, а також які забезпечують спільне використання економічних вигод від використання ресурсів усіма зацікавленими сторонами.
2	Активна участь та залучення всіх ключових зацікавлених сторін	<p>Розробка механізмів належного залучення всіх ключових зацікавлених сторін у процес розробки правил землекористування (<i>наприклад, механізми консультацій</i>).</p> <p>Розробка механізмів для забезпечення справедливої та демократичної участі всіх зацікавлених груп на місцевому рівні у процес планування та управління землекористуванням.</p>
3	Справедливий розподіл та спільне управління земельними та іншими природними ресурсами	<p>Забезпечення визнання на законодавчому рівні та органів виконавчої влади і територіальних громад вигодами від впровадження інтегрованого планування землекористування зацікавленими сторонами на місцевому рівні.</p> <p>При створенні механізмів спільного інтегрованого планування та управління землекористуванням на місцевому рівні врахування реальних короткострокових вигод від участі в таких механізмах для відповідних ключових зацікавлених сторін.</p> <p>Розробка механізмів спільного використання земельних ресурсів (<i>наприклад, у разі оренди земель державної власності</i>), що забезпечують економічні та інші вигоди як для орендаря, так і держави.</p> <p>Вжиття фінансальних заходів, які дозволяють використовувати доходи від землекористування на користь зацікавлених сторін.</p> <p>Справедливий розподіл економічних вигод між ключовими зацікавленими сторонами, зокрема між місцевими землекористувачами, державними та органами територіальних громад, відповідальними за здачу землі в оренду.</p>
4	Прозорість	<p>Використання засобів комунікації та майданчиків для інформування землекористувачів про всі відповідні питання, пов'язані з реалізацією планувальних заходів щодо розвитку землекористування.</p> <p>Розробка стандартів та норм, що регулюють оприлюднення інформації про надання прав на землеволодіння.</p> <p>Зміцнення правового та інституційного середовища, що сприяє відкритій конкуренції та підзвітності.</p> <p>Розвиток мереж з обміну інформацією та знаннями.</p>
5	Гнучкість	Гнучке використання варіантів землекористування (порівняно з традиційними нормативними актами), що дозволяє стимулювати кооперативне та контекстно-орієнтоване (територіальне, соціальне, економічне, екологічне, культурне) планування розвитку землекористування.

2.3. Оцінка стану планування еколого-рекреаційного каркасу системи землекористування

Одним із пріоритетів соціально-економічно-екологічного розвитку Львівської області, як «конкурентоспроможного регіону з високим рівнем інвестиційної та туристичної привабливості, соціальною, транспортною та інженерною інфраструктурою, ландшафтним різноманіттям та багатими природними і рекреаційними ресурсами, розвиненим людським потенціалом» [97], сьогодні є розвиток рекреаційної та сільськогосподарської діяльності при одночасному збереженні суворого екологічного режиму. Саме тому, у системі забезпечення комплексного сталого територіального розвитку регіону формування землекористування екологічної мережі як екологічного каркасу системи землекористування досить актуальне. У цьому контексті, доцільне формування екологічного каркасу системи землекористування – комплексу взаємопов'язаних об'єктів природоохоронної, рекреаційної та культурної спрямованості забезпечених необхідною землепорядною інфраструктурою. Необхідно не лише окремо розвивати території, а й забезпечувати їхнє просторове впорядкування, посилювати взаємозв'язки між складовими елементами та формувати функціональну цілісність. Це сприятиме сталому розвитку всього адміністративно-територіального утворення, що передбачає застосування інтегрованого та системного підходу [12; 135].

На думку багатьох дослідників, одним із засобів виконання цього завдання є створення та розвиток землекористування на основі екологічної мережі [93;109]. Сучасні науковці розрізняють екологічний, природний, природно-екологічний, природно- економічний каркаси територій або їхні поєднання [86; 110; 122; 138, 168].

Існує значна варіативність у визначенні цих понять, проте загальною метою їхнього впровадження є збереження та охорона земельних і природних ресурсів від негативного антропогенного впливу. Основою формування екологічного

каркасу є просторово-сполучена мережа природних і природно-антропогенних територій.

Екологічний каркас складається з ключових територій (ядер) різного рівня, які організовані за принципом «від загального до часткового», а також екологічних коридорів, що їх об'єднують. Під ключовими територіями розуміють природоохоронні зони, такі як заповідники, національні парки, заказники тощо. Екологічний каркас охоплює чотири основні структурні компоненти:

- Ключові території – зони з найбільшою природоохоронною цінністю, що зберігають характерні компоненти ландшафту регіону та його біорізноманіття.
- Сполучні території (екокоридори) – забезпечують взаємозв'язок між ключовими зонами, сприяють міграції тварин і обміну генетичного матеріалу.
- Буферні території – захищають ключові та сполучні зони від негативного зовнішнього впливу.
- Відновлювані території – забезпечують просторову цілісність екомережі та потребують заходів із відтворення природного стану [74].

Екологічний каркас має важливе практичне значення для управління землею і природокористуванням, сприяючи забезпеченню сталого розвитку.

У Львівській області екологічний каркас є основою для еколого-рекреаційної структури, оскільки активна антропогенна діяльність та зростаючий вплив рекреаційного використання територій потребують інтегрованого підходу. Виникає необхідність створення каркасу, що охоплює території з розвиненою обслуговуючою інфраструктурою. Одним із перспективних напрямів є формування моделі землекористування, яка поєднує природоохоронну та рекреаційну функції. У цьому контексті доцільно говорити про інтеграцію екологічного та еколого-рекреаційного каркасів системи землекористування.

Під еколого-рекреаційним каркасом треба розуміти територію з підпорядкованими одиницями природних та рекреаційних ресурсів, які об'єднані екологічними зв'язками з метою захисту, охорони територій, та забезпечення раціонального рекреаційного землекористування. Одна з ключових відмінностей еколого-рекреаційного каркасу – це передусім об'єднання не лише природних

територій, а й територій залучення туристів із наявною інфраструктурою, тобто включення до цієї системи, наприклад, еколого-рекреаційних кластерів, у тому числі для розвитку економіки та залучення інвестицій у регіон, підвищення ефективності використання наявних рекреаційних зон, та створення і просування нових для регіону видів туризму. У складі еколого-рекреаційного каркасу до складу ядер екологічної мережі необхідно також залучати туристично-рекреаційні кластери, які можуть бути зосереджені навколо природних ресурсів, особливо природних територій (ПЗФ) і територій, що мають історичну цінність (рис. 2.12).

Рис. 2.12. Складові еколого-рекреаційного каркасу системи землекористування

Джерело:[38]

Другий рівень структури складається з допоміжних елементів, а саме природних територій регіонального та місцевого значення. Сполучними зонами екологічної мережі є екологічні коридори (екокоридори), до яких належать зелені насадження, лісосмути, міграційні шляхи тварин, прилеглі зелені території до основних ядер, а також заплавні луки вздовж річок. Очевидно, що для забезпечення цілісності цієї системи необхідно регулювати антропогенну

діяльність як у межах каркасних територій, так і на прилеглих до них ділянках, дотримуючись загальних принципів просторового планування [111; 121].

Для ефективного управління такими територіями можливе запровадження спеціальних режимів землекористування. Це передбачає розширення практики впровадження спеціальних землевпорядних регламентів, зокрема у сферах сільського, лісового господарства, містобудування, а також охорони та використання природно-заповідного фонду [16].

Отже, зонування земель за типами (підтипами) землекористування може бути одним із інструментів формування різних територіальних каркасів [129].

Виділити такі території багатофункціонального землекористування, встановити різні режими використання та охорони, впливу на суміжні об'єкти можна за допомогою різних видів зонування (землевпорядного, ландшафтного, містобудівного, обмежувального, функціонального тощо) [131].

Як приклад, наведемо основні ключові позиції при формуванні еколого-рекреаційного каркасу у Львівській області, а саме результати еколого-функціонального та рекреаційного зонування області у контексті формування структурних елементів екологічної мережі та еколого-рекреаційного каркасу. Відповідно до стратегії розвитку Львівської області на період 2021-2027 років, основним напрямом ефективного державного управління соціально-економічного розвитку регіону є розкриття природно-екологічного та природно-рекреаційного потенціалів, створення сучасного екологічного та рекреаційного каркасів, що забезпечує підвищення рекреаційної привабливості регіону за рахунок ефективного використання історико-культурних та природно-рекреаційних ресурсів [97].

Відповідно до даних Регіональної доповіді про стан навколишнього природного середовища, у Львівській області у 2022 році налічується «9 природних мікрорайонів, відмінних за геолого-геоморфологічною будовою, ґрунто-кліматичними умовами, флористичними і геоботанічними особливостями, в тому числі Розточчя і Карпати. Цей фактор є визначальним у формуванні і територіальному розміщенні об'єктів природно-заповідного фонду. Дванадцять

об'єктів природно-заповідного фонду є природоохоронними установами зі спеціальними адміністраціями» [84], а саме:

- ◆ «природний заповідник «Розточчя»;
- ◆ національні природні парки «Сколівські Бескиди», «Яворівський», «Північне Поділля», «Бойківщина» та «Королівські Бескиди»;
- ◆ ботанічні сади Львівського національного університету імені Івана Франка та Національного лісотехнічного університету України;
- ◆ регіональні ландшафтні парки «Знесіння», «Равське Розточчя», «Верхньодністровські Бескиди», «Надсянський» та «Стільське Горбогір'я» [79].

За даними Департаменту екології та природних ресурсів Львівської обласної держадміністрації, «найбільшу площу в структурі природно-заповідного фонду області займають національні природні парки площею 79,5 тис. га, регіональні ландшафтні парки – 56,5 тис. га, та заказники – 35,16 тис. га. З них у підпорядкуванні» [84]:

- ◆ «Міндовкілля – 3 (*Яворівський НПП, НПП «Північне Поділля» та НПП «Королівські Бескиди»*);
- ◆ Державного агентства лісових ресурсів України – 2 (*НПП «Сколівські Бескиди» та НПП «Бойківщина»*);
- ◆ Міністерства освіти та науки України – 4 (*природний заповідник «Розточчя», 3 ботанічні сади*);
- ◆ органи місцевого самоврядування – 5 (РЛП «Знесіння», РЛП «Верхньодністровські Бескиди», РЛП «Надсянський», РЛП «Равське Розточчя», РЛП «Стільське Горбогір'я»))» [79].

Загальна площа земель природно-заповідного фонду Львівської області становить 173,6 тис. га. У структурі ПЗФ загальнодержавного значення становлять 85,9 тис. га, та місцевого – 94,4 тис. га (табл. 2.15, рис. 2.13).

Державні природні заказники також є найважливішою ланкою. На території області десять діючих заказників загальнодержавного значення на площі 3 323 га, та 68 місцевого значення на площі 31 849 га.

Таблиця 2.15

Динаміка структури природно-заповідного фонду Львівської області*

Категорії територій та об'єктів ПЗФ	01.01.2022		01.01.2023	
	Кількість, шт.	Площа, га.	Кількість, шт.	Площа, га
Заповідники: природні	1	2084,5	1	2084,5
біосферні	-	-	-	-
Національні природні парки	5	79587,52	5	79587,52
Регіональні ландшафтні парки	5	56540,68	5	56540,68
Заказники:				
загальнодержавного значення	10	3322,9952	10	3322,9952
місцевого значення	68	31839,5949	68	31839,5949
Пам'ятки природи:				
загальнодержавного значення	2	592,8	2	592,8
місцевого значення	199	2347,764	203	2348,689
Заповідні урочища	37	2823,3	37	2823,3
Ботанічні сади:				
загальнодержавного значення	2	41,2	2	41,2
місцевого значення	1	1,5	1	1,5
Дендрологічні парки:				
загальнодержавного значення	2	64	2	64
місцевого значення	3	3,4434	3	3,4434
Зоологічні парки:				
загальнодержавного значення	-	-	-	-
місцевого значення	1	5,9	1	5,9
Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва:				
загальнодержавного значення	7	169,76	7	169,76
місцевого значення	61	810	61	810,8485
Разом	404	180235,806	408	180236,619
у тому числі:				
загальнодержавного значення	29	85862,7752	29	85862,7752
місцевого значення	375	94373,0308	379	94373,8433
Фактична площа ПЗФ	173605,646			173606,458
фактична площа ПЗФ від площі адміністративно-територіальної одиниці, %		7,95		7,95

*Сформовано з використанням джерела [84]

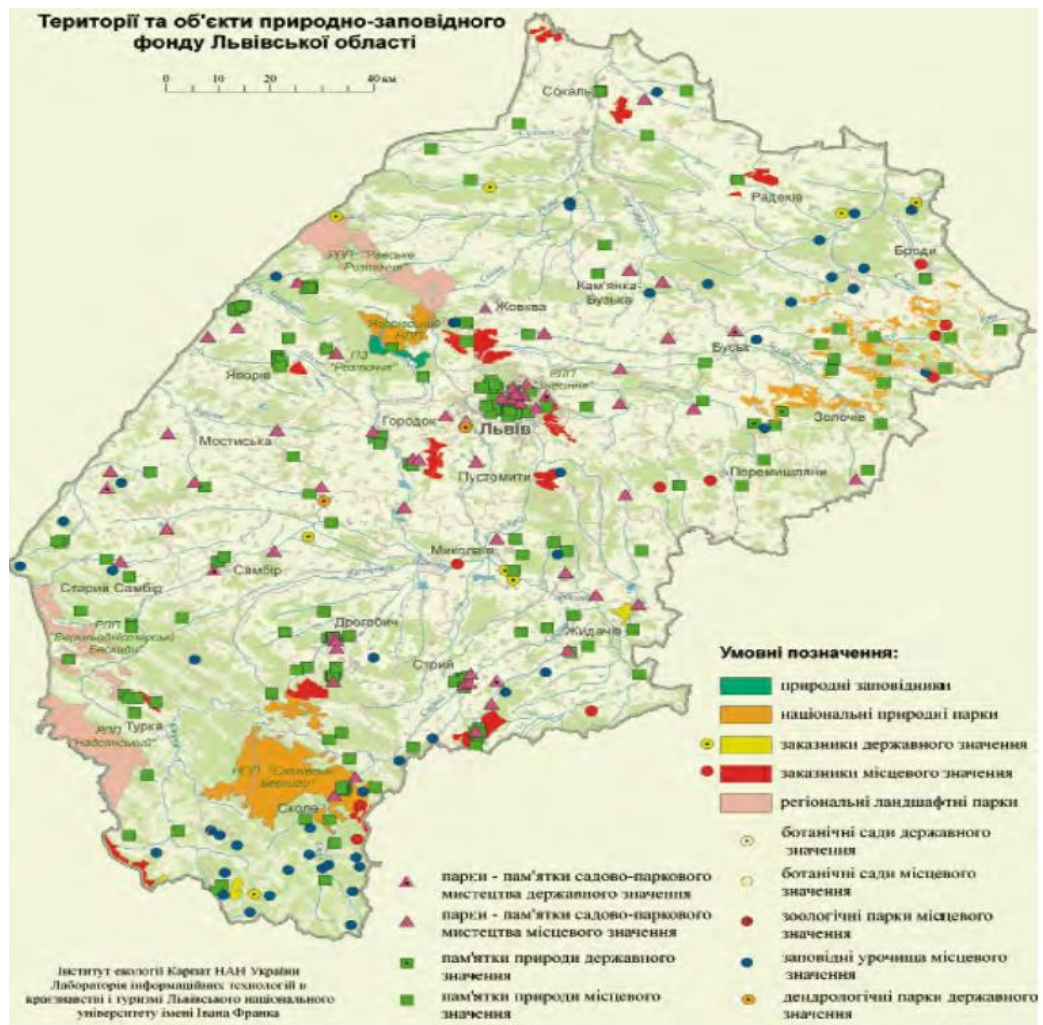

Рис. 2.13. Територіальне розміщення землекористування територій природно-заповідного фонду Львівської області [97]

В області є три об'єкти, які включені комісією МАБ ЮНЕСКО до всесвітньої мережі біосферних резерватів:

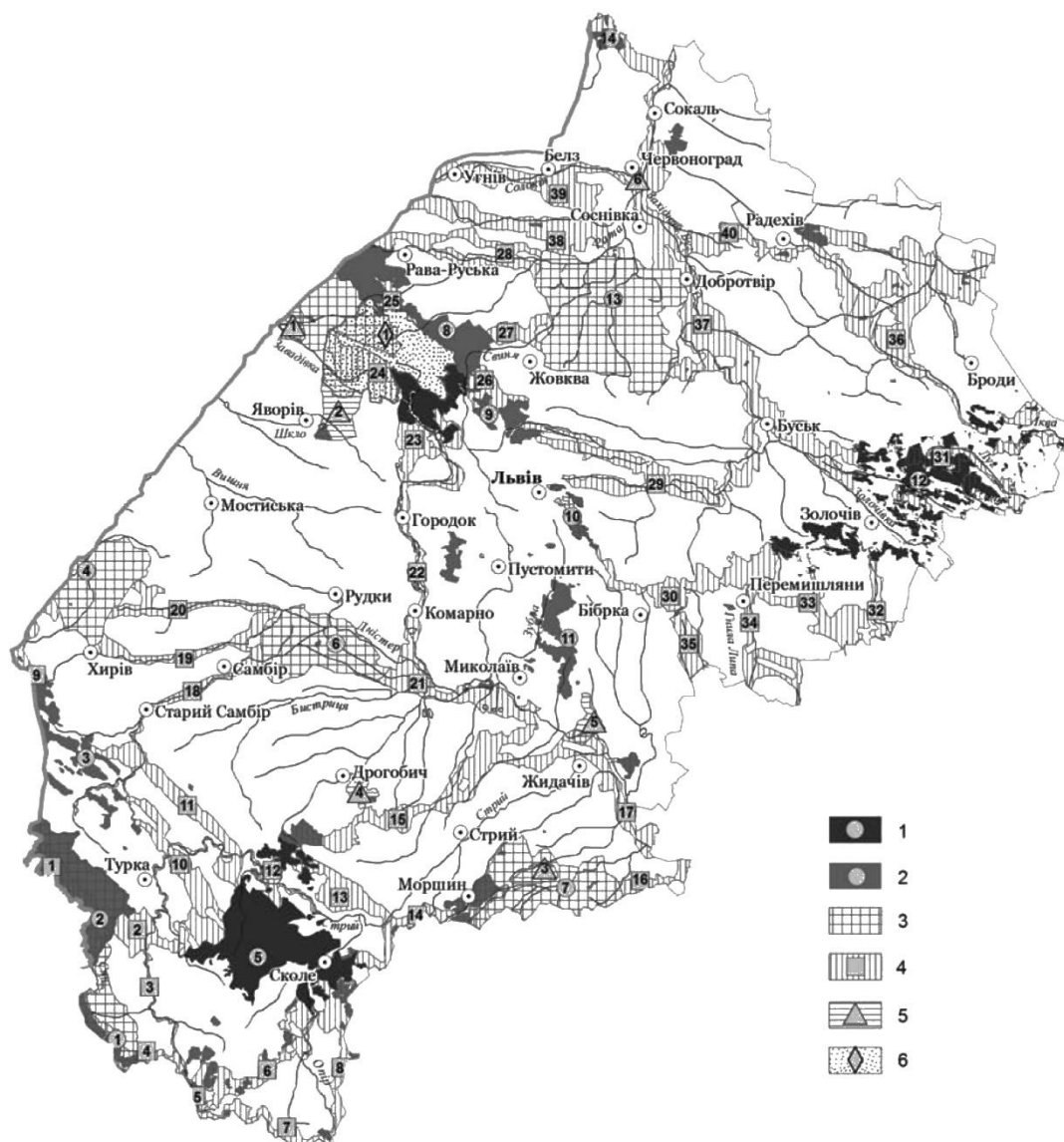
«1) Регіональний ландшафтний парк «Надсянський» загальною площею 19 428 га створений з метою забезпечення екологічного балансу верхів'я ріки Сян, яке знаходиться в межах України та Польщі, з 1998 року є складовою частиною першого в світі міжнародного українсько-польсько-словацького біосферного резервату «Східні Карпати».

2) З метою збереження біорізноманіття, розвитку місцевих громад, проведення еколого-освітньої діяльності створено українську частину міжнародного біосферного резервату «Розточчя», який рішенням комісії МАБ ЮНЕСКО у 2011 році включений до Світової мережі біосферних резерватів.

Площа українського резервату становить 74 416,0 га. Завдяки об'єднаним зусиллям української та польської сторін, Міжнародна координаційна рада Програми ЮНЕСКО «Людина і біосфера» 19 червня 2019 року ухвалила рішення про зарахування до всесвітньої мережі Міжнародного українсько-польського біосферного резервату «Розточчя» загальною площею 371 902 га. З польської сторони резерват займає площу 297 015 га, а з української – 74 887 га. Отримання статусу транскордонного біосферного резервату є визнанням на міжнародній арені визначних природних, ландшафтних і культурних цінностей регіону Розточчя.

3) На території природного заповідника «Розточчя» є унікальна ділянка старовікових букових лісів площею 384,81 га, яка 7 липня 2017 року на 41-й сесії Комітету всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, що відбулась у м. Краків (Республіка Польща), включена до складу українсько-словацько-німецького об'єкта всесвітньої спадщини ЮНЕСКО «Букові праліси Карпат та давні букові ліси Німеччини». Тепер він має назву «Незаймані букові ліси в Карпатах та інших регіонах Європи» і охоплює не три країни, як раніше (Україна, Словаччина і Німеччина), а дванадцять – Албанія, Австрія, Бельгія, Болгарія, Хорватія, Іспанія, Італія, Румунія, Словенія» [72; 97].

«За наявністю *природно-рекреаційних ресурсів* Львівська область займає одне з провідних місць в державі: їх частка в природно-ресурсному потенціалі України складає близько 5,4%» [97]. Зауважимо, що серед карпатських областей вона поступається лише Закарпаттю. У Львівській області найціннішими об'єктами природно-заповідного фонду є природний заповідник «Розточчя», внесений рішенням ЮНЕСКО до Всесвітньої мережі біосферних резерватів, національні природні парки «Сколівські Бескиди», «Яворівський», «Північне Поділля», «Бойківщина» та «Королівські Бескиди». Національний природний парк «Сколівські Бескиди» займає площу 35 684 га. У рекреаційному значенні у Львівській області мають Карпатські гори із чудовими краєвидами. Ключові території (ядра каркасу) мають бути з'єднані «коридорами», можливе виділення буферних територій, що захищають коридори (охоронні зони) (рис. 2.14).

Умовні позначення: Ключові території (природні ядра): 1 – природний заповідник, національні природні парки; 2 – регіональні ландшафтні парки, заказники, пам'ятки природи, заповідні урочища; 3 – перспективні території природно-заповідного фонду; 4 – сполучні території (екокоридори); 5 – відновні території; 6 – буферні території.

Рис. 2.14. Робоча схема-карта екологічної мережі Львівської області [47].

Загальна площа структурних елементів екологічної мережі Львівської області подана у табл. 2.16. та в додатку Ж. Як показують дані землекористування структурних елементів екологічної мережі Львівської області на 2023 р., який показує, що в регіоні сформовано тільки на 26,4%, у тому числі землекористування ключових територій (природні ядра) на 51,4%,

землекористування сполучних територій (екокоридори), буферних територій та відновних територій зовсім не сформоване.

Таблиця 2.16

Характеристика наявного та проєктного землекористування структурних елементів екологічної мережі Львівської області

Назва землекористування за функціональним використанням (структурного елемента екомережі)	Площа на 2023 р., тис. га	Проєктна площа за схемою, тис. га	+, - проєктної площі до наявної	
			тис. га	%
1. Ключові території (природні ядра)	173,6	337,8	164,2	48,6
2. Сполучні території (екокоридори)	0,1	407,0	406,9	100,0
3. Буферні території	-	10,0	10,0	100,0
4. Відновні території	-	17,1	17,1	100,0
Всього	173,7	658,6	484,9	73,6

Розроблено автором із використанням джерел: [47; 97]

У подальшому об'єднавши сформовані елементи екологічної мережі в єдину систему, можна сформувавши картограму ключових елементів еколого-рекреаційного каркасу на території Львівської області. Характеристику наявного та проєктного землекористування елементів рекреаційного каркасу Львівської області наведено в табл. 2.17.

Таблиця 2.17

Характеристика наявного та проєктного землекористування елементів рекреаційного каркасу Львівської області*

Назва землекористування за функціональним використанням елементів рекреаційного каркасу	Площа на 2021 р., тис. га*	Проєктна площі за схемою, тис. га	+, - проєктної площі до наявної	
			тис. га	%
1. Ключові території екомережі	173,6	337,8	164,2	48,6
2. Землекористування оздоровчого призначення	0,6	1,2	0,6	50,0
3. Землекористування рекреаційного призначення	1,7	3,4	1,7	50,0
4. Землекористування історико-культурного призначення	1,2	1,3	0,1	7,7
5. Землекористування під забудовою рекреаційної інфраструктури	4,7	5,4	0,7	13,0
6. Землекористування парків, скверів тощо в містах та інших населених пунктах	2,1	2,3	0,2	8,7

Назва землекористування за функціональним використанням елементів рекреаційного каркасу	Площа на 2021 р., тис. га*	Проектна площі за схемою, тис. га	+, - проектної площі до наявної	
			тис. га	%
7. Землекористування лісогосподарського призначення	13,3	18,0	4,7	26,1
Всього	197,2	369,4	172,2	46,6

*Розроблено автором із використанням джерел: [47; 97]

Як бачимо з даних табл. 2.17 землекористування елементів рекреаційного каркасу області, його землекористування на 2023 рік займає від проектного тільки 53,4 %, у тому числі оздоровчого і рекреаційного – 50 %.

На рис. 2.15 подано карту-схему зонування земель за основними типами землекористування Львівської області:

- 1) урбанізаційний тип землекористування (житлової та комерційно-громадської забудови) з центрами в м. Львові, Червонограді, Дрогобичі та Стрию;
- 2) сільськогосподарський тип землекористування;
- 3) оздоровчий та рекреаційний тип землекористування;
- 4) індустріальних парків прикордонних територій;
- 5) міжнародних транспортних коридорів.

Використовуючи дані Схеми планування території Львівської області [41] та зонування земель за основними типами землекористування області (рис. 2.15), у табл. 2.18 подано аналіз тенденцій та прогнозу змін у структурі основних типів землекористування області.

Як бачимо з наведених даних у табл. 2.18, за 12-річний період землекористування за основними типами суттєво не перерозподілилося. Тип сільськогосподарського землекористування зменшився всього на 0,3 %, замість окреслених за Схемою – 1,5 %.

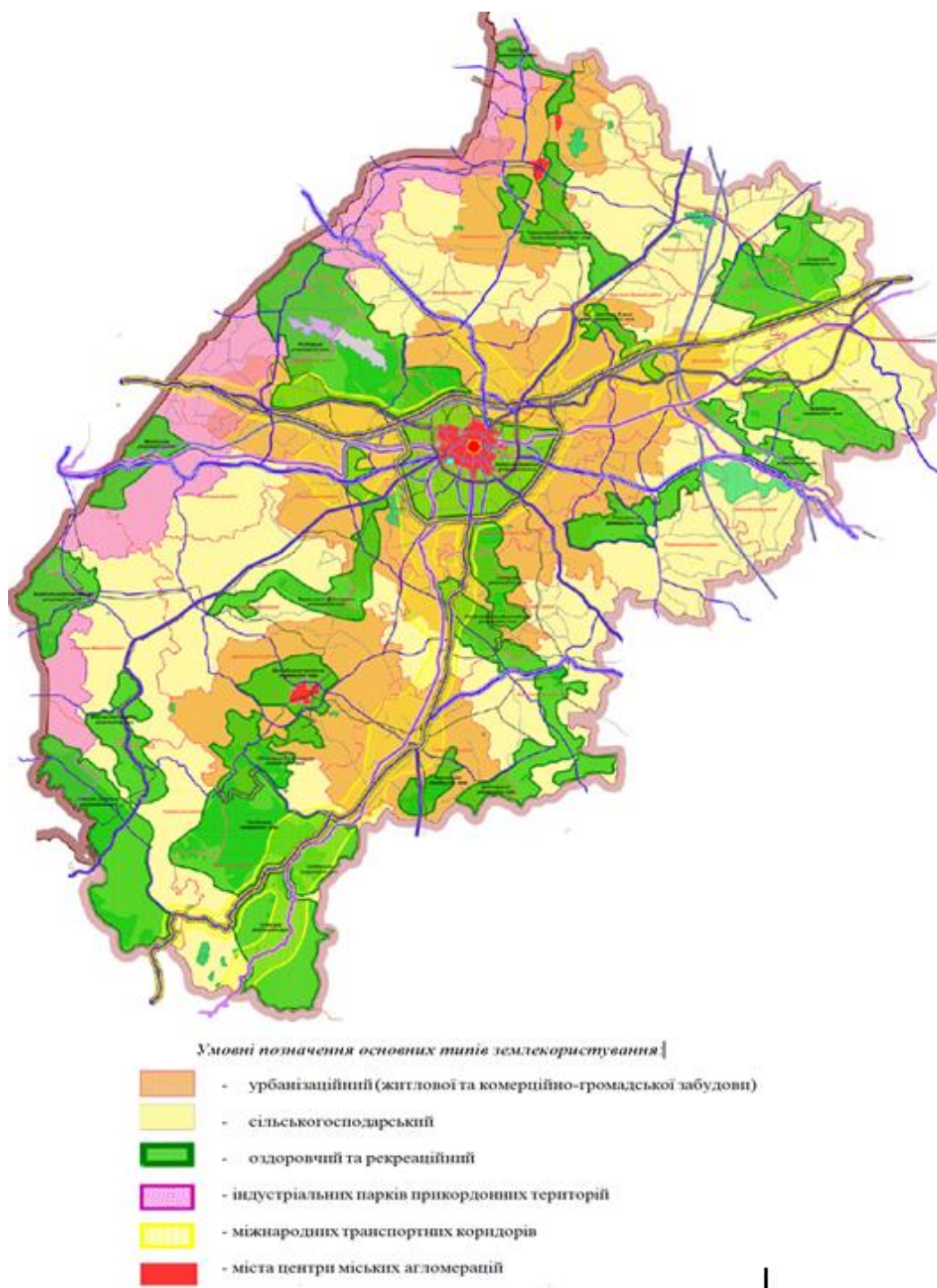

Рисунок 2.15. Карта-схема зонування земель за основними типами землекористування Львівської області [97]

Тенденції та прогноз змін у структурі основних типів землекористування Львівської області до 2027 р.*

Основні типи землекористування	на 01.01.2008 р.		на 01.01.2020 р.		Прогноз згідно зі Схемою планування до 2027 р.	
	тис. га	%	тис. га	%	тис. га	%
Площа території області, всього у тому числі за основними типами землекористування:	2183,1	100,0	2183,1	100,0	2183,1	100,0
сільськогосподарський	1297,3	59,4	1290,2	59,1	1264,9	57,9
лісгосподарський	693,8	31,8	694,7	31,8	728,5	33,4
житлової та громадської забудови	20,2	0,9	22,7	1,0	26,3	1,2
транспорту, зв'язку, технічної інфраструктури	45,8	2,1	35,1	1,6	37,4	1,7
іншої забудови	43,2	2,0	57,5	2,6	51,8	2,4
водогосподарський	42,7	2,0	42,8	2,0	44,7	2,0
природоохоронний (заболочені та інші землі)	40,1	1,8	39,8	1,8	29,5	1,3
<i>Крім того:</i>						
рекреаційний та оздоровчий	1,9	0,1	9,1	0,4	6,4	0,3
природо-заповідний	132,5	6,1	173,6	7,9	236,5	10,8
історико-культурний	1,1	0,1	1,1	0,1	1,1	0,1

* Розроблено автором з використанням джерела [92]

Площа землекористування житлової та громадської забудови зросла лише на 0,1 %, а передбачена схемою на 0,4 % та іншої забудови – зросла на 0,6%. Площа землекористування транспорту, зв'язку, технічної інфраструктури зменшилась на 0,5 %. Наразі можна спостерігати негативні зміни у трансформації природно-заповідного землекористування: зросла на 1,8 %, а передбачалось її зростання майже удвічі, з 6,1 до 10,8 %. Площа землекористування ПЗФ та територій іншого природоохоронного призначення мала збільшитись, зокрема площа лісів і рекреаційного землекористування, створеного на сільськогосподарських землях. Площа лісів та інших лісовкритих площ не змінилася (порівняно зі зростанням на 1,6 % за Схемою).

Аналізуючи поточний стан структури основних типів землекористування, автор розробив власні пропозиції щодо розвитку землекористування порівняно із Схемою планування території Львівської області. У рамках цього дослідження використано дані Регіональної доповіді «Про стан навколишнього природного середовища Львівської області у 2020 році» [84].

Для виконання завдань соціально-економічного розвитку Львівської області необхідно вирішити низку великих системних проблем, спричинених насамперед відсутністю нормальної інфраструктури, зокрема й рекреаційно-туристичної, яка спрямована не лише на підвищення туристичної та рекреаційної привабливості, соціальної значущості, а й має містити захисні функції.

Варто зауважити, що зміни структури землекористування за основними його типами в розрізі районів області можна спрогнозувати на основі інтегрованого планування землекористування територіальних громад.

Водночас необхідно реєструвати рекреаційне землекористування, що передбачає інформацію про природно-рекреаційні та культурно-історичні об'єкти, а також вирішення питання про включення до державного земельного кадастру (у частині реєстру меж земельних ділянок) нових об'єктів – рекреаційного землекористування (як багатофункціонального землекористування за відповідними рекреаційними підтипами землекористування).

Наявність таких територій, власне, сприятиме інформаційному

забезпеченню запровадження системи державних та суспільних заходів і механізмів підтримки кластерів та кластерних ініціатив, що забезпечують підвищення конкурентоспроможності територіальних громад, підприємств, розвитку природоохоронної та рекреаційної діяльності, збереження об'єктів культурної спадщини, що належать до кластера, розвитку інститутів, що стимулюють формування кластерів, а також забезпечуючи впровадження інновацій, зниження ризиків для потенційних інвесторів.

Отже, виділення подібних кластерів може стати основою сталого розвитку територіальних громад, інвестори отримають достовірні відомості про фактичне розташування ділянок із певними межами, що дозволить уникнути проблемних ситуацій.

Висновки до 2-го розділу

1. Встановлено, що в результаті адміністративної реформи змінено адміністративно-територіальний поділ Львівської області. Проте суттєвих змін у функціональному використанні земель у 2020 р. порівняно з 2010 р. не відбулося. Регіон належить до високо-урбанізованого (60,4 %) з *середнім рівнем розвитку*; характеризується відносно добре диверсифікованою економікою, яка зорієнтована на сферу послуг та сільське господарство, тенденцією до збільшення валового регіонального продукту. Територіальний розвиток землекористування області характеризується суттєвими соціально-економічними відмінностями у просторовому розвитку та різноманітності природно-ресурсного потенціалу.

2. Важливим принципом інтегрованого розвитку є партисипація, дотримання якого дозволило проаналізувати погляди мешканців громад на розвиток місцевого землекористування. Дослідження показало, що: проблеми пов'язані із розвитком землекористування складають – 31,7 %. До основних факторів, що заважають розвитку землекористування територіальних громад відносяться: відсутність чи недостатня кількість підприємств, несприятливі умови для розвитку підприємництва, обмеженість чи неефективне використання

ресурсів громади (природних, історичних/туристичних, людських тощо), поганий стан довкілля, охорони навколишнього середовища (засміченість/забрудненість водних джерел/землі/повітря тощо), низький рівень благоустрою та облаштування території (вулиць, парків, скверів, зон для відпочинку тощо). В підсумку вони складають – 29,8 %. Сформовано матрицю TOWS аналізу, яка є логічним продовженням SWOT аналізу, що дозволило зробити комплексний аналіз стану розвитку регіону та виявити слабкі сторони та загрози в Стратегії розвитку Львівської області на період 2021-2027 років.

3. Обґрунтовано, що основними проблемами, які пов'язані із зміцненням інститутів та інституціоналізаційних підходів комплексного управління землекористуванням, в тому числі інтегрованого планування розвитку землекористування є: 1) неясні пріоритети та політика органів виконавчої влади та місцевого самоврядування в галузі землекористування; 2) монополія держави щодо регулювання та вироблення політики, що йде в розріз з реальністю, коли приватні та суспільні зацікавлені сторони приймають остаточні та практичні рішення щодо землекористування; 3) невідповідна нормативно-правова база: деякі положення чинної нормативно-правової бази суперечать і, отже, перешкоджають впровадженню комплексних та стійких підходів до управління землекористуванням та інтегрованого планування розвитку землекористування. Для їх вирішення розроблено загальні принципи вирішення проблем планування розвитку землекористування територіальних громад в рамках інституціонального аспекту.

4. Обґрунтовано основні ключові позиції інтегрованого підходу до формування моделі землекористування, яка поєднує природоохоронну та рекреаційну функції, є результатом еколого-функціонального та рекреаційного зонування. Сформовано інтеграційну структуру елементів екологічної мережі еколого-рекреаційного каркасу системи землекористування, яка складається з двох ярусів основного (ПЗФ, екокоридорів, буферних територій, рекреаційних кластерів) та допоміжного (парки, сквери, зелені насадження та інша інфраструктура), яке послужить основою для інших видів зонування, в т. числі за типами (підтипами) землекористування, що дозволить визначити багатофункціональність землекористування.

РОЗДІЛ 3.

УДОСКОНАЛЕННЯ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНТЕГРОВАНОГО ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

3.1. Інтегроване планування розвитку землекористування територіальних утворень методом територіального зонування земель

Львівська область характеризується значною просторовою протяжністю. Прямим наслідком цього є значна диференціація регіону за географічними, економічними та соціальними характеристиками. Для підвищення ефективності використання земель та управління земельними ресурсами слід уникати однакового підходу в оцінці територіальних громад. Відношення до районів необхідно диференціювати залежно від їхніх природно-кліматичних умов, показників соціально-економічного розвитку, рівня забезпеченості земельними ресурсами (як джерела однієї з основних напрямів наповнення державного бюджету), ефективності управління, витрат за управління і т.п.

Інструментом, здатним забезпечити інформаційну основу для такої диференціації, може стати інтегроване планування землекористування. І, як зазначають А.М. Третяк, Т.М. Прядка, «осовною відмінністю запропонованого алгоритму є використання в якості осови ефективності інтегрованого планування, що проводиться, інтегрованого показника розвитку землекористування територіальних громад. Даний показник здатний у зручній для порівняння формі відобразити відмінності територіальних громад конкретного району за природними, соціальними, економічними показниками. **Інтегральний показник** територіального утворення – це узагальнюючий показник, що відображає відмінності між територіальними утвореннями за природно-ресурсним та земельним потенціалами та іншим характеристиками, що розраховується на осові порівняння» [118]. Запропонована авторами методика, на нашу думку, підходить для відображення показників інтегрованого розвитку

землекористування територіальних громад (старостинського округу), оскільки проводиться «з метою визначення перспективного розвитку екологічно збалансованого і ефективного землекористування». Проте вважаємо, що її потрібно доповнити ще декількома етапами із такою послідовністю:

1 етап – «здійснюється збір та аналіз інформації в розрізі районів або територіальних громад регіону. Мета цього етапу полягає у відборі тих показників розвитку землекористування територіальних громад, які мають бути включені до розрахунку інтегрального показника планування. Будь-яка територіальна громада має значну кількість ознак, за якими можна проводити аналіз, а також угруповання та віднесення до різних зон. Однак слід пам'ятати, що основна мета пропонованого зонування полягає в інформаційному забезпеченні визначення перспективного розвитку екологічно збалансованого і ефективного землекористування, тому при відборі факторів слід обирати не тільки ті, що описують стан використання і охорони земель територіальної громади, але й ті, що впливають на ефективність землекористування та системи управління земельними ресурсами. Усі показники об'єднуються у групи: 1) **природні** (природно-ресурсний потенціал, стан формування структурних елементів екологічної мережі як екологічного каркасу землекористування, екологічна стабільність землекористування тощо); 2) **економічні** (існуюча вартість землекористування за нормативною грошовою оцінкою земель в розрізі їх категорій або основних типів (підтипів) землекористування, існуюча ринкова вартість землекористування (при наявності), структура форм власності на землю, землеємність, обсяг виробництва продукції загалом і за галузями, тощо); 3) **соціальні** (антропогенна завантаженість землекористування, існуюча додана вартість за категоріями земель або основних типів (підтипів) землекористування, щільність сільського населення та міського населення, структура форм господарювання тощо); 4) **управлінські** (структура площ земель різних категорій, землекористування за їх формами господарювання, видами угідь, балом бонітету сільськогосподарських угідь тощо)» [118]. Перелік показників орієнтовний і може доповнюватися;

2 етап – «здійснюється розрахунок інтегрального показника для кожного району чи територіальної громади окремо, який включає: 1) складання рейтингу району чи територіальної громади за кожним критерієм, відібраним на першому етапі; 2) розрахунок інтегрального показника зонування шляхом підсумовування рейтингу району чи територіальної громади за конкретним критерієм на вагу цього фактора. Як ваги чинника рекомендується враховувати його важливість для визначення перспективного розвитку екологічно збалансованого і ефективного землекористування району чи територіальної громади. Як міра значущості використовується коефіцієнт парної кореляції даного чинника з вартістю землекористування. Це один із ключових показників ефективності розвитку землекористування» [122];

3 етап – «визначається кількість зон та інтервали значень інтегрального показника для кожної зони і проводиться власне зонування за інтегральним показником» [113];

4 етап – вважаємо, має бути «присвячений візуалізації отриманих результатів зонування шляхом створення картограми з використанням ГІС-системи з можливістю створення реляційної бази даних» [37];

5 етап – «здійснюється аналіз виділених зон з метою виявлення проблем, які перешкоджають розвитку землекористування територіальної громади, що входять до кожної зони, формується їх перелік, виділяються найпріоритетніші напрями розвитку, що вимагають підтримки» [118];

6 етап – виробляються та обґрунтовуються рекомендації, пов'язані з планувальними і управлінськими рішеннями, на основі аналізу розвитку землекористування територіальної громади (старостинського округу);

7 етап – розраховується інтегрований індекс ефективності запропонованих у 6-му етапі пропозицій, із застосуванням екологічного, економічного та соціального індексів (*запропонований нами етап*).

Пропонуємо інтегроване планування розвитку землекористування здійснити на прикладі територіальних утворень Львівської області. Львівська область характерна значною просторовою протяжністю. Прямим наслідком цього є значна

диференціація регіону за географічними, економічними та соціальними характеристиками. Старі райони обрали як типові територіальні утворення у Львівській області, і їхню оцінку природно-ресурсного потенціалу та зонування земель за основними типами землекористування (див. розділ 2). Отже, щоб здійснити зонування *першого етапу*, відібрали для цих районів такі основні показники: екологічні, соціальні, економічні, вартісні та площ (додаток Л1, Л2, Л3). Детальніше про ці та інші показники розкрито в дослідженнях [37; 118]:

Для здійснення *другого етапу* насамперед розраховували коефіцієнти кореляції з подальшою оцінкою варіації (табл. 3.1) [118].

Таблиця 3.1

Оцінка варіації за коефіцієнтом кореляції

Значення коефіцієнта кореляції	Оцінка варіації в %	Оцінка варіації
0,05	до 5	слабкий зв'язок
0,06 – 0,1	від 5,1 до 10	помірний зв'язок
0,11 – 0,20	від 10,1 до 20	значний зв'язок
0,21 – 0,50	від 20,1 до 50	тісний зв'язок
Більше 0,50	більше 50	дуже тісний зв'язок

Джерело [113].

Коефіцієнт кореляції ми здійснили між:

- 1) загальною площею територіальних утворень і вартістю ПРП;
- 2) обсягом реалізованої продукції (товари і послуги) підприємств і вартістю ПРП;
- 3) обсягом реалізованої продукції малих підприємств і вартістю ПРП;
- 4) екологічністю землекористування і вартістю ПРП;
- 5) вартістю виробленої сільськогосподарської продукції і вартістю ПРП;
- 6) вартістю виробленої сільськогосподарської продукції і вартістю ПЗР;
- 7) вартістю рослинницької продукції і вартістю ПЗР;
- 8) щільністю населення на 100 га і ефективністю ПРП;
- 9) землеємністю землекористування і ефективністю ПРП.

У результаті здійснених розрахунків *коефіцієнтів кореляції (matlab-exsel)* отримані дані, які зведено в табл. 3.2.

Зведені дані розрахунків коефіцієнтів кореляцій*

№ з/п	Варіації	Коефіцієнти кореляції		
		в області	крім того	
			гірська частина області	рівнинна частина області
1	між загальною площею територіальних утворень і вартістю ПРП	- 0,025	0,59	- 0,35
2	між обсягом реалізованої продукції (товари і послуги) підприємств і вартістю природно-ресурсного потенціалу	0,31	0,72	- 0,04
3	між обсягом реалізованої продукції малих підприємств і вартістю природно-ресурсного потенціалу	0,04	- 0,39	- 0,001
4	між екологічністю землекористування і вартістю природно-ресурсного потенціалу	- 0,16	-0,23	-0,14
5	між вартістю виробленої сільськогосподарської продукції і вартістю природно-ресурсного потенціалу	0,24	0,03	-0,37
6	між вартістю виробленої сільськогосподарської продукції і вартістю потенціалу земельних ресурсів	0,78	0,80	0,54
7	між вартістю рослинницької продукції (у постійних цінах 2016 року) і вартістю потенціалу земельних ресурсів	0,29	0,37	0,22
8	між щільністю населення і ефективністю природно-ресурсного потенціалу	0,36	0,62	0,20
9	між землеємністю землекористування і ефективністю природно-ресурсного потенціалу	-0,51	- 0,60	- 0,16

*Сформовано автором

Отже:

1) між загальною площею територіальних утворень і вартістю ПРП загалом у гірській частині області *тісний зв'язок* ($r = 0,59$), а в рівнинній частині – *тісний обернений зв'язок* ($r = - 0,35$). В області *слабкий обернений зв'язок* ($r = - 0,025$). Це означає, що із збільшенням площі територіальних утворень вартість природно-ресурсного потенціалу в гірській частині області зростає, а в рівнинній частині із зростанням площі – зменшується;

2) між обсягом реалізованої продукції (товари і послуги) підприємств і вартістю природно-ресурсного потенціалу в гірській частині області *дуже тісний зв'язок* ($r = 0,72$), та загалом в області ($r = 0,31$). Однак у рівнинній частині *обернений слабкий зв'язок* ($r = - 0,04$). Тобто, із зростанням обсягу реалізованої продукції (товари і послуги) підприємств, вартість у гірських районах і області збільшується;

3) між вартістю виробленої сільськогосподарської продукції і вартістю потенціалу земельних ресурсів. У гірській ($r = 0,80$) та в рівнинній частині області

($r = 0,54$). Та й загалом в області ($r = 0,78$), що зрозуміло;

4) між щільністю населення і ефективністю природно-ресурсного потенціалу в гірській частині області ($r = 0,62$). *Значний зв'язок у рівнинній частині області* ($r = 0,20$). Загалом в області ($r = 0,36$). Отже, в гірській частині області на ефективність використання природно-ресурсного потенціалу впливає щільність населення;

5) між землеємністю землекористування і вартістю ПРП наявний *дуже тісний обернений зв'язок* у гірській частині області ($r = - 0,60$). *Значний обернений зв'язок* у рівнинній частині області ($r = - 0,16$). Загалом в області ($r = - 0,51$). Тобто із зростанням землеємності вартість зменшується.

Наступним кроком цього етапу є ранжування показників, де інтегральний показник визначається як сума добутків рангів територіальних утворень за кожним показником на вагу такого показника.

Ранжування здійснюється за формулою [118]:

$$I_{np} = \sum_{i=1}^n B_i \times P_{ij}, \quad (3.1)$$

де I_{np} – інтегральний показник розвитку j -го району або територіальної громади області;

n – кількість показників;

B_i – вага i -го фактора зонування;

P_{ij} – ранг j -го району або територіальної громади за i -м показником.

Враховуючі дані кореляції для гірської та рівнинної частин Львівської області, ми відповідно для показників із тісним зв'язком розрахуємо рейтинг територіальних утворень (Додатки М1– М7), а саме:

1) 1) у **гірській частині області** тісний зв'язок, між обсягом реалізованої продукції (товари і послуги) підприємств і вартістю природно ресурсного потенціалу, між вартістю виробленої сільськогосподарської продукції і вартістю земельних ресурсів. Менш тісний зв'язок між площею територіальних утворень і вартістю природно-ресурсного потенціалу, щільністю населення і ефективністю природно-ресурсного потенціалу;

2) у *рівнинній частині області* за показниками, які мають зв'язок, зокрема: вартістю виробленої сільськогосподарської продукції і вартістю потенціалу земельних ресурсів, між щільністю населення і ефективністю природно-ресурсного потенціалу.

Враховуючи отримані дані, здійснюємо *третій етап*, який полягає у визначенні кількості груп (зон ефективності землекористування), інтервалів значень інтегрального показника для кожної зони ефективності землекористування та власне саме зонування за результатами здійсненої оцінки [32; 113].

Оптимальне число груп (інтервалів) визначаємо за формулою [113]:

$$i = 1 + 3,322 \lg n, \quad (3.2)$$

де i – число інтервалів (груп);

n – число одиниць сукупності.

Довжину інтервалу ми визначаємо за формулою [32; 113]:

$$h = \frac{X_{\max} - X_{\min}}{i}, \quad (3.3)$$

де x_{\max} , x_{\min} – відповідно максимальне і мінімальне значення ознаки в ряду рейтингу.

Число інтервалів (груп) буде:

• для *гірської частини*: $i = 1 + 3,322 \lg 9 = 1 + 3,322 * 0,95 = 4,2 \approx 4$

• для *рівнинної частини*: $i = 1 + 3,322 \lg 11 = 1 + 3,322 * 1,04 = 4,4 \approx 4$

Отже, в обох природних частинах області необхідно виділити чотири групи (зони ефективності землекористування).

У табл. 3.3 розрахуємо довжину інтервалу [32].

Таблиця 3.3

Розрахунок довжини інтервалу для кожного показника із тісним
і дуже тісним зв'язком

Для показника рейтингу:	Значення
за загальною площею територіальних утворень	
у <i>гірській частині</i>	0,3345
за обсягом реалізованої продукції (товари і послуги) підприємств територіальних	

Для показника рейтингу:	Значення
утворень	
у гірській частині	1,3438
за вартістю ПРП територіальних утворень	
у гірській частині	0,6072
у рівнинній частині	0,8063
за обсягом виробництва сільськогосподарської продукції територіальних утворень	
у гірській частині	0,5275
у рівнинній частині	0,395
за ефективністю використання земельно-ресурсного потенціалу територіальних утворень	
у гірській частині	0,3762
у рівнинній частині	0,2987
за щільністю сільського населення територіальних утворень	
у гірській частині	0,355
за землеємністю землекористування територіальних утворень	
у гірській частині	0,1111
у рівнинній частині	0,1253

Сформовано автором

Відповідно до отриманих даних сформували зони для гірської та рівнинної частин Львівської області. Зведені дані для гірської частини області за показниками у зонах представлено у табл. 3.4.

Таблиця 3.4

Аналіз зонування модельних територіальних утворень гірської частини Львівської області*

Зони за рівнем ефективності землекористування	Інтервал	Модельні територіальні утворення	за ефективністю земельно-ресурсного потенціалу	за загальною площею	за обсягом реалізованої продукції (товари і послуги) підприємств	за вартістю природно-ресурсного потенціалу	за обсягом виробництва сільськогосподарської продукції	за щільністю сільського населення	за землеємністю землекористування
1-ша зона	1,5426 - 1,1664	Миколаївський Мостиський	1,3596	0,17	0,2712	0,2041	0,88	1,089	0,4178
II-га зона	1,1663 - 0,7901	Жидачівський	0,9326	0,53	0,6572	1,3105	2,11	0,5729	0,4222
III-тя зона	0,7901 - 0,4139	Самбірський Стрийський	0,7073	0,28	0,4678	0,3528	1,13	0,9749	0,5044
IV-та зона	≤ 0,4138	Дрогобицький Сколівський Старосамбірський Турківський	0,2088	0,52	0,7115	1,0564	0,14	0,2393	0,4622

*Сформовано автором за розрахунками

Як показує аналіз зонування модельних територіальних утворень гірської частини Львівської області, в територіальних утвореннях першої зони спостерігається позитивний зв'язок між ефективністю використання земельно-ресурсного потенціалу, землеємністю землекористування та щільністю сільського населення. Водночас тут низький рівень обсягу реалізованої продукції (*товарів і послуг*) підприємств, який пов'язаний із підприємництвом.

У другій зоні бачимо, що при високому рівні обсягу реалізованої продукції (*товарів і послуг*) підприємствами низький рівень використання природно-ресурсного потенціалу, зокрема рекреаційного. У третій зоні – позитивний зв'язок між ефективністю використання земельно-ресурсного потенціалу та обсягом виробництва сільськогосподарської продукції. У територіальних утвореннях четвертої зони гірської частини області – дуже низький рівень ефективності земельно-ресурсного потенціалу за низької щільності сільського населення. Водночас тут високий рівень обсягу реалізованої продукції (*товарів і послуг*) підприємств, який пов'язаний із підприємництвом при високому рівні природно-ресурсного потенціалу.

Для рівнинної зони області отримані показники зон представлено у табл. 3.5.

Як показує аналіз зонування модельних територіальних утворень рівнинної частини Львівської області (табл. 3.5), в територіальних утвореннях першої зони спостерігається позитивний зв'язок між ефективністю використання земельно-ресурсного потенціалу, обсягом виробництва сільськогосподарської продукції та землеємністю землекористування.

У другій зоні спостерігається позитивний зв'язок між ефективністю використання земельно-ресурсного потенціалу та землеємністю землекористування. У третій зоні спостерігається середній рівень зв'язку між ефективністю використання земельно-ресурсного потенціалу та обсягом реалізованої продукції (*товарів і послуг*) підприємств, який пов'язаний із підприємництвом.

Аналіз зонування модельних територіальних утворень рівнинної частини
Львівської області*

Зони за рівнем ефективності землекористування	Інтервал	Модельні територіальні утворення	за ефективністю земельно-ресурсного потенціалу	за вартістю природно-ресурсного потенціалу	за обсягом виробництва сільськогосподарської продукції	за землекористування
I-ша зона	1,2524 - 0,9537	Золочівський	1,1702	0,1768	1,57	-0,3646
		Бродівський				
II-га зона	0,9536 - 0,6549	Буський	0,8207	0,297	0,38	-0,406
		Жовківський				
		Пустомитівський				
III-тя зона	0,6549 - 0,3562	Радехівський	0,5036	0,588	1,075	-0,6734
		Сокальський				
IV-та зона	$\leq 0,3561$	Городоцький	0,1873	1,3868	0,24	-0,5682
		Кам'янка-Бузький				
		Перемишлянський				
		Яворівський				

*Сформовано автором за розрахунками

У територіальних утвореннях четвертої зони рівнинної частини області спостерігається дуже низький рівень між ефективності земельно-ресурсного потенціалу та обсягом реалізованої продукції (*товарів і послуг*) підприємств, який пов'язаний із підприємництвом. Водночас тут високий рівень природно-ресурсного потенціалу.

За отриманими даними, виконують **четвертий етап**, а саме складають картограми для візуального відображення результатів проведеного зонування модельних територіальних утворень області.

3.2. Особливості інтегрованого планування розвитку землекористування територіальних громад у різних природно-економічних регіональних зонах

Як уже зазначено, важливим *п'ятим етапом* методики для відображення показників інтегрованого розвитку землекористування територіальних громад (старостинського округу) є аналіз та виявлення проблем, які перешкоджають розвитку землекористування територіальної громади та виділяються найпріоритетніші напрями розвитку. На цьому етапі важлива вся інформація регіону (територіальної громади або однієї сільської ради). Зокрема господарської (адміністративна належність, населення, структура системи землекористувань, туристичний та рекреаційний, соціалізація інфраструктури тощо) та природної (географічне розміщення, геоморфологічна будова, клімат, ґрунти, води, поверхневі і підземні лікувальні природні ресурси, екосистема, ландшафти, об'єкти культурної спадщини тощо) підсистем. Для висвітлення еколого-економічних особливостей об'єктом інтегрованого планування розвитку землекористування територіальних громад у різних зонах ми вибрали дві території: с. Оброшине, як адміністративний центр – Оброшинська сільська рада Львівського району (Оброшинська сільська рада колишнього Пустомитівського району) та с. Павлів (Павлівський старостинський округ) Радехівської міської громади Шептицького району (Павлівська сільська рада колишнього Радехівського району) Львівської області. Перша територія – розміщені в урбанізованій зоні із середнім природним потенціалом родючості земель (2,7 %), друга – у сільськогосподарській із підвищеним потенціалом родючості земель (3,7 %) (рис. 3.1).

Більш детально розглянемо кожну територію окремо.

На початок 2023 року с. Оброшине налічує 4466 осіб, з яких населення, молодше працездатного віку, – 816 осіб, працездатного – 2528 осіб, старше працездатного віку – 1122 особи.

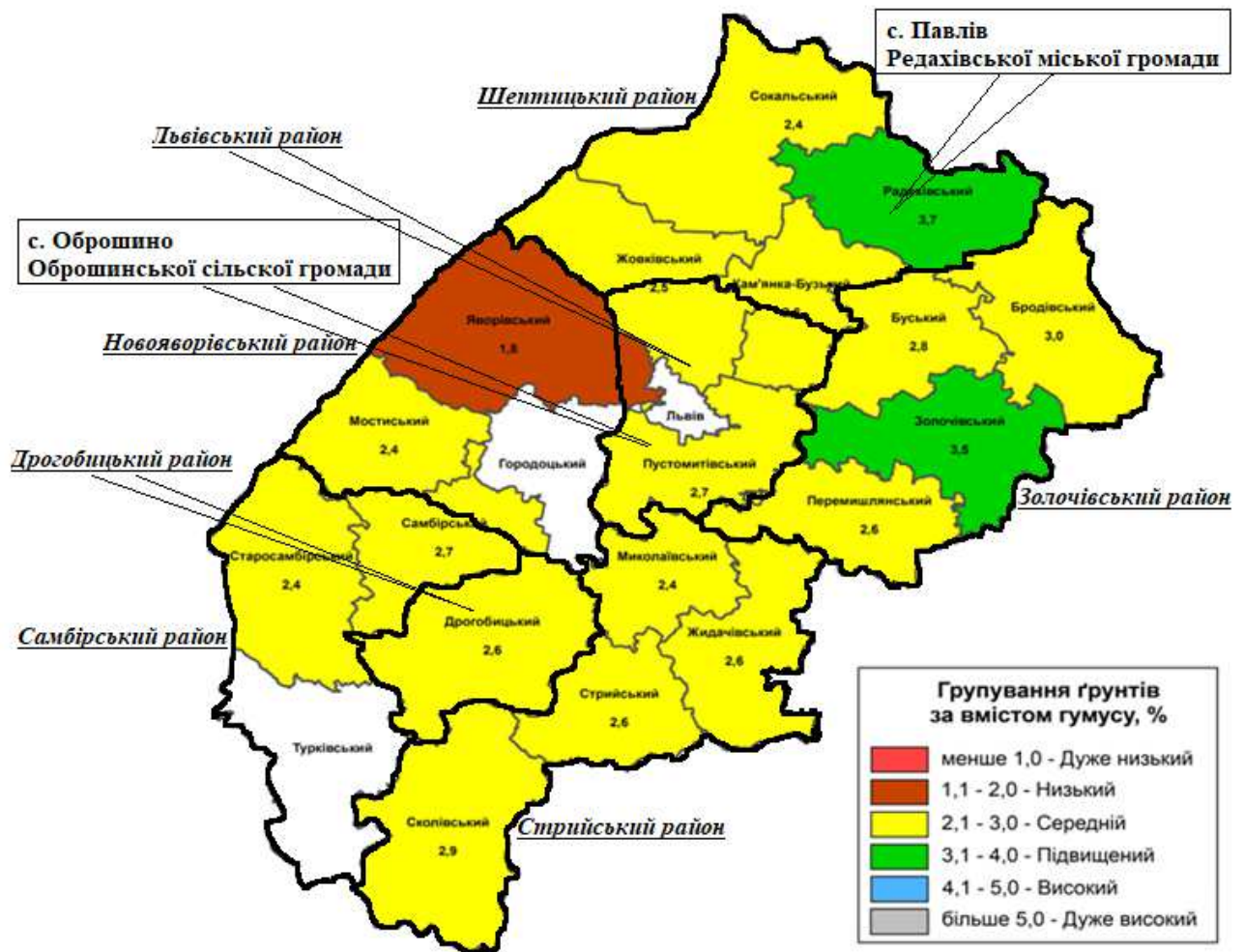

Рисунок 3.1. Характеристика потенціалу родючості земель за вмістом гумусу в новоутворених районах Львівської області, %

Джерело: доповнено автором з використанням джерел [38]

Село Оброшине розташоване в центральній частині Львівської області, в передмісті міста Львова:

- ♦ відстань до найближчої межі м. Львова – 5,8 км, до центру – 14,8 км;
- ♦ відстань до Міжнародного аеропорту «Львів» імені Данила Галицького становить 11,8 км;
- ♦ відстань до державного кордону з Польщею коливається в межах 75-80 км (пункти пропуску через державний кордон «Шегині-Медика», «Краковець-Корчова», «Рава-Руська-Гребенне» і «Грушів-Будомеж»);
- ♦ територію перетинають залізничні колії, має залізничну станцію Оброшине;

- ◆ через територію проходить автошлях національного значення Н-13;
- ◆ територія розміщена на Сянсько-Дністровській вододільній рівнині;
- ◆ територія належить до лісостепового Городоцько-Щирецького ландшафту групи Опільських ландшафтів;
- ◆ територія відповідно до Схеми (карти) природно-сільськогосподарського районування України належить до Західної природно-сільськогосподарської провінції Лісостепу.

Географічне розташування сприятливе для економічного розвитку території, оскільки село перебуває в безпосередній близькості до м. Львова, яке через переселенців стало мільйонником. Оскільки село розташоване на перетині автомобільних і залізничних магістралей, розвинута транспортна інфраструктура. Крім того, відносно невелика відстань до пунктів пропуску через державний кордон України з Польщею сприяють розвитку багатьох секторів економіки. Насамперед це транспорт та логістика, торговельно-збутова, харчопереробна, готельна діяльність, побутове обслуговування населення тощо [82].

Найперша згадка про село Оброшине датується 1431 роком, тому на території розташована низка пам'яток архітектури. У таблиці 3.6 представлено пам'ятки архітектури с. Оброшине.

Таблиця 3.6

Пам'ятки архітектури, розміщені на території села Оброшине

Найменування пам'ятки архітектури	Датування	Охоронний номер і номер у комплексі
Садиба Львівських архієпископів, у тому числі:	1730 р.	477/0
<i>Палац</i>		477/1
<i>Службові флігелі</i>		477/2
<i>Огорожа з парадною і господарською брамами</i>		477/3
<i>Парк</i>	XVIII ст.	477/4
Дзвіниця церкви Святого Великомученика Димитрія	1774 р.	491–М
Пам'ятник українському поетові і художнику Шевченку Т.Г.	1993 р.	

Джерело: сформовано та доповнено з використанням [82]

На території Оброшинської сільської ради розташовані три об'єкти природно-заповідного фонду (табл. 3.7) загальною площею 26,3 га (у деяких

джерелах 18,1629 га [82]).

Таблиця 3.7

Мережа об'єктів природно-заповідного фонду (ПЗФ) Оброшинської сільської ради

Назва об'єкта ПЗФ	Тип	Площа, га	Адміністративне розташування та місцезнаходження об'єкта ПЗФ	Назва установи – землекористувача, у віданні якого розташований об'єкт ПЗФ	Рішення, згідно з яким створено об'єкт ПЗФ	
Оброшинський дендропарк	Дендрологічний парк	5,0	с. Оброшине	Інститут землеробства і біології тварин УААН	Постанова Ради Міністрів України від 22.07.83 р. № 311	Заснований 1730 року. Налічується близько 30 деревних та чагарникових порід
Зоопарк	Зоологічні парки	5,9	с. Оброшине	«Falko-ЛТД», еколого-розплідний методичний центр	Рішення сесії Львівської обласної ради народних депутатів від 01.10.98 р. №71	
Парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення «Басівський дендропарк»	Дендрологічний парк	15,4	с. Оброшине (за межами населеного пункту)	Лапаївське лісництво ДП «Лісове господарство»	Рішення виконкому Львівської обласної ради від 09.10.1984 р. № 495	Басівський дендропарк створено з метою збереження понад 100 порід і форм чагарників
Всього		26,3				

Джерело: [63].

У структурі земельного фонду числиться тільки площа 5 га, а площі зоологічного парку (5,9 га) та парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення «Басівський дендропарк» (15,4 га) немає.

Зазначимо, що зоологічному парку, створеному на початку 1960-х років, статус надано для його збереження. У межах зоопарку є кілька ставків, де живуть водоплавні птахи, зокрема лебеді (лебідь-шипун, лебідь чорний австралійський, лебідь чорноший парагвайський), казарки (канадська, червонозоба та білощока), а також понад 20 видів гусей, огарів та качок. У загонах та вольєрах проживають журавлі (журавель сірий, журавель степовий, журавель африканський вінценосний), пави (індійська, яванська), 17 видів фазанів, перепели, куріпки, карликові декоративні кури. Крім птахів, у парку живуть плямисті олені,

камерунські вівці, мериноси та вівці карликові [39].

Басівський дендропарк створено з метою збереження більше ніж 100 порід і форм чагарників. Проте за час від створення парку «Басівський дендропарк» до червня 2018 року було виявлено, що з насадження відпали чи зникли 43 таксони, з них 38 видів та 5 міжвидових форм. Зникли такі види: сосна гімалайська (*Pinus wallichiana* L.), сосна гірська (*P. mugo* L.), сосни кедрові корейські (*P. koraiensis* L.) та сибірська (*P. sibirica* L.), сосна чорна (*P. nigra* L.) та ялиця біла (*Abies alba* L.) [61].

За інформацією КП «Оброшине» питною водою централізовано забезпечуються 80 % мешканців громади [82]. Загальна площа водного дзеркала становить 15,3 га. Мережа водних об'єктів наведена в табл. 3.8.

Таблиця 3.8

Водні об'єкти с. Оброшине Оброшинської сільської ради

ID	Тип об'єкта гідрографії	Тип водного об'єкта	Площа водного дзеркала при нормальному підпірному рівні, га	Об'єм при нормальному підпірному рівні, тис. м ³	Форма власності гідротехнічної споруди	Форма власності на ділянку
4606031001	Ставок	руслівий	1,16	11,6	безгосподарна	комунальна
4606031002	Ставок	руслівий	0,5	5,0	безгосподарна	комунальна
4606031003	Ставок	руслівий	0,24	2,4	безгосподарна	комунальна
4606031004	Ставок	руслівий	1,1	11,0	безгосподарна	комунальна
4606031005	РГТВ	заплавний	5,1	51,0	невизначено	комунальна
4606031006	РГТВ	заплавний	5,3	53,0	невизначено	комунальна
4606031007	Ставок	заплавний	1,9	-	безгосподарна	приватна
Всього			15,3			

Джерело: [82].

Ліси та інші лісовкриті площі належать до Західноукраїнської провінції лісостепової зони, південно-західної окраїни східноєвропейської платформи Подільської височини. Середній клас бонітету – 1А при середній повноті 0,61 пункти. Середній склад насадження – 5Сз4Дз1Гз із середнім запасом 246 кбм/га стиглих і перестійних насаджень. Найпоширеніші породи дерев – дуб звичайний, сосна звичайна, вільха чорна та береза повисла [82].

Ґрунтовий покрив території досить різноманітний, проте переважають темно-сірі опідзолені ґрунти і опідзолені чорноземи. Загалом сільськогосподарські угіддя Оброшинської сільської ради характерні такими

середньозваженими показниками бонітету ґрунтів: рілля – 28 балів, багаторічні насадження – 26 балів, сіножаті – 18 балів, пасовища – 21 бал [82]. Тобто сільськогосподарські угіддя характерні середньою якістю ґрунтового покриву.

У табл. 3.9 наведено характеристику земельного фонду Оброшинської сільської ради.

Таблиця 3.9

Характеристика земельного фонду Оброшинської сільської ради

№ з/п	Вид угідь	Площа	
		га	%
1.	Сільськогосподарські землі, всього, у т.ч.:	1126,9	52,5
1.1	Сільськогосподарські угіддя, з них:	1071,4	49,9
	рілля	698,4	32,6
	багаторічні трави	67,1	3,1
	сіножаті	109,2	5,1
	пасовища	196,7	9,2
1.2.	Під господарськими будівлями і дворами	26,0	1,2
1.3.	Під господарськими шляхами та прогонами	29,5	1,4
2.	Ліси та інші лісовкриті площі, у т. ч.:	776,7	36,2
	вкритих лісовою рослинністю, з них:	747,8	34,9
	полезахисних лісосмуг	15,5	0,7
3.	Забудовані землі, у т. ч.:	180,7	8,4
3.1.	під житловою забудовою (одно та більше поверхів)	37,9	1,8
4.	Заболочені землі	5,8	0,3
5.	Під водою	50,1	2,3
6.	Інші землі	4,8	0,2
Загальна площа		2145,1	100,0
З усіх земель природоохоронного призначення		5,0	0,2

Джерело: розроблено з використанням статистичних даних Держгеокадастру України

Аналіз структури земельного фонду Оброшинської сільської ради показує, що 52,5 % усіх земель – це сільськогосподарські землі, з них сільськогосподарські угіддя мають такий розподіл: 32,6 % перебуває під ріллею, 9,2 % – пасовища, 5,1 % – сіножатей, та 3,1 % – багаторічних насаджень. Наступне місце посідають землі під лісами та лісовкритими площами – 36,2 %, з яких вкритих лісовою рослинністю – 34,9 %. Під об'єктами забудови перебуває 8,4 %, з яких тільки 1,8 % – під житловою забудовою. Під водою перебуває 2,3 % з-поміж усіх земель.

У додатку Н1 наведена інформація щодо власників землі та землекористувачів Оброшинської сільської ради. Основними власниками землі та

землекористувачами територіальної громади є здебільшого лісо- та сільськогосподарські підприємства (48,6 %) та громадяни – 18,6 %.

Галузеву структуру економіки Оброшинської сільської ради представлено на підставі аналізу надходжень у 2022 році до місцевого бюджету податків і зборів від діяльності суб'єктів господарювання – юридичних осіб (рис. 3.2) [82].

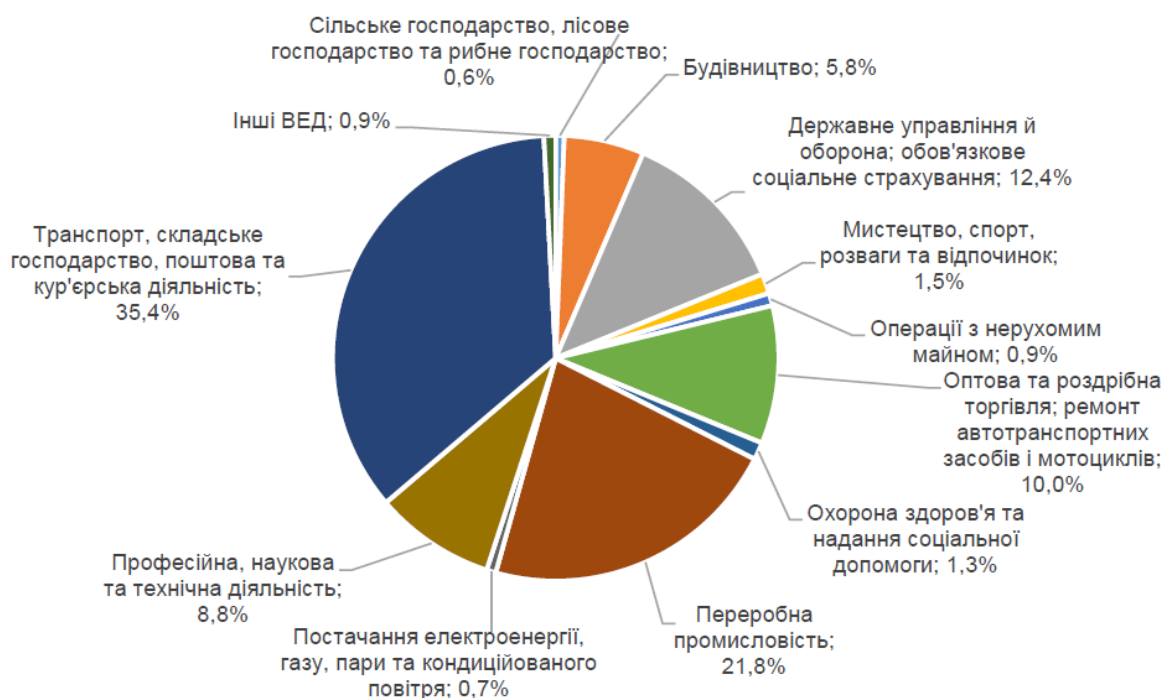

Рис. 3.2. Структура економіки Оброшинської сільської ради за обсягом сплачених податків до місцевого бюджету юридичними особами, 2022 рік [82]

У структурі економіки Оброшинської територіальної громади, в первинному секторі економіки, за обсягом сплачених податків суб'єктами господарювання – ДП «Дослідне господарство «Оброшине» Інституту сільського господарства Карпатського регіону НААН України», становить 0,6 %. Цей Інститут – «головна науково-дослідна установа у Карпатському регіоні з вирішення актуальних питань теорії і практики галузей землеробства, рослинництва, кормовиробництва, тваринництва, наукового вирішення проблем механізації, електрифікації, автоматизації сільськогосподарського виробництва, впровадження у виробництво досягнень науки, техніки, вітчизняного та

зарубіжного досвіду сільськогосподарським установам, підприємствам, кооперативам, фермерам, та наукового забезпечення розробки і реалізації зональних та регіональних програм інноваційного розвитку АПК» [45].

3-поміж видів економічної діяльності, найвищий внесок у наповнення місцевого бюджету у 2022 році зробив сектор «Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність». Суб'єкти господарювання – юридичні особи, які діяли у зазначеному секторі, загалом сплатили до місцевого бюджету 35,4 % від усіх податків і зборів. У ньому зареєстровано 90,3 % суб'єктів господарювання громади (з них 69,6 % – ФОПи, решту – юридичні особи (Додаток Н2).

Пріоритетним видом діяльності за КВЕД у сфері послуг в Оброшинській громаді є торгівля, де зареєстровано 45,1 % обслуговуючих суб'єктів господарювання (або 40,7 % усіх суб'єктів господарювання громади).

Як зазначено у другому розділі, крім сучасної фактичної продуктивності, розрізняють потенційну продуктивність природних ресурсів території, яка важлива в аналізі, оскільки відображає максимально можливу ефективність використання їх у народному господарстві загалом.

У табл. 3.10 наведено потенціальна продуктивність природних ресурсів, яка здійснена для Львівського району та Оброшинської СР на 2019 рік.

Як показують дані табл. 3.10, структура природно-ресурсного потенціалу Оброшинської громади різниться від структури Львівського району. Найбільшу питому вагу у громаді займає земельно-ресурсний потенціал (45,1 %), друге місце в рейтингу - водний та природно-рекреаційний (18,7 %), та третє – лісових ресурсів (13,1 %). Такі значення свідчать про значний еколого-рекреаційний потенціал цієї території. Загалом водний, лісовий, фауністичний та природно-рекреаційний ресурси складають 51,0 %.

Тобто це показує важливість імплементації ландшафтного планування для сталого розвитку землекористування, оскільки об'єктом такого планування є вся територія, на якій здійснюються розвиток, охорона та догляд за природою і ландшафтними компонентами.

Порівняльна характеристика структури природно-ресурсного потенціалу
на 2019 р.*

Показник	Потенціал ресурсів						
	Мінеральних	Водних	Земельних	Лісових	Фауністичних	Природно-рекреаційних	Сумарний
Львівський район							
млн грн**	1059,4	2498	5884,8	974,2	66,5	1905,5	12362
%	8,5	20,2	47,6	7,8	0,5	15,4	100,0
Місце в рейтингу	4	2	1	5	6	3	
Оброшинська сільська рада							
млн грн**	85,3	424,2	1016,7	296,3	11,9	424,2	2258,6
%	3,8	18,7	45,1	13,1	0,5	18,7	100,0
Місце в рейтингу	4	2	1	3	5	2	

* Джерело: розраховано автором з використанням джерела [85]

** приведено до цін 2019 року через курс дол. США = 23,7 грн на 30.12.2019 за даними НБУ [3]

Отже, перед створенням нових чи впорядкування наявних землеволодінь та землекористувань (формування екологічного каркасу та інженерної інфраструктури тощо) важливе узгодження конфліктів земле- та природокористування. На думку опитаних мешканців, до основних завдань, які необхідно виконати для розвитку громади (села), належать (додаток Н3):

- ремонт доріг (на це вказують понад 60,3 % респондентів);
- підвищення якості водопостачання та водовідведення (45,2 % опитаних);
- розвиток сфери дозвілля (37 % опитаних).

Одночасно, необхідно зауважити, що діяльність, яка пов'язана із земельними та іншими природними ресурсами разом (розвиток сфери дозвілля, розвиток туризму та використання місцевих природних ресурсів) займає 74 %.

Отже, підвищення ефективності використання земельних та інших природних ресурсів на території Оброшинської сільської ради в загальній кількості важливе для громади. Водночас одним із ресурсів для подальшого розвитку громади, на думку опитаних мешканців, є вільні земельні ділянки (13,7 %) (Додаток Н4).

При цьому, на їхню думку, найперше місце займає потенціал місцевих підприємств та підприємців (32,9 %), що свідчить про низьку обізнаність мешканців.

Радехівська міська територіальна громада сформована розпорядженням Кабінету Міністрів України «Про визначення адміністративних центрів та затвердження територій територіальних громад Львівської області» від 12 червня 2020 року № 718-р. Територію громади було значно розширено приєднанням ще десяти навколишніх сільських рад [Розпорядження КМУ від 12 червня 2020 р. № 718-р.]. Сьогодні громада складається з міста Радехова та території 19 колишніх сільських рад, серед них Павлівська сільська рада (Павлівський старостинський округ).

Географічно с. Павлів Радехівської міської громади розташоване в північній частині межі Львівської області та біля громади проходять важливі інфраструктурні артерії, що сполучають Львівщину з Волинню. Територія Павлівської громади становить 2876,4 га, населення – 3828 осіб.

Павлівський старостинський округ розташований в південно-західній частині Радехівської міської громади:

- ◆ відстань до м. Радехова – 8,7 км, до м. Львова – 73,4 км;
- ◆ відстань до найближчого державного кордону з Польщею – у межах 71,5-137 км (пункти пропуску через державний кордон «Угринів-Долгобичув», «Рава-Руська-Гребенне», «Устилуг-зосін» і «Грушів-Будомєж»);
- ◆ територію перетинають залізничні колії, проте найближчі залізничні станції Узлове – 7,7 км, та станція Радехів – 8,7 км;
- ◆ біля території проходить автошлях національного значення Н-17, відстань до якої – приблизно 7 км;
- ◆ територія розміщена на Східноєвропейській рівнині, Стирського Малого Полісся,
- ◆ територія належить до групи ландшафтів Окраїнно-Поліський;
- ◆ басейн р. Пересілка Західний Буг.

У табл. 3.11 представлено пам'ятки архітектури, розміщені на території

Пам'ятки архітектури, розміщені на території с. Павлів

Найменування пам'ятки архітектури	Датування	Охоронний номер і номер у комплексі
Церква Святого апостола Петра і Павла (дерев'яна)	1868 р.	1474/1 - М
Дзвіниця церкви Святого апостола Петра і Павла (дер.)		1474/2 - М

Джерело: сформовано та доповнено з використанням [41]

Також у громаді розташований філіальний костел (в інтер'єрі є залишки органу і хори), який збудували коштом парафіян 1914 року, проте зараз перебуває в аварійному стані та не на обліку культурної спадщини.

Традиційно територія громади спеціалізувалася на виробництві аграрної продукції та заготівлі лісоматеріалів. На території громади діють харчопереробні підприємства, як-от: ТЗОВ «РАДЕХІВСЬКИЙ ЦУКОР» – гуртова торгівля цукром, шоколадом і кондитерськими виробами; ПП «ЗАХІДНИЙ БУГ», ФГ «ЗОДІАК-М» та селянське (фермерське) господарство Панчук С.П. «РОБІНІЯ» – вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур; ТОВ «МОЛОЧНІ РІКИ», ТОВ «ОЛС ФУД ЕКСПЕРТ» – розведення великої рогатої худоби молочних порід; ТОВ «КРАФТ ФУД ФАКТОРІ» – перероблення молока, виробництво масла та сиру тощо.

Проте найбільшу соціально-економічну вигоду для громади має Радехівський цукровий завод, де кількість працівників 2023 року становила 818 осіб, та дохід – 10662 млн грн).

Результати дослідження Г.С. Микітчак вказують на вміст рухомих форм важких металів, поблизу звалища площею 2,96 га, яка розташована на території очисних споруд Цукрового заводу. Зокрема зафіксовано перевищення концентрацій Pb у 4,9 раза, Cd – 4,4, Cr – 2, Zn – 1,8, Ni та Cu у 1,6 раза і незначне перевищення вмісту Co (табл. 3.12).

Вміст важких металів у ґрунті на ділянці сміттєзвалища в Павлівській СО

Львівській області [57]*

Показник	Zn	Cd	Ni	Co	Pb	Cu	Cr
Сміттєзвалище в с. Павлів	41,65	2,21	6,64	5,14	29,45	4,95	12,05
ГДК, мг/кг	23,00	0,50	4,00	5,00	6,00	3,00	6,00
Відхилення від норми	1,8	4,4	1,7	1,0	4,9	1,7	2,0

*Сформовано за даними [57]

Такий вміст важких металів свідчить про значне антропогенне навантаження на прилеглі території та саму територію. Наприклад, як стверджує Г.С. Микітчак, від звалища до житлових будинків – 225 м, водних об’єктів – 70, сільськогосподарських угідь – 3, та лісу – 175 м. На звалищі біля с. Павлів восени спостерігали зграю сірих журавлів (*Grus grus* (L.)), червонокнижний вид.

Відповідно до Схеми (карти) природно-сільськогосподарського районування України територія Павлівського СО належить до Радехівського природно-сільськогосподарського району (шифр 07) Мало-Поліської природно-сільськогосподарської провінції. У додатку Н5 наведено характеристику ґрунтового покриву, з якої бачимо, що 64,4 % займають чорноземи.

Загалом сільськогосподарські угіддя громади характеризуються такими середньозваженими показниками бонітету ґрунтів: рілля – 30 балів, багаторічні насадження – 20, сіножаті – 25, пасовища – 23 бали.

Характеристика земельного фонду Павлівського СО Радехівської міської громади наведена в табл. 3.13.

Територія Павлівського старостинського округу відзначається значними обсягами сільськогосподарських угідь (58,28 % загальної площі). Орні землі сільськогосподарських угідь належать до земель підвищеної якості. Територія є доволі лісистою (30,34 %), з яких 30,11 % – для виробництва деревини. Досить високий рівень урбанізації громади, забудовані землі становлять лише 8,58 %, з яких під житловою забудовою – 1,8 %.

Таблиця 3.13

Характеристика земельного фонду Павлівського старостинського округу

№ з/п	Вид угідь	Площа	
		га	%
1.	Сільськогосподарські землі, всього, у т. ч.:	1721,64	59,85
1.1.	Сільськогосподарські угіддя, з них:	1676,32	58,28
	<i>рілля</i>	1180,15	41,03
	<i>багаторічні трави</i>	11,56	0,40
	<i>сіножаті</i>	124,45	4,33
	<i>пасовища</i>	360,17	12,52
1.2.	Під господарськими будівлями і дворами	26,22	0,91
1.3.	Під господарськими шляхами та прогонами	19,1	0,66
2.	Ліси та інші лісовкриті площі, у т. ч.:	872,71	30,34
2.1.	вкриті лісовою рослинністю, з них:	872,71	30,34
	<i>для виробництва деревини</i>	866,21	30,11
	<i>для відпочинку</i>	6,5	0,23
3.	Забудовані землі, у т. ч.:	246,89	8,58
3.1.	під житловою забудовою	52,2	1,81
	<i>з них: історико-культурного призначення</i>	0,56	0,02
4.	Заболочені землі	3,2	0,11
5.	Під водою	27,37	0,95
6.	Інші землі	4,59	0,16
	Загальна площа	2876,4	100,0

Джерело: Розроблено з використанням форми 6-зем Павлівської сільської ради

На території громади присутня достатня кількість лісів, водойм (озер та річок) для забезпечення рекреаційних потреб населення та для розвитку зеленого туризму, а також є пам'ятки архітектури.

Характеристика землекористувачів та землевласників Павлівського старостинського округу Радехівської міської громади наведена в додатку Н6.

Найбільшу питому вагу серед сільськогосподарських землекористувачів мають громадяни – 35,42 %, у тому числі селянські господарства, які займаються веденням товарного сільськогосподарського виробництва – 16,97 %, та фермерські господарства – 8,11 %. Високу питому вагу займають у використанні сільськогосподарських земель спільні підприємства, міжнародні об'єднання і організації з участю українських, іноземних юридичних та фізичних осіб – 11,87 %. Значну питому вагу території займають лісгосподарські підприємства – 30,93 %.

За секторами господарства в Радехівській громаді кількісно домінує

третинний сектор, що становить 61,7 % усіх суб'єктів господарської діяльності (СГД). Лідируючі позиції за кількістю СГД (без фізичних осіб-підприємців) займають такі види економічної діяльності як «Сільське господарство» (13,1 %), «Переробна промисловість» (14,3 %). У загальних обсягах оподаткування домінує третинний сектор (сфера послуг) – 46,7 %. На друге місце виходить первинний сектор завдяки галузі сільського господарства (38,6 %), на третьому місці – вторинний сектор (14,8 %).

За показником кількості підприємств колишній Радехівський район відносно кількості мешканців займав одне з останніх місць в області. У 2019 році в районі налічувалося 35 підприємств на десять тисяч населення (найвищий показник у Львові – 159, найнижчий у Турківському районі – 14).

На території Радехівської громади сьогодні діє чотири комунальних господарства, які надають послуги централізованого водопостачання та водовідведення у найбільших населених пунктах – м. Радехові, селах Павлів, Стоянів, Вузлове. Загалом у громаді доступ до водопостачання є у близько 32 % населення, а водовідведення – у 23 % [99]. У табл. 3.14 проаналізовано потенціал продуктивності природних ресурсів для Шептицького району та Радехівської територіальної громади.

Таблиця 3.14

Характеристика структури природно-ресурсного потенціалу на 2019 р.*

Показник	Потенціал ресурсів						
	мінеральних	водних	земельних	лісових	фауністичних	природно-рекреаційних	сумарний
<i>Шептицький район</i>							
млн грн	3472,1	1014,3	3723,3	1014,3	42,7	466,9	9651
%	36,0	10,5	38,6	10,5	0,4	4,8	100,0
Місце в рейтингу	2	3	1	3	5	4	
<i>Радехівська територіальна громада</i>							
млн грн**	42,7	464,5	1438,6	549,8	16,6	128,0	2624
%	1,6	17,7	54,8	21,0	0,6	4,9	100,0
Місце в рейтингу	5	3	1	2	6	4	

* Джерело: розраховано автором з використанням джерела [85]

Як показують дані табл. 3.14, Радехівська територіальна громада, у складі якої перебуває Павлівська громада, характеризується найбільшою питомою вагою

земельно-ресурсного потенціалу – 54,8 %. Хоча на другому місці в рейтингу Шептицького району є потенціал мінеральних ресурсів, проте у громаді друге місце посідає потенціал лісових ресурсів – 21,0, третє – потенціал водних ресурсів (17,7 %).

У процесі розроблення Стратегії розвитку Радехівської міської ради до 2027 року провели анкетування мешканців Радехівської громади для виявлення найбільш гострих проблем, перешкод для розвитку та потенціалів в основних сферах життєдіяльності громади [99]. Так, у Додатку Н7 наведено результати опитування. На питання «Що, на Вашу думку, заважає розвитку громади (вибрати три основних)», опитані мешканці вважають, що найбільш терміновими завданнями, які має виконувати громада, є ремонт доріг, вирішення проблеми безробіття, розвиток малого і середнього бізнесу, благоустрій населених пунктів, розвиток сфери дозвілля.

На питання: «Виберіть три основні завдання, які необхідно здійснити для розвитку громади» (додаток Н8) опитувані мешканці відповіли, що найбільшим ресурсом для подальшого розвитку громади є місцеві підприємства та підприємці (29 %), мешканці громади (22,9 %), які забезпечують виробництво та переробку сільськогосподарської продукції (21 %) та в сукупності рекреацію (відпочинок, туризм) і використання місцевих природних ресурсів (42 %). Всі вони пов'язані із розвитком землекористування.

Наступним кроком є виконання *шостого етапу*, де, як уже було зазначено, виробляються та обґрунтовуються рекомендації, пов'язані з планувальними та управлінськими рішеннями, на основі аналізу розвитку землекористування територіальної громади (одного села).

Рекомендації для Оброшинської сільської ради.

Враховуючи ландшафтний потенціал території, ми запропонували ключові елементи екологічного та туристично-рекреаційного каркасу на території Оброшинської сільської ради.

У березні 2024 року на сайті Prozorro оголошено про проведення «Розробки схеми формування екологічної мережі Львівської області». Хоча ще 2010 року

Інститут екології Карпат НАН України із залученням фахівців Державного природознавчого музею НАН України, Львівського національного університету імені Івана Франка і Регіонального агентства сталого розвитку, розробили Робочу схему екомережі Львівської області. Робочу схему узгоджено з наявною мережею територій та об'єктів ПЗФ області, які формують ключові території та входять до складу сполучних територій. Схема відображає локалізацію структурних елементів екомережі – 14 ключових територій, 40 сполучних територій, вісім територій відновлення й однієї буферної території [7]. Однак, структурних елементів екологічної мережі на території Оброшинської сільської ради не сформовано.

Відповідно до переліку складових структурних елементів регіональної екологічної мережі [7; 32], у табл. 3.15 наведено можливі структурні елементи екологічної мережі на території Оброшинської ТГ.

Таблиця 3.15

Формування землекористування структурних елементів екологічної мережі на території Оброшинської сільської ради

Назва землекористування за функціональним використанням	Проектна площа, га
Дендрологічні парки, зоологічні парки, парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва, які формують ядра екологічної мережі	26,3
Водні об'єкти (озера, водосховища, річки), водно-болотні угіддя	55,9111
Ліси першої групи	776,7373
Рекреаційні території для організації масового відпочинку населення та туризму	57,9978
Інші природні території (ділянки степової рослинності)	4,8
Частково землі сільськогосподарського призначення екстенсивного використання – пасовища, луки, сіножаті тощо	305,9
Всього	1227,6

Сформовано автором

Пам'ятки архітектури, розташовані на території громади, створюють значні можливості для туристично-рекреаційного розвитку території. Зокрема важливим об'єктом рекреаційної інфраструктури є:

- 1) дзвіниця церкви Святого Великомученика Димитрія, зведена 1774 року;
- 2) садиба Львівських архієпископів 1730 року – ансамбль будівель, зразок замиської садиби доби бароко в Україні, пам'ятка архітектури національного

значення, який, як уже зауважували, складається із:

- ♦ палацу – головної будівлі комплексу, що становить видовжений блок із бічними павільйонами по кутах (загалом чотири павільйони). Палац, заввишки у два поверхи, зведено у 1730-х роках, оздоблювальні роботи тривали до 1760-х років. Проєкт палацу розробив архітектор Юзеф Фонтана. Найбільш подібним до палацу в с. Оброшине є палац Белінських у місті Варшава (Республіка Польща) того ж архітектора;

- ♦ службових флігелів;

- ♦ огорожі з парадною і господарською брамами.

Крім того, навколо садиби у XVIII ст. заклали великий парк. Сьогодні всі зазначені об'єкти внесені до Державного реєстру національної культурної спадщини України як пам'ятки архітектури [13], проте навіть не внесені до структури земельного фонду с. Оброшине як землі історико-культурної спадщини.

Характеристику наявного та проєктного землекористування елементів туристично-рекреаційного каркасу на території Оброшинської сільської ради наведено у табл. 3.16.

Таблиця 3.16

Характеристика наявного та проєктного землекористування елементів туристично-рекреаційного каркасу на території с. Оброшине

Назва землекористування за функціональним використанням елементів рекреаційного каркасу	Площа на 2021 р., га	Проєктна площа за схемою, га
Землекористування природо-заповідного призначення	5,0	26,3
Землекористування історико-культурного призначення	-	1,55
Землекористування парків, скверів тощо в населених пунктах :	3,1934	8,2005
<i>із землями запасу</i>	57,9978	52,9907
Землекористування лісгосподарського призначення (для відпочинку)	-	5,0
Всього (без урахування земель запасу)	8,1934	41,0505

Джерело: розроблено автором

Як показують дані табл. 3.16, землекористування елементів туристично-рекреаційного каркасу на території Оброшинської сільської ради сформовано

тільки 8,1934 га.

На етапі землевпорядного планування використання і охорони земель (див. розділ 1) здійснюється власне зонування земель за типами (підтипами) землекористування з урахуванням придатності земель та цінності природних ресурсів і біорізноманіття. З огляду на це ми здійснили функціональне зонування за типами (підтипами) землекористування наявного стану. У додатку Н9 наведено зонування земель Оброшинської сільської ради.

Як показує аналіз таблиці у додатку Н9, навіть при зонуванні земель найбільшу питому вагу займають лісо- (34,25 %) та сільськогосподарський (30,62 %) типи (підтипи) землекористування. Заповідний, природоохоронний, рекреаційний, водогосподарський (рекреаційний) та історико-культурний типи (підтип) загалом займають 1,16 % від загальної площі земель, що підтверджує важливість вживання заходів та врахування у структурних елементах екологічного й туристично-рекреаційного каркасу на території с. Оброшине Оброшинської сільської ради.

До того ж, оскільки на території с. Оброшине Оброшинської сільської ради у сільськогосподарському обороті використовується майже 30 %, з яких 12,44 % – для науково-дослідних цілей, важливо подумати щодо ефективнішого використання цих земель, які мають середній природний потенціал родючості (див. рис. 3.1). Наприклад, запровадити сільськогосподарське нетрадиційне землекористування (*органічне землеробство, вирощування нішових культур тощо*), яке, за різними дослідженнями, прибутковіше у два-три рази, ніж традиційне [122].

Як приклад, на малопродуктивних сільськогосподарських землях можна вирощувати енергетичні рослини, адже «такі культури є невибагливими в порівнянні з традиційними культурами» [10]. Так, М.Д. Волощук, Н.М. Лис, Н.Л. Ткачук, Р.С. Іванюк [8] дослідили вирощування енергетичної верби та тополі на дослідних полях Прикарпатської державної сільськогосподарської дослідної станції Інституту сільського господарства Карпатського регіону НААН. Результати дослідження показали, що прибуток залежить від густоти насадження,

а також від живлення. Отже, дослідники отримали такий максимальний прибуток:

- *енергетичної верби:*

1) густота садіння 15 тис. шт./га, без добрив 10,2 тис. грн, із добривами – 17,3 тис. грн;

2) густота садіння 12 тис. шт./га, без добрив 12,4 тис. грн, із добривами – 17,4 тис. грн;

- *енергетичної тополі:*

1) густота садіння 6,7 тис. шт./га, без добрив 22,4 тис. грн, із добривами 27,1 тис. грн;

2) густота садіння 5,6 тис. шт./га, без добрив 21,1 тис. грн, із добривами 27,8 тис. грн.

До таких культур також відносять швидкоростучі дерева (павловнії) або інші види рослин (сорго, міскантус, світчграс) [82]. Отже, використання таких культур дає змогу ефективніше використовувати земельні ресурси громади, зберегти ґрунти та поліпшити стан довкілля, забезпечивши еколого-економічний розвиток громади та суспільний добробут.

Рекомендації для Павлівського старостинського округу Радехівської міської громади.

На території Радехівської міської громади проходить Добротвірсько-Лопатинський (Білостоцько-Острівський) екокоридор (*сполучна територія*), як структурний елемент екологічної мережі Львівської області (рис. 3.3). Відповідно до складу структурних елементів екологічної мережі на території с. Павлів необхідно включити 57 га лісових земель.

Рисунок 3.3. Фрагмент проєкту Схеми формування екологічної мережі Львівської області

Джерело: [99].

До того ж, відповідно до переліку складових структурних елементів регіональної екологічної мережі [7], у табл. 3.17 наведено можливі структурні елементи екологічної мережі на території Павлівського старостинського округу Радехівської міської громади.

Таблиця 3.17

Формування землекористування структурних елементів екологічної мережі на території Павлівського старостинського округу Радехівської міської громади

Назва землекористування за функціональним використанням	Проектна площа, га
Водні об'єкти (озера, водосховища, річки), водно-болотні угіддя	30,573
Ліси першої групи	846,0
Ліси другої групи	26,7065
Рекреаційні території для організації масового відпочинку населення та туризму	40,6452
Інші природні території (ділянки степової рослинності)	4,5905
Частково землі сільськогосподарського призначення екстенсивного використання – пасовища, луки, сіножаті тощо	484,6
Всього	1433,1

Сформовано автором

У додатку Н10 наведено зонування земель за типами (підтипами) землекористування Павлівського старостинського округу Радехівської міської громади.

Як показує аналіз таблиці у додатку Н10, найбільшу питому вагу займають сільськогосподарський (51,18 %) та лісопромисловий (30,66 %) типи землекористування. Заповідний, природоохоронний, рекреаційний, лісогосподарський (рекреаційний) та історико-культурний типи (підтип) в сумі займають 0,23 % від загальної площі земель.

Оскільки більшість сільськогосподарських угідь використовують фермерські та селянські господарства, то для підвищення капіталізації сільськогосподарського землекористування для них рекомендовано сільськогосподарський нетрадиційний підтип землекористування, а саме *органічне землеробство, вирощування нішових культур тощо* [122]. Крім того, такий підтип землекористування більш екологічний та дохідний від традиційного сільськогосподарського підтипу.

Природа сільських територій потребує найвигіднішого використання з погляду максимізації економічних чинників та забезпечення зручності за збереження якості довкілля і сприяння збереженню земель та інших природних ресурсів і біорізноманіття. Єдиний спосіб досягти цього – використовувати елементи планування землекористування. Зонування земель використовується як основний компонент територіального планування, який закладається в етапи логічної моделі регіонального або територіального розвитку. Еколого-економічна класифікація придатності орних земель – складова еколого-ландшафтного зонування земель і здійснюється з метою оцінки інвестиційної привабливості, наприклад, сільськогосподарського землекористування. Як зазначають у своєму дослідженні А.М. Третяк та інші, «при її здійсненні потрібно знати, який урожай можна отримати з конкретної земельної ділянки, і які будуть затрати для досягнення цієї урожайності. Такі дані виробничої продуктивності землі відображає еколого-економічна класифікація придатності орних земель, яка базується на рівні окупності затрат на вирощування сільськогосподарських

культур та агроекологічній придатності ріллі» [115]. Водночас «в основу класифікації придатності орних земель покладено показник окупності затрат зокремленої економічної оцінки орних земель, який відображає величину урожайності відповідної культури і затрат на її одержання та матеріали бонітування. Базуючись на одержаних розрахунках, використовуючи дані зокремленої економічної оцінки ріллі та бонітування ґрунтів, в межах земельно-оціночного району орні землі землеволодінь та землекористувань поділені на 3 групи та 5 класів придатності» [59; 119].

Отже, В.М. Кривов у своєму дослідженні зауважив [50]:

1 група – більше ніж 1,35 (орні землі, які забезпечують рівень окупності затрат при вирощуванні основних сільськогосподарських культур);

2 група – на рівні 1,35 і більше (незмиті та слабозмиті орні землі, які не забезпечують окупність затрат при вирощуванні сільськогосподарських культур інтенсивного виробництва (переважно цукрового буряку, кукурудзи на зерно тощо);

3 група – менше ніж 1,35 (виділяються середньо- і сильнозмиті орні землі, як правило, при вирощуванні на них сільськогосподарських культур інтенсивного виробництва рівень окупності затрат відповідає).

Однак далі дослідник зауважив, що в подальшому «землі першої і третьої груп диференціюються за ступенем еродованості або інших факторах, які значно впливають на ефективність землеробства. Так, в першій групі виділяються два класи придатності орних земель: 1 клас – з не змитими (не деградованими) і 2 клас – з слабозмитими (слабодеградованими) ґрунтами; в третій групі: 4 клас – з середньозмитими (середньодеградованими) і 5 клас – сильнозмитими (сильно деградованими) ґрунтами. При диференціації враховується розміщення орних земель по відношенню до крутизни схилів. Так, орні землі 1, 2 і 3-го класів повинні бути розміщені в основному на схилах до 3° (в Карпатському регіоні України до 5°), 4-го класу – на схилах 3-7° (в Карпатському регіоні 5-7°) і 5-го класу – на схилах, як правило, більше 7°» [55].

Як стверджує В.Б. Ляшинський у своєму дисертаційному дослідженні

«Еколого-економічні засади формування альтернативного землекористування», «з проведеної класифікації видно, що землі одного і того ж класу мають оцінку у відповідності з обмеженням їх використання в сільському господарстві і показують відповідність комплексу ґрунтових і технологічних властивостей конкретної ділянки для вирощування певної культури виходячи із економічної ефективності виробництва. На землях 1-го класу розміщуються більш інтенсивні сільськогосподарські рослини і, у відповідності з доцільним підтипом сільськогосподарського землекористування, профілюючи і просапні культури: в господарствах з вирощування, наприклад, цукрового буряка – цукровий буряк, в овочівничих – овочі, плодово-ягідних – сади та ягідники тощо. Для забезпечення високої продуктивності цих земель необхідне дотримання всіх еколого-агротехнічних вимог і науково обґрунтованої системи удобрення. Землі 2-го класу мають деякі помірні обмеження, пов'язані з ерозійною небезпекою, слабким перезволоженням, яке регулюється агротехнікою, недостатнім вмістом поживних речовин в ґрунті тощо. Придатні для вирощування всіх сільськогосподарських культур, але потребують протиерозійних або інших меліоративних заходів. Потребують додаткових в порівнянні з 1-м класом затрат праці і засобів на виробництво одиниці продукції. Забезпечують окупність затрат вище 1,35 при вирощуванні всіх сільськогосподарських культур. Землі 3-го класу мають певні обмеження, які приводять до скорочення набору можливих культур (низька водопроникність, кам'янистість, малопродуктивність, слаба ерозія тощо). Окупність затрат сільськогосподарських культур інтенсивного виробництва (овочі, кукурудза на зерно, плодово-ягідні тощо) менше 1,35. Вимагають застосування спеціальних протиерозійних і меліоративних заходів. При правильній агротехніці забезпечують хороший урожай зернових і деяких інших культур. На землях цього класу розміщуються в основному ті культури, вирощування яких забезпечує необхідну окупність затрат для розширеного відтворення. Землі 4-го класу мають значні обмеження (великі схили, схильність до ерозії, низька водоутримуюча здатність тощо). Ґрунти з низькою родючістю за виключенням чорноземів і темно-сірих. Рівень окупності затрат інтенсивних

сільськогосподарських культур нижче 1,35. Придатні для вирощування небагатьох сільськогосподарських культур, вимагають при цьому спеціальних протиерозійних або інших заходів захисту. При суворому дотриманні агротехніки окремі культури на цих землях можуть мати середню і високу продуктивність. Використовуються в основному у ґрунтозахисних або спеціальних сівозмінах. Землі 5-го класу мають сильні обмеження для використання в рослинництві (великі схили, інтенсивна ерозія, поганий дренаж, низька водоутримуюча здатність тощо). При відповідній агротехніці і поліпшенні можуть використовуватись як кормові угіддя або під постійне залуження. Частина цих земель переводиться під консервацію» [59].

Отже, класифікація придатності орних земель для території Павлівського старостинського округу наведена в табл. 3.18.

Таблиця 3.18

Еколого-економічна класифікація орних земель на території
Павлівського старостинського округу

Клас	Шифр груп ґрунтів	Назва агропромислової групи ґрунтів	Площа, га	Оцінка за окупністю затрат
I	99в	Чорноземи переважно щебенюваті на елювії щільних карбонатних порід (щільна порода на глибині 50-150 сантиметрів) супіщані	82,4	2,22
	99д	Чорноземи переважно щебенюваті на елювії щільних карбонатних порід (щільна порода на глибині 50-150 сантиметрів)	556,5	2,37
	133г	Лучні ґрунти та їхні слабосолонцюваті і слабоосолоділі відміни легкосуглинкові	20,8	1,61
Усього за I класом			659,7	2,33
%			28,1	
II	105д	Чорноземи щебенюваті та дернові щебенюваті ґрунти на елювії щільних карбонатних порід слабодифльовані середньосуглинкові	596,0	1,36
	176д	Дернові глибокі неоглеєні і глеюваті середньосуглинкові ґрунти та їхні опідзолені відміни	120,9	1,51
Всього за II класом			716,9	1,38
%			30,5	
III	10г	Дерново-підзолисті і підзолисто-дернові глеюваті і неоглеєні легкосуглинкові ґрунти, підстелені карбонатними породами з глибини 0,5-1,5 метра	27,4	1,06
	106д	Чорноземи щебенюваті та дернові щебенюваті ґрунти на елювії щільних карбонатних порід середньо- і сильнодифльовані середньосуглинкові	276,9	1,21

Клас	Шифр груп ґрунтів	Назва агро виробничої групи ґрунтів	Площа, га	Оцінка за окупністю затрат
Усього за III класом, га			304,3	1,20
%			12,9	
IV	1a	Дерново-приховано-підзолисті і дернові слаборозвинені піщані ґрунти на перевіюваних пісках	17,0	0,50
	56	Дерново-підзолисті та дернові неоглеєні і глеюваті глинисто-піщані ґрунти на піщаних відкладах	78,4	0,61
	106	Дерново-підзолисті і підзолисто-дернові глеюваті й неоглеєні глинисто-піщані ґрунти, підстелені карбонатними породами з глибини 0,5-1,5 метра	78,0	0,91
	142	Лучно-болотні, мулуватоболотні і торфуватоболотні осушені ґрунти	57,2	0,50
	146	Торфово-болотні ґрунти і торфовища мілкі осушені	411,0	0,61
	153	Торфовища середньоглибокі і глибокі сильнорозкладені, осушені	20,9	0,76
Усього за IV класом, га			662,5	0,64
%			28,2	
V	215д	Розмиті середньосуглинкові ґрунти і відходи рихлих лесовидних порід	7,1	0,15
Усього за V класом, га			7,1	
%			0,3	

Джерело: розроблено автором

Як показують дані табл. 3.18, землі 1-го класу придатності становлять 28,1 %, 2-го – 30,5 %, 3-го – 12,9 %, 4-го – 28,3 %, та 5-го класу придатності – 0,3 %. Отже, на території Павлівського старостинського округу землі для інтенсивного використання в сільському господарстві становлять щонайменше 58,6 %. За виділеними класами придатності земель для ведення сільського господарства необхідно проводити їхнє зонування щодо ефективнішого їх використання.

Водночас варто зауважити, що опитування не є ефективними управлінськими рішеннями за інтегрованого планування розвитку землекористування територіальних громад. Оскільки воно сповна не відображає картину за всіма складовими сталого розвитку та не узгоджує конфлікт інтересів у контексті сталого розвитку території. Зокрема, згідно з наведеними відповідями за громадами, шість відповідей мають соціальний характер, чотири – економічний, та три – екологічний характер, і це з урахуванням подвійності (соціально-економічний, економічно-екологічний) характеру відповідей. Розподіл рейтингових

питань (проблем) за визначеними напрямками запропоновано у табл. 3.19.

Таблиця 3.19

Рейтинг питань (проблем) за соціальним, економічним та екологічним характером розвитку землекористування територіальної громади

№	Питання (проблема)	Рейтинг відповідей
Соціального характеру (освіта, культура, медицина, спорт, соціальний захист, громадянське суспільство)		
1	Аварійність закладів культури	
2	Незадовільний стан комунальних доріг на території громади	
3	Відсутність або покращення водопостачання та водовідведення та/або іншої інженерної інфраструктури	
4	Потреба у відновленні благоустрою	
5	Вирішення проблеми безробіття	
6	Відсутність просвітницьких центрів	
7	Мала або відсутня мережа навчальних закладів	
n	Інші важливі соціальні питання (проблеми) територіальної громади	
Економічного характеру для розвитку територіальної громади		
1	Непоінформованість щодо наявності різних джерел підтримки малого і середнього бізнесу	
2	Розвиток сфери дозвілля (відпочинок, спорт тощо)	
3	Сприяння розвитку промислових підприємств	
4	Розвиток туризму	
5	Недостатня логістична інфраструктура галузі сільськогосподарського виробництва	
6	Низький рівень обізнаності у вирощуванні нетрадиційних культур	
7	Обмежена кількість інвестиційних пропозицій	
n	Інші важливі економічні питання (проблеми) територіальної громади	
Екологічного характеру для розвитку територіальної громади		
1	Значне забруднення атмосфери, водних та земельних ресурсів підприємствами	
2	Виснаження і забруднення ґрунтів через неправильний посів, внесення добрив	
3	Значна кількість несанкціонованих звалищ та відсутність паспортизованих сміття звалищ	
4	Відсутність очисних споруд або їх зношеність	
5	Низька екологічна свідомість населення	
6	Відсутність або низький рівень благоустрою зелених зон	
7	Використання місцевих природних ресурсів	
n	Інші важливі екологічні питання (проблеми) територіальної громади	

Отже, при проведенні анкетування громадян, важливо при інтегрованому плануванні розвитку землекористування територіальної громади розрізняти питання за характером розвитку на соціальні, економічні та екологічні.

3.3. Методичні засади оцінки еколого-економічної ефективності інтегрованого планування розвитку землекористування територіальних громад

Використання землі визначає різноманітну соціально-економічну діяльність, що відбувається на відповідній території, у конкретній галузі, моделі людської поведінки, яку вони виробляють, та їхній вплив на природне середовище життєдіяльності людини. Досягненню найбільш бажаних екологічних, економічних та соціальних результатів для регіону (територіальної громади чи одного села) можливе шляхом інтегрованого планування розвитку землекористування, який ми розглядаємо як комплексний процес регулювання й ефективного використання землі та природних ресурсів, які розташовані на ній через здійснення ландшафтного та землевпорядного планування. Тому цілі планування землекористування мають передбачати: збереження земельних та інших природних ресурсів і біорізноманіття; запобігання конфліктам у землекористуванні; скорочення впливу деградаційних процесів і забруднювачів. Методологічний процес інтегрованого планування розвитку землекористування сприяє:

- орієнтуванню місця економічної та соціальної діяльності з урахуванням придатності землі та інших природних ресурсів і пошуку рішень для вирішення конфліктів використання;
- визначенню бази природних ресурсів, які повинні залишитися для майбутніх поколінь і охоронятися на відповідній території;
- визначенню стійкості виробничих та видобувних видів діяльності та системи землекористування;
- управлінню плануванням землекористуванням та визначення галузі, які вимагають проєктів адаптації чи відновлення земель та інших природних ресурсів.

У праці «Оцінка ефективності управлінських дій щодо формування збалансованого землекористування» вчені стверджують, що «методологічною

основою формування державної земельної політики щодо управління землекористуванням виступають цілі сталого (збалансованого) розвитку, на основі яких формуються пріоритети соціального, економічного та екологічного розвитку як у глобальному, так і локальному вимірах. Зокрема, формування сталого (збалансованого) розвитку землекористування передбачає свідоме формування збалансованих відносин між економічним зростанням, як економічний складник; турботою про навколишнє середовище, як екологічний складник; та здоров'ям людини, як соціальний складник» [140].

Для здійснення останнього, *сьомого етапу*, нами запропоновано *інтегральний індекс (Іінт) збалансованого землекористування* з використанням екологічної стабільності, як екологічного індикатора, економічної та соціальної стійкості, як економічного та соціального індикаторів. Індикатори є інструментом для вимірювання, візуалізації та обговорення важливих проблем розвитку землекористування, оскільки дають змогу оцінити зміни, як у позитивний, так і в негативний бік. Інтегральні індекси, сформовані з використанням різних індикаторів, дозволяють вчасно скоригувати стратегічні заходи щодо соціально-економічного та екологічного розвитку землекористування.

Зазначений методичний підхід варто використати для визначення *інтегрального індексу планувальних рішень (Іінт.пл.)* щодо розвитку землекористування, у тому числі збалансованого розвитку землекористування в межах територіальних громад. Отже, *інтегральний індекс для планувальних рішень (Іінт.пл.)* щодо розвитку землекористування можна розрахувати за формулою:

$$I_{інт.пл.} = I_{ек.ст.} \times I_{екон.ст.} \times I_{соц.ст.}, \quad (3.1)$$

де $I_{ек.ст.}$ – індекс екологічної стабільності землекористування;

$I_{екон.ст.}$ – індекс економічної стійкості землекористування;

$I_{соц.ст.}$ – індекс соціальної стійкості землекористування.

Зазначимо, що запропонований авторами розрахунок індексу екологічної стабільності землекористування ($I_{ек.ст.}$) [140] не враховує антропогенного навантаження землекористування – важливого показника при отриманні

ефективних управлінських рішень щодо екологічної стійкості території землекористування. Тому варто індекс екологічної стабільності землекористування для планувальних рішень ($I_{ек.ст.}$) розраховувати за формулою 3.2. А оскільки рівень антропогенного навантаження має дестимулюючий характер впливу, то розрахунок буде мати обернений зв'язок, адже із зростанням факторної ознаки результативна зменшується або, навпаки, зменшення у нашому випадку балу рівня антропогенного навантаження свідчатиме про зростання екологічної складової в землекористуванні.

$$I_{ек.ст.} = \frac{K_{ек.ст.2}}{K_{ек.ст.1}} \times \frac{K_{a.н.1}}{K_{a.н.2}}, \quad (3.2)$$

де $K_{ек.ст.1}$ – коефіцієнт екологічної стабільності землекористування, на рік розроблення проєкту інтегрованого планування розвитку землекористування;

$K_{ек.ст.2}$ – коефіцієнт екологічної стабільності землекористування за проєктом інтегрованого планування розвитку землекористування [140];

$K_{a.н.1}$ – антропогенного навантаження на рік розроблення проєкту інтегрованого планування розвитку землекористування;

$K_{a.н.2}$ – антропогенного навантаження землекористування за проєктом інтегрованого планування розвитку землекористування.

Індекс економічної стійкості землекористування ($I_{екон.ст.}$) [140] пропонуємо доповнити показником земельного податку ($\Pi_{з.п.}$). Земельний податок є одним із джерел наповнення бюджету, а також джерелом реалізації заходів охорони земель. Отже, індекс економічної стійкості землекористування ($I_{екон.ст.}$) доцільно розраховувати за формулою:

$$I_{екон.ст.} = \frac{B_{i2}}{B_{i1}} \times \frac{\Pi_{з.п.2}}{\Pi_{з.п.1}}, \quad (3.3)$$

де B_{i1} – вартість землекористування за показниками нормативної грошової оцінки земель за наявного використання земель, на рік розроблення проєкту інтегрованого планування розвитку землекористування;

B_{i2} – вартість землекористування за показниками нормативної грошової

оцінки землекористування за проєктом інтегрованого планування [140];

$P_{3.0.1}$ – середній розмір земельного податку до впровадження заходів;

$P_{3.0.2}$ – середній розмір земельного податку після впровадження заходів.

Узагальнений показник інтегрального індексу при *планувальних рішеннях* (*Інт.пл.*) щодо розвитку землекористування, який відображає соціальну складову землекористування, – земельні інтереси соціального спрямування (C_{zi}) [165]. Тому пропонуємо індекс соціальної стійкості землекористування $I_{соц.см.}$ розраховувати за формулою:

$$I_{соц.см.} = \frac{C_{i2}}{C_{i1}}, \quad (3.4)$$

де, C_{i1} – соціальні інтереси за наявного використання земель без земель запасу, на рік розроблення проєкту інтегрованого планування розвитку землекористування;

C_{i2} – соціальні інтереси за проєктом інтегрованого планування без земель запасу.

Для здійснення оцінки планувальних рішень щодо розвитку землекористування застосуємо структуру землекористувань за його типами (підтипами) за досліджуваними громадами на час розроблення проєкту та за проєктом запланованих заходів.

Заплановані заходи до зміни структури землекористувань громад, основані на даних попереднього підрозділу 3.2 та даних Стратегії розвитку Львівської області на період 2021-2027 років [97], Стратегії розвитку Оброшинської територіальної громади на період до 2027 року [100] та Стратегії розвитку Радехівської міської територіальної громади до 2027 року [99]. Зокрема серед основних заходів – благоустрій сільських територій, утворення індустріальних парків, зростання ефективності сільськогосподарської діяльності шляхом впровадження технологій ресурсо-ефективного і чистого вирощування та виробництва продукції, поглиблення рівня переробки продукції сільськогосподарського та лісового виробництва, що дозволить збільшити додану вартість (додатки О1 та О2).

У табл. 3.20 наведено проєктні пропозиції за напрямками розвитку Оброшинської ТГ та Павлівського СО.

Таблиця 3.20

Проектні пропозиції напрямків розвитку Оброшинської ТГ та Павлівського СО

Напрямок розвитку	Заходи	Громада
Урбанізаційний (муніципальний)	• забезпечення потреби нових об'єктів громадської забудови;	Оброшинська
	• житлово-громадське будівництво;	Оброшинська
Промисловий	• відкриття індустріального парку	Оброшинська, Павлівська
	• відкриття нових підприємств (лісової, харчопереробної промисловості)	Павлівська
Інженерної та транспортної інфраструктури	• будівництва об'єктів інфраструктури транспорту;	Оброшинська
	• забезпечення потреби для місцевого населення у будівництві нових об'єктів громадської забудови;	Оброшинська
	• збільшення потенціалу для альтернативної енергетики;	Павлівська
Історико-культурний (туристичний)	• створення та благоустрій історико-культурної спадщини;	Оброшинська
Заповідний	• збереження цінних природних територій та об'єктів	Оброшинська, Павлівська
Рекреаційно-оздоровчий	• розвиток об'єктів рекреації;	Оброшинська
	• благоустрій сільської рекреації;	Оброшинська, Павлівська
Сільськогосподарський	• розвиток сільськогосподарського виробництва (нетрадиційне землекористування);	Оброшинська, Павлівська
	• розвиток зеленого виробництва (органічне виробництво);	Оброшинська, Павлівська

Джерело: систематизовано дисертантом з використанням Стратегії розвитку Оброшинської громади до 2027 року та Стратегії розвитку Радехівської міської територіальної громади до 2027 року

Запропоновані заходи в межах просторового планування с. Оброшине передбачають виведення: із земель запасу – 12,6 га, з яких на: індустріальний парк (10,0 га), забезпечення потреби нових об'єктів громадської забудови (0,245 га), загального призначення (0,01 га), будівництва об'єктів інфраструктури транспорту (0,09 га), благоустрій території громади (0,614 га), спортивний благоустрій (0,11 га), історичної спадщини (1,55 га).

Для подальшого збереження цінних природних територій та об'єктів, із

земель науково-дослідних установ вивести 5,9 га (зоологічний парк), та лісових – 15,4 га (Басівський дендропарк). Також із лісових перевести на рекреацію (відпочинок) – 5,0 га. Для розвитку сільськогосподарського виробництва, а саме нетрадиційного та органічного виробництва, вирішено перевести ділянки, зайняті під ріллею – 150,0 га, що у свою чергу дозволить ефективніше і ощадливіше використовувати землі громади.

Структуру землекористування за типами (підтипами) по Оброшинській ТГ на час розроблення проєкту та за проєктом запланованих заходів наведено в додатку ОЗ.

У межах просторового планування Павлівського СО передбачене виведення із земель запасу – 10,95 га, з яких на: індустріальний парк (10,0 га), забезпечення потреби нових об'єктів громадської забудови (0,01 га), будівництво об'єктів інфраструктури транспорту (0,09 га), благоустрій території громади (0,85 га). Також, враховуючи, що територією Павлівського СО проходить Добротвірсько-Лопатинський (Білостоцько-Острівський) екокоридор, структурний елемент екологічної мережі Львівської області, переведено 54 га із підтипу земель для виробництва у підтип ресурсно-охоронний та на рекреацію (відпочинок) – 5,0 га. Для розвитку сільськогосподарського виробництва, а саме нетрадиційного та органічного виробництва, вирішено перевести ділянки, зайняті під ріллею – 405,0 га. Така значна площа обумовлена для декількох важливих стратегічних заходів, а саме ресурсозберігаючого виробництва, зокрема технологій – Mini-till, No-till, Strip-til, розвитку відновлюваної енергетики, зокрема біоенергетики, та подальшого розвитку «зеленого туризму» [99].

Структуру землекористування за типами (підтипами) у Павлівській громаді на час розроблення проєкту та за проєктом запланованих заходів наведено в додатку О4.

Для оцінки екологічної складової інтегрального планування розвитку застосуємо «Методичні рекомендації оцінки екологічної стабільності агроландшафтів та сільськогосподарського землекористування» [141]. Відповідно до зазначеної методики екологічна стабільність характерна коефіцієнтом

екологічної стабільності ($K_{ек.ст.}$) землекористування та балом антропогенного навантаження ($K_{а.н.}$).

Коефіцієнт екологічної стабільності ($K_{ек.ст.}$) визначається за формулою:

$$K_{ек.ст.} = \frac{\sum K_{li} \times P_i}{\sum P_i} \times K_p, \quad (3.5)$$

де K_{li} – коефіцієнт екологічної стабільності (екологічних властивостей) угіддя та земель за функціональним використанням i -го виду;

P_i – площа угіддя та земель за функціональним використанням i -го виду;

K_p – коефіцієнт морфологічної стабільності рельєфу ($K_p = 1,0$ – для стабільних територій, і $K_p = 0,7$ для нестабільних територій за рельєфом, зсувами, тощо) [141].

При значенні $K_{ек.ст.}$ менше за 0,33 територія землекористування є екологічно нестабільною, від 0,34 до 0,50, – стабільно нестійка, від 0,51 до 0,66 – середньо стабільна, більше ніж 0,67 – екологічно стабільна.

Бал антропогенного навантаження ($K_{а.н.}$) розраховують за формулою:

$$K_{а.н.} = \frac{\sum B_{li} \times P_i}{\sum P_i}, \quad (3.6)$$

де P – площа земель із відповідним рівнем антропогенного навантаження, га;

B – рівень антропогенного навантаження відповідної площі, бали [141].

Бал антропогенного навантаження ($K_{а.н.}$) «характеризує ступінь впливу діяльності людини на стан довкілля, у т. ч. земельні ресурси. Високий ступінь антропогенного навантаження (5 балів) мають землі промисловості, транспорту, населені пункти; значний ступінь (4 бали) – рілля, багаторічні насадження; середній ступінь антропогенного навантаження (3 бали) – природні кормові угіддя (сінокоси, пасовища), залужені балки; незначний (2 бали) – лісосмуги, чагарники, ліси, болота, під водою; низький ступінь (1 бал) – мікрозаповідники» [141].

Для оцінки планувальних рішень щодо рівня збалансованості типи (підтипи) за рівнем інтенсивності землекористування було застосовано деталізовані значення коефіцієнта екологічної стабільності та антропогенного

навантаження, який сформовано на основі експертних пропозицій за методикою Світового банку [137, с. 184]. Як зазначають автори, «суть методичного підходу полягає в тому, що група експертів проводить екологічну оцінку, де враховано співвідношення за ступенем антропогенного навантаження і порушенням екологічної рівноваги. Відмітимо, що в підході Світового банку, та й загалом у дослідженнях Світового банку та Міжнародної федерації землевпорядників, головною думкою є те, що ефективна система природного, в тому числі сільськогосподарського та міського землекористування, повинна бути сформована для задоволення потреб населення та взаємовідносин людини і землі, а також гарантування безпеки усіх форм власності та сталого землекористування і природних ресурсів» [137; 153].

Деталізовані значення коефіцієнта екологічної стабільності та антропогенного навантаження для типів (підтипів) землекористування наведено в додатку О5.

Економічну складову, а саме вартість типів (підтипів) землекористування, визначено згідно з положеннями «Методики нормативної грошової оцінки земельних ділянок», та вираховано за формулою [64]:

$$Ц_n = П_d \times Н_{рd} \times К_{м1} \times К_{м2} \times К_{м3} \times К_{м4} \times К_{цп} \times К_{мц} \times К_{ні}, \quad (3.7)$$

де $П_d$ – площа земельної ділянки, га;

$Ц_n$ – НГО земельної ділянки, грн/га;

$Н_{рd}$ – норматив капіталізованого рентного доходу за одиницю площі згідно з додатками 1 та 2 «Методики нормативної грошової оцінки земельних ділянок»;

$К_{м1}$ – коефіцієнт, який враховує розташування території територіальної громади в межах зони впливу великих міст (додаток 3 «Методики...»);

$К_{м2}$ – коефіцієнт, який враховує курортно-рекреаційне значення населених пунктів (додаток 4 «Методики...»);

$К_{м3}$ – коефіцієнт, який враховує розташування території територіальної громади в межах зон радіаційного забруднення (додаток 5 «Методики...»);

$К_{м4}$ – коефіцієнт, який характеризує зональні фактори місця розташування

земельної ділянки (додатки 6 і 7 «Методики..»);

$K_{цп}$ – коефіцієнт, який враховує цільове призначення земельної ділянки відповідно до відомостей Державного земельного кадастру;

$K_{мц}$ – коефіцієнт, який враховує особливості використання земельної ділянки в межах категорії земель за основним цільовим призначенням.

$K_{мц}$ – коефіцієнт, який враховує особливості використання земельної ділянки в межах категорії земель за основним цільовим призначенням (додатки 8, 10 і 11 «Методики..»);

$K_{ні}$ – добуток коефіцієнтів індексації нормативної грошової оцінки земель за період від затвердження нормативу капіталізованого рентного доходу до дати проведення оцінки» [64].

Вихідна інформація для розрахунку нормативної грошової оцінки Оброшинської та Павлівської громад наведена в додатку Об.

Середній розмір земельного податку території громади на час розроблення проєкту розраховуємо за формулою:

$$П_{сер} = \frac{П_{заг}}{S_{заг}}, \quad (3.8)$$

де $П_{сер}$ – середній розмір земельного податку територіальної громади, грн/га;

$П_{заг}$ – загальний розмір земельного податку територіальної громади на час розроблення проєкту, тис грн;

$S_{заг}$ – загальна площа земель громади, тис. га.

Середній розмір земельного податку для проєктних площ:

$$П_{з.д.1} = S_{пр} \times П_{сер}, \quad (3.9)$$

де $S_{пр}$ – проєктна площа земельної ділянки запланованих заходів, га.

З урахуванням коефіцієнта, який враховує цільове призначення земельної ділянки $K_{цп1}$, можна розрахувати середній розмір земельного податку після впроваджених заходів.

$$P_{з.д.2} = \frac{P_{з.д.1} \times K_{цн2}}{K_{цн1}}, \quad (3.10)$$

де $K_{цн1}$ – коефіцієнт, який враховує цільове призначення земельної ділянки до проєкту;

$K_{цн2}$ – коефіцієнт, який враховує цільове призначення земельної ділянки після проєкту.

Запропонований соціальний показник досліджено у праці [165], де автори зауважили, що земельні інтереси, які виникають у суспільстві в системі управління земельними ресурсами і землекористуванням, розподіляються на три групи: соціальні; економічні; екологічні. Суть земельних інтересів саме соціального спрямування полягає у задоволенні фізичних, психологічних, інтелектуальних та інших потреб людей. Розподіл структури землекористування за соціальними напрямками наведено в додатку О7.

Проте під час планування розвитку землекористування пропонуємо розділяти використовувані землі та землі, які перебувають у запасі, оскільки останні є основним джерелом для збільшення площ використовуваних земель.

Отже, розрахуємо всі складові інтегрованого індексу. Так, у додатку О8 розраховано екологічну стабільність та антропогенне навантаження землекористування для Оброшинської сільської ради на час розроблення проєкту та за проєктом запланованих заходів.

Аналіз таблиці додатку О8 свідчить, що землекористування в Оброшинській ТГ за існуючого та проєктного використання земель належить до екологічно стабільної території. Так, $K_{ек.см}$ становить 0,55 та 0,58. Аналіз рівня антропогенного навантаження свідчить, що землекористування на час розроблення проєкту та за проєктом запланованих заходів належить до середнього ступеня антропогенного навантаження, відповідно $K_{а.н}$ становить 3,09 та $K_{а.н} = 3,03$ громади. Такі незначні зміни характерні позитивною тенденцією, проте свідчать про зосередження на соціально-економічному покращенні території, але переформатування стратегії на екологічну стабільність території

дозволить покращити екологічну складову.

У додатку О9 розраховано екологічну стабільність та антропогенне навантаження землекористування для с. Павлів на час розроблення проєкту та за проєктом запланованих заходів.

Відповідно до аналізу таблиці додатку О9, землекористування в Павлівському СО на час розроблення проєкту та за проєктом запланованих заходів належить до екологічно нестабільного ($K_{ек.ст} = 0,36$ та $K_{ек.ст} = 0,40$). Аналогічна ситуація за рівнем антропогенного навантаження, на час розроблення проєкту $Ka.n=3,46$, за проєктом запланованих заходів $Ka.n=3,40$ та землекористування належить до середнього ступеня антропогенного навантаження. Проте зміни у громаді характерні позитивною закономірністю покращання за проєктом, оскільки коефіцієнт екологічної стабільності та антропогенного навантаження покращився. Такі незначні зміни характерні позитивною тенденцією, проте свідчать про подальше використання землекористування у господарській діяльності та важливість врахування у стратегії громади екологічних напрямів розвитку.

У додатках О10 та О11 наведено розрахунок вартості землекористування в Оброшинській сільській раді на час розроблення проєкту та за проєктом. Аналіз цих таблиць свідчить, що за наявного використання земель вартість землекористування в Оброшинській територіальній громаді становить 279,1 млрд грн, та за проєктом – 309,7 млрд грн. Приріст вартості землекористування становить 10,9 %. Тобто проєктні зміни у структуру земель характерні позитивною закономірністю та збільшенням вартості землекористування в Оброшинській сільській раді.

Для оцінки планувальних рішень на час розроблення проєкту та за проєктом розраховано вартість землекористування на час складання проєкту та за проєктом (додаток О12 та О13) на території Павлівської СО.

За результатами розрахунку бачимо, що вартість землекористування в Павлівській СО становить 456,9 млрд грн, та за проєктом – 479,7 млрд грн, і приріст

становить 5,0 %. Отже, проєктні зміни у структурі земель характерні позитивною закономірністю та збільшенням вартості землекористування в Павлівському СО.

Загальний земельний податок (для юридичних та фізичних осіб) узятو із бюджетів. Відповідно до бюджету Оброшинської сільської ради середнє значення земельного податку становить 890 грн/га. Середнє значення для Павлівського СО розраховано із даних бюджету Редахівської міської громади – 47 грн/га. З урахуванням отриманих даних та коефіцієнта, який враховує цільове призначення земельної ділянки $K_{цп}$, розраховали середнє значення земельного податку для відображення ефективності впровадження проєктних заходів (Додаток О14).

Аналіз таблиці додатку О14 свідчить про ефективність впровадження проєктних заходів як у с. Оброшине Оброшинської сільської громади, так і в с. Павлів Редахівської міської громади.

Наступний крок – формування у с. Оброшине та с. Павлів земельних інтересів соціального напрямку. Відповідно, ми розподілили структуру землекористування соціального спрямування на час розроблення проєкту та за проєктом запланованих заходів для с. Оброшине Оброшинської сільської громади та с. Павлів Редахівської міської громади (додаток О15).

Аналіз інформації у додатку О15 свідчить про збільшення площ соціального напрямку на досліджуваних територіях.

У таблиці 3.21 зведено вихідні дані для розрахунку інтегрованого індексу.

Таблиця 3.21

Вихідні дані для розрахунку інтегрованого індексу наведемо у табл.

Адміністративні утворення	Оброшинська сільська рада		Павлівський СО	
	<i>на час складання проєкту</i>	<i>за проєктом</i>	<i>на час складання проєкту</i>	<i>за проєктом</i>
<i>Коефіцієнт екологічної стабільності, Кек.ст</i>	0,55	0,58	0,36	0,40
<i>Коефіцієнт антропогенного навантаження, Ка.н.</i>	3,09	3,03	3,46	3,40
<i>Вартість земельних</i>				

Адміністративні утворення	Оброшинська сільська рада		Павлівський СО	
Показники	на час складання проекту	за проектом	на час складання проекту	за проектом
ділянок різного цільового призначення, Ві, грн	279,1	309,7	456,9	479,7
Середнє значення земельного податку Пз.д., грн	150125	188797	22602,4	38539,0
Площа земельних ділянок, Сі, га	386,2	399,9	665,8	739,2

Результати розрахунків індексів екологічної (*I_{ек.ст}*), економічної (*I_{екон.ст}*) та соціальної (*I_{соц.ст}*) стабільності наведено в табл. 3.22.

Таблиця 3.22

Зведені дані індексів екологічної, економічної та соціальної стабільності

Адміністративне утворення	<i>I_{ек.ст}</i>	<i>I_{екон.ст}</i>	<i>I_{соц.ст}</i>
Оброшинська сільської ради	1,07	1,40	1,04
Павлівський старостинський округ	1,14	1,79	1,11

Отже, інтегральний індекс (*I_{інт}*) становить:

✓ по Оброшинській сільській раді: $I_{інт} = 1,07 \times 1,40 \times 1,04 = \mathbf{1,56}$

✓ по Павлівській громаді: $I_{інт} = 1,14 \times 1,79 \times 1,11 = \mathbf{2,24}$

Оскільки в Оброшинській сільській раді та в Павлівському старостинському окрузі інтегральний індекс *планувальних рішень* (*I_{інт.пл.}*) щодо розвитку землекористування становить понад одиницю, то планувальні рішення щодо сталого (збалансованого) землекористування слід вважати ефективними.

Висновки до розділу 3

1. Для оцінки ефективності інтегрованого планування розвитку землекористування, запропоновано використовувати інтегрований показник ефективності землекористування територіальних громад, який проводиться з метою визначення перспективного розвитку екологічно збалансованого і ефективного землекористування. Цей показник здатний відобразити відмінності між територіальними утвореннями за природно-ресурсним та земельним потенціалами й іншими характеристиками, і розраховується на основі порівняння у сім етапів за визначеною послідовністю.

2. Проведено апробацію цього методичного підходу на модельних територіальних утвореннях, використовуючи як об'єкти колишні райони Львівської області. На першому етапі, після збору та аналізу інформації в розрізі районів, було визначено показники їхнього розвитку, які об'єднано у групи: природничі, економічні, соціальні та управлінські. Розраховано коефіцієнти кореляції та проведено оцінку їхньої варіації, що дозволило визначити кількість інтервальних груп значень інтегрального показника для кожної зони ефективності землекористування. За результатами третього етапу у гірській та рівнинній частинах області сформовано чотири зони ефективності землекористування.

3. Для інтегрованого планування розвитку землекористування територіальних громад (п'ятий-сьомий етапи) в різних природно-економічних зонах регіону об'єктами дослідження обрано дві території: Оброшинську сільську раду колишнього Пустомитівського району, яка розташована в урбанізованій зоні з середнім природним потенціалом родючості земель, та Павлівський старостинський округ колишнього Радехівського району Львівської області, який знаходиться у сільськогосподарській зоні з підвищеним потенціалом родючості земель.

4 Встановлено, що в Оброшинській сільській раді найбільшу питому вагу займає земельно-ресурсний потенціал (45,1%), на другому місці – водний та природно-рекреаційний потенціал (18,7%), на третьому – лісовий потенціал ресурсів (13,1%). Це свідчить про значний еколого-рекреаційний потенціал території (51,0%) та можливості впровадження ландшафтного планування для

сталого розвитку землекористування. У результаті виділено структурні елементи екологічної мережі загальною площею 1227,6 га, а також туристично-рекреаційний каркас площею 41,05 га. При зонуванні земель за типами (підтипами) землекористування найбільшу питому вагу займають лісогосподарський (34,25%) та сільськогосподарський (30,62%) типи (підтипи) землекористування.

5 Територія Павлівського СО характеризується найбільшою питомою вагою земельно-ресурсного потенціалу – 54,8%. Потенціал лісових ресурсів становить 21,0%, водних ресурсів – 17,7%. Завдяки значній кількості лісів і ставків на території зберігся високий рівень біорізноманіття. Виділено структурні елементи екологічної мережі: Добротвірсько-Лопатинський (Білостоцько-Острівський) екокоридор Львівської області (сполучна територія) загальною площею 57 га, а також екокоридор Павлівського старостинського округу – 1433,1 га. При зонуванні земель встановлено, що найбільшу питому вагу займають сільськогосподарський (51,18%) та лісопромисловий (30,66%) типи землекористування. Для підвищення ефективності використання орних земель проведено їхню еколого-економічну класифікацію та визначено класи придатності для інтенсивного використання.

6 Для здійснення оцінки ефективності запропонованих автором планувальних рішень розвитку землекористування, розраховано екологічні, економічні, соціальний індикатори на час розроблення проекту та за проектом запланованих заходів для визначення інтегрального індексу планувальних рішень (*Інт.пл.*) щодо розвитку землекористування, в тому числі збалансованого розвитку землекористування в межах територіальних громад. Для його розрахунку використано коефіцієнт екологічної стабільності ($K_{ек.см}$) бал антропогенного навантаження ($B_{а.н.}$); для розрахунку економічної стійкості землекористування ($I_{екон.см.}$): вартість землекористування за показниками нормативної грошової оцінки земель та середня величина земельного податку; для розрахунку індексу соціальної стійкості землекористування ($I_{соц.см.}$) використано землекористування соціального спрямування на час розроблення проекту та за проектом запланованих заходів.

ВИСНОВКИ

1. Обґрунтовано, що інтегрований підхід до планування сталого землекористування – це цілісна система взаємопов'язаних етапів, які можна модифікувати залежно від типу та масштабу досліджуваної території. Його методологія має бути зосереджена на процесах ухвалення рішень, які ґрунтуються на конфронтації та подальшій пропозиції щодо гармонії у збереженні властивостей ландшафту як складової земельного та екологічного капіталів і комплексного використання земельних та інших природних ресурсів їх біорізноманіття, потребах і впливах людської діяльності.

2. Розроблено логічно-змістовну схему методичного підходу поєднання (інтегрування) еколого-ландшафтного та землепорядного планування в Україні, яка дозволяє констатувати, що інтегроване планування землекористування – це: спільність методичних інструментів, які використовуються для побудови просторової організації земельних та інших природних ресурсів, що забезпечує стаке землекористування та збереження основних функцій землі і ландшафтів як системи підтримки життя; комунікативний процес, до якого залучено всі суб'єкти землеохоронної та землегосподарської діяльності на території планування.

3. З'ясовано, що територіальні особливості землекористування соціально-економічних відмінностей пов'язані із різноманітністю природно-ресурсного потенціалу відповідної території чи регіону. Львівська область характерна високим земельно-ресурсним потенціалом (21709 грн/га або 56,5%) та лісо-ресурсним потенціалом (17491 грн/га або 26,2%) у складі природно ресурсного.

4. Обґрунтовано, що під еколого-рекреаційним каркасом треба розуміти територію з підпорядкованими одиницями природних та рекреаційних ресурсів, які об'єднані екологічними зв'язками з метою захисту та охорони територій, а також забезпечення раціонального рекреаційного землекористування. Одна з ключових відмінностей еколого-рекреаційного каркасу – це, передусім об'єднання не лише природних територій, а й територій залучення туристів із наявною інфраструктурою, тобто включення до цієї системи, наприклад, еколого-рекреаційних кластерів, у тому числі для розвитку економіки та залучення

інвестицій у регіон, підвищення ефективності використання наявних рекреаційних зон, та створення і просування нових для регіону видів туризму.

5. Встановлено, що землекористування структурних елементів екологічної мережі Львівської області на 2023 рік сформовано тільки на 26,4 %, у тому числі землекористування ключових територій (*природні ядра*) – на 51,4 %, землекористування сполучних територій (*екокоридори*), буферних територій та відновних територій – зовсім не сформоване. Землекористування елементів рекреаційного каркасу області на 2023 рік займає від проєктного тільки 53,4 %, у тому числі оздоровчого і рекреаційного – 50 %. Отже, формування еколого-рекреаційного каркасу системи землекористування потребує відповідних землепорядно-планувальних заходів, що можуть бути реалізовані у процесі інтеграційного планування.

6. Обґрунтовано, що для модельних територіальних об'єднаних громад Львівської області, за базу для зонування земель і оцінки їх природно-ресурсного потенціалу запропоновано основні критерії і показники: 1) показники площ (територіальних утворень, сільськогосподарських та лісгосподарських земель, забудованої території); 2) екологічні показники (екологічної стабільності землекористування, оздоровчо-рекреаційного та природоохоронного землекористування, екологомісткість землекористування); 3) соціальні показники (антропогенна навантаженість землекористування, щільність сільського населення та міського населення, форм господарювання); 4) економічні показники (структура форм власності на землю, обсяг виробництва продукції загалом і за галузями, землеємність); 5) вартісні показники (вартість природно-ресурсного, земельно-ресурсного потенціалів, існуюча вартість землекористування за нормативною грошовою оцінкою земель в розрізі основних типів (підтипів) землекористування).

7. Аналіз зонування модельних територіальних утворень гірської частини Львівської області показав, що в територіальних утвореннях 1-ї зони спостерігається позитивний зв'язок між ефективністю використання земельно-ресурсного потенціалу, землеємністю землекористування та щільністю сільського

населення. Водночас тут низький рівень обсягу реалізованої продукції (товарів і послуг) підприємств, який пов'язаний із підприємництвом. У територіальних утвореннях другої зони гірської частини області спостерігається за високого рівня обсягу реалізованої продукції (товарів і послуг) підприємствами низький рівень використання природно-ресурсного потенціалу зокрема, рекреаційного. У третій зоні територіальних утворень гірської частини області спостерігається низький рівень обсягу реалізованої продукції (товарів і послуг) підприємств, який пов'язаний із підприємництвом за відносно високої щільності сільського населення та землеємності землекористування. В територіальних утвореннях четвертої зони гірської частини області спостерігається дуже низький рівень ефективності земельно-ресурсного потенціалу за низької щільності сільського населення. Водночас тут високий рівень обсягу реалізованої продукції (товарів і послуг) підприємств, який пов'язаний із підприємництвом за високого рівня природно-ресурсного потенціалу.

8. Аналіз зонування модельних територіальних утворень рівнинної частини Львівської області, в територіальних утвореннях першої зони спостерігається позитивний зв'язок між ефективністю використання земельно-ресурсного потенціалу, обсягом виробництва сільськогосподарської продукції та землеємністю землекористування. У територіальних утвореннях другої зони рівнинної частини області спостерігається позитивний зв'язок між ефективністю використання земельно-ресурсного потенціалу та землеємністю землекористування. У третій територіальних утворень рівнинної частини області спостерігається середній рівень зв'язку між ефективністю використання земельно-ресурсного потенціалу та обсягом реалізованої продукції (товарів і послуг) підприємств, який пов'язаний із підприємництвом. У територіальних утвореннях четвертої зони рівнинної частини області спостерігається дуже низький рівень між ефективності земельно-ресурсного потенціалу та обсягом реалізованої продукції (товарів і послуг) підприємств, який пов'язаний із підприємництвом. Водночас тут високий рівень природно-ресурсного потенціалу.

9. Обґрунтовано методичний підхід визначення інтегрального індексу (Інт)

для планувальних рішень щодо розвитку землекористування, у тому числі збалансованого, в межах територіальних громад. Використовуючи розрахунок індексів: екологічної стабільності землекористування (*I_{ек.ст}*), який для території Оброшинської громади становив 1,07, для території Павлівського старостинського округу – 1,14; економічної стабільності землекористування (*I_{екон.ст}*), який для території Оброшинської громади становив 1,40, для території Павлівського старостинського округу – 1,79; соціальної стабільності землекористування (*I_{соц.ст.}*), який для території Оброшинської громади становив 1,04, для території Павлівського старостинського округу – 1,11, розраховано інтегральний індекс (*I_{інт}*) оцінки ефективності запропонованих авторських планувально-землевпорядних рішень розвитку землекористування. Зокрема він для території Оброшинської громади становив 1,56, для території Павлівського старостинського округу – 2,24. Отже, і в Оброшинській громаді, і в Павлівському старостинському окрузі, інтегральний індекс (*I_{інт}*) становить більше ніж одиницю, а отже, планувальні рішення щодо розвитку сталого (збалансованого) землекористування слід вважати ефективними.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрейчук Ю., Безручко Л., Біланюк В. та ін. Геоекологія Львівської області: монографія / за заг. ред. Є. Іванова. Львів: Простір-М, 2021. С. 54–104.
2. Аврамчук Б.О., Кравченко О.М., Застулка І.-О. Ю., Третяченко Д.В. Особливості законодавчого забезпечення земельних відносин при плануванні просторового розвитку територіальних громад. *Землеустрій, кадастр і моніторинг земель*. 2020. № 2-3. С. 11196.
3. Архів валютних курсів. Мінфін. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/exchange/archive/2019-12-30/>.
4. Ботезат О. П. Зарубіжний досвід землекористування як крок до реалізації земельної реформи в Україні. *Інвестиції: Практика та досвід*. 2016. № 24. С. 116–119.
5. Богіра М., Нарадовий Б. Нормативно-правове забезпечення просторового планування: *Теорія і практика розвитку агропромислового комплексу та сільських територій : матеріали XXIII Міжнародного науково-практичного форуму, 4-6 жовтня 2022 року*. Львів - Дубляни, Україна. С. 292–295.
6. Бистряков І. К., Манцевич Ю. М. Використання простору у площині суспільних перетворень в Україні. *Вісник Національної академії наук України*. 2015. № 11. С. 67–76.
7. Брусак В., Кричевська Д., Сенчина Б. Екологічна мережа. URL: <https://geography.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/02/Ekomerezha442-456.pdf>.
8. Волощук М. Д., Лис Н. М., Ткачук Н. Л., Іванюк Р. С. Економічна та енергетична ефективність вирощування біоенергетичних культур в умовах західного регіону. *Передгірне та гірське землеробство і тваринництво*. 2020. Вип. 68 (І). С. 35–50. URL: <https://phzt-journal.isgkr.com.ua/ua-68-1/3.pdf>.
9. Габрель М. М. Просторова організація містобудівних систем / Ін-т регіон. до-слід. НАН України. Київ: А.С.С., 400 с.
10. Гелетуха Г. Енергія, що росте на полях. *Економічна правда*. 2021. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2021/05/24/674199/>.

11. Гунько Л. А. Методологічні підходи до організації території сільськогосподарських підприємств на екологоландшафтній основі. *Агросвіт*. 2015. № 12. С. 38–42.

12. Гурскієне В., Стойко Н., Черечон О. Формування природного каркасу територій: досвід Литви. *Теорія і практика розвитку агропромислового комплексу та сільських територій: матеріали XXII Міжнародного науково-практичного форуму*, 5–7 жовтня 2021 р.: у 2 т. Львів: ННБК «АТБ», 2021. Т. 2. С. 5–9.

13. Державний реєстр нерухомих пам'яток. Перелік пам'яток культурної спадщини, які заносяться до Державного реєстру нерухомих пам'яток України за категорією місцевого значення у Львівській області. Львівська обласна державна адміністрація. URL:

https://old.loda.gov.ua/derzhavnyy_reyestr_nerukhomykh_pam_yatok.

14. Десята поправка до Конституції США. CONGRESS.GOV. URL: <https://salon.li/7B6c27F>.

15. Децентралізація і реформа публічної адміністрації в Україні. Результати шостої хвилі всеукраїнського соціологічного дослідження. Аналітичний звіт, 2021. 159 с. URL: <http://www.slg-coe.org.ua/category/library/>.

16. Дорош Й. М., Дорош О. С. Теоретико-методологічні засади формування обмежень у використанні земель та обтяжень прав на земельні ділянки: монографія. Херсон: Грінь Д.С., 2016. 652 с.

17. Дорош О. С. Ландшафтно-кластерний підхід до територіального планування розвитку землекористування. *Ефективна економіка*. 2013. № 3. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1909>.

18. Дорош О. С. Організаційно-інституціональне забезпечення територіального планування землекористування сільських територій. *Економіст*. 2015. № 8. С. 32–35.

19. Дорош О. С. Простір в територіальному плануванні як базис управління сталим землекористуванням. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1806>

20. Дорош О. С. Методологічні засади формування інституціонального

середовища територіального планування землекористування в Україні. *Землеустрій, кадастр і моніторинг земель*. 2013. № 1–2. С. 13–18.

21. Дорош А. Й. Сучасні аспекти просторового планування в контексті збалансованого розвитку. *Актуальні проблеми та сучасні вектори розвитку геодезії, землеустрою, кадастру, ГІС та природокористування: зб. матеріалів доп. учасн. Всеукр. наук.-практ. конф.* Одеса, 2017. С. 36–39.

22. Дорош А. Й. Землеустрій як інструмент регулювання протиріч в управлінні землями територіальних громад. *Вплив біоекономіки на просторовий розвиток територій: зб. матеріалів доп. учасн. Міжнар. наук.-практ. конф.* Київ, 2018. С. 157–159.

23. Дорош А. Й. Нові підходи до територіального планування в Україні з врахуванням децентралізаційних процесів та досвіду Австрії. *Землеустрій, кадастр і моніторинг земель*. 2016. № 3. С. 78–85. DOI: doi.org/10.31548/zemleustriy2016.03.078.

24. Дорош А. Й. Необхідність запровадження просторового планування як цілісного інструменту управління земельними ресурсами в Україні. *Землеустрій, кадастр і моніторинг земель*. 2017. № 1. С. 28–34. DOI: doi.org/10.31548/zemleustriy2017.01.028.

25. Дорош А. Й. Значимість програм регіонального розвитку в економічному зростанні сільських регіонів. *Землеустрій, кадастр і моніторинг земель*. 2017. № 2. С. 91–99. DOI: doi.org/10.31548/zemleustriy2017.02.091.

26. Дудич Л., Дудич Г. Економічний механізм регулювання землекористування. *Аграрна економіка: науковий журнал Львівського національного аграрного університету*. 2021. Т. 14, № 1-2. С. 36-42.

27. Дудич Л. В., Дудич Г.М. Організаційні заходи із землеустрою в територіальних громадах. *Вісник Львівського національного аграрного університету: архітектура і сільськогосподарське будівництво*. Львів, 2021. № 22. С. 179-184.

28. Дудич Л., Дудич Г. Еколого-економічні аспекти досвіду США щодо використання земель. *Вісник Львівського національного університету*

природокористування. Серія «Архітектура та будівництво». 2022. № 23. С. 155-159.

29. Дудич Г., Дудич Л. Методичні засади розроблення комплексного плану просторового розвитку територій територіальної громади. Вісник Львівського національного університету природокористування: Архітектура і сільськогосподарське будівництво. 2023. № 24. С. 204-208.

30. Дудич Г. Обґрунтування землепорядних проєктних рішень при розробленні комплексного плану просторового розвитку територій. Вісник Львівського національного університету природокористування: Архітектура і сільськогосподарське будівництво. 2024. № 25. С. 198-203.

31. Думки і погляди мешканців/-ок потенційної Львівської агломерації щодо децентралізації і міжмуніципальної співпраці. Результати соціологічного дослідження, 2021. 126 с. URL: <http://www.slg-coe.org.ua/category/library/>.

32. Екомережа. Департамент екології та природних ресурсів Львівської обласної державної адміністрації. URL: <https://deplv.gov.ua/ekomerezha/>.

33. Європейська ландшафтна конвенція: Конвенція від 20 жовтня 2000 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_154#Text.

34. Занчук О.С. Етапи комплексного підходу до інтегрованого планування землекористування. *Теорія і практика розвитку агропромислового комплексу та сільських територій: матеріали XXIV Міжнародного науково-практичного форуму* (Львів, 4–6 жовтня 2023 р.). Львів: ЛНУП, 2023. С. 336–339.

35. Занчук О. С. Інституціональне середовище інтегрованого планування розвитку землекористування: особливості в зарубіжних країнах та Україні. *Агросвіт*. 2024. № 6. С. 158–167.

36. Занчук О. С. Основні завдання інтегрованого комплексного планування землекористування територіальних громад. *Використання й охорона земельних ресурсів: актуальні питання науки та практики : матеріали Всеукр. наук.-практ. інтернет-конференції*, 3 березня 2022 року. Львів, 2022. С. 22–25.

37. Занчук О. С. Особливості інтегрованого планування розвитку землекористування територіальних громад методом територіального зонування

земель. *Ефективна економіка*. 2024. № 6. URL: <https://www.nauka.com.ua/index.php/ee/article/view/4056/4091>.

38. Занчук О. С. Особливості планування еколого-рекреаційного каркасу системи землекористування Львівської області. *Землеустрій, кадастр і моніторинг*. 2024. № 2. С. 41–56.

39. Занчук О. С. Сутнісні ознаки інтегрованого планування землекористування в Україні. *Землевпорядна галузь України: здобутки, виклики та перспективи: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції* (Біла Церква, 7–8 березня 2023 р.). Біла Церква: БНАУ, 2024. С. 26–28.

40. Занчук О. С., Ковалишин О. Ф. Інтегроване планування територіальних громад в системі управління земельними ресурсами. *Innovative trends in science, practice and education: VII International scientific and practical conference* (Munich, February 22-25, 2022). Germany, 2022. Рр. 97–99.

41. Звіт про створення (передачу) науково-технічної документації складання аналітичного звіту за результатами проведення містобудівного моніторингу схеми планування території Львівської області (остаточний). ДП «Український державний науково-дослідний інститут проектування міст «ДІПРОМІСТО» імені Ю. М. Білоконя». Київ, 2023. 168 с.

42. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 року № 2768-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>.

43. Зуба О. Якими будуть нові райони Львівської області та що це означає для людей. 2022. URL: <https://openmind.com.ua/2020/05/29/new-regions/>.

44. Зоопарк «Оброшине». Сайт Парку «Оброшине. URL: <https://web.archive.org/web/20180701193840/http://obroshyno.org.ua/zoo.php>

45. Інститут сільського господарства Карпатського регіону НААН. URL: <https://isgkr.com.ua/>.

46. Інформація про пам'ятки архітектури Радехівського району. URL: <https://surl.li/ytseys>.

47. Кагало О. О. Принципи розбудови екомережі та вибору її територіальних елементів : українська практика та європейський досвід. *Розвиток*

заповідної справи в Україні і формування пан'європейської екологічної мережі: матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Рахів, 11–13 листопада 2008 р.). Рахів: ЗАТ «Надвірнянська друкарня», 2008. С. 195–200.

48. Капінос Н. О. Еколого-економічні засади розвитку землеустрою на місцевому рівні: дис. ... канд. наук. Київ, 2018. 262 с.

49. Комплексний план території територіальної громади. НДПЦ ГП. URL: <https://gplan.com.ua/hromadas/kompleksniy-plan-teritoriyi-teritorialnoyi-gromadi>.

50. Конституція України від 28 червня 1996 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

51. Компендіум із Європейського просторового планування, 1997. URL: http://commin.org/upload/Glossaries/European_Glossary/EU_compendium_No_2_8_of_1997.pdf

52. Концепція Загальнодержавної цільової програми використання та охорони земель: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 19 січня 2022 р. № 70-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/70-2022-%D1%80#top>.

53. Ковалишин О. Ф., Тригуба А.М. Окремі аспекти управління проектом формування комплексного плану просторового розвитку територіальної громади. *Архітектура та містобудування*. 2021. № 22. С. 132–139.

54. Курильців Р. М. Просторове планування землекористування як основа інтегрованого управління сільськими територіями. *Економічний вісник*. 2016. № 4. С. 105–112.

55. Кривов В. М. Науково-методичне обґрунтування екологічно безпечних землекористувань: дис. ... д-ра с.-г. наук, 2008. 538 с.

56. Ліси Львівщини. Західне міжрегіональне управління лісового та мисливського господарства, 2023. URL: https://w.forest.gov.ua/legislation_forestry?id=5278.

57. Львівська область. wikipedia. URL: [https://uk.wikipedia.org/Львівська область](https://uk.wikipedia.org/Львівська_область).

58. Львівська районна рада. Офіційний вебпортал. URL: <https://lvivskaraya-rada.gov.ua/lvivskyu-rayon>.

59. Ляшинський В. Б. Еколого-економічні засади формування альтернативного землекористування в Україні: дис. ... докт. філос. Київ. 265 с.
60. Мартин А. Нові інструменти та процедури у процесі просторового планування та впорядкування земель. URL: <https://agropolit.com/blog/477-novi-instrumenti-ta-protseduri-u-protsesi-prostorovogo-planuvannya-ta-vporyadkuvannya-zemel>.
61. Мельник Ю. А., Гриник О. М., Гриник Г. Г., Юськевич Т. В. Колекційний фонд Басівського дендропарку ДП «Львівське лісове господарство». *Збірник наукових праць «Біологічні дослідження – 2020»*. Житомир, 2020. С. 64–66.
62. Микітчак Г. С. Геоекологічне обґрунтування системи комплексного використання твердих побутових відходів у Львівській області : дис. ... канд. геогр. н. : 11.00.11. Львів, 2012. 231 с.
63. Мережа територій та об'єктів природно-заповідного фонду. URL: <https://deplv.gov.ua/merezha-terytorij-ta-obyektiv-prirodno-zapovidnogo-fondu/>.
64. Методика нормативної грошової оцінки земельних ділянок: Постанова Кабінету Міністрів України від 3 листопада 2021 року № 1147. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1147-2021-%D0%BF#Text>.
65. Основні показники роботи управління. Львівське обласне управління лісового та мисливського господарства. URL: https://lvivlis.gov.ua/activities_finance.
66. Профіль Оброшинської сільської територіальної громади. Проект. Додаток до Стратегії розвитку Оброшинської сільської територіальної громади на період до 2027 року. Оброшине, 2023. 93 с.
67. Про визначення адміністративних центрів та затвердження територій територіальних громад Львівської області: Розпорядження КМУ від 12 червня 2020 р. № 718-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/718-2020-%D1%80#Text>
68. Порядок нормативної грошової оцінки земель несільськогосподарського призначення (крім земель населених пунктів): Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства від 22 серпня 2013 року № 508.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1573-13#Text>.

69. Потенціал Львівської області в Україні. Статистичний збірник. Львів, 2020. 89 с.

70. Путренко В. В., Гапон С. В. Інтелектуальний аналіз землекористування в розрізі територіальних громад України. *Екологія. Людина. Суспільство: матеріали XXII Міжнар. науково-практичної конференції*. Київ, 2021. С. 318–320.

71. Практичний посібник «Як розробити комплексний план громади». Програма USAID з аграрного і сільського розвитку (АГРО). Київ, 2022. 140 с.

72. Праліси та старовікові ліси Карпат й Поділля включено до Списку ЮНЕСКО, 2017. URL: <https://wwf.panda.org/es/?305390/unesco-ukraine-pralis>.

73. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо планування використання земель: Закон України від 17 червня 2020 року № 711-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/711-20#Text>.

74. Про екологічну мережу України: Закон України від 24 червня 2004 року № 1864-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1864-15#Text>.

75. Про землеустрій: Закон України від 22 травня 2003 року № 858-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-15#Text>.

76. Про Стратегію сталого розвитку України до 2030 року: Закон України: Проект Закону України від 07.08.2018 № 9015. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/JH6YF00A?an=332>

77. Про природно-заповідний фонд України: Закон України від 16 червня 1992 року № 2456-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12#Text>.

78. Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України від 17 лютого 2011 року № 3038-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text>.

79. Про стан навколишнього природного середовища Львівської області у 2015 та 2020 році. Регіональна доповідь. Департамент екології та природних ресурсів Львівської державної адміністрації. Львів, 2021. 212 с.

80. Про утворення та ліквідацію районів: постанова Верховна Рада України від 17 липня 2020 року № 807-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/807->

20#Text.

81. Проект Профілю Оброшинської територіальної громади. Оброшинська сільська рада. URL: <https://obroshynska-gromada.gov.ua/proekt-profilju-obroshinskoj-teritorialnoi-gromadi-11-50-02-20-03-2023/>.

82. Профіль Оброшинської сільської територіальної громади. Проект. Додаток до Стратегії розвитку Оброшинської сільської територіальної громади на період до 2027 року. Оброшене, 2023. 93 с.

83. Прядка Т. М. Інституціональні аспекти проблем розвитку земельного устрою в Україні. *Агросвіт*. 2023. № 1. С. 15–23.

84. Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища у Львівській області в 2015 році. Львівська ОДА, Департамент екології та природних ресурсів. Львів, 2016. 299 с.

85. Руденко В. П. Довідник з географії природно-ресурсного потенціалу України. Київ: Вища школа, 1993. 180 с.

86. Руденко Л. Г., Маруняк Є. О., Голубцов О. Г. Ландшафтне планування в Україні / за ред. Л.Г. Руденка. Київ : Реферат, 2014. 144 с.

87. Русан В., Шевченко А., Жураковська Л. Біоенергетичний потенціал аграрного сектору і промисловості – джерело енергетичної стійкості України. Національний інститут стратегічних досліджень, 2022. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/bioenerhetychnyy-potentsial-ahrarnoho-sektoru-i-promyslovosti-dzherelo>.

88. Сервіс публічного доступу до реєстрів та баз даних України. URL: <https://5140.org/>.

89. Сільське господарство Львівської області 2020: статистичний збірник / Головне управління статистики у Львівській області. Львів, 2021. 141 с.

90. Стойко Н., Ковалишин О., Куліковська О., Тригуба А. Землеустрій як важлива функціональна складова планування використання земель. *Вісник Львівського національного аграрного університету: архітектура і сільськогосподарське будівництво*. 2022. № 23. С. 110–117.

91. Стойко Н., Костишин О., Черечон О., Ткачук Л. Інвентаризація

самосійних лісів як важлива складова просторового планування територій громад. *Вісник Львівського національного аграрного університету: архітектура і сільськогосподарське будівництво*. 2021. № 22. С. 167–173.

92. Стойко Н. Інтегрований підхід до управління землями сільськогосподарського призначення з самосійними лісами. *Сучасні тенденції розвитку геодезії, землеустрою та природокористування: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції* (15–16 червня 2022 р., м. Одеса). Одеса : ОДАУ, 2022. С. 56–60.

93. Стойко Н. Є., Ткачук Л. В. Формування екологічної мережі на місцевому рівні. *Вісник Львівського національного аграрного університету: економіка АПК*. 2012. № 19 (2). С. 140–146.

94. Статистичний щорічник Львівської області за 2019 рік. Ч. II. URL: https://www.lv.ukrstat.gov.ua/ukr/publ/2020/2019_r.pdf.

95. Ступень Р., Ступень О. Просторове планування при розробці комплексного плану територій ОТГ. *Сучасні тенденції розвитку геодезії, землеустрою та природокористування: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції*, 2022. С. 52–55. (після Ступень!!!)

96. Стратегічне планування розвитку територій. Інститут громадянського суспільства. URL: <http://www.csi.org.ua/>.

97. Стратегія розвитку Львівської області на період 2021-2027 років. Львівська обласна військова адміністрація. URL: <https://loda.gov.ua/documents/49999>.

98. Стратегія розвитку Львівської області на період до 2020 року. 2016. URL: https://old.loda.gov.ua/upload/users_files/11/upload/Strategiya-rozvytku-L_vivs_koi-oblasti-na-period-do-2020-roku1.pdf.

99. Стратегія розвитку Радехівської міської ради до 2027 року. FACEBOOK. URL: <https://surl.li/rjnhks>.

100. Стратегії розвитку Оброшинської територіальної громади на період до 2027 року. Оброшинська сільська рада. URL: <https://obroshynska-gromada.gov.ua/strategiya-rozvitku-gromadi-09-55-49-14-02-2023/>.

101. Ступень Р. М., Рогач С. М. Еколого-економічні проблеми використання земельних ресурсів у сучасних бізнес-процесах. *Електронний журнал «Ефективна економіка»*. 2023. № 11. С. 1–13.
102. Таратула Р., Судовий М. Сучасний стан та розвиток землеустрою. *Вісник ЛНУП: архітектура та будівництво*. 2022 № 23. С. 134–137. <https://doi.org/10.31734/architecture 2022.23.134>
103. Таратула Р. Б., Маринович М. С. Інституціональні проблеми розвитку земельно-ринкових відносин сільських територій. *Механізми управління розвитком територій: зб. наукових праць*. Житомир: Поліський національний університет, 2020. С. 175–179.
104. Таратула Р. Б. Інформаційне забезпечення системи збалансованого землекористування в Україні: монографія. Київ: Ліга-Прес, 2019. 304 с.
105. Тенденції у переміщенні населення та основні потреби людей, що покинули домівки через війну. UN OCHA. 2022. URL: <https://reports.unocha.org/uk/country/ukraine>.
106. Третяк А. М. Екологія землекористування: теоретико-методологічні основи формування та адміністрування: монографія. Херсон: Грінь Д.С., 2012. 440 с.
107. Третяк А. М. Землеустрій в Україні: теорія, методологія. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2013. 650 с.
108. Третяк А. М. Землеустрій: підручник. Херсон: Олді-плюс, 2014. 520 с.
109. Третяк А. М. Стан та проблеми організації екологічної мережі України в контексті формування природоохоронного землекористування. *Екологічна мережа України в контексті формування природоохоронного землекористування: локальний рівень: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції в рамках Міжнародного екологічного форуму «Довкілля для України»* (м. Київ, 27 квітня 2016 р.). Київ: МВЦ «Медінформ», 2016. С. 5–16.
110. Третяк А. М. Територіальне планування землекористування в контексті формування фінансової стійкості об'єднаних територіальних. *Управління земельними ресурсами та землеустрій*. 2017. № 1. С. 21–27.

111. Третяк А. М. Формування екомережі України як екологічного каркасу природоохоронного землекористування в контексті сталого розвитку. *Екологічна безпека та збалансоване природокористування в агропромисловому виробництві: матеріали Міжнар. науково-практ. конф.* (Київ, 1–3 липня 2015 р.). Київ, 2015. С. 185–190.

112. Третяк А. М., Другак В. М. Про особливості правового режиму земель сільськогосподарських науково-дослідних установ та навчальних закладів: проект закону України. Київ: НААН, 2016. 12 с.

113. Третяк А. М., Другак В. М., Колганова І. Г. Землевпорядне проектування: упорядкування існуючих сільськогосподарських землеволодінь та землекористувань та їх угідь. Київ: ТОВ «ЦЗРУ», 2007. 210 с.

114. Третяк А. М., Курильців Р. М., Третяк Н. А. Управління земельними ресурсами і земельний кадастр: взаємозалежність і ефективність. *Землевпорядний вісник*. 2014. № 10. С. 34–39.

115. Третяк А. М., Леонець В. О., Другак В. М., Третяк Р. А., Гунько Л. А. Еколого-ландшафтне землевпорядкування сільськогосподарських підприємств. Київ: ННЦ ІАЕ 2006. 90 с.

116. Третяк А. М., Москаленко А. М., Ляшинський В. Б. Світові та українські тенденції розвитку нетрадиційного сільськогосподарського землекористування. *Агросвіт*. 2022. № 3. С. 9–30.

117. Третяк А. М., Москаленко А. М., Третяк В. М., Прядка Т. М., Третяк Н. А. Фермерське землекористування в Україні: проблеми розвитку в умовах функціонування земельного ринку. *Ефективна економіка*. 2023. № 2. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/issue/view/61>.

118. Третяк А. М., Прядка Т. М. Методика територіальної оцінки ефективності розвитку земельного устрою сільських територій. *Агросвіт*. 2024. № 5. С. 4–13.

119. Третяк А. М., Третяк В. М. Зонування земель: законодавчий колапс та наукові засади планування розвитку землекористування об'єднаних територіальних громад. *Агросвіт*. 2020. № 23. С. 3–9.

120. Третяк А. М., Третяк В. М. Територіально-просторове планування землекористування в Україні: європейські та українські тенденції. *Технології, інструменти та стратегії реалізації наукових досліджень: матеріали II Міжнародної наукової конференції* (м. Львів, 24 вересня, 2021 р.) / Міжнародний центр наукових досліджень. Вінниця: Європейська наукова платформа, 2021. Т. 1. С. 20–23.

121. Третяк А. М., Третяк В. М., Гунько Л. А., Гетманьчик І. П. Організація землекористування ділянок природно-заповідного фонду: монографія. Київ: ЦП «Компринт», 2019. 186 с.

122. Третяк А. М., Третяк В. М., Гунько Л. А., Ляшинський В. Б. Економіка нетрадиційного сільськогосподарського землекористування в контексті заходів щодо зміни клімату в Україні. *Агросвіт*. 2022. № 22. С. 3–11.

123. Третяк А. М., Третяк В. М., Дюміна К. О. Просторове планування землекористування в системі наукових досліджень НААН. *Землеустрій, кадастр та моніторинг земель*. 2018. № 3. С. 4–11.

124. Третяк А. М., Третяк В. М., Ковалишин О. Ф., Третяк Н. А. Економіка земельного ринку: базові засади теорії, методології, практики: монографія / [за заг. ред. А.М. Третяка]. Львів: СПОЛОМ, 2019. 486 с.

125. Третяк А. М., Третяк В. М., Колганова І. Г., Прядка Т. М., Капінос Н. О., Лобуцько Ю. В. Стандартизація та нормування у землеустрої: навч. посіб. III-є доповнене видання / за заг. ред. А.М. Третяка. Біла Церква, 2023. 284 с.

126. Третяк А. М., Третяк В. М., Курильців Р. М. Зонування земель та землепорядний регламент як інструменти адміністрування землекористування ОТГ. *Землепорядний вісник*. 2021. № 9. С. 12–17.

127. Третяк А. М., Третяк В. М., Курильців Р. М., Прядка Т. М., Капінос Н. О., Третяк Н. А. Управління земельними ресурсами та землекористуванням: навч. посібник / за ред. Третяка А.М. Біла Церква: «ТОВ «Білоцерківдрук», 2022. 436 с.

128. Третяк А. М., Третяк В. М., Курильців Р. М., Прядка Т. М., Третяк Н. А. Управління земельними ресурсами та землекористуванням: базові засади

теорії, інституціалізації, практики: монографія / за заг. ред. А.М. Третяка. Біла Церква: «ТОВ «Білоцерківдрук», 2021. 227 с.

129. Третяк А. М., Третяк В. М., Лобунько Ю. В. Інформаційні проблеми розроблення комплексних планів просторового розвитку територій територіальних громад / за матеріалами: *Globalization of scientific knowledge: international cooperation and integration of sciences: II Міжнар. науково-практичн. конференція* (жовтень, 2021). *Грааль науки*. 2021. № 9. С. 33–41.

130. Третяк А. М., Третяк В. М., Прядка Т. М. Законодавчо-нормативне запровадження зонування земель за типами (підтипами) землекористування в заміні чинних категорій земель. *Землевпорядний вісник*. 2021. № 2. С. 16–20.

131. Третяк А. М., Третяк В. М., Прядка Т. М. Земельний устрій України як базова основа інноваційного розвитку землеустрою та землевпорядкування. *Проблематика розвитку сучасної землевпорядної науки та освіти: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції* (Біла Церква, 10-11 березня 2021 р.). Біла Церква: БНАУ, 2021. С. 5–6.

132. Третяк А. М., Третяк В. М., Прядка Т. М. Структура інституціонального середовища функціонування земельного устрою сільських територій як системи. *Економіка та держава*. 2022. № 8. С. 18–24.

133. Третяк А. М., Третяк В. М., Прядка Т. М. Філософія розвитку теорії земельного устрою сільських територій. *Агросвіт*. 2022. № 9–10. С. 11–20.

134. Третяк А. М., Третяк В. М., Прядка Т. М., Гунько Л. А., Капінос Н. О. Філософія зонування земель в Україні в контексті територіально-просторового планування землекористування територіальних громад. *Економіка та держава*. 2022. № 4. С. 13–19.

135. Третяк А. М., Третяк В. М., Прядка Т. М., Третяк Н. А. Територіально-просторове планування: базові засади теорії, методології, практики: монографія / за заг. ред. А.М. Третяка. Біла Церква: «ТОВ «Білоцерківдрук», 2021. 142 с.

136. Третяк А. М., Третяк В. М., Прядка Т. М., Третяк Н. А. Територіально-просторове планування землекористування: навч. посібник / за заг. ред. А.М. Третяка. Біла Церква: «ТОВ «Білоцерківдрук», 2022. 168 с.

137. Третяк А. М., Третяк В. М., Прядка Т. М., Трофименко П. І., Трофименко Н. В. Земельні ресурси та їх використання: навч. пос. / за заг. ред. А.М. Третяка. Біла Церква: «ТОВ «Білоцерківдрук», 2022. 304 с.

138. Третяк А. М., Третяк В. М., Третяк Н. А. Земельна реформа в Україні: тенденції та наслідки у контексті якості життя і безпеки населення: монографія / за заг. ред. А.М. Третяка. Херсон: Грінь Д.С., 2017. 522 с.

139. Третяк А. М., Третяк В. М., Трофименко П. І., Прядка Т. М., Трофименко Н. В. Стале (збалансоване) землекористування: понятійний базис та методологія інституціалізації. *Агросвіт*. 2021. № 24. С. 11–22.

140. Третяк А. М., Третяк В. М., Прядка Т. М., Капінос Н. О., Третяк Н. А. Оцінка ефективності управлінських дій щодо формування збалансованого землекористування. *Агросвіт*. 2022. № 4. С. 3–9.

141. Третяк А. М., Третяк Р. А., Шквир М. І. Методичні рекомендації оцінки екологічної стабільності агроландшафтів та сільськогосподарського землекористування. Київ, 2001. 15 с.

142. Третяк А. М., Третяк В. М., Прядка Т. М., Трофименко П. І., Трофименко Н. В. Земельні ресурси та їх використання: навч. пос. / за заг. ред. А.М. Третяка. Біла Церква: «ТОВ «Білоцерківдрук», 2022. 304 с. (повторення)

143. Третяк В. М., Ковалишин О. Ф., Пендзей Л. П. Планування землекористування територіальних громад на сучасному етапі розвитку земельних відносин: монографія. Львів, 2021. 183 с.

144. Третяк Р. А. Економічні засади формування сільськогосподарських землеволодінь і землекористування в умовах земельної реформи: дис. ... канд. екон. наук: 08.07.02. Київ, 2005. 219 с.

145. Устінова І. І., Айлікова Г. В. Ландшафтне планування як екологічна основа територіального планування. *Містобудування та територіальне планування*. Київ: КНУБА, 2019. Вип. 70. С. 574–588.

146. Щорічна доповідь про стан навколишнього природного середовища у Львівській області в 2022 році. URL: <https://drive.google.com/file/d/1QOIYQ->

S07NZVOVr-b9IwrgOOZpmEzDva/view.

147. Хвесик М. А., Бистряков І. К., Левковська Л. В., Пилипів В. В. Сталий розвиток: світоглядна ідеологія майбутнього: монографія / за ред. акад. НААН України М.А. Хвесика. Київ: ДУ ІЕПСР НАН України, 2012. 465 с.

148. Юсипенко О. М. Еколого-економічні засади формування рекреаційного землекористування в межах водоохоронних зон територій міст: дис. ... докт. філос. Київ, 2023. 217 с.

149. Ahern J. Spatial concepts, planning strategies and future scenarios: a framework method for integrating landscape ecology and landscape planning. N. Y.: Springer, 1999. P. 175–201.

150. Baugesetzbuch (BauGB) § 1a Ergänzende Vorschriften zum Umweltschutz. URL: https://www.gesetze-im-internet.de/bbaug/___1a.html.

151. Bigelow D. P., Borchers A. Major Uses of Land in the United States, 2012. URL: <https://www.ers.usda.gov/publications/pub-details/?pubid=84879>

152. Features of legal support of zoning of lands in the USA. Peer-reviewed materials digest (collective monograph) published following the results of the CXXXV International Research and Practice Conference and III stage of the Championship in Economics and Management, Jurisprudence, Sociological, Political and Military sciences, 2016. C. 44.

153. Expanding the measure of wealth: indicators of environment ally sustain able development. The World Bank. Washington D.C., 1997. 122 p.

154. Foley J. A. Living by the lessons of the planet. *Science*. 2017. Vol. 356(6335). Pp. 251–252.

155. German Federal Statistical Office. URL: https://www.destatis.de/DE/Home/_inhalt.html.

156. Guiding Principles for Sustainable Spatial Development of the European Continent CEMAT, 2000. P. 12. URL: <http://www.bka.gv.at/DocView.axd?CobId=4747>.

157. Hirt S. A. Zoned in the USA: The origins and implications of American land-use regulation. In *Zoned in the USA*. Cornell University Press, 2015.

158. Land-Use Regulation: What's It Worth Anyway? URL: <https://www.urban.org/debates/land-use-regulationwhats-it-worth-anyway/>.
159. Li X., Yeh, A. G. O. Zoning land for agricultural protection by the integration of remote sensing, GIS, and cellular automata. *Photogrammetric engineering and remote sensing*. 2001. No 67(4). Pp. 471–478.
160. Mertins G., Paal M. Regional Planning in Germany. Institutional framework, instruments and effectiveness. *Luzón, José Luis*. 2009. P. 31–49. URL: <http://www.ub.edu/medame/PRMertins.pdf>.
161. Multifunctionality – The State of the Art. URL: <http://www.hofundleben.de/wp-content/uploads/2013/11/multistate-e.pdf>.
162. Nadin V., Shaw D., Westlake T. The Compendium of spatial planning systems and policies'. *European Planning Studies*. 1995. No 3(3). Pp. 390–395.
163. National Academy of Sciences, 2009. URL: <https://www.ojp.gov/pdffiles1/nij/grants/228091.pdf>.
164. Twenty-four hours a day. Miami, FL : BN Publishing, 2010. 400 p. Council of Europe Conference of Ministers responsible for Spatial/Regional Planning (CEMAT). Basic texts 1970–2010 : *Territory and landscape*. 2010. No 3. 317 p.
165. Tretiak A., Kovalyshyn O., Tretiak N. Assessment of the effectiveness of land use according to public land interests as a component of rural development. *Management, Economic Engineering In Agriculture and Rural Development*. 2019. Vol. 19, Issue 4, Pp. 345–350.
166. Salez P. How Europe comes to spatial planning: from the birth of regional policy to the Green Paper on territorial cohesion. URL: <http://www.eu-territorial-agenda.eu/>.
167. Spatial development glossary: European Conference of Ministers responsible for Regional/Spatial Planning (CEMAT). *Territory and Landscape Series*. 2007. No. 2. 76 p.
168. Stoiko N., Cherechon O. The development of local ecological networks in Ukraine: the example of Lviv region. *Baltic Surveying: International Scientific Journal*. 2019. Vol. 10. Pp. 50–59. URL:

https://www.mvzf.lbtu.lv/sites/mvzf/files/2020-12/Volume_10.pdf#page=53

169. Stupen R., Cherechon O., Stupen O., Smoliarchuk M. Methodical features of the determination of land suitability for conducting agricultural production. *Scientific Papers Series Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development*. 2020. № 1. Pp. 581–585.

170. Steiner F. The living landscape: an ecological approach to landscape planning. 2nd ed. N. Y.: McGraw-Hill, 2000. 477 p.

171. Steinitz C. A framework for planning practice and education. Ecological landscape planning / ed. M. Bunji. Tokyo: Process Architecture, 1995. P. 42–54.

172. Catalogue 2018. FAO Publications. 2018. URL: <https://openknowledge.fao.org/server/api/core/bitstreams/5dfa02c6-a170-44d3-8c0f-6bd0014cc6d7/content>.

ДОДАТКИ

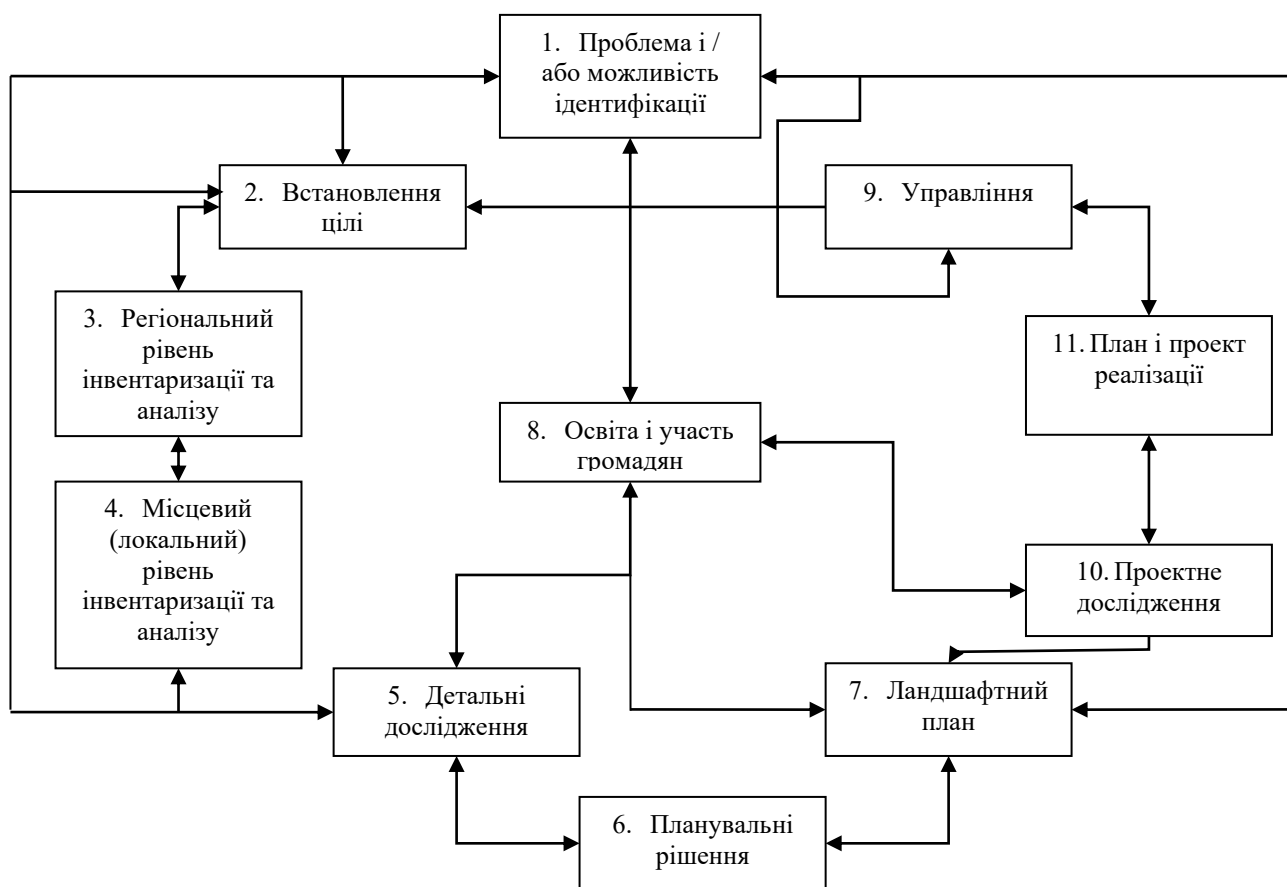
Додаток А

Логічно-змістовна схема інтегрованого планування розвитку
землекористування територіальних громад

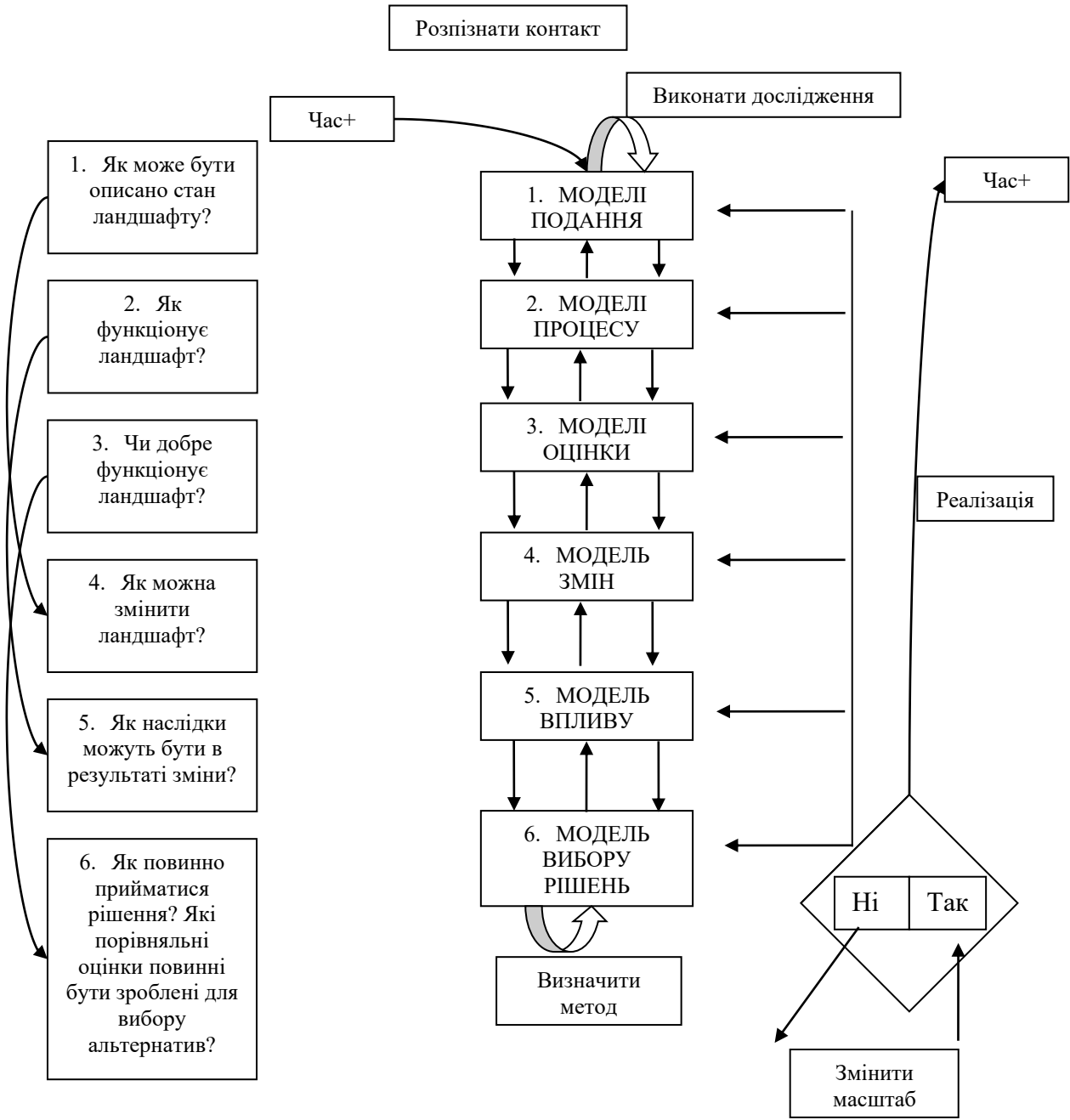

Доповнено з використанням джерела: [54]

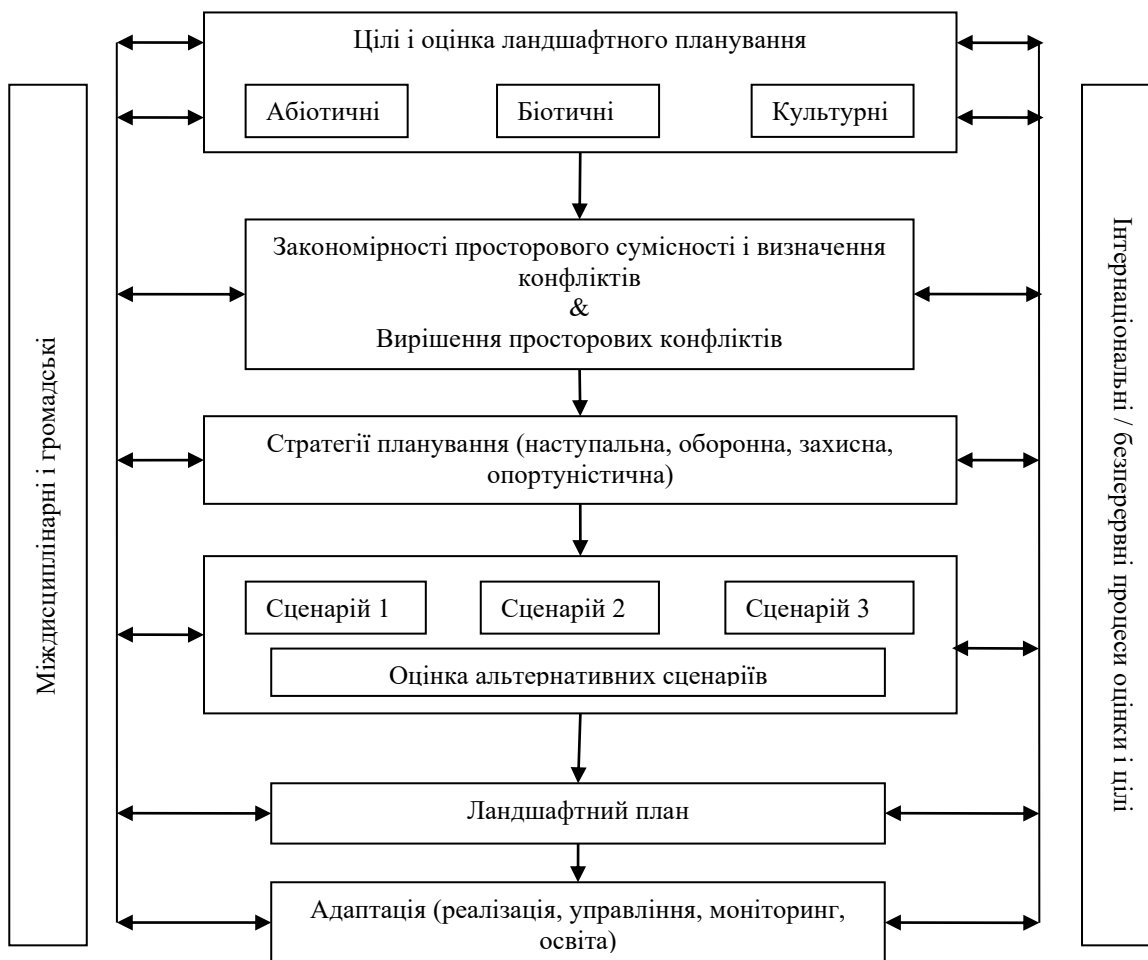
Екологічна модель планування [165]

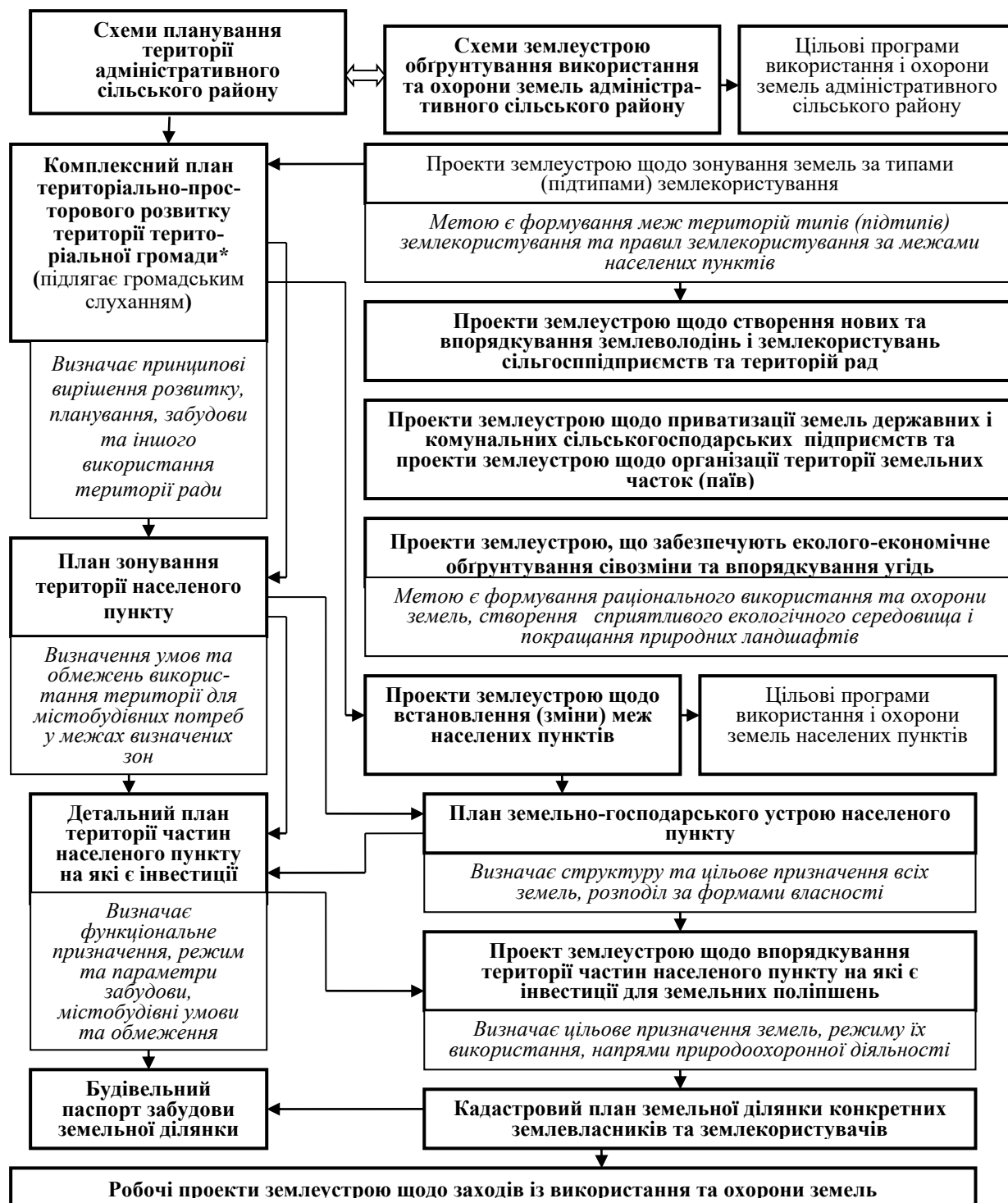
Рамковий метод ландшафтного планування [166]

Рамковий метод сталого ландшафтно-екологічного планування [144]

Логічно-змістовна модель методології узгодження містобудівного та
землевпорядного планування (проектування) розвитку землекористування на
місцевому рівні

* Авторське уточнення з використанням джерела: [48]

Додаток Е. Логічно-змістовна модель системи земельного устрою України [138]

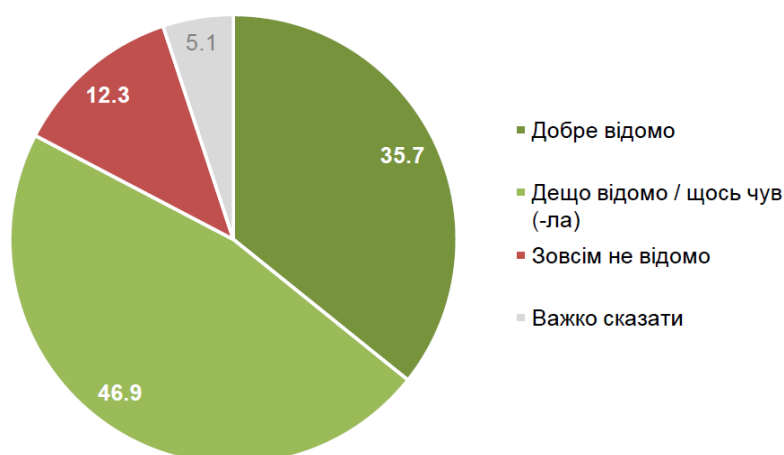
Додаток И1

Тенденції соціологічних опитувань щодо «потрібна чи не потрібна реформа місцевого самоврядування та децентралізація влади в Україні», % серед усіх респондентів/-ок [14]

Додаток И2

Дані досліджень «Чи відомо Вам, що у минулому 2020 році в результаті реформи утворені нові укрупнені територіальні громади та створено нові великі райони?», % серед усіх респондентів/-ок [14]

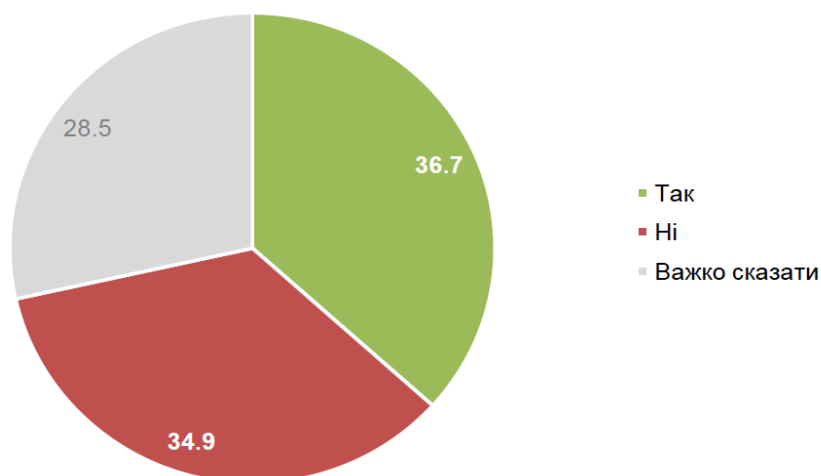
Додаток И3

Дані досліджень «Які з перелічених на цій картці можливих результатів реформи місцевого самоврядування та децентралізації влади Ви хотіли б відчуті в першу чергу?» (% серед усіх респондентів/-ок) [14]

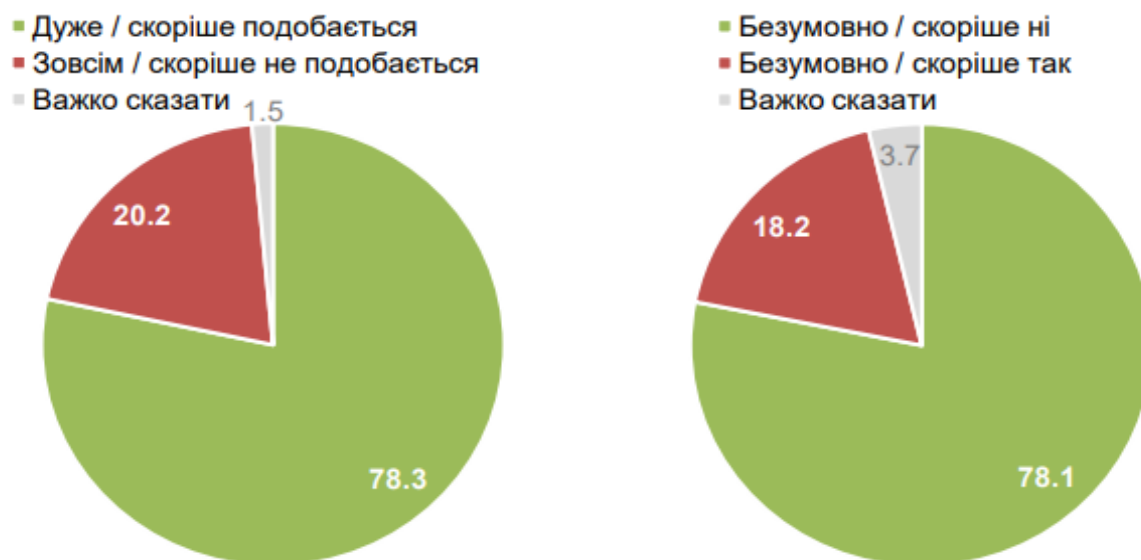
Додаток И4

Дані досліджень «Чи підтримуєте Ви передачу земель з державної в комунальну власність (громадам)?», % серед усіх респондентів/-ок. [14]

Додаток И5

Запитання «чи подобається жити у своєму населеному пункті та чи є бажання переїзду? [14]

Додаток И6

Запитання: «якщо Ви хотіли б виїхати, то куди саме?» (% серед респондентів/-ок, які хотіли б переїхати в інший населений пункт) [14]

Додаток И7

Чи маєте Ви або інші члени Вашого домогосподарства яку-небудь іншу нерухомість (інший будинок, квартира, дача, земельна ділянка тощо) у Вашому селі/селищі/місті, окрім квартири/будинку, де Ви проживаєте?, % серед усіх респондентів/-ок [14]

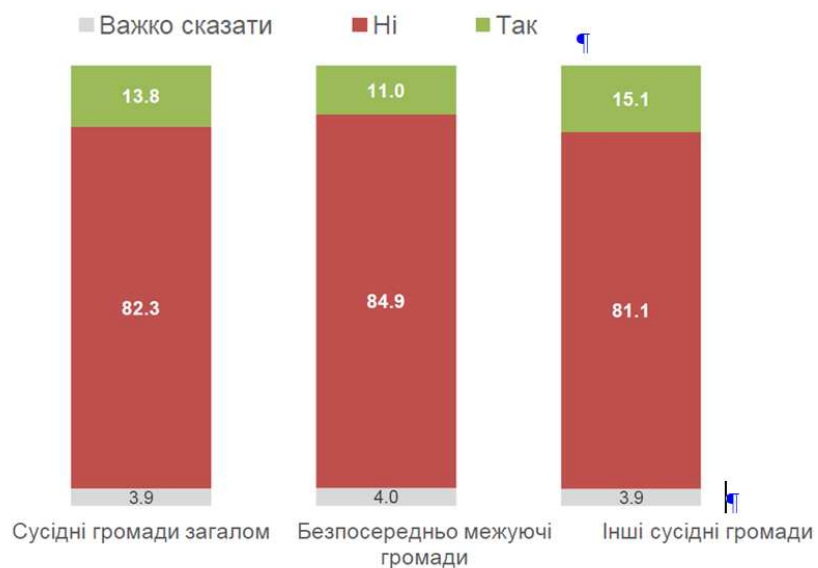
Додаток И8

Чи плануєте Ви або інші члени Вашого домогосподарства у найближчі 2 роки продати/придбати яку-небудь нерухомість (помешкання/земельну ділянку, де зараз мешкаєте, або інший будинок, квартиру, дачу, земельну ділянку тощо) у Вашому селі/селищі/місті?, % серед усіх респондентів/-ок [14]

«Думки і погляди мешканців/-ок потенційної Львівської агломерації щодо
децентралізації і міжмуніципальної співпраці»

Дані із запитання «Якби була така можливість, чи хотіли б Ви переїхати жити до міста Львова?» (% серед респондентів/-ок, які не проживають у м. Львів)
[14]

Структурні елементи регіональної екомережі Львівської області (складено за «Робочою схемою екомережі Львівської області (2010)» [84])

Назва структурного елемента	Загальна площа, га	Природоохоронний статус структурного елемента
I. Ключові території (природні ядра)		
1. Вододільно-Верховинська	2786 [12 879,4]	На території елемента розташовані: загально-зоологічний заказник «Либохорівський», ландшафтний заказник «Пікуй» і частина проєктованого НПП «Верховинський»
2. Стрийсько-Сянська	19 428	РЛП «Надсянський», який є частиною міжнародного біосферного резервата «Східні Карпати», створеного на територіях Польщі, України та Словаччини, а також частина проєктованого НПП «Верховинський»
3. Верхньодністерська	8536 [бл. 10 000]	РЛП «Верхньодністерські Бескиди» (8536 га) з прилеглими лісовими територіями
4. Сянсько-Дністерська	[20 554]	Проєктований РЛП «Сянський», до складу РЛП мають увійти заповідні урочища «Міженець», «Скельний дуб»
5. Бескидська	35 684	Основна частина НПП «Сколівські Бескиди» загальною площею 32 043 га
6. Дністерська I	22 978	Проєктований РЛП «Дністерський», у складі якого лісовий заказник «Корналовичі» та гідрологічний заказник «Чайковицький»
7. Дністерська II	27 570	Ландшафтний заказник «Дубрівський», ландшафтний заказник «Моршинський», заповідне урочище «Березовий гай», проєктований РЛП «Журавненський» (Подорожнянський)
8. Розточансько-Малополіська	28 266,1	РЛП «Равське Розточчя», ПЗ «Розточчя», НПП «Яворівський», гідрологічний заказник «Потелицький», орнітологічний заказник «Янівські чаплі» та проєктований РЛП «Немирівський»
9. Львівсько-Розтоцька	4710	Лісові заказники «Грядя» та «Завадівський»
10. Винниківська	2036 [2464]	РЛП «Знесіння», лісові заказники «Львівський», «Чортові скелі» та «Винниківський»
11. Північно-Подільсько-Дністерська	[70 978]	Проєктований РЛП «Стільське горбогір'я», у складі якого ландшафтні заказники «Липниківський», «Романівський» і «Свіржський», заповідні урочища «Модринове насадження» та «Роздільське», комплексна пам'ятка природи «Стільська», геологічна пам'ятка природи «Скелі з трьома печерами»
12. Вороняківсько-Гологірська	15 587,92 [32 493]	НПП «Північне Поділля», у складі якого: ботанічні пам'ятки природи «Лиса Гора, Гора Сипуха» і «Сасівська», комплексні пам'ятки природи «Гора Вапнярка», «Свята Гора», «Підлиська Гора (Гора Маркіяна Шашкевича)», «Жулицька гора, гора Сторожиха, гора Висока» і «Пеняцька», заповідні урочища «Ліс під Трудовачем» і «Ліс в околицях Верхобужжя»,

Назва структурного елемента	Загальна площа, га	Природоохоронний статус структурного елемента
		ландшафтний заказник «Верхньобузький», гідрологічний заказник «Пониківський», лісовий заказник «Підкамінь», ботанічний заказник «Макітра»
13. Малополіська	54 043	Проектований РЛП «Мале Полісся»
14. Передгорбогірно-Волинська	2878	Ландшафтний заказник «Федорівка», лісовий заказник «Великий Ліс»
II. Сполучні території (екокоридори)		
1. Сянський	5935	РЛП «Надсянський»
2. Турківський	12 592	
3. Стрийський	3250	Ботанічний заказник «Рацина»
4. Вододільно-Верховинський	2616	Ландшафтний заказник «Пікуй»
5. Климецький	1725	Заповідне урочище «Бескид», ландшафтний заказник «Бердо»
6. Славсько-Тухлянський	10715	Заповідні урочища «Хітар», «Тернівці», «Головецьке», «Маківка» та частина заповідного урочища «Кремінь»
7. Ополецько-Рожанський	4518	Заповідні урочища «Обнога» і «Явірник»
8. Зелем'янський	8340	Ландшафтний заказник «Зелем'янь», заповідні урочища «Тухлянське», «Димківці» та «Рожанське»
9. Великосільсько-Мигівський	3679	Заповідне урочище «Катина»
10. Зубрицько-Розлуцько-Головецький	8649	Ландшафтний заказник «Розлуч»
11. Майдансько-Великосільський	10999	
12. Довгівський	2013	
13. Орівський	7010	
14. Труханівсько-Моршинський	10 091	Ландшафтний заказник «Моршинський», заповідні урочища «Дубинське», «Розгірче» і «Семегинів»
15. Трускавецько-Стільський	21579	Ландшафтний заказник «Бориславський», заповідне урочище «Лази»
16. Монастирецький	2882	
17. Журавненський	9361	Загальнозоологічний заказник «Діброва»
18. Верхньодністерський	4713	
19. Стривігорський	6390	
20. Болотівський	6113	
21. Чайковицько-Роздільський	11 563	Ландшафтний заказник «Кошів»
22. Верещицький	10114	
23. Добростанський	4869	
24. Немирівсько-Верещицький	8239	
25. Середкевичівський	1660	
26. Крехівсько-Мокротинський	4249	Ентомологічний заказник «Загора»
27. Кунинсько-Соколянський	3939	
28. Ратівський	10000	
29. Грядово-Полтвинський	20306	
30. Давидівсько-Гологірський	13940	
31. Вороняківський	12890	Територія з'єднує кластери НПП «Північне Поділля» в східній частині парку
32. Поморянсько-Опільський	3230	Територія з'єднує НПП «Північне Поділля» як ключову територію з ключовими територіями Тернопільської області
33. Гологірсько-Опільський	8662	

Назва структурного елемента	Загальна площа, га	Природоохоронний статус структурного елемента
34. Перемишлянсько-Опільський	5950	З'єднує об'єкти екомереж Тернопільської та Івано-Франківської областей з об'єктами Північно-Західного Поділля
35. Свирсько-Опільський	4335	
36. Стирський	26597	Загальнозоологічний заказник «Пукачів», лісовий заказник «Лопатинський», ботанічний заказник «Лешнівський», заповідні урочища «Грицеволя», «Піски», «Топорівське», «Лагодівське», «Синичівське» та «Заболотцівське»
37. Бузький	44332	Заповідні урочища «Тадані», «Соколя» та «Сторонибаби»
38. Болотнівський	15764	Ботанічний заказник «Волицький», заповідні урочища «Борове» та «Великомостівське»
39. Солокійський	13620	Заповідні урочища «Борове» і «Великомостівське»
40. Добротвірсько-Лопатинський (БілоостоцькоОстрівський)	14875	Частина загальнозоологічного заказника «Пукачів»
III. Відновні території		
1. Немирівська	2483	Прилягає заповідне урочище «Немирів»
2. Яворівська	7628	Орнітологічний заказник «Чолгинський»
3. Стебниківська	1650	Заповідне урочище «Лазі»
4. Подорожнянська	2579	
5. Берездівцівська	2768	
6. Червоноградська		
IV. Буферні території		
1. Яворівська		Територія військового полігону, яку частково охоплює проєктований РЛП «Немирівський»

Оцінка природно-ресурсного потенціалу Львівської області станом на 2019 р.*

Райони	Потенціал ресурсів, млн. грн.**						
	Мінеральних	Водних	Земельних	Лісових	Фауністичних	Природно-рекреаційних	Сумарний
По області всього	19386,6	19512,2	25143,3	9525,0	168,3	8041,4	85969,380
По гірській частині області	9058,1	13122,7	9989,6	6053,0	42,7	7830,5	46053,840
Дрогобицький	3047,8	2031,1	974,1	1227,7	4,7	1481,3	8761,890
Жидачівський	974,1	1734,8	1566,6	381,6	4,7	549,8	5206,890
Миколаївський	1099,7	1016,7	1270,3	592,5	4,7	592,5	4529,070
Мостиський	549,8	85,3	1523,9	168,3	4,7	338,9	2623,590
Самбірський	720,5	1059,4	1862,8	424,2	4,7	381,6	4486,410
Сколівський	760,8	2201,7	253,6	1227,7	0,0	381,6	4825,320
Старосамбірський	85,3	1481,3	1016,7	424,2	0,0	592,5	3597,660
Стрийський	1227,7	1651,9	1016,7	931,4	4,7	1270,3	6095,640
Турківський	42,7	1862,8	464,5	677,8	4,7	424,2	3472,050
По рівнинній частині області	10328,5	6391,9	15153,8	3472,1	128,0	4443,8	39915,540
Бродівський	4,7	803,4	1651,9	210,9	4,7	168,3	2794,230
Буський	4,7	424,2	1270,3	85,3	0,0	424,2	2201,730
Городецький	296,3	592,5	888,8	42,7	11,9	507,2	2284,680
Золочівський	42,7	760,8	1862,9	464,5	4,7	338,9	3429,390
Камянка-Буський	42,7	381,6	1016,7	168,3	9,5	296,3	1948,140
Жовківський	85,3	507,2	1481,3	338,9	16,6	338,9	2794,230
Перемишлянський	85,3	424,2	1016,7	296,3	11,9	424,2	2244,390
Пустомитівський	549,8	592,5	1481,3	128,0	16,6	338,9	3090,480
Радехівський	42,7	464,5	1438,6	549,8	16,6	128,0	2623,590
Соколівський	3429,4	549,8	2284,7	464,5	26,1	338,9	7027,050
Яворівський	2370,0	677,8	888,8	760,8	4,7	635,2	5292,210

* Джерело: розраховано автором з використанням джерела [80]

** приведено до цін 2019 року через курс дол. США = 23,7 грн. станом на 30.12.2019 за даними НБУ [3]

Вихідні показники модельних територіальних утворень Львівської області

Район	Площа, тис. га	Обсяг реалізованої продукції малих під-ств*, млн грн	Обсяг реалізованої продукції**, млн грн	ПРП, млн грн	Продукція рослин- ництва*, млн грн	Щільність сільського населення на 100 га
По гірській частині області						
Дрогобицький	12060	270,7	946,0	8762	231,3	60,8
Жидачівський	9960	1553,6	5378,0	8425	699,3	64,4
Миколаївський	6750	2469,9	4571,7	2794	357,1	92,2
Мостиський	8450	648,1	1216,9	2202	403,6	65,8
Самбірський	9340	582,2	899,9	3429	597,1	71,2
Сколівський	14710	581,1	34313,9	12362	4,4	31,7
Старосамбірський	12450	816,8	1505,9	2285	118,1	60,6
Стрийський	8080	1552,5	6587,6	2794	340,0	74,7
Турківський	11930	206,9	1865,3	1948	10,2	40,7
По рівнинній частині області						
Бродівський	11620	729,9	2079,5	2244	917,6	49,0
Буський	8500	1107,5	3804,5	3090	523,8	53,7
Городоцький	7260	2978,0	9869,8	11556	468,5	93,8
Золочівський	10970	1233,9	2998,9	4486	989,5	61,8
Кам'янка-Бузький	8680	1711,0	16043,8	3472	525,3	65,9
Жовківський	12940	3372,0	7822,6	3598	240,9	84,8
Перемишлянський	9180	1777,3	5988,8	20657	330,7	40,6
Пустомитівський	9460	8533,7	25134,9	5207	474,2	128,1
Радехівський	11440	926,3	7619,3	6096	707,9	40,4
Сокальський	15720	1236,7	6581,5	4529	969,9	64,1
Яворівський	15440	3821,1	10494,3	4825	112,1	47,6
По області всього	214940	36109,2	155723,1	5292	9021,5	64,6

Примітка: *Статистичний щорічник Львівської області за 2020 рік;

** Без урахування результатів діяльності бюджетних установ та банків.

Джерело: Сформовано автором

Характеристика вартості, екологічності та землеємності землекористування
територіальних утворень Львівської області*

Територіальні утворення	Вартість землекористування, грн/га		Σ вартість, грн/га	Коефіцієнт еколого- місткості	Земле- ємність, га на 1000 грн
	урбанізо- ваного	еколого- стабілізуючого			
<i>В області, всього</i>	25170	35527	60697	0,59	0,028
<i>По гірській частині області</i>	25721	48224	73945	0,65	0,021
Дрогобицький	38359	59712	98071	0,61	0,017
Жидачівський	28304	53794	82098	0,66	0,019
Миколаївський	39467	60785	100252	0,61	0,016
Мостиський	26639	22515	49154	0,46	0,044
Самбірський	26266	59860	86126	0,70	0,017
Сколівський	10262	31379	41641	0,75	0,032
Старосамбірський	14433	31379	45812	0,68	0,032
Стрийський	32807	54741	87548	0,63	0,018
Турківський	9166	33067	42233	0,78	0,030
<i>По рівнинній частині області</i>	23996	24422	48418	0,50	0,041
Бродівський	19546	19630	39176	0,50	0,051
Буський	17893	21567	39460	0,55	0,046
Городоцький	17218	23736	40954	0,58	0,042
Золочівський	20714	39413	60127	0,66	0,025
Кам'янка-Бузький	14647	23653	38300	0,62	0,042
Жовківський	19701	24760	44461	0,56	0,040
Перемишлянський	14682	24683	39365	0,63	0,041
Пустомитівський	23741	22569	46310	0,49	0,044
Радехівський	15761	28631	44392	0,64	0,035
Сколівський	38714	23879	62593	0,38	0,042
Яворівський	25051	25644	50695	0,51	0,039

*Сформовано автором

Розрахунок показника рейтингу за загальною площею територіальних утворень
у гірській частині області

№ з/п	Територіальні утворення	Площа, тис.га	P_{ij} – ранг j -го району	B_i – вага i -го фактора зонування	Добуток $B_i \times P_{ij}$
1	Дрогобицький	12060	7	0,13	0,90
2	Жидачівський	9960	5	0,11	0,53
3	Миколаївський	6750	1	0,07	0,07
4	Мостиський	8450	3	0,09	0,27
5	Самбірський	9340	4	0,10	0,40
6	Сколівський	14710	9	0,16	1,41
7	Старосамбірський	12450	8	0,13	1,06
8	Стрийський	8080	2	0,09	0,17
9	Турківський	11930	6	0,13	0,76
	По гірській частині	93730	-	1,000	5,57

Джерело: авторські розрахунки за формулою 3.1

Розрахунок показника рейтингу за обсягом реалізованої продукції (товари і послуги) підприємств територіальних утворень у гірській частині області

№ з/п	Територіальні утворення	Обсяг реалізованої продукції (товари і послуги) підприємств, млн грн	P_{ij} – ранг j -го району	B_i – вага i -го фактора зонування	Добуток $B_i \times P_{ij}$
1	Дрогобицький	946	2	0,0165	0,0330
2	Жидачівський	5 378	7	0,0939	0,6572
3	Миколаївський	4 571,7	6	0,0798	0,4788
4	Мостиський	1 216,9	3	0,0212	0,0637
5	Самбірський	899,9	1	0,0157	0,0157
6	Сколівський	34 313,9	9	0,5990	5,3910
7	Старосамбірський	1 505,9	4	0,0263	0,1052
8	Стрийський	6 587,6	8	0,1150	0,9200
9	Турківський	1 865,3	5	0,0326	0,1628
	По гірській частині	6 365,0		1,0000	7,8274

Джерело: авторські розрахунки за формулою 3.1

Розрахунок показника рейтингу за вартістю ПРП територіальних утворень області

№ з/п	Територіальні утворення	Вартість природно-ресурсного потенціалу, млн грн	P_{ij} – ранг j -го району	B_i – вага i -го фактора зонування	Добуток $B_i \times P_{ij}$
<i>Гірська частина області</i>					
1	Дрогобицький	8 762	8	0,1947	1,5577
2	Жидачівський	8 425	7	0,1872	1,3105
3	Миколаївський	2 794	5	0,0621	0,3104
4	Мостиський	2 202	2	0,0489	0,0979
5	Самбірський	3 429	6	0,0762	0,4572
6	Сколівський	12 362	9	0,2747	2,4723
7	Старосамбірський	2 285	3	0,0508	0,1523
8	Стрийський	2 794	4	0,0621	0,2484
9	Турківський	1 948	1	0,0433	0,0433
	<i>По гірській частині</i>	<i>45 001</i>	<i>-</i>	<i>1,0000</i>	<i>6,6500</i>
<i>Рівнинна частина області</i>					
10	Бродівський	2 244	1	0,0322	0,0322
11	Буський	3 090	2	0,0443	0,0886
12	Городоцький	11 556	10	0,1657	1,6565
13	Золочівський	4 486	5	0,0643	0,3215
14	Кам'янка-Бузький	3 472	3	0,0498	0,1493
15	Жовківський	3 598	4	0,0516	0,2063
16	Перемишлянський	20 657	11	0,2961	3,2573
17	Пустомитівський	5 207	8	0,0746	0,5971
18	Радехівський	6 096	9	0,0874	0,7865
19	Сокальський	4 529	6	0,0649	0,3895
20	Яворівський	4 825	7	0,0692	0,4842
	<i>По рівнинній частині</i>	<i>69 760</i>	<i>-</i>	<i>1,0000</i>	<i>7,9690</i>

Джерело: авторські розрахунки за формулою 3.1

Розрахунок показника рейтингу за ефективністю використання земельно-ресурсного потенціалу територіальних утворень області

№ з/п	Територіальні утворення	Ефективність земельно-ресурсного потенціалу, грн/га	P_{ij} – ранг j -го району	B_i – вага i -го фактора зонування	Добуток B_i x P_{ij}
<i>Гірська частина області</i>					
1	Дрогобицький	17 396	3	0,0934	0,2802
2	Жидачівський	24 814	7	0,1332	0,9326
3	Миколаївський	31 924	9	0,1714	1,5426
4	Мостиський	27 397	8	0,1471	1,1767
5	Самбірський	24 340	6	0,1307	0,7841
6	Сколівський	7 015	1	0,0377	0,0377
7	Старосамбірський	18 296	4	0,0982	0,3929
8	Стрийський	23 487	5	0,1261	0,6305
9	Турківський	11 589	2	0,0622	0,1244
	<i>По гірській частині</i>	<i>186 258</i>	-	<i>1,0000</i>	<i>5,9017</i>
<i>Рівнина частина області</i>					
10	Бродівський	25 999	10	0,1088	1,0880
11	Буський	23 795	7	0,0996	0,6970
12	Городоцький	17 775	3	0,0744	0,2231
13	Золочівський	27 208	11	0,1139	1,2524
14	Кам'янка-Бузький	18 676	4	0,0782	0,3126
15	Жовківський	25 193	9	0,1054	0,9488
16	Перемишлянський	18 628	2	0,0780	0,1559
17	Пустомитівський	24 387	8	0,1021	0,8164
18	Радехівський	20 666	5	0,0865	0,4324
19	Сколівський	22 894	6	0,0958	0,5748
20	Яворівський	13 746	1	0,0575	0,0575
	<i>По рівнинній частині</i>	<i>238 967</i>	-	<i>1,0000</i>	<i>6,5591</i>

Джерело: авторські розрахунки за формулою 3.1

Розрахунок показника рейтингу за обсягом виробництва сільськогосподарської продукції територіальних утворень області на 2020 р., у постійних цінах 2016 року

№ з/п	Територіальні утворення	Вартість сільськогосподарської продукції, млн грн	P_{ij} – ранг j -го району	B_i – вага i -го фактора зонування	Добуток $B_i \times P_{ij}$
<i>Гірська частина області</i>					
1	Дрогобицький	367,2	4	0,09	0,37
2	Жидачівський	939,8	9	0,23	2,11
3	Миколаївський	707,8	7	0,18	1,23
4	Мостиський	429,5	5	0,11	0,53
5	Самбірський	752,0	8	0,19	1,50
6	Сколівський	160,2	3	0,04	0,12
7	Старосамбірський	137,8	2	0,03	0,07
8	Стрийський	510,0	6	0,13	0,76
9	Турківський	10,5	1	0,00	0,00
	<i>По гірській частині</i>	<i>4014,8</i>		<i>1,00</i>	<i>6,69</i>
<i>Рівнинна частина області</i>					
10	Бродівський	1107,2	10	0,14	1,43
11	Буський	581,8	5	0,07	0,37
12	Городоцький	632,8	6	0,08	0,49
13	Золочівський	1146,8	11	0,15	1,62
14	Кам'янка-Бузький	555,5	4	0,07	0,29
15	Жовківський	347,0	2	0,04	0,09
16	Перемишлянський	363,5	3	0,05	0,14
17	Пустомитівський	752,8	7	0,10	0,68
18	Радехівський	910,3	8	0,12	0,94
19	Сколівський	1040,3	9	0,13	1,21
20	Яворівський	325,3	1	0,04	0,04
	<i>По рівнинній частині</i>	<i>7763,3</i>		<i>1,00</i>	<i>7,30</i>

Джерело: авторські розрахунки за формулою 3.1

Розрахунок показника рейтингу за щільністю сільського населення
територіальних утворень області

№ з/п	Територіальні утворення	Щільність сільського населення на 100 га	P_{ij} – ранг j -го району	B_i – вага i -го фактора зонування	Добуток $B_i \times P_{ij}$
1	Дрогобицький	60,8	4	0,1082	0,4327
2	Жидачівський	64,4	5	0,1146	0,5729
3	Миколаївський	92,2	9	0,1640	1,4762
4	Мостиський	65,8	6	0,1171	0,7024
5	Самбірський	71,2	7	0,1267	0,8867
6	Сколівський	31,7	1	0,0564	0,0564
7	Старосамбірський	60,6	3	0,1078	0,3234
8	Стрийський	74,7	8	0,1329	1,0632
9	Турківський	40,7	2	0,0724	0,1448
	По гірській частині	62,4		1,0000	5,6586

Джерело: авторські розрахунки за формулою 3.1

Розрахунок показника рейтингу за землеємністю землекористування
територіальних утворень області на 2020 р.

№ з/п	Територіальні утворення	Землеємність, га на 1000 грн	P_{ij} – ранг j -го району	B_i – вага i -го фактора зонування	Добуток $B_i \times P_{ij}$
<i>Гірська частина області</i>					
1	Дрогобицький	0,017	8	0,0756	0,6044
2	Жидачівський	0,019	5	0,0844	0,4222
3	Миколаївський	0,016	9	0,0711	0,6400
4	Мостиський	0,044	1	0,1956	0,1956
5	Самбірський	0,017	7	0,0756	0,5289
6	Сколівський	0,032	2	0,1422	0,2844
7	Старосамбірський	0,032	3	0,1422	0,4267
8	Стрийський	0,018	6	0,0800	0,4800
9	Турківський	0,030	4	0,1333	0,5333
	<i>По гірській частині</i>	<i>0,225</i>	<i>-</i>	<i>1,0000</i>	<i>4,1156</i>
<i>Рівнинна частина області</i>					
10	Бродівський	0,051	1	0,1141	0,1141
11	Буський	0,046	2	0,1029	0,2058
12	Городоцький	0,042	4	0,0940	0,3758
13	Золочівський	0,025	11	0,0559	0,6152
14	Кам'янка-Бузький	0,042	5	0,0940	0,4698
15	Жовківський	0,040	8	0,0895	0,7159
16	Перемишлянський	0,041	7	0,0917	0,6421
17	Пустомитівський	0,044	3	0,0984	0,2953
18	Радехівський	0,035	10	0,0783	0,7830
19	Сокальський	0,042	6	0,0940	0,5638
20	Яворівський	0,039	9	0,0872	0,7852
	<i>По рівнинній частині</i>	<i>0,447</i>	<i>-</i>	<i>1,0000</i>	<i>5,5660</i>

Джерело: авторські розрахунки за формулою 3.1

**Інформація щодо власників землі та землекористувачів Оброшинської
територіальної громади**

№ рядка	Землекористувачі та землевласники	Кількі- сть, од.	Площа	
			га	%
1	Сільськогосподарські підприємства (всього земель у власності й користуванні)	3	446,7	20,8
1.2	Державні сільськогосподарські підприємства – всього	3	446,7	20,8
1.2.2	Сільськогосподарські науково-дослідні установи і навчальні заклади	2	441,7	20,6
1.2.3	Підсобні сільські господарства державних підприємств, установ, організацій	1	5,0	0,2
2	Громадяни, яким надані землі у власність і користування	2398	398,8	18,6
2.1	Селянські (фермерські) господарства	3	27,9	1,3
2.3	Особисті підсобні господарства	844	201,1	9,4
2.4	Ділянки для будівництва та обслуговування житлового будинку і господарських будівель (присадибні ділянки)	835	125,1	5,8
2.5	Ділянки для садівництва	706	41,7	1,9
2.5.1	Колективне садівництво	695	38,0	1,8
2.5.2	Індивідуальне садівництво	11	3,7	0,2
2.9	Ділянки для здійснення несільськогосподарської підприємницької діяльності	10	3,0	0,1
3	Заклади, установи, організації	20	22,2	1,0
3.1	Органи державної влади та місцевого самоврядування	1	0,2	0,0
3.3	Заклади науки, науково-дослідні та проектні організації	1	0,7	0,0
3.4	Заклади освіти	2	4,2	0,2
3.5	Заклади культурно-просвітницького обслуговування	1	1,5	0,1
3.6	Релігійні організації	1	0,9	0,0
3.8	Заклади охорони здоров'я	1	0,3	0,0
3.11	Заклади торгівлі	2	0,6	0,0
3.12	Заклади громадського харчування	2	0,3	0,0
3.14	Заклади комунального обслуговування	2	2,6	0,1
3.16	Житлово-експлуатаційні організації	3	6,9	0,3
3.17	Інші заклади, установи, організації	4	4,1	0,2
4	Промислові та інші підприємства	6	9,5	0,4
4.3	Підприємства з виробництва та розподілу електроенергії	1	2,2	0,1
4.6	Підприємства інших галузей промисловості	5	7,3	0,3
5	Підприємства та організації транспорту, зв'язку	2	112,0	5,2
5.1	Залізничного транспорту	1	88,0	4,1
5.2	Автомобільного транспорту	1	24,0	1,1
8	Лісогосподарські підприємства	1	596,9	27,8
12	Землі запасу та землі, не надані у власність та постійне користування в межах населених пунктів (які не надані у тимчасове користування)	X	559,0	26,1
13	Всього земель, які входять до адміністративно-територіальних одиниць	2430	2145,1	100,0

Джерело: сформовано та розраховано з використанням статистичних даних
Держгеокадастру України (форми 6-зем)

Розподіл суб'єктів господарювання, зареєстрованих в Оброшинській територіальній громаді, КВЕД, од., на кінець 2022 р. [83]

Розподіл відповідей респондентів на питання «Виберіть три основні завдання, які необхідно вирішити для розвитку громади» [77]

Розподіл відповідей респондентів на питання «Яким на Вашу думку, є основний ресурс громади для її подальшого розвитку (позначте лише одну відповідь)?», % [82]

Характеристика ґрунтового покриву на території Павлівського
старостинського округу

Шифр агрогрупи	Назва агрогрупи	Площа		Бал бонітету
		га	%	
1а	Дерново-підзолисті та дернові слаборозвинені піщані ґрунти на перевіюваних пісках	17,0	0,7	10
5б	Дерново-підзолисті та дернові неоглеєні і глеюваті глинисто-піщані ґрунти на піщаних відкладах	78,4	3,3	12
10б	Дерново-підзолисті і підзолисто-дернові глеюваті й неоглеєні глинисто-піщані ґрунти, підстелені карбонатними породами з глибини 0,5-1,5 м	78,0	3,3	18
10г	Дерново-підзолисті і підзолисто-дернові глеюваті й неоглеєні легкосуглинкові ґрунти, підстелені карбонатними породами з глибини 0,5-1,5 м	27,4	1,2	21
99в	Чорноземи, переважно щебенюваті на елювії щільних карбонатних порід (щільна порода на глибині 50-150 см) супіщані	82,4	3,5	24
99д	Чорноземи, переважно щебенюваті на елювії щільних карбонатних порід (щільна порода на глибині 50-150 см)	556,5	23,7	26
105д	Чорноземи, щебенюваті та дернові щебенюваті ґрунти на елювії щільних карбонатних порід, слабодифльовані середньосуглинкові	596,0	25,4	31
106д	Чорноземи, щебенюваті та дернові щебенюваті ґрунти на елювії щільних карбонатних порід середньо- і сильнодифльовані середньосуглинкові	276,9	11,8	30
133г	Лучні ґрунти та їх слабосолонцюваті і слабоосолоділі відміни легкосуглинкові	20,8	0,9	32
142	Лучно-болотні, мулувато-болотні і торфувато-болотні осушені ґрунти	57,2	2,4	10
146	Торфово-болотні ґрунти і торфовища мілкі осушені	411,0	17,5	12
153	Торфовища середньоглибокі і глибокі сильнорозкладені, осушені	20,9	0,9	15
176д	Дернові глибокі неоглеєні і глеюваті середньосуглинкові ґрунти та їх опідзолені відміни	120,9	5,1	30
215д	Розмиті середньосуглинкові ґрунти і відходи рихлих лесоподібних порід	7,1	0,3	3
	Всього	2350,5	100	24

Джерело: систематизовано автором з використанням проєкту формування і встановлення меж Павлівської сільської ради

**Характеристика землекористувачів та землевласників Павлівського
старостинського округу Радеківської міської громади**

№ рядка	Землекористувачі та землевласники	Кіль- кість, од.	Площа	
			га	%
1.1	Недержавні сільськогосподарські підприємства – всього	3	172,3	5,99
1.3	Сільськогосподарські товариства	1	170,04	5,91
1.5	Інші недержавні сільськогосподарські підприємства	2	2,26	0,08
2	Громадяни, яким надані землі у власність і користування	1726	1018,73	35,42
2.1	Селянські (фермерські) господарства	2	233,16	8,11
2.2	Ділянки для ведення товарного сільськогосподарського виробництва	253	488,18	16,97
2.2.1	у тому числі на земельних частках (паях)	127	130,21	4,53
2.3	Особисті підсобні господарства	441	113,37	3,94
2.4	Ділянки для будівництва та обслуговування житлового будинку і господарських будівель (присадибні ділянки)	448	102,91	3,58
2.8	Ділянки для городництва	566	80,51	2,80
2.8.2	Індивідуальне городництво	566	80,51	2,80
2.9	Ділянки для здійснення несільськогосподарської підприємницької діяльності	16	0,592	0,02
3	Заклади, установи, організації	10	26,38	0,92
3.1	Органи державної влади та місцевого самоврядування	1	18,27	0,64
3.4	Заклади освіти	2	4,08	0,14
3.5	Заклади культурно-просвітницького обслуговування	2	0,76	0,03
3.6	Релігійні організації	2	1,045	0,04
3.7	Заклади фізичної культури та спорту	1	2,05	0,07
3.8	Заклади охорони здоров'я	1	0,118	0,00
3.12	Заклади громадського харчування	1	0,04	0,00
4	Промислові та інші підприємства	7	101,65	3,53
4.3	Підприємства з виробництва та розподілу електроенергії	2	0,28	0,01
4.4	Підприємства з виробництва будівельних матеріалів	1	0,73	0,03
4.5	Підприємства харчової промисловості та з перероблення сільськогосподарських продуктів	3	100,62	3,50
4.6	Підприємства інших галузей промисловості	1	0,0164	0,00
5	Підприємства та організації транспорту, зв'язку	1	34,53	1,20
5.1	Залізничного транспорту	1	9,73	0,34
8	Лісогосподарські підприємства	2	889,71	30,93
10	Спільні підприємства, міжнародні об'єднання і організації з участю українських, іноземних юридичних та фізичних осіб	1	341,53	11,87
12	Землі запасу та землі, не надані у власність та постійне користування в межах населених пунктів (які не надані у тимчасове користування)		291,57	10,14
13	Усього земель, які входять до адміністративно-територіальних одиниць	1750	2876,4	100,00

Джерело: Розроблено з використанням форми 6-зем Павлівської сільської ради

Дані опитування на питання «Що, на Вашу думку заважає розвитку громади (вибрати 3 основних)» [94]

Дані опитування на питання «Виберіть три основні завдання, які необхідно здійснити для розвитку громади» [94]

Зонування земель Оброшинської СР за типами (підтипами) землекористування

№ з/п	Тип (підтип) землекористування	Площа	
		га	%
1	Сільськогосподарський, у т. ч. за підтипами:		
	польовий	207,87	9,69
	садовий	49,13	2,29
	сінокосо-пасовищний	4,61	0,21
	змішаний	34,42	1,60
	науково-дослідний	266,75	12,44
	присадибний	94,0	4,38
	сільськогосподарський нетрадиційний (виращування нетрадиційних культур, органічного виробництва)		
2	Житловий, у т. ч. за підтипами:		
	котеджний, з одно- та двоповерховою забудовою	34,9	1,63
	багатоповерхової забудови з трьома і більше поверхами	3,0	0,14
3	Громадсько-комерційний, у т. ч. за підтипами:		
	муніципальний	7,46	0,35
	комерційний	2,4	0,11
	спеціальний	2,67	0,12
	змішаний	0,24	0,01
4	Заповідний, у т. ч. за підтипами:		
	природно-заповідний		
5	Природоохоронний, у т. ч. за підтипами:		
	природно-ресурсно-охоронний		
6	Оздоровчий, у т. ч. за підтипами:		
	оздоровчий	0,3	0,01
7	Рекреаційний, у т. ч. за підтипами:		
	спортивно-рекреаційний		
	еколого-рекреаційний	0,1	0,00
	рекреаційний міської рекреації	3,19	0,15
	оздоровчо-рекреаційний		
8	Історико-культурний, у т. ч. за підтипами:		
	історичної спадщини		
9	Лісгосподарський, у т. ч. за підтипами:		
	ресурсно-охоронний	734,6	34,25
	рекреаційний		
10	Водогосподарський, у т. ч. за підтипами:		
	рекреаційний	21,41	1,00
11	Водопромисловий	3,71	0,17
12	Промисловий, у т. ч. за підтипами:		
	промисловий (локальний)	1,19	0,06
13	Інженерної та транспортної інфраструктури, у т. ч. за підтипами:		
	енергетичний	2,2	0,10
	автомобільного транспорту	24,0	1,12
	залізничного транспорту	87,96	4,10
	трубопровідного транспорту		
	зв'язку		
	Землі запасу	558,9847	26,06
	Всього	2145,1	100,00

Розроблено автором.

Зонування земель за типами (підтипами) землекористування Павлівського старостинського округу Радеківської міської громади

№ з/п	Тип (підтип) землекористування	Площа	
		га	%
1	Сільськогосподарський, у т. ч. за підтипами:		
	польовий	1101,59	38,30
	садовий	0,44	0,02
	сінокосо-пасовищний	314,17	10,92
	змішаний	0,23	0,01
	присадибний	55,6198	1,93
2	Житловий, у т. ч. за підтипами:		
	котеджний, з одно- та двоповерховою забудовою	50,33	1,75
	багатоповерхової забудови з трьома і більше поверхами	1,88	0,07
3	Громадсько-комерційний, у т. ч. за підтипами:		
	муніципальний	8,04	0,28
	комерційний	1,24	0,04
	спеціальний	9,78	0,34
	змішаний	5,84	0,20
4	Заповідний, у т. ч. за підтипами:		
	природно-заповідний		
5	Природоохоронний, у т. ч. за підтипами:		
	природно-ресурсно-охоронний		
6	Оздоровчий, у т. ч. за підтипами:		
	оздоровчий	0,1182	0,00
7	Рекреаційний, у т. ч. за підтипами:		
	спортивно-рекреаційний		
	рекреаційний міської рекреації		
8	Історико-культурний, у т. ч. за підтипами:		
	історичної спадщини		
9	Лісогосподарський, у т. ч. за підтипами:		
	ресурсно-охоронний		
	рекреаційний	6,50	0,23
10	Лісопромисловий	881,99	30,66
11	Водогосподарський, у т. ч. за підтипами:		
	рекреаційний	10,31	0,36
12	Водопромисловий	4,18	0,15
13	Промисловий, у т. ч. за підтипами:		
	промисловий (локальний)	97,76	3,40
14	Інженерної та транспортної інфраструктури, у т. ч. за підтипами:		
	енергетичний	0,2772	0,01
	автомобільного транспорту	24,8000	0,86
	залізничного транспорту	9,7269	0,34
	трубопровідного транспорту		
	зв'язку		
	Землі запасу	291,571	10,14
	Всього	2876,4	100,00

Джерело: розроблено автором

Додаток О1

Соціально-економічний та екологічний План заходів на 2024-2027 роки

Оброшинської територіальної громади до 2027 року

№	Назва програми місцевого розвитку/ Назва проекту місцевого розвитку	План заходів
1	2	3
Стратегічна ціль 1. Міцна і стала економіка		
1	Створення індустріального парку в с. Оброшине	Будівництво та інфраструктура: Розроблення та будівництво необхідної інженерно-транспортної і соціальної інфраструктури в індустріальному парку, такої як дороги, електромережі (повітряна ЛЕП 10 кВ), водопостачання (окрема водозабірна свердловина, водонапірна башта) системи водовідведення (самопливна каналізаційна мережа комунальної каналізації), комунікаційні мереж (комплектна трансформаторна підстанція) і, а також будівництво адміністративних та соціальних приміщень. Буде прокладено газопровід середнього тиску та улаштована зупинка громадського транспорту.
Стратегічна ціль 2. Територія комфортного життя		
2	Створення Музею Марії Конопницької в Народному домі с. Конопниця	
3	Капітальний ремонт закладів культури (Народних домів) в Оброшинській громаді	В Народному домі с. Конопниця: - добудова приміщення площею 100 м.кв. для занять та репетицій народного аматорського хору «Конопничани» - ремонт та утеплення фасаду - благоустрій території навколо клубу. Закуплено та встановлено нове обладнання та інвентар в закладах культури громади.
4	Завершення будівництва комплексу дитячих та спортивних майданчиків з роздягальною в с. Ставчани	<ul style="list-style-type: none"> ■ Прокласти зовнішні мережі (зовнішній водопровід 60,6 м та каналізацію, провести дренажні роботи (укладання трубопроводів з двошарових гофрованих труб «Корсис» 100м.)). ■ Збудувати доріжки для бігу з гумового покриття наливного 688 м.кв. та волейбольне поле з гумового покриття наливного з поліуретановим компонентом площею 384 м.кв. ■ В роздягальні провести внутрішні роботи та збудувати санітарні вузли із забезпеченням гарячого водопостачання та водовідведення. ■ Збудувати систему електропостачання та електроосвітлення роздягальні (змонтувати 16 шт. світильників із лампами розжарювання місцевого освітлення, сигнальних ліхтарів із написом «вхід, «вихід»). ■ Провести благоустрій території навколо роздягальні (улаштувати 54 м.кв. пішохідної доріжки з плит бетонних тротуарних фігурних товщиною 60 мм.), провести озеленення силами та коштом громади. <p>Інформаційний супровід проекту.</p>
5	Будівництво спортивних парків на території Оброшинського ЗЗСО І-ІІІ ст. ім. Л. Шанковського ОСР в с. Оброшине та на території земельної ділянки площею 1,0946 га по вул. Лесі Українки,2.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Прокласти зовнішні мережі (зовнішній водопровід 70 м та каналізацію, провести дренажні роботи (укладання трубопроводів з двошарових гофрованих труб «Корсис» 100м.)) в селі Оброшине та селі Конопниця. ■ Збудувати доріжки для бігу з гумового покриття наливного 688 м.кв. та волейбольне поле з гумового покриття наливного з поліуретановим компонентом площею 384 м.кв. в селі Оброшине. ■ Збудувати окремо стоячу будівлю шкільного басейну довжиною 25м. в селі Оброшине. ■ Збудувати роздягальні, улаштувати санітарні вузли із забезпеченням гарячого водопостачання та водовідведення в селах Оброшине та Конопниця. ■ Збудувати систему електропостачання та електроосвітлення роздягальні (змонтувати 16 шт. світильників із лампами розжарювання місцевого освітлення, сигнальних ліхтарів із написом «вхід, «вихід» в селах Оброшине та Конопниця. <p>Провести благоустрій території навколо роздягальні (улаштувати 60 м.кв. пішохідної доріжки з плит бетонних тротуарних фігурних товщиною 60 мм.),</p>

№	Назва програми місцевого розвитку/ Назва проекту місцевого розвитку	План заходів
1	2	3
		провести озеленення силами та коштом громади в селах Оброшине та Конопниця.
6	Будівництво мережі водопостачання та водовідведення в с. Оброшине	<ul style="list-style-type: none"> Проведення топографічної зйомки та геолого-вишукувальних робіт. Розробка кошторисної документації Проведення робіт з прокладання мереж каналізування по вул. Богуна. Загальна довжина мережі становить 976,9м. : <ul style="list-style-type: none"> ділянка №1 (від вул. Шашкевича до вул. Спортивна); ділянка №2(від вул. Спортивна до вул. Садова); ділянка №3(від вул. Садова до вул. Проектована). Встановлення перекачувальної станції та колектора. Проведення робіт з прокладання мереж каналізування по вул. Б. Хмельницького протяжністю 800 м. Встановлення перекачувальної станції та колектора. Технічне завершення проекту та підключення приватних домогосподарств до системи. <p>Інформаційний супровід.</p>
7	Будівництво мережі каналізування в Оброшинській територіальній громаді Львівського району Львівської області	<ul style="list-style-type: none"> Топографічна зйомка Геолого-вишукувальні роботи Розробка кошторисної документації та вибір фірми-підрядника. Проведення робіт з прокладання мереж каналізування. Встановлення 2-х перекачувальних станцій та колектора.(Будівництво каналізаційної насосної станції підземного типу потужністю 72 м3 /год.). Відновлення асфальтобетонного і гравійного покриття доріг. Влаштування переходу методом продавливання через автомобільну дорогу в с. Оброшине. Будівництво каналізаційної насосної станції підземного типу. <p>Відновлення асфальтобетонного і гравійного покриття доріг</p>
8	Будівництво сучасних дитячо-спортивних майданчиків на території Оброшинської громади	<ul style="list-style-type: none"> Побудувати 6 сучасних дитячо-спортивних майданчиків на території Оброшинської територіальної громади, а саме: <ul style="list-style-type: none"> на вулицях Польова, Козацька, Південня та Зелена в селі Оброшине та по вулиці Полуботка в селі Конопниця Провести благоустрій території майданчику (посадка декоративних дерева, кущів та квітів в кількості 150 шт. на кожен об'єкт) <p>Забезпечити обслуговування майданчику в майбутньому (косіння трави, догляд за зеленими насадженнями) бере на себе громада.</p>
9	Благоустрій території земельної зони парку в с. Оброшине з відновленням найдовшої в Європі липової алеї	<ul style="list-style-type: none"> Розробити схему та візуалізацію території парку в с. Оброшине. Провести благоустрій парку, а саме: <ul style="list-style-type: none"> відновлення найдовшої у Європі липову алею протяжність 800 м. побудувати 1,2 км паркових доріжок. встановити 38 лавок та 38 сміттєвих урн. встановити 35 паркових ліхтарів. висадити 1000 декоративних рослин та кущів улаштувати стоянку на 100 автомобілів. виготовлено та встановлено 6 інформаційних вказівників. <p>Включити парк та липову алею в туристичний довідник Львівщини.</p>
10	Влаштування скейт-парку в селі Оброшине	<ul style="list-style-type: none"> Вибір фірми підрядника та проведення будівельних робіт по вул. пр. Вольського в селі Оброшине Підготовка та асфальтування майданчика для скейт-парку. <p>Закупівля та встановлення обладнання:</p>
11	Благоустрій територій навколо озер на території громади	<ul style="list-style-type: none"> Поліпшення санітарного стану озер (очищення, поглиблення і облаштування згідно з існуючими нормами дна та берегів озера). Влаштування пляжу. Спорудження спортивного майданчика для пляжного волейболу. Встановлення лавочок, урн для сміття, кабінок для перевдягання влітку. Улаштування навколо озер доріжок з бруківки Улаштування металевих огорож Встановлення металевих опор разом із парковими світильниками для освітлення території

№	Назва програми місцевого розвитку/ Назва проекту місцевого розвитку	План заходів
1	2	3
		<ul style="list-style-type: none"> Озеленення території навколо озер. <p>Розробка презентаційних матеріалів, здійснення просвітницької діяльності щодо впровадження проекту та залучення інвесторів</p>
12	Створення громадського простору в селі Ставчани Оброшинської територіальної громади Львівської області.	<ul style="list-style-type: none"> Збудовано на землях комунальної власності площею 1200м.кв. громадський простір, який будуть використовувати всі категорії населення села Ставчани та сусідніх сіл. Збудовано доріжки для ходьби та велодоріжки з бруківки площею 450 м.кв., встановлено 10 металевих лавок з дерев'яним покриттям, 10 паркових ліхтарів з підведеним освітленням. Проведено благоустрій території, висадка дерев, кущів та квітів. Висадка зелених насаджень буде проведена мешканцями села Ставчани. <p>Близько 700 мешканців різного віку будуть мати можливість проводити вільний час у комфортних умовах, використовуючи сучасний громадський простір в селі Ставчани.</p>
Стратегічна ціль 3. Безпечна і ефективна громада		
13	Будівництво спортивного залу-укриття для ДНЗ в с. Оброшине	<ul style="list-style-type: none"> Збудувати окремо стоячу будівлю спортивного залу-укриття, площею 84 м.кв. Провести благоустрій території ДНЗ (вимощено бруківкою) площею 193,476 м.кв. <p>Закупити спортивне обладнання та інвентар.</p>
14	Створення місць сортування ТПВ та компостування органічних відходів Оброшинської громади	<ul style="list-style-type: none"> Створити робочу групу з керівників комунальних навчальних закладів, представників батьківських та учнівських комітетів, місцевих депутатів та узгодити місця розташування міні-станцій сортування твердих побутових відходів та компостування органічних відходів. Підготувати площадки з накриттям та встановити на кожній з 5-ти міні-станцій контейнер для компостування Prosperplastmodulecompogreen місткістю 1600л, контейнер для збору пластику та контейнер для збору скляних пляшок. Організувати 12 тренінгів для дітей і дорослих з метою формування практичних навичок сортування відходів, підвищення екологічної культури та свідомості мешканців; <p>Провести еко-фестиваль для поширення еко-знань, презентації кращих практик у сфері роздільного збору та сортування ТПВ та залучення громадськості до збереження навколишнього природного середовища.</p>
15	Розчистка русла річки Ставчанка та відновлення сприятливого гідрологічного режиму та санітарного стану русла в районі с. Ставчани	<ul style="list-style-type: none"> Проведення інженерно-геологічних досліджень. Розчищення русла р. Ставчанки протяжністю 2,1 км з виконанням робіт під автомобільними та пішохідними мостами. Створення двох рекреаційних зон на березі річки Ставчанка та штучно створеного озера в с. Ставчани (улаштування пішохідно-велосипедних доріжок, 10 паркових лавок, 10 смітників). <p>Інформаційний супровід.</p>
16	Будівництво очисних споруд глибокого біологічного очищення стічних вод в с.Оброшине	<ul style="list-style-type: none"> Провести перерарунок ПКД. Здійснити пошук фінансування як з державних та обласних програм, так із програм МТД та приватних спонсорів. Здійснити відбір фірми-підрядника та виконання будівельних робіт Збудувати та ввести в експлуатацію очисні споруди глибокої біологічної очистки потужністю 1000 м.куб/доб. Збудувати мережу господарсько-побутової каналізації загальною довжиною 110 м.пог. <p>Підключити очисні споруди до існуючих каналізаційних мереж</p>
17	Будівництво будівлі Оброшинської сільської ради	<ul style="list-style-type: none"> Збудувати будівлю Оброшинської сільської ради по вул. Пр. Вольського 9 площею 1000 м.кв. в з проведенням благоустрою території та улаштуванням 100 парко місць. Закупити меблі, інвентар та техніку для запуску роботи новозбудованої сільської ради. <p>Організувати запуск роботи сільської ради у новій будівлі.</p>

Джерело: систематизовано дисертантом з використанням Стратегії розвитку Оброшинської територіальної громади до 2027 року

**Соціально-економічний та екологічний План заходів Павлівського
старостинського округу до 2027 року**

Завдання	План заходів
Стратегічна ціль 1. Розвинута та конкурентоздатна економіка	
Формування та розвиток логістичної інфраструктури	<ul style="list-style-type: none"> Розвиток транзитного потенціалу громади шляхом розбудови логістичної інфраструктури (склади, технопарки, навантажувально-розвантажувальні термінали тощо); Активізація місцевої підприємницької ініціативи у сфері інфраструктурного забезпечення
Розвиток інноваційного МСП	<ul style="list-style-type: none"> Підтримка розвитку «зеленого туризму»
Розвиток сталого сільськогосподарського виробництва	<ul style="list-style-type: none"> Проведення заходів з популяризації ресурсозберігаючого виробництва, зокрема технологій - Mini-till, No-till, Strip-till Сприяння розвитку інфраструктури переробки та зберігання сільськогосподарської продукції Створення механізмів розвитку тваринництва (заохочення створення кооперативів молочної та м'ясної спеціалізації) Підтримка приватних сімейних фермерських господарств
Стратегічна ціль 2. Розвиток людського потенціалу	
Розвиток фізичної культури	<ul style="list-style-type: none"> Облаштування спортивних споруд, майданчиків з тренажерним обладнанням, особливо в сільських населених пунктах Благоустрій спортивних майданчиків в сільській місцевості
Стратегічна ціль 3. Сталий розвиток території	
Розбудова та модернізація інженерних мереж	<ul style="list-style-type: none"> Реконструкція та будівництво об'єктів зовнішнього освітлення в сільських населених пунктах
Покращення дорожньо-транспортної інфраструктури	<ul style="list-style-type: none"> Ремонт \ благоустрій зупинок автотранспорту
Розвиток альтернативної енергетики	<ul style="list-style-type: none"> Розвиток відновлюваної енергетики, зокрема біоенергетики
Благоустрій громадського простору	<ul style="list-style-type: none"> Створення сучасних публічних просторів - дитячих зон, місць відпочинку громадян Благоустрій населених пунктів
Забезпечення екологічної безпеки	<ul style="list-style-type: none"> Збереження цінних природних територій та об'єктів

Джерело: сформовано дисертантом з використанням Стратегії розвитку Радехівської міської територіальної громади до 2027 року

**Проектні пропозиції до структури земель за типами (підтипами)
землекористування Оброшинської сільської ради**

№ з/п	Тип (підтип) землекористування	Оброшинська ТГ		Зміни
		площа, га		
		I	II	
1	Сільськогосподарський, у т. ч. за підтипами:			
	польовий	207,87	57,87	-150,00
	садовий	49,13	49,13	0,00
	сінокосо-пасовищний	4,61	4,61	0,00
	змішаний	34,42	34,42	0,00
	науково-дослідний	261,7500	255,85	-5,90
	присадибний	94,0000	94,0000	0,00
	сільськогосподарський нетрадиційний (виращування нетрадиційних культур, органічного виробництва)	0,00	150,00	150,00
2	Житловий, у т. ч. за підтипами:			
	котеджний з одно- та двоповерховою забудовою	34,90	35,14	0,24
	багатоповерхової забудови з трьома і більше поверхами	3,00	3,00	0,00
3	Громадсько-комерційний, у т. ч. за підтипами:			
	муніципальний	7,46	7,47	0,01
	комерційний	2,40	2,40	0,00
	спеціальний	2,67	2,67	0,00
	змішаний	0,24	0,24	0,00
4	Заповідний, у т. ч. за підтипами:			
	природно-заповідний	5,00	26,30	21,30
5	Природоохоронний, у т. ч. за підтипами:			
	природно-ресурсно-охоронний			
6	Оздоровчий, у т. ч. за підтипами:			
	оздоровчий	0,30	0,30	0,00
7	Рекреаційний, у т. ч. за підтипами:			
	спортивно-рекреаційний	0,00	0,11	0,11
	еколого-рекреаційний	0,10	0,10	0,00
	рекреаційний міської рекреації	3,1934	3,8074	0,61
	оздоровчо-рекреаційний			
8	Історико-культурний, у т. ч. за підтипами:			
	історичної спадщини		1,55	1,55
9	Лісгосподарський, у т. ч. за підтипами:			
	ресурсно-охоронний	734,60	714,20	-20,40
	рекреаційний		5,00	5,00
10	Водогосподарський, у т. ч. за підтипами:			
	рекреаційний	21,41	21,41	0,00
11	Водопромисловий	3,71	3,71	0,00
12	Промисловий, у т. ч. за підтипами:			
	промисловий (локальний)	1,19	11,19	10,00
13	Інженерної та транспортної інфраструктури, у т. ч. за підтипами:			
	енергетичний	2,2000	2,22	0,02
	автомобільного транспорту	24,0000	24,05	0,05

№ з/п	Тип (підтип) землекористування	Оброшинська ТГ		Зміни
		площа, га		
		I	II	
	залізничного транспорту	87,96	87,96	0,00
	трубопровідного транспорту		0,01	0,01
	зв'язку		0,01	0,01
	Землі запасу	558,9847	543,09	12,61
	Усього	2145,1	2145,10	

Примітка: I – наявна площа; П – проєктна площа.

Джерело: сформовано автором із використання даних Держгеокадастру та Стратегії розвитку Оброшинської громади до 2027 року

**Проектні пропозиції до структури земель за типами (підтипами)
землекористування Павлівського старостинського округу**

№ з/п	Тип (підтип) землекористування	Павлівський СО		Зміни
		площа, га		
		I	II	
1	Сільськогосподарський, у т. ч. за підтипами:			
	польовий	1101,59	800,59	-301,00
	садовий	0,44	0,44	
	сінокосо-пасовищний	314,17	210,17	-104,00
	змішаний	0,23	0,23	
	науково-дослідний	0,00	0,00	
	присадибний	55,6198	55,6198	
	сільськогосподарський нетрадиційний (виращування нетрадиційних культур, органічного виробництва)	0,00	405,00	405,00
2	Житловий, у т. ч. за підтипами:			
	Котеджний, з одно- та двоповерховою забудовою	50,33	50,33	
	багатоповерхової забудови з трьома і більше поверхами	1,88	1,88	
3	Громадсько-комерційний, у т. ч. за підтипами:			
	муніципальний	8,04	8,05	0,01
	комерційний	1,24	1,24	
	спеціальний	3,28	3,28	
	змішаний	5,84	5,84	
4	Заповідний, у т. ч. за підтипами:			
	природно-заповідний			
5	Природоохоронний, у т. ч. за підтипами:			
	природно-ресурсно-охоронний			
6	Оздоровчий, у т. ч. за підтипами:			
	оздоровчий	0,1182	0,1182	
7	Рекреаційний, у т. ч. за підтипами:			
	спортивно-рекреаційний	0,00	0,05	0,05
	рекреаційний міської рекреації	6,50	7,30	0,80
8	Історико-культурний, у т. ч. за підтипами:			
	історичної спадщини	0,56	0,56	
9	Лісгосподарський, у т. ч. за підтипами:			
	ресурсно-охоронний	0,00	54,00	54,00
	рекреаційний	6,50	11,50	5,00
10	Лісопромисловий	881,43	815,93	-59,0
11	Водогосподарський, у т. ч. за підтипами:			
	рекреаційний	10,31	10,31	0,00
12	Водопромисловий	4,18	4,18	0,00
13	Промисловий, у т. ч. за підтипами:			
	промисловий (локальний)	97,76	107,76	10,00
14	Інженерної та транспортної інфраструктури, у т. ч. за підтипами:			
	енергетичний	0,2772	0,30	0,02
	автомобільного транспорту	24,80	24,85	0,05
	залізничного транспорту	9,7269	9,7269	

№ з/п	Тип (підтип) землекористування	Павлівський СО		Зміни
		площа, га		
		I	П	
	трубопровідного транспорту		0,01	0,01
	зв'язку		0,01	0,01
	Землі запасу	291,571	275,69	
	Усього	2876,4	2876,40	

Примітка: I – наявна площа; П – проектна площа.

Джерело: сформовано автором із використання даних Держгеокадастру та Стратегії розвитку Радехівської міської територіальної громади до 2027 року

Деталізовані значення коефіцієнта екологічної стабільності та антропогенного навантаження для типів (підтипів) землекористування

№ з/п	Тип (підтип) землекористування	Коефіцієнт екологічної стабільності, $K_{ек.ст}^*$	Бал антропогенного навантаження, $B_{а.н.}^*$
1	2	3	4
1	Сільськогосподарський, у т. ч. за підтипами:		
	польовий	0,14	4,2
	садовий	0,43	4,0
	сінокосо-пасовищний	0,65	3,2
	змішаний	0,43	4,0
	науково-дослідний	0,2	4,0
	присадибний	0,51	3,5
	сільськогосподарський нетрадиційний (вирощування нетрадиційних культур, органічного виробництва)	0,51	3,5
2	Житловий, у т. ч. за підтипами:		
	котеджний, з одно- та двоповерховою забудовою	0,40	4,5
	багатоповислової забудови з трьома і більше поверхами	0,40	4,5
3	Громадсько-комерційний, у т. ч. за підтипами:		
	муніципальний	0,40	4,5
	комерційний	0,40	4,5
	спеціальний	0,40	4,5
	змішаний	0,40	4,5
4	Заповідний, у т. ч. за підтипами:		
	природно-заповідний	1,0	1,0
5	Природоохоронний, у т. ч. за підтипами:		
	природно-ресурсно-охоронний	0,9	2
6	Оздоровчий, у т. ч. за підтипами:		
	оздоровчий	0,60	3,5
7	Рекреаційний, у т. ч. за підтипами:		
	спортивно-рекреаційний	0,5	3
	еколого-рекреаційний	0,55	2,5
	рекреаційний міської рекреації	0,55	2,5
	оздоровчо-рекреаційний	0,6	3,5
8	Історико-культурний, у т. ч. за підтипами:		
	історичної спадщини	0,5	3
9	Лісогосподарський, у т. ч. за підтипами:		
	ресурсно-охоронний	0,95	2,0
	рекреаційний	0,95	2,5
10	Лісопромисловий	0,50	2,5
11	Водогосподарський, у т. ч. за підтипами:		
	рекреаційний	0,8	2

№ з/п	Тип (підтип) землекористування	Коефіцієнт екологічної стабільності, $K_{ек.ст}^*$	Бал антропогенного навантаження, $B_{а.н.}^*$
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
12	Водопромисловий	0,50	2,5
13	Промисловий, у т. ч. за підтипами:		
	промисловий (локальний)	0,14	5,0
14	Інженерної та транспортної інфраструктури, у т. ч. за підтипами:		
	енергетичний	0,25	5,0
	автомобільного транспорту	0,20	5,0
	залізничного транспорту	0,20	5,0
15	Землі запасу	0,43	3,0

Джерело: *К.е.ст. та Б.а.н. [132]*

Вихідна інформація для розрахунку нормативної грошової оцінки

Оброшинської СР та Павлівського СО

Значення коефіцієнту за Методикою		Оброшинська ТГ	Павлівська СО
Нрд	для земель:	грн./га	грн./га
	житлової та громадської забудови, рекреаційного призначення, промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики та іншого призначення	870000	870000
	сільськогосподарського призначення	27520	27520
	природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення	73815	73815
	оздоровчого призначення	47081	47081
	історико-культурного призначення	74566	74566
	лісогосподарського призначення	5976	5976
	водного фонду	13210	13210
Км1	в межах зони впливу великих міст	1,2	1,0
	крім земель сільськогосподарського призначення, земель природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення, земель оздоровчого призначення, земель історико-культурного призначення, земель лісогосподарського призначення та земель водного фонду	1,0	1,0
Км2	для земель сільськогосподарського призначення, земель природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення, земель оздоровчого призначення, земель історико-культурного призначення, земель лісогосподарського призначення та земель водного фонду, населених пунктів, що не зазначені у додатку 4 Методики, а також земельних ділянок за межами населених пунктів	1,0	1,0
Км3	для територій територіальних громад, що не входять до зон радіаційного забруднення, та земель сільськогосподарського призначення, земель природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення, земель оздоровчого призначення, земель історико-культурного призначення, земель лісогосподарського призначення та земель водного фонду	1,0	1,0
Км4	для земель:		
	житлової та громадської забудови, рекреаційного призначення, промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики та іншого призначення	1,5	1,5
	крім земель сільськогосподарського призначення, земель природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення, земель оздоровчого призначення, земель історико-культурного призначення, земель лісогосподарського призначення та земель водного фонду	1,0	1,0
Кцп	за цільовим призначенням		

Значення коефіцієнту за Методикою		Оброшинська ТГ	Павлівська СО
	Сільськогосподарського, в т.ч. за підтипами:		
	польовий	1,0	1,0
	садовий	1,0	1,0
	сінокосо-пасовищний	1,0	1,0
	науково-дослідний	0,7	0,7
	присадибний	1,0	1,0
	сільськогосподарський нетрадиційний (виращування нетрадиційних культур, органічного виробництва)	1,0	1,0
	Житловий, в т.ч. за підтипами:		
	котеджний з одно- та двох поверховою забудовою	1,0	1,0
	багатоповерхової забудови з трьома і більше поверхами	1,0	1,0
	Громадсько-комерційний, в т.ч. за підтипами:		
	муніципальний	0,7	0,7
	комерційний	2,5	2,5
	спеціальний	0,7	0,7
	змішаний	2,5	2,5
	Заповідний, в т.ч. за підтипами:		
	природно-заповідний	0,5	0,5
	Природоохоронний, в т.ч. за підтипами:		
	природно-ресурсно-охоронний	0,5	0,5
	Оздоровчий, в т.ч. за підтипами:		
	оздоровчий	0,5	0,5
	Рекреаційний, в т.ч. за підтипами:		
	еколого-рекреаційний	0,5	0,5
	рекреаційний міської рекреації	0,5	0,5
	Історико-культурний, в т.ч. за підтипами:		
	історичної спадщини	0,5	0,5
	Лісогосподарський, в т. ч. за підтипами:		
	ресурсо-охоронний	0,5	0,5
	рекреаційний	1,0	1,0
	Лісопромисловий	1,0	1,0
	Водогосподарський, в т. ч. за підтипами:		
	рекреаційний	0,5	0,5
	Водопромисловий	0,65	0,65
	Промисловий, в т.ч. за підтипами:		
	промисловий (локальний)	1,2	1,2
	Інженерної та транспортної інфраструктури, в т.ч. за підтипами:		
	енергетичний	0,5	0,5
	автомобільного транспорту	0,5	0,5
	залізничного транспорту	0,5	0,5
	трубопровідного транспорту	0,5	0,5
	зв'язку	1,2	1,2
	Землі запасу	0,1	0,1
Кмц	для земель :		
	земель водного фонду	1,2	1,2
	інших земельних ділянок	1,0	1,0
	сільськогосподарського призначення = $K_{псгр} \times Багр$: $Бпсгр$,	0,77	0,66

Значення коефіцієнту за Методикою		Оброшинська ТГ	Павлівська СО
	<i>лісогосподарського призначення = Клк x Клс,</i>		
	<i>ліси природоохоронного, наукового, історико-культурного призначення; рекреаційно-оздоровчі ліси; захисні ліси</i>	0,82	0,82
	<i>експлуатаційні ліси</i>	0,487	0,487
	Кпсгр		
	<i>рілля, перелоги</i>	0,857	0,829
	<i>багаторічні насадження</i>	1,296	1,037
	<i>сінокоси</i>	0,20	0,22
	<i>пасовища</i>	0,191	0,163
	Багр		
	<i>рілля, перелоги</i>	28	30
	<i>багаторічні насадження</i>	26	20
	<i>сінокоси</i>	18	25
	<i>пасовища</i>	21	23
	Бпсгр		
	<i>рілля, перелоги</i>	31	30
	<i>багаторічні насадження</i>	25	20
	<i>сінокоси</i>	23	25
	<i>пасовища</i>	27	23
	Клк		
	<i>ліси природоохоронного, наукового, історико-культурного призначення; рекреаційно-оздоровчі ліси; захисні ліси</i>	0,82	0,82
	<i>експлуатаційні ліси</i>	0,487	0,487
	Клс		
	<i>Карпатська гірська природно-сільськогосподарська область</i>	1,0	1,0
Кні	для земель:		
	<i>сільськогосподарських</i>	1,177	1,177
	<i>інших земель</i>	1,489	1,489

Джерело: сформовано автором для Оброшинської та Павлівської громад із використанням Методики та даних індексації нормативної грошової оцінки земель за наступні роки після 2020 року

Характеристика землекористування за соціальним напрямом

Номер рядка у формі 6- зем	Землекористування за соціальним напрямом
2.3	Особисті підсобні господарства
2.4	Ділянки для будівництва та обслуговування житлового будинку і господарських будівель (присадибні ділянки)
2.5	Ділянки для садівництва
2.5.1	Колективне садівництво
2.5.1.1	<i>у тому числі землі загального користування</i>
2.5.2	Індивідуальне садівництво
2.7	Ділянки для гаражного будівництва
2.7.1	Кооперативне гаражне будівництво
2.7.1.1	<i>у тому числі землі загального користування</i>
2.7.2	Індивідуальне гаражне будівництво
2.8	Ділянки для городництва
2.8.1	Колективне городництво
2.8.1.1	<i>у тому числі землі загального користування</i>
2.8.2	Індивідуальне городництво
2.10	Ділянки для сінокошіння та випасання худоби
3	Заклади, установи, організації
3.1	Органи державної влади та місцевого самоврядування
3.2	Громадські організації
3.3	Заклади науки, науково-дослідні та проектні організації
3.4	Заклади освіти
3.5	Заклади культурно-просвітницького обслуговування
3.6	Релігійні організації
3.7	Заклади фізичної культури та спорту
3.8	Заклади охорони здоров'я
3.9	Заклади соціального забезпечення
3.10	Кредитно-фінансові заклади
3.11	Заклади торгівлі
3.12	Заклади громадського харчування
3.13	Заклади побутового обслуговування
3.14	Заклади комунального обслуговування
3.15	Екстериторіальні організації та органи
3.16	Житлово-експлуатаційні організації
3.17	Інші заклади, установи, організації
6	Частини, підприємства, організації, установи, навчальні заклади оборони
7.2	Оздоровчого призначення
7.4	Історико-культурного призначення
10	Спільні підприємства, міжнародні об'єднання і організації з участю українських, іноземних юридичних та фізичних осіб
11	Підприємства, що повністю належать іноземним інвесторам
12.3	Землі, не надані у власність або постійне користування в межах населених пунктів
12.4	Землі загального користування

**Розрахунок коефіцієнта екологічної стабільності та антропогенного навантаження
землекористування в Оброшинській ТГ**

Тип (підтип) землекористування	Площа (П), тис. га	Добуток (П х К _{ек.ст.})	Добуток (П х Ба.н)
1	2	3	4
Землекористування за наявного використання земель			
Сільськогосподарський, у т. ч. за підтипами:			
польовий	207,87	29,10	873,05
садовий	49,13	21,13	196,52
сінокосо-пасовищний	4,61	2,99	14,74
змішаний	34,42	14,80	137,68
науково-дослідний	261,7500	52,35	1067,00
присадибний	94,0000	47,94	329,00
Житловий, у т. ч. за підтипами:		0,00	0,00
Котеджний, з одно- та двоповерховою забудовою	34,90	13,96	157,04
багатоповерхової забудови з трьома і більше поверхами	3,00	1,20	13,50
Громадсько-комерційний, у т. ч. за підтипами:		0,00	0,00
муніципальний	7,46	2,99	33,59
комерційний	2,40	0,96	10,81
спеціальний	2,67	1,07	12,00
змішаний	0,24	0,10	1,10
Заповідний, у т. ч. за підтипами:			
природно-заповідний	5,0	5,0	5,0
Оздоровчий, у т. ч. за підтипами:			
оздоровчий	0,30	0,18	1,05
Рекреаційний, у т. ч. за підтипами:			
еколого-рекреаційний	3,10	0,05	0,25
рекреаційний міської рекреації	3,19	1,76	7,98
Лісгосподарський, у т. ч. за підтипами:			
ресурсно-охоронний	734,60	697,87	1469,19
Водогосподарський, у т. ч. за підтипами:			
рекреаційний	21,41	17,13	42,82
Водопромисловий	3,71	1,85	9,27
Промисловий, у т. ч. за підтипами:			
промисловий (локальний)	1,19	0,17	5,96
Інженерної та транспортної інфраструктури, у т. ч. за підтипами:		0,00	0,00
енергетичний	2,2000	0,55	11,00
автомобільного транспорту	24,0000	4,80	120,00
залізничного транспорту	87,9649	17,59	439,82
Землі запасу	558,9847	240,36	1676,95
Всього	2145,10	1175,90	6615,33
К ек.ст. землекористування наявного стану		0,55	
К а.н. землекористування наявного стану		3,08	
Землекористування за проектом			
Сільськогосподарський, у т. ч. за підтипами:			
польовий	57,87	8,10	243,05
садовий	49,13	21,13	196,52
сінокосо-пасовищний	4,61	2,99	14,74
науково-дослідний	34,42	14,80	137,68

Тип (підтип) землекористування	Площа (П), тис. га	Добуток (П х К _{ек.см})	Добуток (П х Ба.н)
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
присадибний	255,8500	51,17	1023,40
сільськогосподарський нетрадиційний (виращування нетрадиційних культур, органічного виробництва)	94,0000	47,94	329,00
Житловий, у т. ч. за підтипами:			
котеджний з одно- та двоповерховою забудовою	35,14	14,06	158,12
багатоповерхової забудови з трьома і більше поверхами	3,0	1,20	13,50
Громадсько-комерційний, у т. ч. за підтипами:			
муніципальний	2,99	33,62	2,99
комерційний	0,96	10,81	0,96
спеціальний	1,07	12,00	1,07
змішаний	0,10	1,10	0,10
Заповідний, у т. ч. за підтипами:			
природно-заповідний	26,30	26,30	26,30
Природоохоронний, у т. ч. за підтипами:			
природно-ресурсно-охоронний	0,00		
Оздоровчий, у т. ч. за підтипами:			
оздоровчий	0,30	0,18	1,05
Рекреаційний, у т. ч. за підтипами:			
спортивно-рекреаційний	0,11	0,05	0,32
еколого-рекреаційний	0,10	0,05	0,25
рекреаційний міської рекреації	3,8074	2,09	9,52
Історико-культурний, у т. ч. за підтипами:			
історичної спадщини	1,55	0,78	4,65
Лісгосподарський, у т. ч. за підтипами:			
ресурсно-охоронний	714,20	678,49	1428,40
рекреаційний	5,0	4,75	12,50
Водогосподарський, у т. ч. за підтипами:			
рекреаційний	21,41	17,13	42,82
Водопромисловий	3,71	1,85	9,27
Промисловий, у т. ч. за підтипами:			
промисловий (локальний)	11,19	1,57	55,95
Інженерної та транспортної інфраструктури, у т. ч. за підтипами:			
енергетичний	2,22	0,56	11,10
автомобільного транспорту	24,05	4,81	120,25
залізничного транспорту	87,9649	17,59	439,82
трубопровідного транспорту	0,01	0,00	0,05
зв'язку	0,01	0,00	0,05
Землі запасу	546,38	234,53	1639,13
Всього	2145,1	1234,15	6499,97
К ек.ст. землекористування за проектом		0,58	
К а.н. землекористування за проектом		3,03	

Джерело: розраховано автором

**Розрахунок коефіцієнта екологічної стабільності та антропогенного навантаження
землекористування в Павлівській громаді**

Тип (підтип) землекористування	Площа (П), тис. га	Добуток (П х К _{ек.ст})	Добуток (П х Ба.н)
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
Землекористування за існуючого використання земель			
Сільськогосподарський, у т. ч. за підтипами:			
польовий	1101,59	154,22	4626,67
садовий	0,44	0,19	1,75
сінокосо-пасовищний	314,17	204,21	1005,35
змішаний	0,23	0,10	0,93
науково-дослідний	0,00	0,00	0,00
присадибний	55,6198	28,37	194,67
Житловий, у т. ч. за підтипами:			
котеджний, з одно- та двоповерховою забудовою	50,33	20,13	226,47
багатоповерхової забудови з трьома і більше поверхами	1,88	0,75	8,45
Громадсько-комерційний, у т. ч. за підтипами:			
муніципальний	8,04	3,22	36,19
комерційний	1,24	0,50	5,60
спеціальний	3,28	1,31	14,76
змішаний	5,84	2,34	26,29
Оздоровчий, у т. ч. за підтипами:		0,00	0,00
оздоровчий	0,1182	0,07	0,41
Рекреаційний, у т. ч. за підтипами:			
еколого-рекреаційний			
рекреаційний міської рекреації	6,5	3,58	16,25
Історико-культурний, у т. ч. за підтипами:			
історичної спадщини	0,56	0,28	1,68
Лісогосподарський, у т. ч. за підтипами:		0,00	0,00
ресурсно-охоронний		0,00	0,00
рекреаційний	6,50	6,18	16,25
Лісопромисловий	881,43	440,71	2203,57
Водогосподарський, у т. ч. за підтипами:		0,00	0,00
рекреаційний	10,31	8,25	20,62
Водопромисловий	4,18	2,09	10,46
Промисловий, у т. ч. за підтипами:		0,00	0,00
промисловий (локальний)	97,76	13,69	488,80
Інженерної та транспортної інфраструктури, у т. ч. за підтипами:		0,00	0,00
енергетичний	0,2772	0,07	1,39
автомобільного транспорту	24,80	4,96	124,00
залізничного транспорту	9,7269	1,95	48,63
Землі запасу	291,57	125,38	874,71
Усього	2876,40	1022,53	9953,90
К_{ек.ст.} землекористування наявного стану		0,36	
К_{а.н.} землекористування наявного стану		3,46	
Землекористування за проектом			
Сільськогосподарський, у т. ч. за підтипами:			
польовий	800,59	112,08	3362,48
садовий	0,44	0,19	1,75
сінокосо-пасовищний	210,17	136,61	672,54
змішаний	0,23	0,10	0,93
науково-дослідний	0,00	0,00	0,00
присадибний	55,6198	28,37	194,67
сільськогосподарський нетрадиційний (виращування)	405,00	206,55	1417,50

Тип (підтип) землекористування	Площа (П), тис. га	Добуток (П х К _{ек.ст.})	Добуток (П х Ба.н)
1	2	3	4
<i>нетрадиційних культур, органічного виробництва)</i>			
Житловий, у т. ч. за підтипами:		0,00	0,00
котеджний, з одно- та двоповерховою забудовою	50,33	20,13	226,49
багатоповерхової забудови з трьома і більше поверхами	1,88	0,75	8,46
Громадсько-комерційний, у т. ч. за підтипами:		0,00	0,00
муніципальний	8,05	3,22	36,23
комерційний	1,24	0,50	5,60
спеціальний	3,28	1,31	14,76
змішаний	5,84	2,34	26,29
Заповідний, у т. ч. за підтипами:		0,00	0,00
природно-заповідний			
Природоохоронний, у т. ч. за підтипами:		0,00	0,00
природно-ресурсно-охоронний			
Оздоровчий, у т. ч. за підтипами:		0,00	0,00
оздоровчий	0,1182	0,07	0,41
Рекреаційний, у т. ч. за підтипами:		0,00	0,00
спортивно-рекреаційний	0,05	0,03	0,15
рекреаційний міської рекреації	7,30	4,02	18,25
Історико-культурний, у т. ч. за підтипами:		0,00	0,00
історичної спадщини	0,56	0,28	1,68
Лісогосподарський, у т. ч. за підтипами:		0,00	0,00
ресурсно-охоронний	54,00	51,30	108,00
рекреаційний	11,50	10,93	28,75
Лісопромисловий	822,43	411,21	2056,07
Водогосподарський, у т. ч. за підтипами:		0,00	0,00
рекреаційний	10,31	8,25	20,62
Водопромисловий	4,18	2,09	10,46
Промисловий, у т. ч. за підтипами:		0,00	0,00
промисловий (локальний)	107,76	15,09	538,80
Інженерної та транспортної інфраструктури, у т. ч. за підтипами:		0,00	0,00
енергетичний	0,30	0,08	1,50
автомобільного транспорту	24,85	4,96	124,00
залізничного транспорту	9,7269	1,95	48,63
трубопровідного транспорту	0,01	0,00	0,01
зв'язку	0,01	0,00	0,01
Землі запасу	280,62	120,67	841,86
Усього	2876,40	1143,06	9767,20
К ек.ст. землекористування за проєктом		0,40	
К а.н. землекористування за проєктом		3,40	

Джерело: розраховано автором

Розрахунок вартості землекористування в Оброшинській СР на час розроблення проєкту

Тип (підтип) землекористування	Пд	Нрд	Км1	Км2	Км3	Км4	Кцп	Кмц	Кні	Цн
<i>I</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>
Сільськогосподарський, у т. ч. за підтипами:										
польовий	207,87	27520	1	1	1	1	1	0,77	1,177	5211851
садовий	49,13	27520	1	1	1	1	1	1,35	1,177	2144862
сінокосно-пасовищний	4,61	27520	1	1	1	1	1	0,15	1,177	22760
змішаний	34,42	27520	1	1	1	1	1	0,15	1,177	170063
науково-дослідний	261,7500	27520	1	1	1	1	0,7	0,61	1,177	3600942
присадибний	94,0000	27520	1	1	1	1	1	1,35	1,177	4103846
Житловий, у т. ч. за підтипами:										
котеджний, з одно- та двоповерховою забудовою	34,90	870000	1,2	1	1	1,5	1	1,00	1,489	81376114
багатоповерхової забудови з трьома і більше поверхами	3,00	870000	1,2	1	1	1,5	1	1,00	1,489	6995322
Громадсько-комерційний, у т. ч. за підтипами:										
муніципальний	7,46	870000	1,2	1	1	1,5	0,7	1,00	1,489	12184522
комерційний	2,40	870000	1,2	1	1	1,5	2,5	1,00	1,489	14005801
спеціальний	2,67	870000	1,2	1	1	1,5	0,7	1,00	1,489	4352536
змішаний	0,24	870000	1,2	1	1	1,5	2,5	1,00	1,489	1419467
Заповідний, у т. ч. за підтипами:										
природно-заповідний	5,0	73815	1	1	1	1	0,5	1,00	1,489	274776
Оздоровчий, у т. ч. за підтипами:										
оздоровчий	0,30	47081	1	1	1	1	0,5	1,00	1,489	10516
Рекреаційний, у т. ч. за підтипами:										
еколого-рекреаційний	3,10	870000	1,2	1	1	1,5	0,5	1,00	1,489	116589
рекреаційний міської рекреації	3,19	870000	1,2	1	1	1,5	0,5	1,00	1,489	3723144
Лісогосподарський, у т. ч. за підтипами:										
ресурсно-охоронний	734,60	5976	1	1	1	1	0,5	0,82	1,489	2680021
Водогосподарський, у т. ч. за підтипами:										
рекреаційний	21,41	13210	1	1	1	1	0,5	1,2	1,489	252690
Водопромисловий	3,71	13210	1	1	1	1	0,65	1,2	1,489	56868
Промисловий, у т. ч. за підтипами:										
промисловий (локальний)	1,19	870000	1,2	1	1	1,5	1,2	1,00	1,489	3335370
Інженерної та транспортної інфраструктури, у т. ч. за підтипами:										
енергетичний	2,2000	870000	1,2	1	1	1,5	0,5	1,00	1,489	2564951
автомобільного транспорту	24,0000	870000	1,2	1	1	1,5	0,5	1,00	1,489	27981288
залізничного транспорту	87,9649	870000	1,2	1	1	1,5	0,5	1,00	1,489	102557133
Усього на час розроблення проєкту										279141433

Джерело: сформовано автором для Оброшинської СР із використанням Методики

Розрахунок вартості землекористування в Оброшинській СР за проєктними даними

Тип (підтип) землекористування	Пд	Нрд	Км1	Км2	Км3	Км4	Кцп	Кмц	Кні	Цн
Сільськогосподарський, у т. ч. за підтипами:										
польовий	57,87	27520	1	1	1	1	1	0,77	1,177	1450960
садовий	49,13	27520	1	1	1	1	1	1,35	1,177	2144862
сінокосо-пасовищний	4,61	27520	1	1	1	1	1	0,15	1,177	22760
змішаний	34,42	27520	1	1	1	1	1	0,15	1,177	170063
науково-дослідний	255,85	27520	1	1	1	1	0,7	0,61	1,177	3519775
присадибний	94,00	27520	1	1	1	1	1	1,35	1,177	4103846
сільськогосподарський нетрадиційний (виращування нетрадиційних культур, органічного виробництва)	150,00	27520	1	1	1	1	1	0,77	1,177	3760913
Житловий, у т. ч. за підтипами:										
котеджний з одно- та двоповерховою забудовою	35,14	870000	1,2	1	1	1,5	1	1,00	1,489	81934808
багатоповерхової забудови з трьома і більше поверхами	3,00	870000	1,2	1	1	1,5	1	1,00	1,489	6995322
Громадсько-комерційний, у т. ч. за підтипами:										
муніципальний	7,47	870000	1,2	1	1	1,5	0,7	1,00	1,489	12192846
комерційний	2,40	870000	1,2	1	1	1,5	2,5	1,00	1,489	14005801
спеціальний	2,67	870000	1,2	1	1	1,5	0,7	1,00	1,489	4352536
змішаний	0,24	870000	1,2	1	1	1,5	2,5	1,00	1,489	1419467
Заповідний, у т. ч. за підтипами:										
природно-заповідний	26,3	73815	1	1	1	1	0,5	1,00	1,489	1445324
Оздоровчий, у т. ч. за підтипами:										
оздоровчий	0,30	47081	1	1	1	1	0,5	1,00	1,489	10516
Рекреаційний, у т. ч. за підтипами:										
спортивно-рекреаційний	0,11	870000	1,2	1	1	1,5	0,5	1,00	1,489	124983
еколого-рекреаційний	0,10	870000	1,2	1	1	1,5	0,5	1,00	1,489	116589
рекреаційний міської рекреації	3,81	870000	1,2	1	1	1,5	0,5	1,00	1,489	4438998
Історико-культурний, у т. ч. за підтипами:										
історичної спадщини	1,55	74566	1	1	1	1	0,5	1,00	1,489	86047
Лісогосподарський, у т. ч. за підтипами:										
ресурсно-охоронний	714,20	5976	1	1	1	1	0,5	0,82	1,489	2680021
рекреаційного	5,00	5976	1	1	1	1	1	0,82	1,489	36483
Водогосподарський, у т. ч. за підтипами:										
рекреаційний	21,41	13210	1	1	1	1	0,5	1,2	1,489	252690

Тип (підтип) землекористування	<i>Пд</i>	<i>Нрд</i>	<i>Км1</i>	<i>Км2</i>	<i>Км3</i>	<i>Км4</i>	<i>Кцп</i>	<i>Кмц</i>	<i>Кні</i>	<i>Цн</i>
Водопромисловий	3,71	13210	1	1	1	1	0,65	1,2	1,489	56868
Промисловий, у т. ч. за підтипами:										
промисловий (локальний)	11,19	870000	1,2	1	1	1,5	1,2	1,00	1,489	31311061
Інженерної та транспортної інфраструктури, у т. ч. за підтипами:										
енергетичний	2,22	870000	1,2	1	1	1,5	0,5	1,00	1,489	2588269
автомобільного транспорту	24,05	870000	1,2	1	1	1,5	0,5	1,00	1,489	28039582
залізничного транспорту	87,9649	870000	1,2	1	1	1,5	0,5	1,00	1,489	102557133
трубопровідного транспорту	0,01	870000	1,2	1	1	1,5	0,5	1,00	1,489	11659
зв'язку	0,01	870000	1,2	1	1	1,5	1,2	1,00	1,489	27981
Усього за проєктними даними										309783751

Джерело: сформовано автором для Оброшинської СР із використанням Методики

Розрахунок вартості землекористування в Павлівській СО на час розроблення проєкту

Тип (підтип) землекористування	Пд	Нрд	Км1	Км2	Км3	Км4	Кцп	Кмц	Кні	Цн
Сільськогосподарський, у т. ч. за підтипами:										
польовий	1101,6	27520	1	1	1	1	1	0,66	1,177	29580025
садовий	0,4	27520	1	1	1	1	1	0,66	1,177	14668,5
сінокосо-пасовищний	313,0	27520	1	1	1	1	1	0,66	1,177	1948768,2
змішаний	0,2	27520	1	1	1	1	1	0,56	1,177	4219,7
присадибний	55,6	27520	1	1	1	1	1	0,66	1,177	1868241,7
Житловий, у т. ч. за підтипами:										
котеджний з одно- та двоповерховою забудовою	50,3	870000	1	1	1	1,5	1	1,00	1,489	97792464
багатоповерхової забудови з 3 і більше поверхами	1,88	870000	1	1	1	1,5	1	1,00	1,489	3648449
Громадсько-комерційний, у т. ч. за підтипами:										
муніципальний	8,0	870000	1	1	1	1,5	0,7	1,00	1,489	10940100,7
комерційний	1,2	870000	1	1	1	1,5	2,5	1,00	1,489	6044638,3
спеціальний	3,3	870000	1	1	1	1,5	0,7	1,00	1,489	4461461
змішаний	5,8	870000	1	1	1	1,5	2,5	1,00	1,489	28384976,4
Оздоровчий, у т. ч. за підтипами:										
оздоровчий	0,1182	47081	1	1	1	1	0,5	1,00	1,489	4143,1
Рекреаційний, у т. ч. за підтипами:										
рекреаційний міської рекреації	6,5	870000	1	1	1	1,5	0,5	1,00	1,489	6315221
Історико-культурний, у т. ч. за підтипами:										
історичної спадщини	0,56	74566	1	1	1	1	0,5	1,00	1,489	31088
Лісогосподарський, у т. ч. за підтипами:										
рекреаційний	6,5	870000	1	1	1	1,5	1	0,82	1,489	47427,7
Лісопромисловий	881,4	870000	1	1	1	1	1	0,49	1,489	3819629
Водогосподарський, у т. ч. за підтипами:										
рекреаційний	10,3	13210	1	1	1	1	0,5	1,2	1,489	121699,1
Водопромисловий	4,2	13210	1	1	1	1	0,65	1,2	1,489	64164,8
Промисловий, у т. ч. за підтипами:										
промисловий (локальний)	97,8	870000	1	1	1	1,5	1,2	1,00	1,489	227954226,2
Інженерної та транспортної інфраструктури, у т. ч. за підтипами:										
енергетичний	0,2772	870000	1	1	1	1,5	0,5	1,00	1,489	269319,9
автомобільного транспорту	24,8000	870000	1	1	1	1,5	0,5	1,00	1,489	24094998,0
залізничного транспорту	9,7269	870000	1	1	1	1,5	0,5	1,00	1,489	9450388,6
Вартість усього										456861019

Джерело: сформовано автором для Павлівського СО із використанням Методики

Розрахунок вартості землекористування в Павлівському СО за проєктними даними

Тип (підтип) землекористування	Пд	Нрд	Км1	Км2	Км3	Км4	Кцп	Кмц	Кні	Цн
Сільськогосподарський, у т. ч. за підтипами:										
польовий	800,59	27520	1	1	1	1	1	0,83	1,177	21497580,5
садовий	0,44	27520	1	1	1	1	1	1,04	1,177	14668,5
сінокосо-пасовищний	210,17	27520	1	1	1	1	1	0,19	1,177	1303660,2
змішаний	0,23	27520	1	1	1	1	1	0,56		4219,7
науково-дослідний	0,00	27520	1	1	1	1	0,7	0,83	1,177	0,0
присадибний	55,6198	27520	1	1	1	1	1	1,04		1868241,7
сільськогосподарський нетрадиційний (виращування нетрадиційних культур, органічного виробництва)	405,00	27520	1	1	1	1	1	0,56	1,177	7375804,2
Житловий, у т. ч. за підтипами:										
котеджний, з одно- та двоповерховою забудовою	50,33	870000	1	1	1	1,5	1	1,00	1,489	97792464,1
багатоповерхової забудови з трьома і більше поверхами	1,88	870000	1	1	1	1,5	1	1,00	1,489	3648449,1
Громадсько-комерційний, у т. ч. за підтипами:										
муніципальний	8,05	870000	1	1	1	1,5	0,7	1,00	1,489	10949622,1
комерційний	1,24	870000	1	1	1	1,5	2,5	1,00	1,489	6044638,3
спеціальний	3,28	870000	1	1	1	1,5	0,7	1,00	1,489	4461461
змішаний	5,84	870000	1	1	1	1,5	2,5	1,00	1,489	28384976,4
Заповідний, у т. ч. за підтипами:										
природно-заповідний	5,0	73815	1	1	1	1	0,5	1,00	1,489	274776,3
Оздоровчий, у т. ч. за підтипами:										
оздоровчий	0,1182	47081	1	1	1	1	0,5	1,00	1,489	4143,1
Рекреаційний, у т. ч. за підтипами:										
спортивно-рекреаційний	0,05	870000	1	1	1	1,5	0,5	1,00	1,489	48579
рекреаційний міської рекреації	7,3	870000	1	1	1	1,5	0,5	1,00	1,489	7092479
Історико-культурний, у т. ч. за підтипами:										
історичної спадщини	0,56	74566	1	1	1	1	0,5	1,00	1,489	31088
Лісогосподарський, у т. ч. за підтипами:										
ресурсно-охоронний	54,00									197008
рекреаційний	11,50	870000	1	1	1	1,5	1	0,82	1,489	83911
Лісопромисловий	822,43	870000	1	1	1	1	1	0,49	1,489	3563956
Водогосподарський, у т. ч. за підтипами:										
рекреаційний	10,31	13210	1	1	1	1	0,5	1,2	1,489	121699,1

Тип (підтип) землекористування	<i>Пд</i>	<i>Нрд</i>	<i>Км1</i>	<i>Км2</i>	<i>Км3</i>	<i>Км4</i>	<i>Кцп</i>	<i>Кмц</i>	<i>Кні</i>	<i>Цн</i>
Водопромисловий	4,18	13210	1	1	1	1	0,65	1,2	1,489	64164,8
Промисловий, у т. ч. за підтипами:										
промисловий (локальний)	107,76	870000	1	1	1	1,5	1,2	1,00	1,489	251271966,2
Інженерної та транспортної інфраструктури, у т. ч. за підтипами:										
енергетичний	0,30	870000	1	1	1	1,5	0,5	1,00	1,489	291472
автомобільного транспорту	24,85	870000	1	1	1	1,5	0,5	1,00	1,489	24143577
залізничного транспорту	9,73	870000	1	1	1	1,5	0,5	1,00	1,489	9450389
трубопровідного транспорту	0,01	870000	1	1	1	1,5	0,5	1,00	1,489	971,6
зв'язку	0,01	870000	1	1	1	1,5	1,2	1,00	1,489	23317,74
Вартість усього										479743249

Джерело: сформовано автором для Павлівського СО із використанням Методики

Розрахунок середнього значення земельного податку в Оброшинській СР та

Павлівському СО

Тип (підтип) землекористування	Проектна площа земельної ділянки (Спр.), га	Коефіцієнт		Середнє значення земельного податку	
		на час розроблення проекту (Кцп1)	після впровадження заходів (Кцп2)	до проекту, грн (Pз.д.1)	після впровадження заходів, грн (Pз.д.2)
Оброшинська громада					
Сільськогосподарський, у т. ч. за підтипами:					
сільськогосподарський нетрадиційний (виращування нетрадиційних культур, органічного виробництва)	150,000	1,0	1,0	133637	133637
Житловий, у т.ч. за підтипами:					
котеджний з одно- та двоповерховою забудовою	0,240	0,1	1,0	213	2135
Громадсько-комерційний, у т. ч. за підтипами:					
муніципальний	0,01	0,1	0,7	5	32
Заповідний, у т. ч. за підтипами:					
природно-заповідний	15,4	0,1	0,5	13720	13720
	5,9	0,7	0,5	5256	3755
Рекреаційний, у т. ч. за підтипами:					
спортивно-рекреаційний	0,107	0,1	0,5	96	478
рекреаційний міської рекреації	0,61	0,1	0,5	547	2735
Історико-культурний, у т. ч. за підтипами:					
історичної спадщини	1,55	0,1	0,5	1381	6905
Лісгосподарський, у т. ч. за підтипами					
рекреаційний	5,0	0,5	1	4455	8909
Промисловий, у т. ч. за підтипами:					
промисловий (локальний)	10,0	0,1	1,2	8907	106888
Інженерної та транспортної інфраструктури, у т. ч. за підтипами:					
енергетичний	0,020	0,1	0,5	18	89
автомобільного транспорту	0,05	0,1	0,5	45	223
трубопровідного транспорту	0,010	0,1	0,5	9	45
зв'язку	0,010	0,1	1,2	9	107
Усього в с. Оброшине				150125	188797
Павлівська громада					
Сільськогосподарський, у т. ч. за підтипами:					
сільськогосподарський нетрадиційний (виращування нетрадиційних культур, органічного виробництва)	405,000	1,0	1,0	19273,6	19273,6
Громадсько-комерційний, у т. ч. за підтипами:					

Тип (підтип) землекористування	Проектна площа земельної ділянки ($S_{пр.}$), га	Коефіцієнт		Середнє значення земельного податку	
		на час розроблення проекту ($K_{цп1}$)	після впровадження заходів ($K_{цп2}$)	до проекту, грн ($P_{з.д.1}$)	після впровадження заходів, грн ($P_{з.д.2}$)
муніципальний	0,01	0,1	0,7	0,33	2,33
Рекреаційний, у т. ч. за підтипами:					
спортивно-рекреаційний	0,050	0,1	0,5	2,38	11,90
рекреаційний міської рекреації	0,800	0,1	0,5	38,07	190,36
Лісогосподарський, у т. ч. за підтипами:					
ресурсно-охоронний	54,000	0,1	0,5	2569,81	12849,05
рекреаційний	5,0			237,95	475,89
Промисловий, у т. ч. за підтипами:					
промисловий (локальний)	10,000	0,1	1,2	475,88	5710,52
Інженерної та транспортної інфраструктури, у т. ч. за підтипами:					
енергетичний	0,02	0,1	0,5	1,09	5,43
автомобільного транспорту	0,05	0,1	0,5	2,38	11,90
трубопровідного транспорту	0,01	0,1	0,5	0,48	2,38
зв'язку	0,01	0,1	1,2	0,48	5,71
Усього в с. Павлів				22602,4	38539,0

Джерело: розраховано автором

Структури землекористування соціального спрямування на час розроблення
проєкту та за проєктом запланованих заходів

Тип (підтип) землекористування	На час розроблення проєкту	За проєктом запланованих заходів
с. Оброшине		
Сільськогосподарський, у т. ч. за підтипами:		
польовий	201,1	57,87
садовий	38,5	38,5
присадибний	94,0	94,0
сільськогосподарський нетрадиційний (виращування нетрадиційних культур, органічного виробництва)		150
Житловий, у т. ч. за підтипами:		
котеджний з одно- та двоповерховою забудовою	34,9	35,14
багатопверхової забудови з трьома і більше поверхами	3,0	3,0
Громадсько-комерційний, у т. ч. за підтипами:		
муніципальний	7,46	7,47
комерційний	0,947	0,9
спеціальний	2,60	3,8
змішаний	0,198	2,9
Заповідний, у т. ч. за підтипами:		
природно-заповідний		26,3
Оздоровчий, у т. ч. за підтипами:		
оздоровчий	0,3	0,3
Рекреаційний, у т. ч. за підтипами:		
спортивно-рекреаційний		0,11
еколого-рекреаційний		
рекреаційний міської рекреації	3,2	8,2005
Історико-культурний, у т. ч. за підтипами:		
історичної спадщини		1,55
Лісгосподарський, у т. ч. за підтипами:		
рекреаційний		5,0
Водогосподарський, у т. ч. за підтипами:		
рекреаційний		32,5
Усього без земель запасу	386,2	399,9
с. Павлів		
Сільськогосподарський, у т. ч. за підтипами:		
польовий	512,2	199,0
садовий	0,4	
сінокосо-пасовищний	24,0	
присадибний	55,6198	55,6198
сільськогосподарський нетрадиційний (виращування нетрадиційних культур, органічного виробництва)		405,0
Житловий, у т. ч. за підтипами:		
котеджний з одно- та двоповерховою забудовою	50,3	50,3

Тип (підтип) землекористування	На час розроблення проєкту	За проєктом запланованих заходів
багатоповерхової забудови з трьома і більше поверхами	1,9	1,9
Громадсько-комерційний, у т. ч. за підтипами:		
муніципальний	8,04	8,50
комерційний	0,878	0,88
спеціальний	0,00	0,00
змішаний	5,843	5,84
Оздоровчий, у т. ч. за підтипами:		
оздоровчий	0,1182	0,1182
Рекреаційний, у т. ч. за підтипами:		
рекреаційний міської рекреації	6,5	11,5
Історико-культурний, у т. ч. за підтипами:		
історичної спадщини	0,6	0,6
Усього без земель запасу	665,8	739,2

Список публікацій здобувача за темою дисертації

Статті у наукових фахових виданнях України

4. Занчук О. С. Інституціональне середовище інтегрованого планування розвитку землекористування: особливості в зарубіжних країнах та Україні. *Агросвіт*. 2024. № 6. С. 158–167.

5. Занчук О. С. Особливості інтегрованого планування розвитку землекористування територіальних громад методом територіального зонування земель. *Ефективна економіка*. 2024. № 6. URL: <https://www.nauka.com.ua/index.php/ee/article/view/4056/4091>.

6. Занчук О. С. Особливості планування еколого-рекреаційного каркасу системи землекористування Львівської області. *Землеустрій, кадастр і моніторинг*. 2024. № 2. С. 41–56.

Тези наукових доповідей

6. Занчук О. С., Ковалишин О. Ф. Інтегроване планування територіальних громад в системі управління земельними ресурсами. *Innovative trends in science, practice and education: VII International scientific and practical conference* (Munich, February 22-25, 2022). Germany, 2022. Рр. 97–99.

7. Занчук О. С. Основні завдання інтегрованого комплексного планування землекористування територіальних громад. *Використання й охорона земельних ресурсів: актуальні питання науки та практики: матеріали Всукр. наук.-практ. інтернет-конференції*, 3 березня 2022 року. Львів, 2022. С. 22–25.

8. Занчук О. С. Етапи комплексного підходу до інтегрованого планування землекористування. *Теорія і практика розвитку агропромислового комплексу та сільських територій: матеріали XXIV Міжнародного науково-практичного форуму* (Львів, 4–6 жовтня 2023 р.). Львів: ЛНУП, 2023. С. 336–339.

9. Занчук О. С. Сутнісні ознаки інтегрованого планування землекористування в Україні. *Землевпорядна галузь України: здобутки, виклики*

та перспективи: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (Біла Церква, 7–8 березня 2023 р.). Біла Церква: БНАУ, 2024. С. 26–28.

10. Ковалишин О., Занчук О. Інтегроване планування землекористування територіальних громад: нові підходи до розвитку. *Теорія і практика розвитку агропромислового комплексу та сільських територій: матеріали XXV Міжнародного науково-практичного форуму*; 2024 жовт. 2–4; Львів: ЛНУП; 2024. С. 329–332. URL: <https://repository.lnup.edu.ua/jspui/handle/123456789/18592>

Довідка

про впровадження основних положень дисертаційної роботи
Занчука Олександра Степановича на тему «Еколого-економічні основи
інтегрованого планування розвитку землекористування територіальних громад»

Наукове дослідження аспіранта присвячене розробці методологічних засад інтегрованого планування розвитку землекористування територіальних громад з урахуванням екологічних та економічних чинників має теоретичну та практичну цінність.

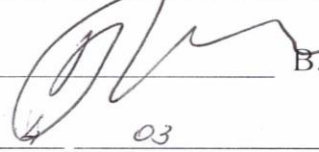
Результати та пропозиції щодо адаптації моделей оцінки природно-ресурсного потенціалу та інтегрального індексу збалансованого землекористування для підвищення інвестиційної привабливості землекористувань регіону використовуються у діяльності Державного підприємства «Львівський науково-дослідний та проектний інститут землеустрою» при формуванні комплексних планів просторового розвитку територіальних громад.

Заступник директора ДП
Львівський науково-дослідний
та проектний інститут»

Олег ХУДИЙ

Погоджено
Проректор з науково-педагогічної
роботи та якості освіти

В.М. Боярчук
03 2025р

Затверджено
Проректор з наукової роботи

О.М. Федець
30492990 2025р

Акт

про впровадження /використання результатів
дисертації у навчальний процес

Даним актом затверджується, що результати дисертаційної роботи на тему «Еколого-економічні основи інтегрованого планування розвитку землекористування територіальних громад» щодо представлення на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка» виконаної Занчуком Олександром Степановичем впроваджено у навчальну програму при викладанні дисципліни «Землевпорядне проектування» здобувачам ОС бакалавр спеціальності 193 Геодезія та землеустрій у Львівському національному університеті ветеринарної медицини та біотехнологій ім. З.С. Гжицького.

Аспірантом запропоновано вирішення актуального науково-прикладного завдання формування системи інтегрованого планування розвитку землекористувань територіальних громад. Запропоновано теоретичні, методологічні та практичні положення на підставі яких розроблено методичний підхід поєднання еколого-ландшафтного та землевпорядного планування, етапи інтегрованого підходу планування землекористування, методику визначення інтегрального показника оцінки ефективності інтегрованого планування розвитку землекористування територіальних громад.

Також результати та процес дослідження сприяли роботі над загальними науковими дослідженнями впродовж 2020-2025 рр. в рамках планів бюджетної тематики факультету.

Декан факультету землевпорядкування
та інфраструктурного розвитку

Павло КОЛОДІЙ

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ СІЛЬСЬКОГО
ГОСПОДАРСТВА
КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ

81115, с. Оброшине,
вул. Грушевського, 5
Львівський р-н.,
Львівська обл., Україна
Тел/факс (032) 302-82-65, 227-97-33
e-mail: inagrokarpat@isgkr.com.ua

NATIONAL ACADEMY
OF AGRARIAN SCIENCES OF UKRAINE
INSTITUTE
OF AGRICULTURE
OF CARPATHIAN REGION

81115, Obroshyne village,
Hrushevskoho Street, 5
Lviv distr.,
Lviv reg., Ukraine
Tel/fax (032) 302-82-65, 227-97-33
e-mail: inagrokarpat@isgkr.com.ua

КОДИ: ЗКПО: 00496952, ЄДІАТО: 4623684901, ЄПОДУ: 3144, ЗКПНГ: 95120.19400, КВЕД: 72.19, 18.12, КОПФ: 410, КВФЗІ
Банківські реквізити – ЗКПО 00496952, рахунок UA648201720343191001200002576, ДКСУ м.Київ Індивідуальний податковий
№ 004969513259, свідоцтво № 100349673

Від 21 березня 2025 р. № 329
На № _____

Довідка

про впровадження результатів наукових досліджень у дисертаційній роботі
Занчука Олександра Степановича на тему «Еколого-економічні основи
інтегрованого планування розвитку землекористування територіальних громад»

Одержані результати щодо формування елементів еколого рекреаційного
кластеру функціонального зонування земель науково-дослідного
землекористування, пропозиції щодо організації нетрадиційного
землекористування та заходів щодо збереження цінних природних територій,
правового режиму їх використання, охорони та відтворення будуть враховані у
науково-дослідній та господарській діяльності Інституті сільського господарства
Карпатського регіону Національної академії аграрних наук України

Перший заступник директора
Інституту сільського господарства
Карпатського регіону НААНУ
з наукової роботи,
д.с.г.н., професор,
член-кореспондент НААН

Григорій КОНИК

00000329

**РАДЕХІВСЬКА МІСЬКА РАДА
ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

проспект Відродження 3, м.Радехів, Шептицького району, Львівської області, 80200
тел.: +380732201060, 0800201026, E-mail: radekhiv-miskrada@ukr.net
Web: <http://www.miskrada-radekhiv.gov.ua> Код ЄДРПОУ 26361149

02. 04.2025 № 01-29/910

На № _____ від _____

ДОВІДКА

про апробацію та впровадження результатів дисертаційної роботи на здобуття освітнього ступеня «докора філософії» Занчука Олександра Степановича на тему «Еколого-економічні основи інтегрованого планування розвитку землекористування територіальних громад»

Наукові результати дисертаційного дослідження Занчука О.С. стосовно формування сучасної системи інтегрованого планування розвитку землекористування отримали практичне застосування в рамках підготовки концепції сталого розвитку територіальної громади.

За допомогою запропонованої системи вдалося виявити джерела найбільш негативних екологічних впливів та оцінити результативність прийнятих управлінських рішень щодо планування та просторового розвитку землекористувань, зокрема Павлівського старостинського округу.

Результати наукової роботи будуть використані у діяльності Радехівської міської територіальної громади при прийнятті планувальних та управлінських рішень просторового розвитку громади.

Міський голова

Степан КОХАНЧУК